

Hæ du haurt dæ før ?

+

Ord og seiemåtar Lokalnamn og diverse frå **NORDDAL**

ved
Arne Nydal

Ny utgåve 2024

TIL LESAREN

1. utgåve av denne ordsamlinga kom i desember 2008. Etter litt påfyll av ord kom neste utgåve, **nr. 2**, i mars 2009. Det vart stadig tatt inn nokre fleire ord, nokre rettingar og litt nye bilete. Fleire kom med innspel og rettingar til fyrsteutgåva, det vil føre for langt å nemne namn i denne samanheng. Men takk til alle som har hjelpt til.

Så kom **3. utgåve** i desember 2011 (m/litt tillegg okt. 2012). Med 3. utg. trudde eg at no var eg ferdig med dette dialektordprosjektet, men gamle ord og uttrykk dukkar framleis opp. Difor har eg innimellom fylt på med gode dialektord slik at det smått om senn kunne bli ei ny utgåve, med ca. 4200 dialektord. Eg presiserer at dette er ei notering av ord og uttrykk av ein ikkje fagmann i språk- og dialektfaget, og manuskriptet kunne med fordel vore meir korrekturlest. Men eg meiner det er betre å skrive – enn å la vere. Eg viser elles til neste side med litt tankar om dialekten vår.

Oppfordringa mi til slutt: Bruk gode dialektord frå Norddalsbygdene og dine eigne bygder. I uttalen av eit dialektord er rette trykket på ord og deler av ord og setningar ein viktig del av språkbruken. Ein bør helst lytte til lokalfolk, men som ei lita hjelp er det av og til sett understrekningar der trykket skal vere. Og at ord og setningar er nedskrive om lag som uttalen er, utan lydskrift eller rettskrivingsreglar.

Volda/Norddal, november 2023

Arne Nydal

Ny utgåve 2024

Utgjevar: Arne Nydal, eige forlag

E-post: arne.nydal@tussa.com

www.a-nydal.net

Tlf.: 47276605

HÆ DU HAURT DÆ FØR?

ved Arne Nydal

Dialektord og uttrykk frå
Norddal på Sunnmøre

INNHOLD

	Side
Til lesaren	2
Føreord	4
Om dativ i norddalsk	5
A	6
B	11
D	23
E	30
F	34
G	45
H	56
I	70
J	73
K	76
L	95
M	108
N	119
O	125
P	133
R	139
S	149
T	183
U	198
V	200
Y	208
Æ	208
Ø	209
Å	210
Om lokale personnamn i Norddal	214
Miljø- og kulturglimt.....	217
Spisskammerset	233

FØREORD

Sidan 2002 har eg samla på dialektord og seiemåtar frå heimbygda Norddal, og frå folket i indre fjordbygder på Sunnmøre. I tida etterpå har eg halde fram med å skrive ned ord og seiemåtar som eg håpar er verd å ta vare på. Slik har eg no enda opp med ei samla liste på om lag 4200 ord. Til desse har eg skrive forklaring, og setningar der orda er i bruk. Desse setningane har eg skrive slik som vi uttalar orda utan å bruke lydskrift og rettskriving. Noko eg vonar å ha lukkast brukbart med slik at lesaren får litt innsyn i Norddals dialekten. Når eg konsentrerer meg om ei bestemt tyding av eit ord, er forklaringa innleidd med "her".

Sjølv om fleire har skrive ned ord og seiemåtar i kommunen, finst det ikkje ei komplett samling. Eg er kanskje ikkje den rette til slikt arbeid då eg har budd lenger utanfor enn i bygda. Men eg synest det er så viktig å ta vare på den gode dialekten vår at eg har laga *mi* liste. Så får andre supplere, korrigere og legge til sine ord og tydingar. Eg har hatt stor glede av å minnast opp att ord og uttrykk. Og ser for meg mange av dei som brukte både desse orda, og fleire, på ein framifrå måte. I denne samlinga har eg med ord som sikkert ikkje er så gamle eller framande. Men fordi dialekten og språket stadig er under press, kan det likevel vere viktig for ettertida å ta vare på også nyare ord. Sjølvsagt kan det mangle mange ord og seiemåtar i lista mi, noko som m.a. kan kome av at eg ikkje har hatt tid og høve til å snakke med mange av dei eldre. Og kanskje fordi slikt arbeid alltid startar for seint. Ord og uttrykk blir heller ikkje nedskrivne og hugsen er ikkje alltid å stole på. Men lista mi kan supplerast ved behov seinare.

Norddals-bygdene har frå gammalt hatt ein lik dialekt, men sjølvsagt med lokale variantar. Lista mi tar som sagt utgangspunkt i mi eiga heimbygd, Norddal, men med innslag frå andre bygder. Dessutan er Ivar Aasen god å ha i slike samanhengar. Nye generasjonar kjem til, og påverknad frå media i eit opnare samfunn gjer at gamle ord og vendingar heile tida går i gløyme boka. Ord som før var daglegdagse, er snart ikkje i bruk lenger. Språket er utvikla gjennom historia og var kanskje meir før enn no ein heilt grunnleggjande del av miljøet og kulturen. Språket og dialektane var farga av det landskapet og den livssituasjonen folket i desse litt avstengde bygdene levde i. Forteljarkunsten og dialogen var høgt utvikla. Svært mange var flinke forteljarar og det kunne vere den reine hugnaden å høyre på når dei eldre snakka seg i mellom eller fortalte noko. Dialekten var som andre dialektar særeigen og utvikla i sitt landskap. Ord og vendingar sa ofte meir enn berre den enkle tydinga, og kunne ofte ha dobbel tyding og nyansar. Tonefall og trykk, som i dativorda, er viktig for å få fram den rette tydinga.

Å skrive nokre av lydane i uttalen av orda er ikkje alltid så enkelt. Dette gjeld t.d. puste-/tunge-lyden i *ihlje* som tyder "vesle" eller "little". Denne lyden må høyrast for å få rette inntrykket, å skrive han er ikkje lett, eg har landa på den enkle måten *ihlje*. Lyden blir brukt i ei mengd ord og stadnamn i våre område, og er eitt av særprega til dialekten. I ord som tek til med *b*, *g*, *k* og *sk*, har eg sløyfa *j*-en framfor *i*, *y*, *ei* og *øy*, som i rettskrivinga. Eksempel er: (*gil*, *gyl*, *geil*, *gøyse*, *kirkje*, *kyld*, *keim*, *køyne*, *skie*, *skeisse*, *skyle*, *skyne*, *skøytaus*). Men *j*-en skal sjølvsagt uttalast i desse og liknande ord. Ein særmerkt lyd er open o-lyd, som ligg mellom *o* og *ø* og nærmast ø-lyden. Denne lyden finn vi i mange ord som t.d.i *smør*, *snjòv*, *nøke*. For å markere at denne lyden skal brukast, har eg brukt lydteiknet *ø*. I dei meir kjende orda er markeringa sløyfa sjølv om lyden skal brukast der også (t.d. i *oss*, *golv*, *kom*, *bonnj*). Noko liknande har vi med y-lyden som i mange ord blir uttalt meir ope og nært ø-lyden. Ord som *kyr*, *flys*, *myllje*, *rýnje*, *skýr*, *stýrne*, *týrke* illustrerer dette. Denne lyden blir markert med lydteiknet *ÿ*. Fleire dialektlydar kunne vore nemnde, men eg stoppar med desse aller viktigaste. Lydane bør helst lærast ved lytting eller fysisk demonstrasjon.

Om orda, forklaringane og språklege ting ikkje stemmer heilt med andre si oppfatning, bed eg om innspel slik at vi eventuelt kan få ei meir fullstendig ordliste. Til slutt ei takk til dei som har kome med innspel og hjelp, takk til Ola Relling for sitt innlegg og hjelp, og til Terje Aarset og Gunvor Hatlestad som har gitt meg god språkfagleg hjelp, og kome med ord og vendingar.

OM DATIV I NORDDALSK

ved Ola Relling

Bøyingsforma dativ, som dei fleste eldre norddalingar brukar naturleg kvar dag, gjer språket levande og rikt. Vi tenkjer ikkje alltid over at det er i dativ vi snakkar eller veit kva det betyr. Dativ er nemleg – enn så lenge – ein naturleg del av dialekten vår, men er på full fart ut. I mange andre norske dialektar og i skriftleg norsk er dette fenomenet for lengst historie. Men til dømes i tysk er dativ framleis med i skriftspråket. Enkelt sagt brukar vi forskjellig form av substantiv alt etter kva funksjon det har i setninga. Oftast er det avhengig av om vi snakkar om noko som er på veg til noko (akkusativ: *Ej ska på skulen*) eller om nokon er på ein stad (dativ: *Ej æ på skula*). Nokre hevdar at Fjørå er dativ-forma av bygdenamnet. Det er det ikkje. Det blir nemleg ikkje dativ fordi om ordet sluttar på –å, sjølv om det er dativ når vi seier *saud'ne gjæng oppi bakkå* og *'an parkerte myllja huså*. I mange hokjønnsord i eintal (som t.d. *Fjørå, flaskå, bÿttå, auså, jentå*) er det tvert i mot å-ending i nominativ og akkusativ. Døme: *Fjørå ligg ved Tafjorden* (nominativ). *Ej ska innji Fjørå* (akkusativ). I dativ seier vi derimot *Fjørne*. *'an bor innji Fjørne*. Rett nok kan du høre yngre norddalingar seie: *'an bor innji Fjørå*, men då brukar dei ikkje dativ. Då er det eit slags ”felleskasus” som har blitt meir og meir vanleg. Til dømes seier yngre folk gjerne: *Ej møtte 'an på ferjå*, noko som for mange av oss som er halvveges til nitti eller meir, høyrest rart ut. Det høyrest for oss ut som vedkomande har møtt den andre personen på fleire ferjer samstundes.

Det er elles ikkje rart at yngre folk med konstant språkpress frå hundre dialektar dagleg blir forvirra. Vi som fekk forma dialekten vår før massemedia dominerte kvardagen så intenst, og då dei fleste rundt oss snakka nokså likt, byttar nemleg gjerne endringar i dei forskjellige kasusa alt ettersom vi snakkar i eintal eller fleirtal. Lettare blir det ikkje når vi brukar fleirtalsendingar i eintal – og omvendt. Klarare enn i Fjørå-namnet ser vi det i ordet flaske:

Flaskå stænd på bor'a (nominativ eintal)
Ej fylte vatn på flaskå (akkusativ eintal)
Dæ æ vatn i flaskene (dativ eintal)

Men så får vi:

Flaskene stænd på bor'a (nominativ fleirtal)
Ej fylte vatn på flaskene (akkusativ fleirtal)
Dæ æ vatn i flaskå (dativ fleirtal)

Norddalsdialekten endrar seg no – som andre dialektar – svært raskt, og eg reknar med at eg hører til den siste generasjonen som brukar slikt som dativ nokolunde naturleg og dermed konsekvent/korrekt. Det ligg naturlegvis i alle dialektar sin natur å bryne seg mot impulsar utanfrå i den daglege bruk. Så det vil vere heilt nyttelaust å lage noka ”lærebok” for daglegtale, men som historisk fenomen kan det vere interessant å dokumentere denne delen av kulturarven. I forskjellige samanhengar har dialektord vorte nedskrivne, og det er bra, men dersom vi ikkje tek med grammatikken, misser vi ein viktig dimensjon ved språket.

Eg veit det har vore samla og nedskrive ein del stoff om dette emnet tidlegare (Asbjørn Eide), ein tale frå eit valldalstreff i Oslo var gjengitt på kav dialekt i Storfjordnytt ein gong, og eg meiner det stod ein liten tekst i ei norsk bok på ungdomsskulen etter Eikre-Iver i Dalsbygda om *bukkjen se sto innji kirkjene å tøgg* eller noko i den retning. Eg trur dette emnet interesserer mange. Kanskje norddalsdialekten kan bli tema for ei seinare utgåve av Årbok for Norddal?

Lite tillegg (Ved A. Nydal)

Eg viser til sida om dativ ovanfor, det er også viktig å kjenne til tonetrykket på like ord alt etter kva funksjon dei har i setninga. Slik som Ivar Grønningsæter nemner i innlegget sitt om dativ i Storfjord-nytt 31. august 2011. Der nyttar han eksemplet ”dei æ frami dala”. Ordet ”dala” er dativ eintal og skal ha trykk på første stavninga. Og vidare ”innji Tafjåra æ dæ mange dala”. Ordet ”dala” er her ubunden form fleirtal og skal ha likt trykk på begge stavningane.

Forkortinger

adj.	adjektiv
adv.	adverb(ial)
bf.	bunden form
dat.	dativ
f.	femininum, høkjønn
fl.	fleirtal
imp.	imperativ (bydeform)
konj.	konjunksjon (bindeord)
	og konjunktiv (ynskjeform)
m.	maskulinum, hankjønn
n.	neutrumb
perf. part.	perfektum partisipp
prep.	preposisjon
pret.	preterium (fortid)
pron.	pronomen
sms.	samansett
sup.	superlativ
ubf.	ubunden form
v.	verb

Døme

<i>fjølg, garfløgd, kaldsnækje, sylug</i>
<i>nòkråstå, sneppe, fyråven, opponde</i>
<i>Flåna, kregdå, firefotå, rettehanda</i>
<i>bygdne (eint.), bygdå (fl.), attelegå (fl.)</i>
<i>isfær, nybære, lòfse, julaftassteik</i>
<i>mennja, lestonga, pløgg, flys</i>
<i>gakk, statt</i>
<i>annjast</i>
<i>signe (maten)</i>
<i>rakedans, lòprardag, ondavind, kjakje</i>
<i>hattefòk, klaufar, laukjer, mjelkemål</i>
<i>sta-sett,</i>
<i>te(i), åt, innmæ, mylljå, attmæ</i>
<i>gat,</i>
<i>ass, flestallje, 'ne, tvausamne, 'an</i>
<i>-tre (mangletre), -leta (blåleta)</i>
<i>meste (i meste lagje)</i>
<i>mennja</i>
<i>flæse, bisne, lòpe, skrahjje, monse</i>

A

abaklæ adj.	- vanskeleg, tungvint, upassande. <i>Nei, ditta vert nòke abaklæ</i>
adæ	- at (det). <i>'an æ so galen adæ</i> = at (det kan vere måte på). <i>Ej synest du æ so fin adæ</i> (som avslutning på ei setning). <i>Oss fannj ut adæ dæ va best å finnje vegjen heimatt</i>
afta m.	- ettermiddag, kveld (mellom ca. 1700 og sengetid). <i>Julafta, påskeafta, nyårsafta. Aftan</i> = bunden form. <i>I jaftes</i> = i går kveld
agn(e) f.	- stiv, tynn tråd i enden av kornet. <i>Nei huff, ej hæ agne åver alt</i>
agnhald n.	- 1) mothake på agnet (på kornet). 2) mothake på ongelen. <i>Dinnja ihlje hakjen på ångela kallja oss agnhald, dæ æ for å halde agne på plass</i>
akkedere v.	- forhandle, drøfte, prute. <i>D'æ 'kje nòke å akkedere ette, du fæ'kje gå!</i>
akkorat	- heilt nøyaktig, akkurat. <i>'o æ akkorat høg nok tej å kunnje nytte dissa klæa. Æ dæ slik du meina dæ ska sjå ut? Akkorat ja, slik ska dæ vere</i>
akkort m.	- akkord, avtalt pris for avtalt arbeid. <i>Nei, oss ha en dårlæ akkort dær</i>
akselyt m.	- del av kornstrået der akset sit. (Etter Peter K. Berdal) <i>Dei la kònnjbanda på golve mæ akselyten mot kvarandre</i>
akte v.	- passe/stelle fjøsen. <i>Dæ æ 'o Kari se akta dinnje helgja</i>
al n.	- kjerneved, tjørefeit ved. <i>Dæ va en god alvej du hæ fått tak ti</i>
alen f.	- lengdemål, ei alen er 62,7 cm. <i>Linå va omtrent 15 alne lång</i>
alder adv.	- aldri. <i>Dæ æ alder se gale at dæ ikkje æ gòtt for nòke</i>

ale opp v.	-	oppfostre, oppdrage. <i>'an va oppelen på graut</i>
aleis adv.	-	onnorleis, på ein annan måte. <i>'an gjore dæ aleis, hanj</i>
ale(t), ha v. (n. bf.)	-	ha att sorten, ha att nok til å halde fram. <i>Nei, ej må no ha ale</i> (om dyr, bær, fruktter osb)
allje stess	-	over alt. <i>Ej hæ le(i)tt allje stess, men brokja æ 'kje å sjå nòken plass</i>
alljesamne pron.	-	alle i hop, alle saman. <i>Oss log åt dæ alljesamne</i>
alnakke f.	-	almanakke. <i>Kan'kje du hente alnakkå te mej, ej må sjå kar månen æ</i>
alt mæ dæ gamle	-	uttrykk for at alt er som før. <i>Nei du, alt æ mæ dæ gamle, ej ækje forlova</i>
alveld m.	-	sauesjukdom (som dei får når dei et romeplanta), sauен blir m.a. overkjensleg for lys. <i>Dei va se plaga mæ alveld i fløkkja</i>
ambar m.	-	rundt trekar (spann) med lok og handtak midt på loket. <i>Dær sto en fin ambar oppå hyll'ne</i>
ambo n.	-	Reiskap, verktøy, utstyr (ljå, rive, hammar, sag, stige osb). <i>Dei henta amboe sitt å gikk igång</i>
ampel m.	-	vid hengande skål for planter, hengande lampe. <i>Sjå dinnja fine ampelen ej hæ fått tak ti</i>
ampelaus adj.	-	uhindra, lettvint, fri, enkel, liketil. <i>Dæ va ampelaust når besteforeldra passa bònnja</i>
amper adj.	-	sint, opphissa, ilter. <i>Dæ vart nòke ampert då diskusjonen kom innj på kvanj se hadde gjort dæ. 'an va litt amper ta sez i kveld?</i>
'an pron.	-	han (med stum h). <i>'an Iver va en skikkelæ orkunstnar å forteljar.</i> Også brukt omvêret: <i>'an va se stugg i går, dæ både regna og bles.</i>
an	-	ann. Brukt i uttrykk som <i>gå an</i> = passe, vere godt nok. <i>Nei, dæ går 'kje an å gjere dæ på denj måten</i> <i>leggje an</i> = leggje seg i stilling, gjere seg klar. <i>'an la an, skaut, å hjorten datt</i> <i>leggje an på</i> = gjere kur til. <i>'an la an på 'ne Kari i gårkveld</i> <i>sjå dæ an</i> = avvente, bie litt. <i>Nei, oss kan no sjå dæ litt an</i> <i>føre an</i> = leie, styre. <i>'an Kjell førite an oppgjynå råsa.</i> <i>'an Pål va en redig fante, dæ va hanj se førite an</i>
andast v.	-	døy. (utånde v/Ivar Aasen). <i>'an æ andast 'an Pål mæ no</i>
andektig adj.	-	alvorsam, svært roleg (i religiøs stemning). <i>Onganje sat andektige å haure på</i>
andeleis	-	onnorleis, på ein annan måte. <i>Oss måtte gjere dæ andeleis, sa 'an onkel Lars, skulde dæ verte brukande</i>
andføttes adv.	-	med føtene mot kvarandre (t.d. når senga var for smal). <i>Sætretaus'ne måtte liggje andføttes når dei åvernatta mæ kvarandre</i>
andøve v.	-	ro mot vêr og vind slik at båten står på same stad. <i>Andøve fint no se dæ ej fæ drage ganja (garna) skikkelæ</i>
angenæm adj.	-	behageleg, roleg, hyggeleg, også stivt og høgtideleg <i>Oss ha dæ angenæmt i går kveld, dæ va se stilt å rolæ adæ</i>
angstei n.	-	halskjede, kjedesmykke som liknar ein mynt (religiøst symbol, lam eller kors, kjent frå mellomalderen til nyare tid, m.a. på gamle brudekroner). Ivar Aasen: "et Slags Brudesmykke som ligner en Mynt

		eller Medaille, forsynt med Kjæde og Løvværk". Ordet blir forklart av det latinske Agnus Dei (som er Guds lam) " og skal have sin Grund i Præget paa en gammel Mynt". (Ordet <i>angstei</i> skal uttalast bokstav for bokstav, ikkje som diftong)
anja	-	andre ting, anna. <i>Dæ va mykje anja oss kunnje gjere</i>
ank m.	-	otte, uro i sinnet, når nokon tenkjer seg redd. <i>Ej hadde slik ank i mej</i>
anke v.	-	her: ottast, ha uro i sinnet. <i>Ej anka på at dei hadde mæ sej forlite mat</i>
anname v.	-	forstå, ane, fatte. <i>Oss tok te(i) å anname ka dæ dreia sej om</i>
annjast konj.	-	før enn, før, innan. <i>Annjast du hæ lese frå dej, so æ dæ kvelden</i>
anse v.	-	leggje merke til, ense. <i>'an Rasmus ansa ingjenteng</i>
ansimylljå	-	på slump, om lag, på eit skyn, av og til. <i>Dæ æ sånn ansimylljå, ej finn'kje att tommestøkkjen</i>
ansleis adv.	-	onnorleis, på ein annan måte. <i>Oss kun'kje gjere dæ ansleis</i>
antigelævis	-	mest truleg, antakeleg. <i>Dæ va antigelævis ikkje nòke se mangla 'nå, ej trur 'an bærre spelte sjuk</i>
anveivegg m.	-	gavlvegg i røykstove (også ramvegg). På denne veggen vart det som oftast festa ein langbenk (<i>anveibenk</i>). Dette var bak langbordet som sto på langs ved <i>anveiveggja</i>
apal m.	-	epletre. <i>Dæ sto to apalja heimei stòvene</i>
aparta adj.	-	original, skikkeleg. <i>'an Ole gjore dæ på en aparta måte</i>
aperi n.	-	narrestrek, tull. <i>Dei fór bærre mæ noke aperi</i>
arbei(d)e attåver sej	-	arbeide upraktisk, gjere unyttig arbeid, arbeide for mykje. <i>Dæ æ lett å arbeie attåver sej, når en blir litt for ivrig</i>
ar(d)beisjarn n.	-	hardtarbeidande person. <i>Drengjen va litt ta et arbeisjarn</i>
areleis adj.	-	onnorleis. <i>Dæ kan 'kje vere areleis, dæ</i>
argast adj.	-	her: best, flottast, kraftigast, verst (forsterkande uttrykk). <i>Ditta æ dæ argaste ej hæ sett, sa 'an då 'an såg veien tej Innsetsætra</i> (denne gong i positiv mening). 'an va denj argaste ta dei tej å bannie (negativ tyding). 1) Argaste = det verste. 2) flinkaste til å springe t.d.
ark f.	-	tilbygg og rom med tak i andre etasje (el. o.) av hovudbygninga. Utbygg. <i>Ej trur dær æ ei ledig seng opp'på arkjene</i>
asevêr n.	-	ufyseleg vêr. <i>Dæ va nòke tej asevêr dæ vart no då!</i>
asjett m.	-	liten tallerk, fat til kaffimat (av fransk assiette). <i>Dú for nòkre fine asjetta du hæ</i>
ask m.	-	trekjerald. <i>Dær stend en ask oppå hyll'ne, denj kan du bruke</i>
askillæ adj.	-	mykje, atskilleg. <i>Dæ æ askillæ mæ snjòv i Dyrdala endå</i>
aspekt n.	-	rar hending, framferd. <i>Dæ va nòke tej aspekt ditta dær då</i>
aspekte v.	-	gjere noko spesielt, utføre ei rar handling. <i>Ka dokke aspepta mæ no då, slikt æ 'kje nòke tej fære (åtferd)</i>
'ass pron.	-	hans. <i>Traktoren 'ass Jon va sjeldan kald</i>

att å bak adv.	-	bakover. <i>Ej datt att å bak i dørne (døra)</i>
attafyre adv.	-	på baksida, bak. <i>Reinen kunnje gå attafyre Middagshesta</i>
attate adv.	-	bakanfrå. <i>Nei, ej såg 'nå bære attate, ej såg ikkje kvanj dæ va</i>
attei adv.	-	bakom, bak. <i>Greipa stend attei lø'ne</i>
attegløyme f.	-	eldre jente som ingen har fridd til. <i>Dær gikk ei attegløyme på gara, å dæ sku'kje enj tru når enj visste kyr fle(i)nk å kjekk 'o va</i>
attelege f.	-	eng, dyrka grasmark. <i>Oss fekk sparke fotballj på attelegå ette dæ dei hadde sleie grase</i>
att(e)let n.	-	ank, redsle, otte, sagn (også omsorg). <i>Mora hadde naturlævis attlet for tausne sine</i>
att(e)letast v.	-	vere uroleg, ha otte for. <i>Dæ æ 'kje nòke å atteletast på, dei æ flenke tej å ro</i>
att(e)lete v.		ha otte for. <i>'o attleta fole på onganje se sku ha mæ sez allje krýtela heim</i>
attetak n.	-	oppatt-taking, på nytt. <i>Gjer dæ skikkelæ no se dæ oss slepp et attetak</i>
atterbod n.	-	tilbakekalling av bod/invitasjon. <i>Dæ kom et etterbod for dæ dæ va kome sjukdom i tuna</i>
attgrodd adj.	-	tilvokse, overgrodd, grodd att (av gro=vekse, spire, renne) <i>Allje lie æ attgrodd ta tre(i), buske og kratt, ikkje rå å gå dær snart</i>
attgådd adj.	-	som har grodd til att med renningar og skog (om mark eller teig), tett, tilstoppa. <i>Hòle va attgådd ta lort. Allje utmarksslætta æ attgådde no</i>
atti-stan	-	i staden for, erstatning. <i>Du ska få nòke atti-stan, ei bok kanskje?</i>
attisteng n.	-	saumemetode for handsyng (veksling mellom korte og lange sting)
attiveia adv.	-	i vegen etter, bak. <i>'o Solveig gikk attiveia oppgynå råsa</i>
attlegg n.	-	nysådd åker, fersk grasmark. <i>Dæ gikk hjort på attleggja no att</i>
attletslaus adj.	-	utan otte, utan frykt, utan ank, utan sagn. <i>Foreldra va attletslause for ongå sine denj kvelden</i>
atmýlljå prep.	-	bak og mellom noko/nokon <i>'an stænd dær atmýlljå dissa karå frå Fjørne (dat)</i>
atmæ prep.	-	ved, nær. <i>Dei sto atmæ veia, heile fløkkjen</i>
attonde adv.	-	under (tak), inne, i ly, i skjul. <i>'an Ivar sette attonde redskapen, og gikk attonde sjòl mæ for vêre.</i> <i>Arbeie attonde = Arbeide meir for å få det ferdig til rett tid</i>
attonde prep.	-	inn under, inntil eller ved foten av. <i>Dær va et hus attonde haua.</i> <i>Oss redda oss attonde en helljar då regne kom</i>
attpåklatt m.	-	barn som er fødd lenge etter dei andre i søskenkflokkene. <i>'an Per va en attpåklatt</i>
attrække f.	-	ku som er bedekt, men tek ikkje kalv, slik at ho må bedekkast på nytt. Og får gjerne kalv på ei litt ulagleg tid. <i>Ej hæ no ei attrække i år mæ</i>
attrennje f.	-	bakevje, straum i sjø og vatn som kjem i retur. <i>Dæ låg i ei attrennje</i>

attvökse adj.	-	når landområde er tilvakse med skog og busker. <i>Dæ æ forfærdelæ kyr attvökse mange område hæ blitt siste åra</i>
attåt	-	1) i tillegg, meir. 'an fekk litt peng attåt dæ 'an elles fekk 2) inntil (prep). 'o sette trilljebårå attåt veggja før 'o gikk innj
attåtarbeid n.	-	tilleggsarbeid, meirarbeid. <i>'an hadde fyre sej nåke attåtarbeid i går kveld, ej trur dæ va bokføring</i>
aukjend adj.	-	lett å kjenne att, attkjenneleg, som peikar seg ut. <i>Hesten va aukjend på fargja sinå, 'an va raud</i>
aurhalt adj.	-	sårføtt, når hesten går på grus og småstein blir han aurhalt <i>Nei, no æ 'an blitt aurhalt 'gjen,</i>
ausande regnvêr	-	svært kraftig regn. <i>I går va dæ dårlæ vêr, dæ va et slikt ausande regnvêr adæ ej hækje sett makjen</i>
auskjer n.	-	ausekar av tre med handtak i robåten (no også av plast). <i>Pass no på at auskjere æ mæ</i>
austadrag n.	-	lett trekk i skyene frå aust. <i>Dæ va et godt austadrag i dag, dæ betyr fint vêr</i>
austatærre f.	-	terre austfrå, turkevind frå aust. <i>Hæ du sett slik god tærre oss hæ fått, ej trur dæ æ austatærre</i>
austing m.	-	jamn vind frå aust. <i>Austingjen gir oss godt vêr no</i>
austr f.	-	flatbotna ause i vassbytta (koks). <i>Gi mej austra mæ nåke vatn ti, ej æ se tyst</i>
av å tej	-	no og då, av og til. <i>Dæ va no bærre av å tej adæ oss fekk lov tej å reise på fest</i>
avbe(i)tt adj.	-	at alt gras er oppete, snaugnaga. <i>Dæ æ avbe(i)tt no åvei garen</i>
avberkje v.	-	flekke av barken på trestokken. <i>Dær va fleire trej som va avberkte</i>
avbrøyte f.	-	endring, skilnad, avvik. <i>Dæ vart ei avbrøyte då oss haure adæ 'an Per hadde andre plana</i>
avdage, ta v.	-	øydeleggje, drepe. <i>'an tok avdage allje saud'ne. Også brukt figurleg: 'an tok dei skikkelæ avdage då 'an oppdaga dæ (dvs. ga dei ei skikkeleg skjennepreike)</i>
avdanka adj.	-	ute av mote, avleggs, ute av bruk. <i>'an va nåke avdanka denj kjolen no. Nei, ej føle mej litt avdanka no</i>
avdøgt adj.	-	fritt for døgg (fukt) i graset, tørt i graset. <i>Dæ va vanskelæ å få ljåen tej å bite fordi dæ va se avdøgt</i>
avdrått m.	-	mjølkevarer (smør, ost). Avdråtten va rekna tej å vere om lag 20 kilo <i>smør ta om lag 500 kilo mjelk på 1800-tale</i>
avhænde v.	-	ha frå seg, selje. <i>Nei, ej må avhænde dinnja gamle bilen, 'an hæ 'kje nåken verdi for mej lenger</i>
avhòl n.	-	avsidesliggjande stad. <i>Dæ va et avhòl oppi dær, forstend ikkje at dei trivst dær</i>
avleggs adj.	-	umoderne, ute av bruk. <i>Dæ æ avleggs no å gjere dæ slik se før i ti'ne</i>

avleides adv.	-	avsides, langt av lei. <i>Dæ va se avleides dær adæ dæ fanst ikkje straum</i>
avleta adj.	-	når fargen på noko er borte, falma, svekt, bleikna. <i>Oss såg fort at plaggje va avleta</i>
avmerkjes adv.	-	ute av lei eller vanleg område. <i>Saud'ne va avmerkjes då oss tej slutt fannj dei</i>
avrøt n.	-	skrap, rusk, restar. <i>Nei, dæ låg att bære avrate ette dei</i>
avrehlje f.	-	hard skjennepreike, skarp irtettesetjing. <i>'o ga 'nå ei skikkelæ avrehlje</i>
avrei(d)e f.	-	overhøvling, hard skjennepreike. <i>Oss fekk ei avrei(d)e oss hadd'ikkje haurt makjen tej verken før elle sia</i>
avrøng m.	-	skaresnø (oppebære). <i>Dæ va fin avrøng, se dæ oss fekk drage fram allj materialen den dagjen</i>
avskale v.	-	flasse av (om måling o.a.). <i>Dòra va avskala. Målingja va avskala ta sørveggja</i>
avskipla adj.	-	ute av seg, nesten hysterisk, engsteleg. <i>'o vart heilt avskipla då 'o haure dæ</i>
avskòrmòle m.	-	avskjer, skalk av spekepølse o.l. Også av tøy t.d. <i>tøyrest</i> <i>Dær låg bærre att nòkre avskòremòla, pylså va vekk</i>
avskrämd adj.	-	sterkt oppskaka, redd. <i>Dei kom hæseblæsande å va heilt avskrämd</i>
avsolt adj.	-	solmørkt, lite solrikt. <i>Dæ va avsolt opponde Daurmålsfjellja</i>
avsop n.	-	avfall, oppsop. Også brukt nedsetjande om därlege personar. <i>Oss måtte ta opp nòke avsop ette dei på gòlva, mæn elles va dæ bra</i>
avspektar m.	-	mannsperson som skaper seg, som vil vere fin og svært til kar. <i>Hanj se kom på dampa i går, må no vere enj avspektar</i>
avstyre v.	-	skilje to eller fleire som kranglar eller slæst. <i>Dæ va fole kyr dei krangla, men oss fekk no avstyre dei te(i) slutt</i>
avsyrgje v.	-	rekne med at noko er borte eller tapt, ikkje rekne med å ha noko lenger. <i>Oss avsyrgde no pengepongjen tej slutt, 'an va 'kje å sjå nòken plass</i>
avåle v.	-	fjerne ål/spire frå poteter og liknande. <i>Kvar vår sat oss ned i kjelljara å avåla pote(i)te</i>
avåt n.	-	skadeinsekt. <i>Nei, i år va dæ mykje avåt i hagja</i>
B		
bagasjeberar m.	-	sete, metallbrett over bakhjulet på sykkel til plassering av bagasje, og sitjeplass for passasjeren. (<i>bagasjebrett</i>). <i>Oss ha bærre en sykkel, og når oss skulde sta å bade, måtte en ta oss site på bagasjeberara.</i> (Det hende at oss kom til å seie <i>gabasjeberar</i> også)
bak n.	-	her: varmt omslag, avkok, blanding av vatn og te, eine etc.. <i>'an laga et bak ta eine (einebak)</i>
bakeeggjes adv.	-	bakom fjelleggane. <i>Oss gikk bakeggjes tejbake</i>
bakende m.	-	baken, det du sit på. (Ivar Aasen: Den bageste Ende). <i>Nei sjå hær, hær æ merkje i snjøva ette en bakende</i>

bakevje f.	-	stille kulp i ei bukt i elva der vatnet går motstraums og i ring (gjerne med fin sandbotn). <i>Oss fannj oss ei bakevje dær oss fekk skýlje føt'ne våre</i>
bakkje m.	-	1) bakke i terrenget. <i>Dæ va en fole bratt bakkje å slå grase ti</i> 2) andre sida (motsett) av eggja på ljå, kniv osb. <i>Ej hamra hardt fleire gange på bakkja, å kniven kløyvde borde tej slutt</i>
baklest adj.	-	når vogna, tilhengaren har lasten bak, er baktung. <i>Kjerrå va altfor baklest kan du no skýne</i>
baksele m.	-	del av hesteselen som går bak hoftene på hesten. Bakselen er naudsynt i unnabakke med tunge lass. <i>Bakselen æ enj heilt nøvendig del ta hestesela</i>
bakskut m.	-	akterenden i ein båt. <i>'o sat i bakskuta når 'o dorga ette kræ</i>
baksnakk n.	-	sladder, snakk bak ryggen om nokon. <i>Dæ va'kje tej å unngå, dæ vart mykje baksnakk ette denj sakja</i>
bakst(r) m.	-	1) bakverk (brød, bollar, kaker). <i>'o hæ laga en god bakstr i dag</i> 2) baking (handlinga). <i>Dæ æ bakstr i dag</i>
bakstrehellje f.	-	rund plate til å steike lefser, flatbrød, sveler. <i>Dær låg ei bakstrehellje ned i kjelljara. Ej fekk mej ny bakstrehellje tej bursdagja minå</i>
bakstrebord n.	-	langt og solid bakebord. <i>Bakstreborde va stort å godt</i>
bakstredag m.	-	bakedag. <i>Torsdag va dæ bakstredag i gara, å dæ va en kjekk dag</i>
bakstre-kjærring f.	-	kone som baka, gjerne innleidg. <i>'o Kari va ei ettespýrd bakstrekjærring</i>
baktankje m.	-	usagt, hemmeleg tanke for å oppnå noko. Ha som mål noko anna enn ein gir inntrykk av. <i>Nei, ej trur 'an hæ en baktankje mæ dæ</i>
bale v.	-	streve med noko, kjempe. <i>Ej synst oss bala forfærdelæ no</i>
balljegryte f.	-	ei gryte med potetball i. <i>Oss kokte ei stor balljegryte tej dei</i>
balljemòkk n.	-	vatn i balljegryta. <i>Oss brukte fleskesvór i balljemòkkja</i>
band n.	-	her: kløyvd hasselgrein til å bande trekjerald (bytter, ambar, ringje osb.). <i>Banda hikk fint samla opponde takja ned i kjelljara</i>
bande v.	-	feste treband rundt kjerald av tre. <i>'an Lars va ekstra flenk tej å bande</i>
bane v.	-	visne (om vokstrar). <i>Nei, no hæ liljene bana</i>
banj n.	-	barn. <i>Kjært banj hæ mange namn</i>
banjebonden adj.	-	som må passe små born. <i>Dei æ banjebond'ne dei no, kan du skýne</i>
banjefoster f.	-	ei/ein som oppfostrar born, (barnepike). <i>'o Kari va banjefostrå mi</i>
banjemat m.	-	brukt om noko som er lett, enkelt og liketil (for den som kan det). <i>Ditta æ no bærre banjematen, ej ska vise dòkke kyr lett dæ æ</i>
bansongje m.	-	eit barn, ein liten. <i>'an oppførte sei som en bansongje</i>
bare m.	-	høg kant i terrenget, i snø og liknande. <i>Snjòvbaranje låg høge långsmæ vegå (Snjòv = snø)</i>
barkebrød-monter m.	-	uthola trestamme der ein kan knuse trebark til barkemjøl. Dette er ein teori som er knytt til funn av ein slik gjenstand (sjå biletet under)

Ivar Dahl og Steinar Dale gjorde i 1935 eit svært sjeldan funn nedanfor Damfossen i Norddal. Dei fann eit tretrau som ein trur kan vere brukt til å lage mjøl av almebork. Dette kan vise korleis dei laga mjøl til borkebrød i hungers-tider i gammal tid (Frå Fylkesfotoarkivet)

Fotograf: Jørgen Dale

barmark f.	-	mark, jord som er fri for snø og is. <i>Dæ va barmark, å våren va i kjømda. Alpingruppa va på barmarksamling</i> (dvs. på treningsleir utan ski og snø)
barst	-	1) slutta, enda. <i>Oss tok oss en tur, å tej slutt barst dæ heim tej nå Olaf.</i> 2) ta laust, starte. <i>Dæ barst avstey dæ foraste oss klarde</i>
barsøl n.	-	selskap ved barnedåp. <i>Oss hadde et kjekt barsøl då 'o ihlje Margit vart døypt</i>
bastus m.	-	sjølvrulla sigarett (gjerne stor). <i>Dæ va litt ta en bastus du hæ dær! Ja, dæ æ en mòsebastus</i>
beflitte sej v.	-	arbeide nøye, gjere noko skikkeleg, ta på seg noko, styre på med, prøve. <i>'an beflitta dej mæ dæ tej slutt, du veit ej masa på 'nå.</i> <i>Du må beflitte dej på å gjere dæ be(i)re</i>
begi sej v.	-	starte med noko, ta til, begynne. <i>'o bega dej endelæ i vei opp jynå råsa</i>
begreinlæ adj.	-	grei, flink. <i>'o va ei begreinlæ taus 'o Kari du</i>
begrædelæ adj.	-	svært trist, trasig, usakleg. <i>Dæ va begrædelæ å sjå kyr illje mæferne låmba va ta hondå</i> (hundane)
beinbærr adj.	-	mager, tynn, skinn. <i>Du hæ vörte noke beinbærr no!</i>
beine f.	-	teneste, hjelp. <i>'an gjorde oss ei beine då 'an tok mæ dej dyra heimatt. Den eine beinå æ denj andre verdt</i>
beinepenn m.	-	rett (bein) pennesplitt til blekkskriving (sjå <i>krokapenn</i>). (sjå side 134) <i>Ej hadde både beinepena å krokapena neri penala minå</i>
beingrind f.	-	skjelett, beinrad. <i>Dæ låg att bærre beingrinda ta sauda</i>
bein(e)reik f.	-	hårdeling midt på hovudet (sjå <i>skeivereik</i>). <i>Ej trur dæ æ moderne mæ beinreik no att</i>
be(i)ngse v.	-	halte, gå strevsamt, bevege seg møysommeleg. <i>Kyr dæ æ mæ dej? Nei, ej gjæng no hær å be(i)ngsa, låk i et kne(i) æ ej ser du</i>
beinke v.	-	gjere bein, rette opp. <i>Oss fekk no beinka tej den store spikaren tej slutt.</i> Også figurleg: <i>'an Karl fekk no beinke dæ tej ette ei stond</i> , dvs. fekk til ei ordning mellom to partar som er usamde
beinkløyvd adj.	-	lett, enkelt, ærleg. Brukt opprinneleg når vedkubben var lett å kløyve. Etter kvart vart ordet brukt også figurleg om mangt som var lett å ordne.

		<i>Nei, dæ æ slett ikkje beinkløyvt å årdne opp i den sakja. 'an va 'kje beinkløyvd den(j) karen. Dæ ska 'kje vere beinkløyvt, ditta æ dæ væste ej hæ haurt</i>
beinlaus m.	-	ein usynleg (utan bein), spøkelse. <i>Nei sjå, no hæ dinnja beinlausen vòre her å lete opp dòra att</i>
beinsmia adj.	-	lett, rett fram, enkelt. <i>Dæ va slett ikkje beinsmia å få spælsaud'ne innj på råsa</i>
beinug adj.	-	hjelsam, lett å be. 'o Livia va fole beinug
beit, vere i v.	-	vere rådlaus, opprådd, ikkje vite kva ein skal gjere, mangle, vere i knipe <i>Oss va litt i beit for hjelp tej jordbærplukkingjene</i>
beista adv.	-	svært, alvorleg (forsterking av eigenskap). <i>beista tongt, beista mørkt, beista långt osb.</i>
beite n.	-	1) område (og tid) der husdyra finn mat (<i>fjellbeite, vårbeite, heimebeite</i> 2) stor vanske. <i>Dæ var litt ta et beite å få samla allje saud'ne</i>
bekatråd m.	-	heimelaga tråd brukt til å sy skor med hand. Tråden måtte vere av ei bestemt lengde, ofte om lag 2 m. Han var laga av kordelar av bomull og helst av hamp. Kordelane vart tvinna saman ved ein omfattande prosess ved å bruke hand og fingrar. Ved slutten vart det lagt inn ei grisebust i trådspissen slik at tråden skulle bli lettare å tre. Heilt til slutt tok dei eit lite skinnstykke med bek i som dei drog att og fram over tråden slik at han vart godt innsett med bek. Bek var tretjøre som ved avkjøling vart stiv og hard. <i>Ej hæ gøynt på nòke bekatrå</i>
beke v.	-	her: halde på, arbeide jamnt og trottug. <i>Dei hæ beka på i heile dag, å no æ dei straks ferdige</i>
beknip n.	-	beit, trøbbel, vanske, mangel. <i>Oss kom litt i beknip dær oppe, dæ va se glatt å bratt</i>
beksaumar m.	-	høg lersko, skisko (<i>beksaumsko, beksaumarar</i>). (sjå Bern-sko) <i>Oss va på sparktur enj kveld, men beksaumaranje va se glatte opponde adæ dæ va litt vanskelæ å sparke</i>
bekse f.	-	hindring, noko som er til meins. <i>Dæ va nòke tej ei bekse, oss kom ingjen vei</i>
beksl n.	-	beksel på hesten, bissel. <i>Hesten sto bærre å tygde på beksla</i>
bel n.	-	tidslengde, stund, viss tid, mellomrom. <i>Ej trur du må vente et bel tej</i>
belande mýrkt	-	kolmyrkt, heilt mørkt. <i>Dæ va belande mýrkt då oss fannj kynnje (kyrne)</i>
belje v.	-	raute høgt og stygt. <i>Uksen sto býrt mæ elvene å belja</i>
belje ti sez	-	drikke fort og mykje, töme i seg. <i>Du å du kyr tyste oss vart, oss belja ti oss safta dæ foraste oss vanj</i>
bellje v.	-	utstå, tole, halde ut. <i>Dæ æ so he(i)tt, ej bellja dæ 'kje lenger nesten</i>
belmørk adj.	-	stummande mørkt. <i>Kvelden va belmørk. Dæ va belmørkt</i>
belæmre v.	-	belaste, plage, uroe, ta på seg. <i>Oss va 'kje belæmra mæ vind denj dagjen. Dei va 'kje belæmra mæ dårlæ sjöltillit dei karanje</i>
bendel m.	-	band av kornstrå rundt kornneket. <i>'o Lise va ekstra flenk tej å lage bendela</i>

bendle v.	-	legge band rundt kornneket. <i>Dei bendla byggstråa godt fordi dei va se korte</i>
benke sez v.	-	setje seg, slå seg ned, setje seg klar til noko, setje seg til bords. <i>Oss må benk' oss no, tenkje ej</i>
bere av stad	-	starte, fare i veg. <i>Dæ bar av stad mæ heile flokkja, fort å gale</i>
bere ut jula v.	-	å ikkje vilje ta mot mat eller drikke, eller forsyne seg noko særleg (brukt helst ved juletider). <i>Du fæ 'kje lov å bere ut jula, du må smake på julekakene</i>
Bern-sko m.	-	sko laga av Bernt Olsson Dahl (Verpesdal) som var skomakar i Norddal i lang tid (Sjå elles <i>lej</i>). Å få sez Bern-sko onde krigja va ekstra jævt
berje n.	-	kornband lagt i lad på låvegolvet klar til trusking med tuster <i>Når dei ha truska nøkre berje, laut dei rake drøsen midt på gølve</i>
berrarma adj.	-	utan klede på nedste del av armane. <i>I dag æ dæ fyste gångjen ej jeng berrarma i år</i>
berrfött adj.	-	når ein går utan sko og strømper. <i>Dæ va hærlæ å kunnje gå berrfött om sommaren. Tenestetausa gikk berrfött heile sommaren, tej å mæ på sætra</i>
berst	-	ta til, noko skal hende. <i>Nei, no berst dæ avgarde gutt, no blir dæ fart. Når dæ berst tej, so ska du sjå dæ bli nøke tej liv</i>
besett adj.	-	umogleg, stirrig. <i>Krytela va besette tej å leggje sez vekk</i>
besine f.	-	frodig kvinne som er litt frampå, nærmast eit humoristisk kalleord. <i>Nei sjå dær, dær kjem ó besine, då vert dæ liv i leiren</i>
besne v.	-	bli betre, kome seg. <i>Foten såg ut tej å besne, hanj</i>
bess'se dæ adv.	-	rett som det er, brått. <i>Bess' se dæ sto alt i et fòk rondt oss</i>
best m.	-	sting ved sårsyning. <i>Ej ska sta å ta bestanje i morgå</i>
best i sennj adv.	-	rett som det er, svært brått. <i>D'æ se hålt, best i sennj se ligg ej dær</i>
bestestove f.	-	den største og finaste stova i huset, oppvarma og brukta berre til høgtider og til beste. <i>Juletreje sto skinande å ferdigpynta innji bestestovene då oss kom heim att</i>
bét n.	-	1) kor godt ljåen bit, kor kvass han er. <i>Oss fekk ikkje bet, bustegrase va se hardt</i> 2) kor godt fisken bit (fiskebetet). <i>I går kveld va dæ se godt bet adæ oss fekk tjue sjøkræ</i>
bete m.	-	1) takbjelke inne i løe eller anna uthus, også i røykstove. <i>Kjelkjen låg oppå betå</i> 2) litt av noko (brødbete, bordbete). <i>Dei hadd'ikkje mæ sez en einaste matbete engång</i> 3) ihopelagd deler av flatbrød eller lefse (med smør, fisk eller noko anna imellom (løfsebete)
betekjen adj.	-	oppslukt, oppteken av. <i>'an va reint betekjen ta taus'ne, kan du skyne</i>
bidig(e) adj.	-	einaste, alltid. <i>Du skrøna kvar bidige gong.</i> <i>'an forsøv sez kvar bidige morgå. 'o gikk på ski kvar bidige dag</i>
bie v.	-	vente, stoppe. <i>Bi no litt, sei ej!</i>
bikke v.	-	1) velte over, halle på noko, klar til å vippe over. <i>Krusa bikka, å dæ vart vått både på borda å på golva. Ej bikka</i>

		<i>mej nej på ei lita stond = eg la meg ned på ei stund. Steinen låg å bikka på kanta 2) passere, gå forbi. òn hæ bikka 60 hanj mæ no</i>
bikkjekaldt adj.	-	svært kaldt vêr. <i>Nei, i dag va dæ bikkjekaldt, ej frys so på føtå adæ</i>
birren adj.	-	som ser kry ut, som briskar seg litt, er oppstemt. <i>Dei vart nòke birr'ne, synst ej</i>
bisk adj.	-	morsk, nokså sint. <i>'an vart litt bisk då 'an forsto ka oss sa</i>
bismar m.	-	stongvekt med skyvelodd. <i>Ej hæ tekje vare på en bismar, for nostalgien</i>
bisn n.	-	litt av eit syn, uvanleg hending. <i>Du å du for et bisn dæ vart då oss såg fyste bilen på landa (i bygda)</i>
bisne v.	-	sjå på, glo, forundre seg over, studere. <i>Du væra kyr dei bisna då oss to fram allje godsakjene frå sekkja</i>
bitar m.	-	flått, orelus. <i>No hæ ej plukka bitara ta honda i en time!</i>
bite sez fast	-	for å fortelje at kulden har vart lenge. <i>Dæ æ minus atten grade i dag mæ, 'an hæ bite sez skikkelæ fast kulden dinnje vinteren</i>
bite sez merkje ti	-	legge seg godt på minne, legge godt merke til. <i>Ej beit mej merkje ti adæ dæ va et hakk i plat'ne</i>
bivre v.	-	dirre, skjelve også (pepre). <i>'o sto bærre å bivra</i>
bjønnj m.	-	1) bjørn. <i>Siste bjønnjen i Dyrdala vart observert rondt 1920</i> 2) stôrkna snørklump i nasen (<i>nasebjønnj</i>). <i>Guten sat å pirka bjønnja, å mora skjænde på 'nå</i>
bjønnjakamb m.	-	bregnesort, grøn plante i utmarka. <i>Dær va mykje bjønnakamb, å dæ va se vanskelæ å gå</i>
bjønnjande sterk	-	sterk som ein bjørn. <i>Ej trudd'ikkje adæ 'an va so bjønnjande sterk</i>
bjønnje v.	-	sprenge ved å legge dynamitten opp på stein eller trerot. <i>Då oss rydda storsslåmløypå bjønnja oss i stor stil</i>
bla(d) n.	-	her: 1) lauv (<i>eikebla</i>). <i>Oss kokte tej ta týrka björkabla</i> 2) flat, tynn del av noko (<i>knivbla, årebbla, fotbla, hærabla</i>)
blavòtta m. fl.	-	store vòttar av tova ull (<i>lovòtta</i>). Arbeidsvòtt ofte brukt på sjøen der tommeltòtten ofte var sløyfa. <i>'o Kari va flenk tej å spýte blavòtta</i>
blegg m.	-	kile (til å kløyve, spreng ut). <i>'an hadde laga sez en blegg, å då klarde an å kløyve kubben</i>
blegg adv.	-	fullstendig, totalt, heilt. <i>Foten sit blegg fast</i>
bleikfis m.	-	mannleg svekling, slappfisk, reddhare. <i>Hæ du sett slik en bleikfis, 'an tòre ikkje å gjere dæ slag</i>
bleikje v.	-	gjere noko kvitare, bleike, kvite. <i>Det hende dei bleikte kveitemjòlsekka tej handklæ å putevar</i>
bleikje f.	-	liten bleik fisk som liknar ei hyse (<i>kviting</i>). <i>Men oss fekk nòkre bleikje</i>
blende f.	-	utblanda drikk med vatn. Eks.: <i>skýrblænde</i>
blen(d)supe f.	-	suppe kokt på byggmjøl og vatn med litt mjølk i. <i>Då ej rodde fiskje, måtte ej nøye mej mæ mykje rågnekake, graut å blensupe</i>

blest m.	-	omtale, rykte. <i>Dæ vart ikkje nøke blest om dinnja bokjene nøke meir, dæ stilna heilt</i>
bli(ve) v.	-	her: drukne, kome bort i sjø eller vatn. <i>Dæ va to se blei(v) den gångjen</i>
blindebukk m.	-	barneleik der ein får bind for augo, blir snurra rundt og så prøve i blinde å få tak i ein av dei andre, og gjete kven det er
blispænt adj.	-	alltid blid og smilande. <i>'o Kari va ei skikkelæ blispænt taus</i>
blòke f.	-	1) fold (t.d. på stakk). <i>Dær va et par blòke på stakkja</i> 2) trearm til å stenge døra med, slå. <i>Gløynde du å stengje dòra mæ blòkene seie du!?</i> 3) små blad på bunadssylje. <i>Dær va fine blòke på dinnja syljene dine</i>
blòkk f.	-	her: talje med ein eller fleire trinser. <i>Dæ heng ei blòkk innpå veggja, hent 'o</i>
blòkke v.	-	vide ut, gjere større. <i>Oss fekk blòkka ut dei nye sko'ne fordi dei va altfor trånge</i>
blændestròkk m.	-	høgt trekjerald med saupblende
blånekte v.	-	nekte tvert (gjerne etter stadig påtrykk). <i>'o blånekta på at det va ho se hadde gjort dæ</i>
blåst m.	-	hard og jamn vind. <i>Dæ va slik blåst adæ oss måtte fint kome oss i hus att</i>
blåstòde f.	-	vannfyldt snø, snøsyrpe, slapseføre av snø og vatn på veg t.d. Ord som er mykje brukt i Nordfjord, usikker på bruk lokalt på Sunnmøre. Men Ivar Aasen har denne forklaringa: «Blaastyde (Blaastøe), Vandpytter i Sleen; Sne som er opfylldt af Vand. Sdm. (Sunnmøre)»
bòbbe m.	-	hard snørklump i nasen. <i>Gutongjen sat å pirka bòbba</i>
bòbbben adj.	-	redd, forsiktig. <i>Dei va slett ikkje bòb'ne ta sei dei gutanje</i>
bòbberædd adj.	-	redd for lite, lite modig, skvetten <i>Dei va 'kje bòbberædde dei karanje, dei tòrde å gjere dæ meste</i>
bokbræ n.	-	bokomslag. <i>Dæ va et fint bokbræ på bokjene dine</i>
bòkkje m.	-	underjordisk vesen, spøkjelse (ofte brukt om ein framfus person). <i>Pass dej no se dæ bòkkjen ikkje kjem å tæk dej</i>
bol n.	-	tillaga plass av dyr eller insekt for å yngle, reir, lege. (<i>musebol, homlebol</i>). Når oss slo småljåmark, trefte oss ofte frampå kvefsebol, jordkvefsen va illjsint. Oss måtte slå i en reng rondt bole og så prøve å brenne dæ mæ næver på ei lång stång.
bòllje m.	-	djupt krus- eller trefat. <i>Hent en bòllje se dæ ej fæ ha resten ta kompøtta opp i</i>
bolster m.	-	stor jutesekk fylt med halm eller høy til underlag i senga. <i>Jagardagjen vart bolstranje fylte mæ goluktande sætrehøy</i>
bombe f.	-	her: ovalt treskrin til mat. <i>Du hæ mykje godt ned i matabombene dine ser ej</i>
bonding m.	-	strikkety (garnnøste, pinnar og påstarta strikkeplagg). <i>Bondingjen va i hendå 'na støtt</i>
bondingsstikke f.	-	strikkepinne. <i>Bondingsstikkene 'na Marie va flittig i bruk</i>
bong m.	-	bulk i metallplate. <i>Dær 'æ en stor bong i framskjerma på bila dinå</i>

bonge v.	-	bulke. <i>Hæ du bonga bilen dinj endå en gång Per?</i>
bonkje m.	-	bunt, stabel. <i>Ej tok mæ mej en heil bonkje mæ blad å avise</i>
bònnj n. flt.	-	born. <i>Du treng ikkje gi bakarbònnja brød. Like bònnj leikar best</i>
borask m.	-	tretallerken. <i>Ta fram nòkre boraska, no ska dæ bli mat</i>
bòrg f.	-	her: kreditt, utsetjing med betalinga. <i>Ej fekk bòrg, so ej vart berga</i>
bòrge v.	-	handle på kreditt, få utsetjing med betalinga. <i>Ej æ blakk, kan ej få bòrge litt mat?</i>
bòrgstòve f.	-	tenarbustad. Ivar Aasen: «Arbeidsfolkenes Huus paa de store Gaarde»
borjongje m.	-	bordkniv (gjerne velbrukt). <i>'an hadde fleire borjongja neri skuffene sine. Også berre jongje vart brukta</i>
borreve f.	-	gjennomgåande sprekke i eit båtbord. <i>I vinter hæ dæ kome ei stor borreve på Storvassbåta</i>
bórsete f.	-	folket kring eit matbord. <i>Dæ va to bórsete i dæ brylljaupa</i>
borusk m.	-	tretallerken
bòs n.	-	lite rusk. <i>Ej hæ et bòs på au'ne trur ej, sjå om du ser dæ</i>
bot f.	-	her: lite jordstykke, liten plass i geografien. <i>'an hadde ei bot frami markjene, å dær hogg 'an ve(i)</i>
botevon f.	-	von om betring, håp. <i>Ej hæ sett på dæ, å dæ æ botevon for motora, ej trur ej ska få dæ tej</i>
bòtnaset n.	-	når fiskegarna bli sette nær botnen. <i>Dæ vart et bòtnaset i går kveld</i>
bòtna v.	-	stå i vatnet slik at når føtene når botnen er hovudet så vidt over vassflata. <i>Nei, her botna 'kje ej, hjelp!</i>
brandete adj.	-	stripa, flekkete. <i>Kyra va brandete å lett å kjennje att</i>
braut f.	-	bratt bakke, veg oppover bakke. <i>Dæ va attfòkje oppi Holebraut'ne</i>
brehlje f.	-	dekke, klede til å breie over eller ha under. Eks.: <i>ondebrehlje</i> = liggeunderlag (teppe o.l.). Også brukt om underbukse
breie v.	-	her: å spreie høy på marka slik at det skal turke. <i>'o breidde alt høye fìre klokkå sju</i>
bré(i)e sej v.	-	når snø fastnar og blir hard, laussnø blir omdanna til fastbre (t.d. på vårparten). <i>Snjòven hæ bré(i)a sej i Dyrdala mæ no, dæ va lett å gå</i>
brekste v.	-	skade sterkt ein kroppsdel. (Brukt helst om brot kanskje?) <i>Ej hæ breksta en fot, må halde sengja, trur kanskje dæ æ bròt</i>
brendeklòve m.	-	Bøygd seljekvist til ein klave å gripe med, brukt som tang (Årbok i Norddal 1993)
brennje ta v.	-	jorda tørkar opp på grunn av lang varme og vind (også <i>svi av</i>). <i>I år hæ dæ vòrte so turt adæ dæ aldeles heldt på å brennje ta allje plassa</i>
brennjegòple f.	-	brennmanet. <i>Pass dej, dær æ fullt ta brennjegòple dær</i>
brennenjònòt f.	-	brennenesle. <i>Dæ voks mykje brennenjònòt långs mæ fjòsveggja</i>

brennsnut m.	-	kjøtsuppe med poteter og grønsaker i, krydra. <i>I dag hæ oss brennsnut, dæ lika ej godt se du</i>
brik f.	-	1) låg fjølvegg mellom bryten og køyrebana på låven. <i>Oss hivde høye åver brikja å ne(i) i bryten</i> 2) liten benk ved inngangsdøra. <i>'o Kari sette sez nej på brikjen mæ dæ same 'o kom innj</i>
brikje v.	-	vere skrikande, skarp (om fargar). <i>Dei nye klæa brikte for mykje syn'st ej</i>
brikjete adj.	-	skrikande, skarpt (om fargar). <i>Dæ va ei brikjete skjorte du hæ kjøpt dej</i>
brikse v.	-	trakke over, vikle, vrikke foten. (også brikste med t brukt?). <i>Ej briksa foten i går, å i dag æ oklå skikkelæ hova</i>
brilljeslange m.	-	litt negativ nemning på person som brukte briller. <i>Ej likt'ikkje dæ adæ dei kallja mej en brilljeslange</i>
brise m.	-	bål, brising. <i>På bæraste skolta stod brisen, strålande fin mæ en lògje på 3-4 meter</i>
brisen adj.	-	litt alkoholpåverka. <i>'an va nøke brisen, trur ej</i>
brising m.	-	bål, brise. Ivar Aasen: «Lystild som brændes paa Høiderne Sankthans Aften». <i>Lystild</i> = bål til glede og hugnad <i>Kvar olsok lyste dæ en brising oppe på Storhammara på Dermondsfjellja</i>
briske sez v.	-	kjekke seg. <i>Dei briska sez då dei vanj kampen</i>
briskjen adj.	-	vere ovanpå, skryten, stikke seg fram. <i>'an va litt briskjen ta sez, å slett ikkje beskjeden</i>
brjål m.	-	lukt, ange, sterkt lukt av planter, urter og liknande. <i>Straks ej kom åver røra, kjende ej en god brjål ta lyng og fjellj</i>
bròdde f.	-	piggreiskap til å ha under skorne når det er is og glatt. <i>Ej hæ kjøpt mej nye gode bròdda</i>
brok f.	-	bukse. <i>Ta på dej brokja gut!</i>
brokasig n.	-	buksesig. <i>Dæ æ se moderne mæ buksesig no, linningja ligg långt nej på baken</i>
brøstduk m.	-	ullklut som var innsett med kamfer el.l. til å ha på brystet mot forkjøling. <i>'an lukta 'kje nøke særlæ dinnja brøstdukjen dinj</i> Ordet også brukt om vest (klesplagget)?
bròsve(i) m.	-	sure oppstøyt. <i>Nei, ditta fekk ej fole mæ bròsve(i) ta</i>
brøthest m.	-	ein som er hardhendt og uvyrden når han skal gjere noko. <i>'an va kjend for å vere en brøthest</i>
bròtsjø m.	-	ekstra stor båre på sjøen som bryt. <i>Bròtsjøen braut åver holmen å sopte mæ sez mykje utstyr</i>
brun f.	-	kant mellom flatare og brattare parti i landskapet. <i>Oppå Brunå va dæ godt å kvile</i>
brye f.	-	1) kar, renne (oppavleg uthola stokk) til vatn, grisemat eller kraftfôr; fôringssrenne i fjøsen av ulikt materiale. <i>'o gjorde reint i bry'ne før 'o va ferdig i fjøsa</i> 2) tung/tungrodd trebåt.

		<i>Nei, dæ va en brye ta enj båt, so tongrodd adæ 3) kallenamn på ferm kvinne. Dæ va nòke tej brye</i>
bryne v.	-	1) kvesse ljå eller kniv med eit bryne. <i>Oss brynte å brynte oppatt ljåen, men fekk aldri same betet som gamlekaranje</i> 2) drage båten på land, fram i støa. <i>Dei va snare tej å bryne båten, middagjen venta</i>
bryne n.	-	kvessereiskap til ljå og anna; no smergelbryne, før av spesiell bergsort (<i>kvessestein</i>). <i>Bryne datt utu brynestòkkja å bròtna i to bita</i>
brynestòkk m.	-	vasstett hylster til å ha brynet til ljåkvessinga i, til å hengje på beltet; før ei lodd blekkslire, ein uthola trestokk, siste åra ei Zaloflaske. <i>Ej fann'kje att brynestòkkjen, se dæ ej måtte lage mej en ny</i>
brynnj m.	-	brønn, (vass)oppkome. <i>Før va dær brynnjar på allje gardar</i>
brynnje v.	-	gi drikke (for eksempel til <i>krytela</i>). <i>'an Gunnar brynnste begge hestane</i>
brýt m.	-	stort, ope rom i løa til høy ved sida av køyrebana. <i>Býttå stend fram i bryta</i>
bryte v.	-	her: 1) at sjøen bryt mot land eller skjer, bølgebrøt. <i>Sjynj (sjøen) braut godt innmæ strand'ne i gårkveld</i> 2) bryte jord, dvs. lage eng og åker av udyrka jord (med handrei skap). <i>'an besten braut (opp) nesten heile garen sinj, aljt du ser</i> 3) knekke skorpe i snø eller is. <i>Dæ braut so i går, ej vassa i djupsnjòv for dæ snjòvskòrpå va for tynj, 'o bar ikkje mej</i> 4) kaste opp, brekke seg, spy. <i>Nei du, 'an måtte brekke sez i gårkveld, ej trur øle va surt</i>
bryte laust	-	når det blir bråe endringar i været. <i>No trur ej søvesten bryt laust, dæ va fole tej sòg oppi fjellja</i>
brýtje v.	-	drive hardt på med noko. <i>'an brýtja på mæ nòke heile kvelden</i>
brýtje f.	-	hardtarbeidande og kraftig kvinne. <i>'o va rekna for å vere ei brýtje, å dæ kom godt mæ i dinnja gara</i>
bræ n.	-	omslag på bok, perm o.l. (papir, plast). <i>'an Storheim sa adæ oss måtte ha bræ på bøkene våre</i>
bræ v.	-	smelte. <i>'o brædde smøre skikkelæ</i>
brændepòke f.	-	meslingar, kregde. <i>Dei hæ fått brændepòkå allje i hop</i>
bræ på v.	-	her: ruge på. <i>Ka dæ æ du gjeng å bræ på no då?</i>
bræse v.	-	steike (mat). <i>Ej bræste mej nòke flesk attåt fiskja</i>
brøbete m.	-	samanbretta flatbrød med smør eller noko anna mellom. <i>Ej hæ laga mej en brøbete mæ fisk på</i>
bråjupt adj.	-	når sjø eller vatn brått blir djupt, botnen skrånar bratt nedover (også langt frå land). (jupt = djupt) <i>Dær va se bråjupt adæ dæ va fàrlæ at onganje bada dær</i>
brå ti v.	-	setje i, skrike ut, kvesse i. <i>Du veit, dæ va 'kje fritt for dæ at ej måtte brå ti litegrand tej dei</i>
bråfengjen adj.	-	som er brå, hastig. <i>Dei va rekna for å vere litt bråfengne ta sez</i>
bråk f.	-	her: boge av jarn fest til vegg for å preparere skinn ved å drage det fuktige skinnet fram og tilbake over <i>bråka</i> (også av vidje)

bråke v.	-	her: preparere skinn ved å drage det fram og tilbake over <i>bråka</i>
bråne v.	-	smelte, tine. <i>Snjöven hæ bråna fort no siste daganje, dæ æ sju varmegrade no</i>
bubekk m	-	kuflokken til ein gard. <i>To bubekka móttest for fyste gång, å kynnge tok tej å skubbe på kvarandre</i>
bud f.	-	her: butikk, landhandel. <i>Nej mæ sjonå hadde oss før i ti'ne både Olebuda å Jakopbuda</i>
budrått m.	-	avkasting av husdyra (mjølk, smør, ost osb.). <i>Budråtten va slett ikkje stor dæ åre</i>
bug m.	-	stor vik eller bukt i sjø eller vatn. <i>Båtanje låg ned i Bugja dær småbåthamna æ laga no</i>
bukkehònnj n.	-	horn av geitebukk vart brukt som instrument, lur, signalhorn. <i>'an va en klyppar tej å spele på bukkehònnj</i>
bukjor f.	-	lerreim på hesteselen som går under buken på hesten. <i>Stram bukgjora litt tej. Du store tid, ej trur at bukjor(d)a æ nesten av</i>
bukkemark f.	-	svært uryddig område (i utmarka). <i>Dæ va ei skikkelæ bukkemark dær oss fôr</i>
bukseklæmme f.	-	fjørklemme rundt buksebeinet nede for å hindre at buksa kom inn i den opne sykkelskjeda. <i>'an tok på sei bukseklæmmå si å då va 'an berga</i>
buksesig n.	-	sig i buksa så linninga ligg godt under beltestaden (god å sjå). <i>Dæ æ moderne mæ buksesig no</i>
bul m.	-	kropp utan armar, hovud osb.; del på plagget utan ermar; hovuddelen av plagget (<i>genserbul</i>). <i>'o va ferdig mæ bula fyst før 'o strikka ermanje</i>
burik m.	-	bråkete og framfus person. <i>'an P. æ vörten nåke ta enj burik</i>
burugle f.	-	nedsetjande slangord på kvinne, slarvete og lite pen kvinne. <i>Nei, 'o sat dær se reine buruglå</i>
buse m.	-	framfus, pågående mannsperson. <i>Oss móttet en buse ta enj mann i dòr'ne</i>
buse v.	-	gå fram, gjere noko uvyrde og hardt. <i>'an buste fram se småskogjen la sei flat</i>
busemannj m.	-	pågående og skremande mannsperson (også brukt om <i>bjönnj</i> i nasen) <i>Oss móttet dæ ej vil kallje en busemannj, 'an va både stor å sint</i>
buss m.	-	her: bit av skrå. <i>'an karva en buss ned i pipå si ta skråstångjene</i>
busse m.	-	venn, kamerat, kompis. <i>Nei dei, dei vart no gode bussa dei.</i> <i>Oss vart gode bussa då ej hadde snop</i>
bustegras n.	-	kort og stift gras (ofte på myr). <i>På sætrereita va dær mykje bustegras, dæ va skikkelæ vanskelæ å få godt bet på ljåen. Busteslettå (stadnamn). Busteslettloå</i>
bustete adj.	-	ustelt, ugreidd på håret. <i>Nei, no æ du se bustete adæ, du må stellje dej litt på håra før folkje kjem</i>
butel (butul) m.	-	flaske. <i>'an hadde mæ sei en butel mæ nåke sterkt på i sekkja</i>

butt adj.	-	tverr, avkorta. <i>Dinnja stokkjen va se butt, finnj en lenger enj</i>
butte v.	-	gjere kortare, tverrare. <i>Oss må butte dinnja kjeppen so trur ej dæ gjeng</i>
by v.	-	kome med tilbod i uttrykk som: <i>Versågo, ej hæ å by, men ikkje true</i>
býr f.	-	bør, noko ein ber på ryggen eller aksla. Eks.: <i>høybýr.</i> <i>Ej hadde mæ mej ei tong býr heimatt, sekkjen va fullj ta fisk</i>
býratòg n.	-	tjukt hampetòg til å bere turrhøy og anna i. <i>Býratògje 'ass Ludolf va vælbrukt å slite</i>
býre f.	-	stor trekasse eller kiste med hengsla lok til å lagre korn eller mjøl i. <i>Dær sto ei fin býre uti stabbura</i>
býrse f.	-	børse, gevær. <i>Dei hadde tekje godt vare på bjønnjabýrså</i>
býrt m.	-	tur, nummer i ei rekkje. <i>Nei, no æ dæ min býrt trur ej!</i>
býrt i staur å veggje	-	heilt meiningslaust (<i>bort i natta</i>). <i>Dæ æ no býrt i staur å veggje at dei gjorde dæ på denj måten</i>
býrtette adv.	-	bortover (om strekning). <i>Dei dreiv býrtette golva beggje to</i>
býrtom adv.	-	bortanfor. <i>Sjå býrtom elva du, so ser du dæ</i>
býrtonde	-	bortunder. <i>Stauranje ligg býrtonde gòlva dær</i>
býrt i	-	bort i. I uttrykk. <i>Býrt i staur å veggje. Ej ser en spekkhòggar býrt i fjåra</i>
býrt i hampen	-	noko heilt meiningslaust. <i>Dæ va no býrt i hampen kyr tongnem du æ</i>
býrt i natta	-	heilt greinalaust, svært urimeleg. <i>Dæ æ no býrt i natta kyr dei fær åt, slengje rondt sei mæ rusk å rask slik</i>
byslag n.	-	bakgang til huset, gang og oppbevaringsplass for arbeidstøy, sko m.m. <i>Stývlanje? Sjå om dei stend ut i byslagja. Også sagt bislag</i>
bytarbeid n.	-	arbeid der to hjelper kvarandre etter tur. <i>Ej gjorde bytarbeid mæ 'nå Pål, ej plukka litt jordbær mæ hånå å hanj hjelpte mej mæ traktora</i>
byte n.	-	grense mellom to eigedomar, tomtegrense. <i>'an slo litt gras på hi si'ne ta byta mæ</i>
bytestein m.	-	steinhelle som var sett på ende ned i jorda for å vise grense mellom eigedomar. No blir merka metallpinnar brukte som grensemerke. <i>Ette nokre tiår va dæ ofte stri om kar bytesteinanje hadde vòrte sett nej</i>
bægje n.	-	ledegjerde. <i>Lag tej et bægje tej saud'ne kjem</i>
bæ(g)je v.	-	styre, leie, tvinge nokon dit dei skal, presse <i>Oss bægde saud'ne innji stekkjen fort å svint</i>
bær adj.	-	bar, snau, ikkje tildekka. <i>'an va bær på hauda, og bær på skuldrå</i>
-bære sms.	-	brukt i samansetjingar som <i>vårbære</i> , det er ei ku som ventar (ber på) kalv, eller som kalvar om våren. Liknande: <i>hausbære, nybære</i>
bærhauda adj.	-	med bart hovud, utan lue eller hatt. <i>Du fæ 'kje lov å gå bærhauda so ti'læ (tidleg), du fæ øyreverk</i>
bærmælt adj.	-	ha skarp og høg stemme. <i>Ej haure 'nå åver allje hine, 'an va so bærmælt adæ</i>

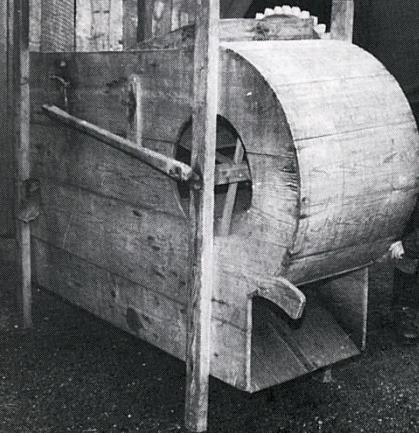
bøle n.	-	1) plass der små dyr legg ungane sine (Ivar Aasen) 2) samling av like folk (litt negativt). <i>Dær bodde et bøle i dæ raude husa åvei elvene</i>
bør m.	-	høveleg vind for segling. <i>Oss fekk endelæ god bør slik at oss fekk prøve å segle den nye båten</i>
bøse adj.	-	oppblese, fyldig. <i>Dæ va se bøse håre 'na no</i>
bøsen adj.	-	morsk, sint. 'an vart nøke bøsen då 'an haure ka se va sagt om 'nå
bøtesaker f. fl.	-	samling av ting til bøting av helst mindre saker, til sykkeldekk, strømper, ski, river etc.
bøvel m.	-	kalleord for djevel, fanden. (også stygt ord på person)
bøvels, tej	-	kraftuttrykk når noko går gale. <i>Dæ gikk tej bøvels mæ heile grei'ne</i>
bågne v.	-	bøy seg, gi etter, gi seg. 'an æ be(i)re denj kvisten se bågna enn denj se brest. 'an hæ bågna 'an Ola mæ mo
båre adv.	-	både. Når båre ej å an Kjell va mæ, so gikk alt som en leik
båre f.	-	1) kiste, kasse. <i>Dei kjaure bårå mæ hest frå garda til kirkjene før i ti'ne. Trilljebårå stend bak husa</i> 2) bølgje på sjø eller vatn. <i>Dæ kom ei kjempestor båre tej slutt, å oss gispa ette luft</i>
båre v.		lage bølgje. <i>Ferjå båra slik adæ dæ vart urolæ i hamnene</i>
båsbòlk m.	-	skilje mellom kubåsane i fjøsen. <i>Dær va tretten båsbòlka i Prestefjøsa</i>
båttag n.	-	samanslutning av fiskarar som eig og driv ein fiskebåt i lag (sjå <i>notlag</i>)
båtsaum m.	-	båtspikar med stort hovud og som kan klinkast. <i>Ej måtta sta å låne nøke båtsaum</i>
båttfår m.	-	lokal uttale av <i>botfor</i> (fransk botteforte=støvel). Båttfår er ein ankelhøg, vasstett utanpå sko i mange variantar (snøsokk, kalosje, lav støvel). Før i tida av gummi med glidelås foran). Mykje brukt som oversko i därleg vêr, litt ute av bruk ei tid, no på veg inn att. <i>Hei, hæ du sett båttfårane mine, ej må ha dei, dæ æ slik dape på vegå !</i>
		 <p>Båttfårar (botforar), damemodell til venstre og herremodell til høgre. Mykje brukt i ungdomstida (1950-talet)</p>
D		
dabbe v.	-	avta, minke. <i>Farta dabba ette kvart då oss kom nej på flatå</i>
daffe v.	-	arbeide eller gå seint, gå og slenge. <i>Oss? Nei oss gikk bærre å daffa i heile gårkveld</i>
dagevis	-	mange dagar. <i>Dæ æ dagevis sia ej ba dej kome å besøkje oss</i>
dagjen æ gådd	-	dagen er over. <i>Jøje mej, no æ dinnje dagjen gådd mæ</i>

dagmòrgå, i	-	i dag tidleg. <i>I dagmòrgå va dæ folle fint vêr du</i>
dagsljòs n.	-	dagslys, motsett: <i>lampeljòs, eldsljòs.</i> <i>Nei, dæ æ for mýrkt tej å starte turen no, oss må vente på dagsljòse</i>
dagsmon, sjå	-	sjå endring dag for dag. <i>Oss såg dagsmonen på jordbær'ne i dæ fine vêra oss fekk</i>
dagti'læ , i	-	tidleg i dag. <i>Dæ va 'kje mange å sjå i dagti'læ, folk ligg lengje</i>
dagå m. fl. dat.	-	næraste dagane. <i>Ej ska gjere dæ enj ta dagå</i>
dakje m.	-	duglaus kar, slaur, treg og klønete kar. <i>Ej vil rekne 'nå for å vere en dakje, dæ vert ikkje gjort nòke se helst mæ 'nå</i>
daldre v.	-	riste, skrangle. <i>Den tomme vågna kom daldrande nej gynå veien</i>
dalge v.	-	slå hardt. <i>'an dalga tej lyrå se dæ 'o fauk åver takje</i>
dallj m.	-	rundt trekar med handtak på loket (same som <i>ambar</i>). (<i>smördallj, grautdallj</i>)
dalt m.	-	1) liten del. <i>No hæ oss bærre att en dalt ta fleskja.</i> 2) ein som driv omkring og ikkje gjer noko særleg. Brukt i samansetjingar, t.d. <i>mammadalt</i> som er nemning på ein som er liten og usjølvstendig og som diltar etter mora
dalte v.	-	gå og slenge, gå sakte, vere gjerandlaus <i>'an gikk å dalta ette mor'ne kar 'o gikk, 'an va en mammadalt,</i>
dank n.	-	lediggang, tidsfordriv; å drive dank = å gå ledig, arbeidslaus
dape f.	-	blanding av snø og regn på bakken, snösørpe. <i>Dær va bærre ei dape på vegå, dæ va 'kje rå tej å rennge på kjelke</i>
darveise v.	-	reke planlaust ikring. <i>Oss gikk bærre å darveisa i heile gárkveld</i>
darveisande adj.	-	endestøytande, planlaust. <i>Dei kom darveisande innj gynå dòra</i>
daudeblo(d) n.	-	størkna blodflekk under hud eller nagl, etter eit slag eller støyt <i>Ej må få vekk ditta daudeblode, kan ej stikke ei nål innj i?</i>
daudellje f.	-	daudgras. <i>Dæ va fole kyr dæ ryk mæ 'nå, ej trur 'an brennje daudellje</i>
dau(d) adj.	-	smaklaus, lite salta eller krydra, slapp. <i>Nei, maten va se dau i dag, hæ du gløymt nòke? Uff, ej æ se dau i krøppa i dag, ej må vere åvertrent</i>
daur m.	-	mat og kviletid (1100 - 1200 tida)
daurmål n.	-	dugurd, måltid i 11-12 tida. (<i>Daurmålsfjellje</i>)
deggje v.	-	vatne planter. <i>Ej deggja dei før ej la mej.</i> Av <i>dògg</i> , også <i>dògge</i> Ivar Aasen: vande, bedugge (især unge planter)
-deie f. sms.	-	jente som gjer spesielt arbeid, brukta i samansetjingar, tenestejente. Eks.: <i>budeie, rakstedeie</i> (ei jente som rakar reint på slåtteteien). Opphavleg «den som knar deigen»
deild f.	-	forseinking, djupne i terrenget. <i>Dær va ei deild dær slik adæ oss fekk ikkje aue på saud'ne</i>
demle v.	-	drikke fort og mykje, stordrikke. <i>Oss demla ti oss ta vatna då oss endelæ fannj grova</i>

de-myld adj.	-	når jord og naturgjødsel er blanda og banka på åkeren. Å mylde = molde (arbeide med mold på åkeren). Også tilføre mold på snøen for raskare smelting
dengsle f.	-	pryl, ris. 'an fekk sez ei skikkelæ dengsle for åttafær'ne sine
depel m.	-	blautjord, myrgjørme, jord og vatn. 'an hamna på haude rett opp i en depel, 'an såg ikkje ut
dess adv.	-	til. <i>Dess forare oss kjem oss avgarde, dess meir fæ oss gjort.</i> 'an va gla dess meir 'an fekk.
dess pron.	-	eigeform av <i>det</i> . <i>Kan'kje oss vente tej dess 'an kjem, oss klara 'kje å rikke båten åleine</i>
dette v.	-	ramle. Å bruke dialekt, kan ofte føre til muntre episodar. Norddalingen sat på trikken i Oslo, ein mann sprang etter trikken som var komen i fart. Han kom seg opp på stigbrettet, men måtte gi tapt. Sunnmøringen vende seg så til sidepassasjeren med fylgjande spørsmål: "Datt 'an ta?". "Hva", seier austlendingen. "Datt 'an ta"? Oslomannen tek fingeren opp til hovudet, vrir rundt og seier: "Titten tei". (Datt 'an ta? = ramla han av?)
dette att å bak	-	ramle bakover. 'an Per datt att å bak å slo sez litt på ei skulder
dette fram rame	-	ramle langflate framover. 'o datt fram ram, å låg se långflat 'o va
dikkedere v.	-	motseie, krangle, småkrangle, tulle. <i>Nei, dæ æ'kje nòke å dikkedere mæ lenger dæ no</i>
dillj n.	-	vås, tøys, tull, rot, ingenting. <i>Nei dei, dei fær bærre mæ nòke dillj</i>
dillje f.	-	lidenskapleg interesse. 'an Anders hæ fiskedilljå, 'an stend i elvene støtt
dillje v.	-	1) riste, dingle. <i>Ej trur 'an Passopp kjende dej att ej, sjå kyr 'an dillja mæ rompene</i> 2) rote, gjere noko unyttig. <i>Kom no, ka dæ æ du dillja mæ no då!?</i>
dilte v.	-	gå seint bak nokon, gå etter. <i>Låmba dilta ette mor'ne oppete veia.</i> Også brukt om å ta etter, ape etter, herme. <i>Dei dilta ette nå Ola allje samne, hanj visste best</i>
diltre atti-veia v.	-	gå bak i helane på. <i>Lambe diltra trufast atti-veia ette mor'ne heilt fram</i>
dimmest v.	-	mørkne, bli dunkelt, skymlest. <i>Dæ tek tej å dimmest alljereie, oss lyt skonde oss.. 'an Ola dimmest på syne hanj mæ no</i>
dinja	-	den. <i>Ta dinja påkjen dær du. Ninja karen va 'kje lett å bli kvitt</i>
dirta adj.	-	nett og fin (om jente). 'o æ blitt ei dirta lita taus
disme f.	-	uklar luft, dis. <i>Nei, no æ dæ slik disme adæ oss kan'kje sjå nòke dyr i dæ heile frammi dala</i>
disse f.	-	huske, reie, gynge. <i>Oss sette opp ei flott disse te(i) dei</i>
disse v.	-	1) gynge, skjelve. <i>Myra dissa då oss gikk åver 'ne. Dæ dissa både frame og bak</i> (om folk som var litt runde) 2) huske, gynge i ei disse. 'o sat å diss heile kvelden
djupål m.	-	djuprenne i elv eller vatn, der elva eller vatnet er djupast. <i>Oss sette ganja åver en djupål</i>

døgg f.	-	fukt, vassdamp, væte som legg seg på noko. <i>Døggja glinsa i kveldssol'ne, dæ va se sterk råme i luft'ne adæ døggja la sei på bakkja ti'læ</i>
døgge v.	-	1) vatne, dusje planter. <i>Ej fekk døgga plantene før ej la mej</i> 2) når ei rute, briller osb. blir uklare på grunn av døgg (damp). <i>Brill'ne mine døgga slik adæ</i> 3) når graset blir fuktig av døgg. <i>I kveld hæ dæ døgga slik adæ ej vart heilt våt på føtå (dat. fl.)</i>
døggfallj n.	-	når dogga la seg på bakken. <i>I kveld æ dæ stilt og fint, å ette en varm dag vart dæ nòkså snart et døggfallj</i>
dòkke pron.	-	her: dykk, de. <i>Ska dòkke fare no?</i>
dòkks m.	-	person som er keitet, uryddig, drubben. <i>'an va nòke te(i) en dòkks</i>
dombe f.	-	tett støv i lufta. <i>Dæ va foie tej dombe ta turrhøyndå. Oss sparka fotball se dombå bærre sto. Dombå sto ut gònå lavedòra når oss truska</i>
domrian m.	-	ein som har gjort eller sagt noko dumt. <i>Nei, 'an æ vorten enj skikkelæ domrian, ej skýna 'kje ka se gjeng ta 'nå</i>
donder m.	-	brak, buldrande lyd (av tysk dunner - tore). <i>Slik donder hæ 'kje ej haurt før.</i>
dondre v.	-	dundre, brake, lage buldrande lyd, utføre handling sterkt. <i>Án dondra laus mæ anklagene sin mot ministeren. Dæ dondra bra då torå kom i går. Enkvanj (ein eller annan) dondra på dòra mi i gárkveld</i>
dondre f.	-	nedsetjande ord på ei svær kvinne
dongje m.	-	tett samling av noko på bakken, dunge (<i>sòrpdongje</i> = avfallsdunge). <i>Vejadongjen menka ettekvert. Oss støytte i hop, å plutselæ se låg allje i en dongje ne(i) på snjöva.</i>
dons m.	-	1) tung, fjern lyd. <i>Dæ va en dons ta nòke se datt</i> 2) stråling frå kald og fuktig mark om våren. <i>Du må'kje liggje på bakkja, du kanj få jordons</i>
donst m.	-	eim, damp, lukt. <i>Dæ sto en donst utu hòla, lukta va fæl</i>
donste v.	-	dampe vekk. <i>Pannjå æ tom, alt hæ donsta vekk i løpe ta natt'ne</i>
dòravit n.	-	evne og vit til å late att døra. <i>Lat att dòra gut, hæ'kje du dòravit?!</i>
dòrgått f.	-	dørkarm, dørrame. <i>Dòrgåtta va omåla, du må skrape å pusse godt før du måla 'ne oppatt</i>
dòrstòkkjen, trakke ne(i) v.	-	uttrykk for kor ofte ein besøker nokon. <i>Dæ va 'kje ofte oss trakka nej dòrstòkkjen dær</i>
dòrstòkkmila f.	-	uttrykk som er brukt når det er vanskeleg å bestemme seg for å reise ein plass, men heller blir heime. <i>Dòrstòkkmila æ'kje lett å åvervinnje</i>
dòs f.	-	stakk, skjørt. <i>Dæ va ei prektig dòs du hæ fått på dej no</i>
dòtt m.	-	1) ei topp av noko, liten slump, masse, stim, litt. <i>Ej brukte en ulldòtt tej å tette hòle mæ. Ej såg en dòtt mæ sild uttafyr Bugja</i> 2) ubetydeleg kar. <i>'an va bærre en dòtt, oss brydd'ikkje oss om 'nå</i>
dòttelæ adv.	-	brått, uventa, fort. <i>Dæ kom se dòttelæ på mej heile greiå</i>
dòvne v.	-	bli slappare, stillare, mindre aktiv. <i>Dei hæ dòvna karanje mæ no, dei sit se nòkre slakt býrt på benkja. 'an hæ dòvna sòvesten no, å dæ va jammen på tide</i>

drag n.	-	1) trekk, tendens i vêret. <i>Dæ va et nåradrag i luft'ne. No ser ej at dæ æ et synnjadrag i skyå. Dær æ et drag i sjønå frå land</i> 2) tendens, forandring, trekk. 'an hadde et drag i ansikta som ej ikkje likte. 'o hadde et drag ta bestemor'ne 3) jarnbjelke under ei vogn. <i>Dær va et kraftig drag opponde tejhengara, se sterke va 'an</i> 4) jarnbeslag på slede- eller kjelkemeiane. <i>Oss pussa dragja opponde kjelkja slik adæ 'an skulde gli be(i)re</i> 5) eit enkelt trekk eller strøk. Eks.: <i>bogedrag</i> (felespeling), <i>åredrag</i> (roing), <i>Ijådrag</i> (slåing av gras) 6) forlenging, utdraging, forhaling. <i>'an tok et långt drag ta pipene. 'an tok et djupt åndedrag</i> 7) trekk, drag. <i>Dær va et drag i bila tej høgre, 'an må vere litt skeiv</i> 8) tiltrekking, påvirkning. <i>Hæ du nøke drag på damene då, Ola?</i>
dragar m.	-	hardt slag av hand, knyttneve. <i>Pass dej, du kan få en dragar når se helst</i>
dragast v.	-	ha problem, ha plage. <i>Oss drægst mæ influens'ne endå, 'o va seig i år</i>
drage krok	-	konkurranseform om kven som er sterkest i fingrane. To personar krøker langfingrane i hop og dreg til ein av dei taper. <i>En viktig konkurranse når oss va på påsketur va å drage krok, dæ va kje alltid se mykje å finnje på</i>
drage åt nabba	-	gå mot slutten, gi opp. <i>Nei, no drægst dæ åt nabba mæ hånå mæ</i>
dragne v.	-	rakne, strekke ut, drage ut, tøgje. <i>Tògje (tauet) dragna se dæ oss måtte gjyre om att. Knuten dragna å snøre datt ta. Dæ dragna utåver kvelden før oss kom oss i hus</i>
drahlje v.	-	drage i hop, slepe med seg, dragse. <i>Ka du kjem drahljande mæ no då?</i>
drakse v.	-	sleppe frå seg noko, etterlate seg litt av noko. <i>Ta opp att høyet, du draksa slik</i>
drav n.	-	maltrestane etter at ølbrygginga (meiskinga) er ferdig (ofte brukt til dyrefor) <i>Ej to mæ drave fram i fjøsen</i>
dravle f.	-	innkokt sotmjølk; mjølka vart bresta med skyr eller mjølkekekost før kokepunktet. Tørrstoff i mjølka til kokting av ost, sost o.a.
dreven adj.	-	smart, trenar, bereknande. 'an va en dreven wistspelar (kortspelar)
dribbe v.	-	snuble, gå ustøtt. 'o va se ustø, ej såg dæ 'o dribba
drikke jul	-	feire jula med eit selskap. <i>I gárkveld va oss heime mæ 'nå onkel Rolf og drakk jul</i>
drikkedæle f.	-	drikkeplass i det fri, tillaga renne og oppsamling av ferskt vatn, vassrenne i tre. 'an hadde laga tej ei go drikkedæle vej sæterrås'ne
drivande adj.	-	svært aktiv og dugande. <i>'o va et drivande kvinnfolk, støtt va 'o opptekja mæ nøke</i>
drive dank	-	ikkje gjere noko som helst. <i>Nei no, no gjeng ej berre å driv dank</i>
drive sta	-	snuble så ein ramlar. 'an dreiv sta å vart liggjande framrame
dròg n.	-	tung og passiv gjenstand, også brukt om personar. <i>Ej synst dæ du likna mykje på et dròg no</i>
dronte v.	-	vere sein, treg, nøle, hefte seg. <i>Ka æ dæ du dronta mæ no då, kom no!</i>

drøpedæle f.	- takrenne, vassrenne. <i>Dæ vårast no, ej høyre kyr dæ dryp i drøpedæl'ne</i>
drøpeskyl n.	- opphold mellom regnbygene. <i>I dag hæ 'an vøre fæl, dæ hæ'kje vøre drøpeskyl</i>
drøple v.	- drype litt, så vidt det regner. <i>Nei, no tæk dæ tej å drøple att, oss må i hus</i>
drubbe v.	- snuble, gå ustøtt og sjanglete, snåve. <i>'an va se trøytt at 'an gikk bærre å drubba</i>
drubben adj.	- ustø, snublete. <i>'an va litt drubben 'an Ola i dag, ej lure på ka 'an hæ fått ti sei no</i>
druse f.	- stor, kraftig og dugande kvinne. <i>'o va litt ta ei druse</i>
druse v.	- slå hardt. <i>'an druste handa i borde</i>
druspe f.	- arbeidssam og sterke kvinne. <i>'o va ei skikkelæ druspe, arbeide gikk fort onda</i>
drustelæ adj.	- stort, svært mykje. <i>'o to et drustelæ fångan mæ vej mæ sei</i>
drye v.	- hale ut tida, vente. <i>Du må 'kje drye for lengje før du fær å handla</i>
dryfte v.	- her: reinse korn, bær o.a. for rusk med maskin. <i>'an fekk dryfta blåbæra før 'an tok kvelden</i>
dryftemaskin f.	- stort "apparat" av tre brukt til dryfting av korn, erter, blåbær osb. Skilde kornet og ertra frå halm og skolme ved ei risteanordning. Også kalla <i>dryfting</i> . <i>Dær stend enj gammal dryfting ut'i lø'ne</i>
	 <p><i>Eksempel på dryftemaskin, som det fanst mange modellar og konstruksjonar av</i></p>
dryg adj.	<ul style="list-style-type: none"> - 1) drøy, varig (både i tid og mengde). <i>'an va dryg siste kilometeren du. Siste stonda va dryg. Denj skomakaren va dryg mæ lejnå (?) (lêret)</i> 2) stor, svær, kraftig. <i>'an hæ vorte nøke dryg no synest ej, 'an Ola</i> 3) vanskeleg, treg, tung. <i>'an va dryg å få ti sei dinnja fiskjen</i>
dryle v.	- slå, daske. <i>'an Magne drylte tej lyrå se dæ 'o fór åver takje</i>
drætte n.	- fiskeri, fiske (m. snøre). <i>Oss opplevde et godt drætte i går kveld, oss fekk ei fullj býtte mæ småsei</i>
drøle v.	- domle, vere treg, nøle, sole bort tid. <i>'an drølte so adæ vi mysste ferjå</i> (Brukte vi også <i>drøle</i> om å sitje å småprate, og drage ut tida?)
drøs m.	- her: dunge av korn og halmrusk etter fyrste truskinga av korn med tuster. <i>Drøsen låg på låvegòlva då ej kom innj</i>

drøs n.	-	prat, samtale, snakk (roleg). <i>Oss kom i drøs om nøke i gårkveld, som ej lure på</i> Også brukt om sladder og slarv. <i>Nei, dæ æ berre nøke drøs se fær</i>
drått m.	-	1) resultat av noko som er produsert på garden i samansetjing. <i>Avdrått</i> = mjølkevarer (smør, ost osb.). <i>Budrått</i> er det same 2) landtøg på garn eller not. <i>Oss fannj ikkje att dråtten i går kveld</i> 3) trekk, svakk vind. Eks.: <i>Austadrått</i> = vinddrag frå aust
du hendelse!	-	utbrot: du store tid!, forsyne meg!, du verda!. <i>Du hendelse ka ej ser, hæ du fått dej reng?!</i> (ring)
du kanj so seie	-	det har du heilt rett i. <i>Sjå vêre, sjå kyr dæ snjòva, no sku oss vøre på Kanariøyå, Per. Ja, du kan so seie!</i>
du slette tid	-	du store allverda (når ein er overvelta av noko). <i>Du slette tid for et styr, hönene hæ æte ta restå ette vinproduksjona, å no ligg allje mæ beina i vêre</i>
duge v.	-	vere god, flink, nyttig. <i>Slikt arbeid dur ikkje hær i garda. 'an dudde ikkje tej nøke i grunnj</i>
duld adj.	-	skjult, dulgt. 'o gjore dæ i duld
duna(d) m.		dugnad vart uttala <i>duna</i> ., ulønna arbeid i fellesskap. Ivar Aasen: Sammenkomst af Naboer og Bygdefolk for at hjælpe En til at udføre et eller andet stort Arbeide i en kort Tid. Eks.: <i>Dunagjerda</i> (stadnamn), <i>slåtteduna</i> , <i>tekkjeduna</i> m.fl.
		
		<i>Slåtteduna i 1912.</i> <i>Sjå bilet med tekstu side 224</i>
dus adj.	-	kjend med, vand med. (kjem av å kunne bruke du-forma). <i>Oss vart dus denj kvelden 'o Kari å ej.</i> <i>'an vart dus mæ motorsykkela før kvelden va omme</i>
dusta	-	ingenting, ikkje noko i det heile. <i>Nei hanj? Hanj skýnt'ikkje dusta.</i> <i>Ej hæ 'kje dusta att, må sta å kjøpe meir</i>
dy sj v.	-	halde seg, la vere. <i>Du kunnj'ikkje dy dej, du måtte fare mæ ei skrøne att</i>
dýn n.	-	tung, fjern lyd. <i>Ej haure dýne ta tor'ne frammi Dyrðala</i>
dynevar n.	-	dynetrekk, trekk utanpå dyna. <i>Dæ heng to dynevar ut på snor'ne tej týrk.</i>
dýnten adj.	-	rund, fyldig (om personar). Ivar Aasen: Tyk, før, fyldig. <i>Nei, no hæ 'o Kari vòrte litt dýnta, ikkje sant?</i>
dæ	-	det. <i>Dæ va fole tej liv. Va'kje dæ dæ ej visste. Ej trur dæ vil årdne</i> <i>sej</i>

dæ va sej likt	-	det var å vente. <i>Nei, dæ va sej likt, 'an kom ikkje då held</i>
dæ va nòke sama	-	uttrykk for å fortelje at ein er litt oppgitt, strevar med noko. <i>Dæ va då nòke sama, dinnja skruen æ bom fast!</i>
dæ'kje	-	det er ikkje. <i>Dæ'kje godt å vite ka se æ sant</i>
dæ'kje fyse	-	det er ingen spøk, ikkje greitt. <i>Dæ va 'kje fyse å gå dit so myrk se dæ va</i>
dæld f.	-	djupne i terrenget, søkk. <i>Dei låg ned i dæld</i>
dæle f.	-	renne av tre eller metall for vatn. Eks.: <i>drøpedæle</i> = nedløp frå takrenne. <i>Vatne rann i ei dæle innj i kvenna</i>
dæmle v.	-	stordrikke, drikke fort og hardt. <i>'an dæmla ti sej heile flaskå</i>
dæse v.	-	bli slapp av varme, visne. <i>Hestanje sto bærre å dæste i heta</i>
døgnvillj adj.	-	ha vanskar med å bestemme kva tid det er. <i>Ej vart se døgnvillj då ej va i Venezuela</i>
døs m.	-	småsøvn, slumring. <i>'an låg i en døs, slappa av å tenkt'ikkje på nòke</i>
døse v.	-	1) halvsove. <i>Ej låg bærre å døste</i> 2) visne, drysse (om blomster). <i>Blomstranje døste, ej hæ gløynt å vatne dei</i>
døsig adj.	-	trøytt og doven i kroppen, søvnig. <i>Ej vert støtt se døsig ette middag, ej må ha mej fem minutt</i>
døslag n.	-	mjølsikte, rund liten sil med treskaft til å sikte mjøl. <i>Hent døslagje, ej treng dæ mæ enj gång</i>
døyve v.	-	1) dempe, hemme, svekke, lindre, stogge. <i>'an døyvde smærten mæ litt tabletta</i> 2) gjere sløv, ukvass. <i>'an vilde døyve eggja på øksne litt, 'o va litt fårlæ for ongå</i>
døyve n.	-	lindring, formildande eller smertestillande middel (Ivar Aasen) Også brukt i Norddal om å gjere ei forbetring, ein god jobb (<i>en døyv</i>)
dåfårlæ adj.	-	som er redd, nervøs for å få vondt eller bli sjuk; som er snar å gi seg over, syte. <i>'o va nòke dåfårlæ, synst ej</i>
dåne v.	-	besvime, uvite. Også brukt humoristisk når ein er overgidd eller overraska av noko. <i>Ej trur ej dåna, dæ æ'kje sant!</i>
dånedimpen m. bf	-	utbrot når ein er oppgitt eller forbausa over noko (dåne = uvite, besvime. <i>Ej trur ej fæ dånedimpen ta dej, du må'kje gå so nakja her!</i>
dåse m.	-	øskje. <i>Ej hæ en slik gammal tubakksdåse som dei ha onde krigja (krigen)</i>
dåsemikkel m.	-	vasekopp, tøvete kar. <i>Hæ du sett slik en dåsemikkel før?</i>
dåttelæ adj.	-	brått, uventa. <i>Dæ kom se dåttelæ på mej heile greiå</i>
E		
ei bròte	-	svært mykje, stor mengde. <i>Oss hæ fått ei bròte mæ fisk</i>
ei vøde	-	svært stor mengde. <i>Oss fanj ei vøde mæ mòlte dær oss frå gammaljt visste at dær nesten alltid va mòlte</i>

ei k�r�st� adv.	- ein eller annan stad. <i>Brokja m� vere ei k�r�st�</i> (�r� = stad)
ei k�r�st� aur�st�	- ein annan stad. <i>Sauden m� vere ei k�r�st� aur�st�</i> (adv.)
eiende n.	- fyrste spiren om v�ren. Ivar Aasen: Kornspirer p�a Ageren, nylig opspiret Korn. <i>Du � du, i dag s�g ej d�e fyste eiende</i>
Ebbespikar m.	- skospikar produsert av Ebbe Relling. Kvar spikar var handprodusert p� ein spesiell m�te. Ebbespikaren var eit begrep i bygda og heilt n�dvendig den tida n�r folk brukte skospikarar for � spare soleleret p� skoen. Ebbe laga i tusenvis av desse. <i>'an Knut h�e att n�ke Ebbespikar. Nei, d�e � visst ikkje sant, hanj fann'kje n�ke</i>
	 <p><i>Eksempel p� Ebbespikar som sonesonen Paul har laga. Han l�rde metoden av bestefaren og har klart � etterlikne spikaren som alle brukte den tida det var n�dvendig � spare p� slitasjen av skosolane</i></p>
eddiksur adj.	- pottesur (om folk). <i>'an va eddiksur heile kvelden</i>
ehlje v.	- 1) l�yve, leggje att. <i>Du m� ehlje n�ke te mej, Oddmund.</i> 2) ha til hensikt, skulle, tenkje seg til, vilje. <i>'an Sevrin ehlja sej te(i) � b�nde p� sl�tten no</i>
ehlje mej tej sagt	- uttrykk for � seie at ein har tenkt seg til � seie noko
eignalut m.	- verdifull ting (kjem av <i>eign</i> = eigedom (jordeigedom, mark, teig)). <i>Den gamle bilen va en flott eignalut</i>
einare adj.	- ublenda, berre rein vare. <i>Syr� va einare sv�velsyre</i>
einbeint adj.	- n�r eit barn er einebarn. Kan seie at <i>'o Kari h�e et einbeint banj,</i> og <i>'an Ola va einbeint</i>
einb�lt adj.	- einsleg, avsides. <i>D�e va en einb�lt plass, veglaust � l�ngt fr� folk</i>
einekagje m.	- einebusk, einerust, einer. <i>Veit du ka, ej ramla opp i en einekagje, � d�e va 'kje d�e slag godt</i>
einel�g m.	- kraft av kokt einer. <i>'an Lars va fole til� oppe for � koke einel�g for � gjere reine bryggjekjeralda</i>
eingjengt ganj adj.	- n�r det er utvinna tr�d, enkel tr�d i fiskegarn (ganj = garn)
einingjen	- ut i eitt, heile tida, n�r nok varte. <i>'an b�r ikkje halde p� m� ditta i einingjen, folk vert no lei ta d�e, kan du sk�yne</i>
einlitandes adj.	- til � lite/stole p�. <i>Dei �kje einlitandes tej � vere heime �leine</i>
einsleta adj.	- einsfarga. <i>'o hadde p� sej en einsleta genser</i>
eire v.	- f� eit belegg av eir. <i>Nei, dinnja kje(i)len h�e eira slik ad�e ej f�e et fole arbei m� � f� 'an rein</i>

eismal adj.	-	åleine, einsam. 'an sat eismal heile kvelden
eitel m.	-	1) nidkjær og kleimen person, innpåsliten og vanskeleg. 'an va en eitel te(i) å fylgje ette oss 2) knute i kjøt av slakta dyr, feittklump. Dæ va fullt ta eitla i kjøta 3) kjertel, lymfeknute <i>Ej hæ en eitel i armhòlne se æ se lakk</i>
eitrande adv.	-	svært, ekstra, veldig. 'an Iver vart eitrande sint, ej hæ 'kje sett en sintare mannj nesten
eitremaur m.	-	liten brungul jordmaur som stikk (mimaur, migemaur, eitermaur). <i>Eitremauren va ei plage når oss sette oss nej i mòsen i utmarkjene</i>
ej pron.	-	eg. <i>Ej må ta mæ dæ kjende dialektorde ej hær</i>
ekse n.	-	øsne, oppheting, opphisselse. <i>Dei vart i et ekse då dei såg dei fine premiane</i>
ekse sez opp v.	-	bli sint, bli opphissa. <i>Nei, no må'kje du ekse dej opp farr</i>
eksis m.	-	eksersis, militærteneste. 'an æ attkommen frå eksisa, å æ ledig no
ekspeditt adj.	-	kvikk, svært snar. 'o va ekspeditt i alt 'o gjorde
ekst adj.	-	hendig, dyktig, smart, flink. 'o va ekst tej å plukke bær 'o Anna
él n.	-	byge, sterke nedbør med vind. <i>Dæ kom et forfærdelæ regnél</i>
elde m.	-	alder. <i>Hm, ej trur 'an Ola æ præga ta elde no, 'an må no snart vere 90</i>
elding m.	-	lyn, vêrbrest. <i>Dæ va mykje eldinga i gårkveld, å so kom floingjen</i>
eldkvælar m.	-	lyseslokkar, redskap til å slokke flamme på stearinlys (etter Ingeborg Rørvik Lejon i Volda). 'o lagða mange eldkvælara no tej jul, i keramikk
eldsljòs n.	-	kunstig ljós (oljelampe, lyspære osb.), i motsetning til <i>dagsljòs</i> . <i>Oss såg ikkje godt i eldsljòsa, se dæ vart ikkje mykje gjort</i>
eldtång f.	-	lang jarntang til å ordne glør i omn og peis, eldtang. <i>Hæ du sett eldtångja, ej kan'kje finnje 'ne?</i>
eling m.	-	kraftig regnbye. <i>Dær kom nokre kraftige elinga før oss kom oss i hus, so oss vart klissvåte</i>
elvafar n.	-	stad i terrenget der ei elv har runne. <i>Dei fannj kalven i et elvafar frammei Elvakroka</i>
elvatrekke m.	-	trekk som kjem frå elva og fossen og som fyl elvafaret. <i>Du kjennje litt elvatrekken hær, men dæ variera mæ vassføringjene, dæ æ tej å leve mæ</i>
emne n.	-	1) materiale, tilfang råstoff. 'o hæ nfått sez et fint kjoleemne 2) ei sak i skrift, tale, kunst. <i>Oss må diskutere et annja emne no trur ej</i> 3) person som utpeikar seg til noko. <i>Dei sa at 'o Kari va et godt kjærringemne</i>
en annjakveld	-	i morgonkveld, kveld i framtida. <i>Nei ikkje no, dæ gjere oss en annjakveld</i>
en dett	-	tilbakefall, når ein blir därlegare. <i>Nei, 'an hæ fått en dett no att, d'ækje se godt å seie kyr dæ går</i>
en kjøl	-	ein kipp, når ein blir kald av noko nifst. <i>Dei fekk sez en kjøl då dei såg guten kòlva på sykkela sinå</i>

en knyst	-	liten lyd, livsteikn. <i>Oss haur ikkje en knyst frå dei heile kvelden</i>
en styrelse	-	høgare makt, noko som blir bestemt ovanfrå. <i>Dæ va som enj styrelse, oss måtte bærre takke for at alt gikk bra</i>
ende sta v.	-	velte, ramle overende. <i>Nei såg du? 'o enda sta då 'o kom ut på troppa</i>
enderøyse v.	-	1) stupe overende, ramle hastig i koll, (nærast slå salto). 'an fór se fort adæ 'an enderøyste lenger nede i rås'ne 2) setje ting på enden, (også kolve ting hastig overende). <i>Dei enderøyste strångane</i>
enderå då	-	no og då (på nynorsk i dag er det «ender og då»)
enderå eitt	-	eitt og anna (ender og eitt)
endestøyte v.	-	1) gjere rundkast (om folk). 'an endestøyte like før mål i slalåma 2) sende av garde noko med enden fyrst. <i>Å endestøyte vejakubbanje onda bakka va tongt, men effektivt</i>
endig adj.	-	flittig, travelt opptatt med noko, vil ha noko ferdig snart. 'o Kari æ se endig i dag adæ dæ æ ei lyst å sjå
endrå gång	-	no og då, av og til. <i>Oss haure tiuren endrå en gångjen</i>
enkvannj pron.	-	einkvan, nokon. <i>Enkvannj må lese 'nå teksta, oss kan'kje høyre på slikt tullj lenger</i>
en(j) kvarsta	-	ein eller annan stad. <i>Gutanje må no vere enj kvarsta, dei æ borte vekk</i>
en(j) kvanjsta adv.	-	ein eller annan plass, ein stad. <i>Enj kvanjsta æ dæ væl rå tej å få tak ti jorbær i år mæ</i>
enj pist	-	ein svak lyd, teikn eller ord. <i>Ej hæ 'kje haurt enj pist frå 'nå Oddmund på lengje</i>
enj å annjen	-	av og til, stundom. <i>Oss såg dei bærre enj å annjen gångjen, so dæ vart ikkje ofte nok synst oss</i>
ennj om	-	kva om (brukt i uttrykk som): <i>Ennj om du kunnje gjere so se ej sa en gång! Ennj om du hæ gjort dæ før, då æ dæ vekkasta</i>
ense v.	-	merke, oppfatte, oversjå. <i>Dei enst'ikkje dæ slag. Dei enst'ikkje nå i dæ heile</i>
enti m.	-	gammal ball-leik. Flokken delte seg i to lag som stilte seg på kvar si side av ein bygning. Ballen vart kasta over frå ei av sidene idet ein ropte "enti". Så var det om å gjere å ta mot ballen på andre sida før han nådde bakken. Då kunne ein springe rundt bygningen for å stikke ut ein av motparten ved å kaste ballen på vedkomande
eplenikkers m.	-	vid bukse som liknar ein nikkers, med spenne like over anklane. <i>'an hadde en god eplenikkers på lur</i>
erleri f.	-	snøfall om våren (når ein trur at våren er langt kommen og erla er koma). <i>Dæ slær ikkje feil i år held, erleria kom i april som se ofte før</i>
estimere v.	-	ta omsyn til, ense, bry seg om. <i>Dei estimert'ikkje oss i det heile</i>
et ònnjå kveld	-	ein annan kveld, morgon kveld. <i>Ej ska vaske kjørølda bejre et ònnjå kveld</i>
etkvashag pron.	-	noko, eitt eller anna, ein sort. <i>Oss må no finnje på etkvashag.</i> <i>Dær må no finnjast etkvashag i husa, no sveljt ej</i>

-ette adv.	- etter i samansetjingar, eks.: <i>Dei hadde grisa tej mæ sole oppete veggjå. Oss gikk i flokk frammette veia. Dei fór nårette (nordover). Utette, ne(i)ette.</i>
ette prep.	- etter i uttrykk som: <i>sjå ette, kome ette, gi ette, rette sei ette, høyre ette, kjennje ette, hå ette (hugse). Vere ette nòken, leggje sei ette nòken</i>
ette røkes adv.	- i tur og orden, på ei rekkje. <i>Dei kom allje, å gikk ette røkes gjorde dei</i>
etterdalt m.	- barn som er ein del yngre enn syskjena sine. <i>'o Kari va en ettedalt</i>
ettelag n.	- mindre selskap dagen/dagar etter at hovudselskapet er over. <i>Oss hadde et lite ettelag mæ naboa i går kveld</i>
etterakst m.	- det at ein finrakar gras etter at det grøvste er teke; også brukt om anna arbeid. <i>Oss tok en etterakst i gårkveld, slik adæ oss fekk ården på alt papire</i>
etteslått m.	- slått etter at hovudslåtten er ferdig, finslått. <i>Dæ vart litt etteslått mæ, måtte pusse litt vegakanta å slikt</i>
ettesommar m.	- seinsommar med svært fint vær (som midt på sommaren). <i>Dæ vart en skikkelæ ettesommar i år, å dæ gjorde at oss fekk en kjæmpeflott sætreslått</i>
evindelæ adj.	- uendelig, æveleg, trasig. <i>No må du slutte mæ ditta evindelege mase ditt.</i>
F	
fabror m.	- farbror, onkel. <i>'an va en alletiders fabror</i>
fabrorkåne f.	- kone til farbror, tante. <i>'o Kari va ei dugande fabrorkåne</i>
fahlje f.	- stropp el. plagg rundt nakken til å leggje skadd arm i (slynge). <i>Ej måtte gå mæ handa i fahlje ei heil vike</i>
fakerten	- mildt kraftuttrykk som; søren, svarten, jammen!. <i>Du må no for fakerten sjå kyr gale dæ æ!</i>
faksaplegg n.	- stort og som regel svart plagg med faks rundt kantane. <i>Faksapleggje 'na va ta silkje å veldig fint</i>
fakt f.	- framferd, måtte å fare fram på. <i>Nei ka dæ æ, slike tulljfakte vil 'kje ej sjå</i>
fál adj.	- fri, ledig, laus., til sals. <i>'an æ fál dinnja garden mæ no</i>
falere v.	- gå tilbake, bli därlegare, tape seg. <i>Ej syn'st 'o hæ falert i dæ siste</i>
falljan fot, på	- tilstanden til ei kvinne like før ho skal føde. <i>Ej trur dæ 'o Kari æ på falljan fot no</i>
fallje frå v.	- døy. <i>Enj ta kameratå mine hæ fallje frå dette åre</i>
fallje utu v.	- bli tynn og skrinn. <i>Nei, no trur ej du hæ föllje utu i meste lagje</i>
falljekniv m.	- lommekniv, kniv der blada blir bretta inn. <i>Guten fekk en falljekniv, å du kan tru adæ 'an va kry</i>
falljesykje f.	- epilepsi. <i>'o hadde falljesykjå, men dæ visst'ikkje oss før 'o fekk et anfallj</i>
falshøvel m.	- høvel til å høvle fals på trefjøl. <i>'an far hadde en falshøvel, men no hæ oss tullja 'nå vekk</i>

famn f.	-	1) lengdemål, avstanden mellom fingertuppane når armane er strekt ut til sides, 188 cm. Ei ve(i)afamn er eit mål for tørr ved, er 2 x 2 m med 60 cm ved 2) inn til kroppen mellom hendene 'an tok nå Ihlje-Per innji famnen, å då stilna gråten
famne v.	-	ta rundt noko/nokon med begge armane, ta inn til seg. 'an va kje god tej å famne nòken i dag, 'an va se trist adæ
fante m.	-	her: positivt uttrykk for ein luring, ein som fann på pretter. <i>Nei, sjå ihlje fanten du ka 'an hæ funnje på no</i>
fantehit f.	-	småjente med lure påfunn. 'o æ ei fantehit, 'o æ 'kje tapt bak ei dòr ho dær
fanteri n.	-	narrestrek, fantestrek. <i>Dei for no mæ nòke fanteri som vanlæ dei</i>
fantestrek n.	-	påfunn, både lurt og litt utkrope. <i>Fanteprette om lag det same</i> <i>Nei, no hæ 'an fere mæ et fantestrek att, å gøyme vekk fotballjen æ'kje nòke moro</i>
fantestrik m.	-	smågut med lure påfunn, gjerne litt på kanten. 'an va en skikkelæ fantestrik, fannj på so mykje tullj adæ
fár n.	-	1) spor på marka etter dyr eller folk. <i>Oss såg fár ette saudå i rås'ne åvei sætra</i> 2) skyss, reisetilbod. <i>Dei fekk fár mæ en lastebil frå Grotli nej tej Nysæter'ne</i>
farande	-	framkomeleg (gåande, syklande osb). <i>Dæ va no farande dær, men bærre se vidt</i>
farande m.	-	reisande, nokon som er ute på reise. <i>Før i ti'ne va dær mange farande, nokre ta dei va skreppekara (som selde små ting frå ei skreppe eller koffert)</i>
farande å komande	-	når ein skulle seie at noko både kom til og for snøgt bort, det var ikkje så viktig med det. <i>Nei ditta æ 'kje se fårlæ, bæra æ både farande å komande</i>
fare i spektå v.	-	oppføre seg skikkeleg, fare fint fram, opptre sòmeleg, ikkje finne på noko gale. <i>No må dòkke fare i spektå onga!</i>
fare i tynnj	-	fare rundt, snurre rundt.
fare på leikja	-	kome på legd. <i>Å so måtte dei fare på leikja då, veitt'du</i>
fare snippe v.	-	gå frå nokon utan å ha fått noko. <i>Nei, i dag fór du snippe, ikkje se godt s'enj kaffikopp hæ du fått</i>
fare å haude	-	ramle, stupe framover. <i>Ej fór å haude nej råsa se snjoven fauk</i>
fare åt v.	-	gjere, oppføre seg, fare fram. <i>Dòkke må fare skikkelæ åt då!</i>
fare åverende v.	-	ramle, kollsegla. <i>Ej fór åverende på isa, å låg se lång s'ej va</i>
fare sta v.	-	falle over ende, ramle. <i>Pass dòkke no, må'kje fare sta dær oppe mæ elvene</i>
fare tej atters	-	tape seg, gå tilbake. <i>Dæ fær tej atters mæ mykje no for tia</i>
fare åhaude v.	-	ramle, falle overende. <i>Pass dej no, se dæ du ikkje fær åhaude 'gjen</i>
fare åverende v.	-	ramle over ende, kollsegla. <i>Dei fór åverende på ishelljne ette tur</i>

farr	-	bitande tiltaleform til mannleg person. <i>Ej ska sei dej dæ ilhje farr, du hæ'kje mykje å fare mæ dinnje gångjen held</i> (heller), (litt nedlatande, belærande). Sjå morr
farång m.	-	omgangssykje. <i>Farångjen hæ herja i heile bygd'ne</i>
fastande adj.	-	utan å ete, med tom mage. <i>Ej æ fastande, ej ska inn tej kontroll</i>
faste f.	-	her: farsyster, tante. <i>Oss hæ'kje nòka faste oss, slik se du</i>
fasteflå f.	-	plass i bratte fjellet (terrenget) der dyr går seg fast. <i>Saud'ne sto i fasteflå oppi Saudehòl'ne frammi Dyrdala</i>
fastemannj m.	-	mann til farsyster, onkel. <i>'an fastemannj va lett på fota då 'an dansa hamburgar</i>
fastepeng	-	kontantar ved ei tilsetjing. <i>Tenestetausa fekk litt fastepeng mæ</i> Ivar Aasen: Haandpenge som Tjenere faae naar de fæstes.
fate ti v.	-	ta fyr i ovn eller bål. <i>Dæ hæ endelæ fata ti i peisa mæ no</i>
fatne v.	-	ta til å brenne. <i>Vejen va se rå at dæ vild'ikkje fatne</i>
fegjen adj.	-	glad, oppstemt, lett til sinns. <i>'o vart so fegja då guten kom</i>
fe(i)bægje n.	-	ferist på vegen, felås. <i>Fe(i)bægje va nytt og heilt jamt mæ veia</i>
feimen adj.	-	om snø: klebrig, kleimen, treg, (helst eigenskap for nysnø), (<i>klabben</i>) <i>Dæ va dårlæ gli, snjöven va se feimen adæ.</i> Ivar Aasen: klæbrig, vedhængende (Sdm.)
feisel m.	-	lita, smal sleggje til å slå på mineboren med. <i>Ej va skeptisk tej å halde bòren når 'an slo mæ feisela</i>
fellje f.	-	sprekke, rom mellom bord el. stokkar, fuge. <i>Dær va ei fellje se stor adæ oss fekk fengrane gynå</i>
feme f.	-	påfunn, forbigående øs, noko mellombels, mote. <i>Dæ va bærre ei feme heile greiå</i>
femkløgaffel m.	-	fingrane på ei hand når ein et med fingrane. <i>Nei hær trur ej dæ ej må bruke femkløgaffelen</i>
fenger m.	-	finger. <i>'an æ en slappfisk, 'an fæ 'kje nòke frå fengrå sinå</i>
fengje v.	-	slå an, fenge, bli interessant. <i>Nei, dinnja ideen dinj hæ 'kje fengt nòken</i>
fengrekål m.	-	trong til å vere bort i alt mogleg, ikkje halde fingrane av fatet. <i>'an hæ fengrekål, d'ækje annja å seie om dæ</i>
fesen adj.	-	utslitt, utkøyrt, gåen. <i>Ej æ fint fesen no kan du tru, dæ vart litt lengje i natt</i> (fint fesen = heilt gåen)
fesje f.	-	jentunge. <i>Dær kom bærre nòkre fesje, so oss måtte avlyse heile greiå</i>
fester f.	-	festetòg for båten. <i>Ta mot festra no!</i>
fesæte n.	-	benk på framsida av bordet. <i>'an sette sjé på fesæta då 'an kom innj, å so fekk 'an rjòmegraut</i>
fét n.	-	far etter dyr og folk, spor, steg. <i>Oss såg féta ette dei oppgynå råsa</i>
fetling m.	-	kant på skinn. <i>Fetlinganje va litt skada på dæ skinnja</i>

fihlje v.	-	klusse, ikkje få til, fikle, styre på med. <i>Ka du fihlja mæ no då?</i>
fikkeler v.	-	fingre, klusse, rote. <i>No må'kje du fikkeler mæ dinnja klokkene meir, sei ej!</i>
fikle v.	-	fingre, vere bort i. 'an hæ fikla mæ motora ser ej?
fikte v.	-	kave, vinke. 'o fikta mæ hendå sine då 'o fortalde om storfiskjen
filipine f.	-	eit enkelt spel eller leik med hasselkjernar; når du finn to kjernar i ei nöt, gir du bort den eine; den som først seier "filipine" neste dag, får ein premie som avtalt
filme v.		her: spele, fantasere, drøyme om. <i>Nei, no må'kje du filme slik, ej trur ikkje et ord ta dæ du fortel</i>
finehanda f. bf.	-	rette handa, helst høgrehanda. <i>Nei Bjarne, du må bruke finehanda når du takka veit du</i>
finnje åt v.	-	å kritisere, spotte. <i>Du treng ikkje finnje åt mej for dæ</i>
firefotå m. bf. fl. dat.	-	stilling der ein går på kne og hender. <i>Dæ va se bratt dær adæ oss måtte gå på firefotå oppåver</i>
firetalsföld f.	-	felle for å ta fuglar og smådyr (namnet etter Ivar Kleiva). Sjå ill. bak <i>Dær låg ei kjótmeis i fold'ne, å dæ syntest oss va otrivelæ</i>
firne v. perf. part.	-	reist, farne, dratt. <i>Nei, dei æ firne no dei sjølsagt</i>
firle v.	-	fikle, styre på med, kløne, pjuske. <i>Ka dæ æ du firla mæ no då, kom se dæ oss fæ fare!</i>
fiskeplass m.	-	stad der det var godt å fiske. <i>'an Ivar veit kar dei beste fiskeplassanje æ, hanj fæ støtt fisk dær</i>
fiskeslo n.	-	avfall etter nokon som har gjort opp fisk, fiskeinnmat. <i>Dæ einaste oss såg ette dei va nòke fiskeslo, ska tru kyr mykje fisk dei hæ fått</i>
fivreld n.	-	sommarfugl. <i>Nei sjå, dær stend et fivreld på utsi'ne ta glasa</i>
fjas n.	-	tøys og tull, narrestrek. <i>Dæ va kje nòke vismonlæ i dæ dei sa, dei fór bærre mæ nòke fjas</i>
fjase v.	-	tøve, tulle, prate vas, også suhlje <i>'an Per bærre fjasa å tullja, dæ va 'kje nòke vismonlæ å få ut ta 'nå</i>
fjautre v.	-	småsnøe, kome med lette snøbyger, legge tynt snølag <i>Dæ hæ fjautra litt i natt ser ej</i>
fjerding m.	-	her: fjerdel av ein rund lefseleiv og som blir bretta og lagt saman på spesiell måte
fjølg adj.	-	varm, heit. <i>Jammen vart ej fjølg ta heile tura, skikkelæ fjølge vart oss allje!</i>
fjølge v.	-	gjere varm, hete. <i>Send opp katten so ska ej fjølge 'nå litt mjelk.</i> <i>Pass dej no eller so ska ej fjølge dej! dvs. gi deg bank</i>
fjølgne v.	-	bli varmare. <i>Dæ tæk tej å fjølgne i hytt'ne no ette dæ oss hæ fyrt i fleire tima</i>
fjøljt adj.	-	varmt, lunt. <i>No vart dæ fjøljt, ej må kaste genseren</i>
fjompenisse m.	-	tøvekopp, tullete person. <i>Du å du for en fjompenisse, 'an fær bærre mæ tullj</i>

fjòn n.	-	noko lite, tynt, mjukt, dunete. <i>Snøfjon</i> = lita, lett, mjuk snøfille i lufta <i>Du hæ nokre fjòn på hakene no ser ej</i> = tynne, lette skjeggstrå Ivar Aasen kallar det Fjom = Fnug, Støvgran
fjontre v.	-	gjere lite eller ingenting, vere sein, somle. ' <i>o gikk bærre å fjontra, dæ vart ikkje nòke gjort mæ 'ne</i>
fjøssette v.	-	setje dyra på båsen om hausten, ha dyra inn i fjøsen. ' <i>an Ola hæ fjøssett ti'læ i haust</i>
fjøstid f.	-	tid for å gå i fjøsen, mest mogleg same tid kvar dag. T.d. kl 1800 om kvelden og 0700 om morgonen. <i>No æ dæ fjøstid Nils, klokka æ åver seks</i>
fjurten	-	fjorten, 14. <i>Ej hæ 'kje sett 'nå på fjurten dage</i>
fjuske v.	-	juke, lure. <i>Nei, no fjudsa du, ej såg du tok et kort tej</i>
fjuske tej v.	-	lage mellombels løysing. <i>Ej fjudsa no tej nòke</i>
fjuskesikring f.	-	falsk, uekte el.sikring. <i>Kontrolløren fann fleire fjudsesikringa i husa</i>
fjærnsyn n.	-	TV. <i>Hæ du sett nòke fjærnsyn i det siste, du då?</i>
fjålle v.	-	tulle, fjaxe, vere dum. Ivar Aasen: (Fjolla): fjaxe, især: snakke lettsindigt, vaase, lefle, drive letfærdig Spøk <i>Dei fjälla og tøysa heile tia, dæ va 'kje nòke kjekt</i>
fjålle f.	-	nemning på kvinne som berre tullar og tøysar og er dum. <i>Nei ho, ej vil betegne 'o som ei lita fjålle</i>
fjälleri n.	-	tøys, fjas, tull, ås, dumskap. Også: <i>fjäll</i> <i>Dei fór no mæ nòke fjälleri, haur'ikkje på dei</i>
fjång adj.	-	fjong, ekstra fin, elegant, fiks <i>Nei, i dag va du fjång; å den fjånge kjolen du hæ kjøpt då!</i>
fjåring m.	-	fjordhest, vestlandshest (hesterase). <i>'an hæ fleire fjåringa, 'an hæ dei mest for kosen</i>
fjårslamb n.	-	lam fødd året før. <i>Fjårslamb æ dæ same se gimber, dæ æ en hosaud frå i fjår</i>
flabb m.	-	tryne, ansikt. <i>Pass dej, æ 'kje du stillj no so risikera du å få en dragar mitt i flabben dinj!</i>
flage f.	-	vindkast, vindfuke, hard pust, rykk, ri. <i>Dæ kom ei vindflage so oss pjaska oss tej lands. 'an fekk ei hosteflage, å hildt på å kovne, stakkar</i>
flakkfør adj.	-	rask og rørig. <i>'an Øyvind va en flakkfør kar</i>
flan m.	-	person som stirrer, glor. <i>Ej vart kallja en flan for dæ ej sto se lengje å glodde på dei</i>
flane v.	-	stire på noko, glo, glane (litt negativt). <i>Ka du stend å flana ette, dæ 'kje nòke å sjå no</i>
flanestellj n.	-	tullfære, tull, idioti, sprøyt. <i>Dæ va bærre nòke flanestellj heile greiå</i>
flanete adj.	-	tilgjort, stirrande. <i>'an va se flanete adæ</i>
flatbrøleiv m.	-	rund og ferdigsteikt flatbrød. <i>Gå opp på lòfte å hent nòkre flatbrøleiva, so ska oss lage oss nòkre gode fiskebeta</i>
flathøy f.	-	høy som blir tørka på bakken. <i>Oss tok innj flathøye i gårkveld</i>

fleinskallja adj.	-	utan hår på hovudet (eller svært lite) (<i>flintskallja</i>). <i>Ej synest at mange ungdomma vert tilæ fleinskallja no for tida</i>
flepe f.	-	remse, flik, lapp. <i>Ej ser du hæ ei hudflepe i fjesa, ka dæ æ?</i>
flestallje pron.	-	dei fleste. <i>Flestallje ta sætretauså lengta på sætra att</i>
fli v.	-	1) stelle, vaske, ordne. <i>Dei va skikkelæ flidde då dei kom. Men i går va dei oflidde.</i> 2) sende. <i>Fli mej dinnja lykjelen dær, litt kjapt</i>
flikke v.	-	reparere, stelle, bøte. <i>'an hæ flikka på sko'ne sine, se no æ dei fine</i>
flintre v.	-	kaste ein liten flat stein ut over vassflata slik at den hoppar fleire gonger. <i>'an vaflenk tej å flintre, helljå hoppa sju-åtte gånge</i>
fliske	-	verkeleg, skikkeleg. <i>Dæ gikk se dæ fliska = det gjekk skikkeleg fort</i>
flög n.	-	langt og bratt (nesten loddrett) fjellparti. <i>Flögbratt = svært bratt.</i> <i>Snjöven låg laust oppi flögja dær</i>
flögfjell n.	-	stupbratt og skogfritt fjell. <i>Dæ æ flögfjell på fleire kanta, dæ æ viktig å finnje råsa ne(i)att ta fjellja</i>
flögge f.	-	hinne, snerk på ei væskeflate. <i>Dær va ei flögge på mjelkjene, ej klidde.</i>
flögmaerr f.	-	hoppe som er i brunst. <i>Ej trur dæ æ ei flögmaerr, 'o æ se urolæ</i>
flögvit n.	-	nokon som er uvanleg klok, som tek ting svært lett. <i>'an va rekna for å vere et flögvit, men ej æ 'kje heilt sikker på dæ</i>
floing m.	-	kraftig regnbygge, gjerne etter torevêr. <i>Ditta æ denj argaste floingen ej hæ sett, sjå kyr dæ fossa ne(i)ette veia</i>
flokje m.	-	vase av tau, snøre, sen. <i>No må du få ut oteren snart! Nei, dær æ kòmen en flokje på linå, se dæ vart litt vanskelæ akkorat no.</i> Seiemåte når nokon har problem med å forklare eller gjere noko: <i>Dæ hæ blitt nòke ta enj flokje for dei trur ej</i>
flokje, slå v.	-	slå armane hardt i kryss over brystet for å få varme i hender og kropp. <i>Oss va kalde, men dæ hjelpte då oss tok tej å slå flokje</i>
flökke sej v.	-	samle seg. <i>Ongane flökka vej rondt nissen då 'an endelæ kom</i>
flöt n.	-	øvste laget av kokekraft, det som flyt øvst i ball- eller kjøtgryta. <i>Fe(i)tte (feittet) se flyt opp i gryta (flötet) vert brukte se saus tej potetballjen å kålrabien</i>
flukrete adj.	-	spraglete, flekkete. <i>'o va raudflukra i ansekta sinå</i>
flukse f.	-	fille. Eks.: <i>snjövflukse, klæflukse.</i> (Også brukt nedsetjande om ei kvinne som har dårlig ord på seg)
flyge v.	-	her: når ei hoppe er i brunst. <i>Ej trur 'o flyg 'o Princess mæ no</i>
flýs n. fl.	-	smular, små restar. Eks.: <i>tubakksflýs.</i> <i>Dær låg bærre att nòke flýs på borda, allj mat va oppæten</i>
flæse v.	-	halde opp dører el. vindauge (i einingen). <i>Du må 'kje flæse so mæ dòrå, Ivar</i>
flødd adj.	-	om sjøen når det er flo. <i>'an æ flødd klokkå sju trur ej</i>

flå f.	-	flatare, gangbart parti i bratt fjellsida; bunden form <i>flåna</i> . <i>Dær va ei flå se dei kallja Saudeflåna, å dær gikk oss opp</i>
flåkjeft m.	-	lausmunna og skrytete kar. <i>'an va no bærre en flåkjeft, oss tok 'kje 'nå på alvår</i>
flåkjefta adj.	-	lausmunna og uvøren i praten, storkjefta. <i>Nei, 'an hæ ord på sei for å vere litt flåkjefta</i>
flås n.	-	tøveprat, skrøne. <i>Dei fôr bærre mæ nøke flås vil ej påstå</i>
flåse v.	-	prate tøv og tull. <i>Nei, no må'kje du stå dær å flåse gut!</i>
foge v.	-	passe i hop fjøler på kant, lime i hop fjøler. <i>Dei hadde foga bordplatå so fint adæ dæ va et syn</i>
föld f.	-	1) felle. Det kunne vere ei tung steinhelle som vart halden opp med eit pinnesystem der ein kunne feste agn. Når dyr eller fugl nappa i agnet, ramla steinhella over dei. <i>Dæ va fole spennande å sjå ette både røyskattföldå, å ikkje minst mårfölda</i> 2) brett på eit klesplagg. <i>Stakkjen va uströkjen å hadde fleire földa</i>
foldaskjört n.	-	skjört som har små folder opp ned langs heile skjörtet, pressa med varme eller sydd. <i>Tausa hadde fått sei nytt foldaskjört å syntest 'o va fin</i>
fole adv.	-	fælt, svært (<i>fole</i> er svært mykje brukt). <i>Dæ va fole varmt. Dæ va då fole tej kar du hæ blitt då! Oss gikk fole fort forbi denj gamle løå, dæ spøkte dær</i>
fòle m.	-	føl, hest. <i>Dei hadde en fòle gåande, å hanj va 'kje heilt trygg for dæ 'an sparka</i>
följe v.	-	mone, bli mykje av noko. <i>Dæ fòlja godt då 'an Per to et tak</i>
fòlke <i>sej</i> v.	-	skikke seg, bli som anna folk. <i>Nei hanj, hanj hæ no fòlka sei te slutt</i>
folkeauå f.fl.	-	folk som ser, som fyl godt med. <i>Oss må snart kome oss utu folkeauå no (ut av syn)</i>
folkefjòld f.	-	folkemengd, folkehop, bråte med folk. <i>Dæ va ei skikkelæ folkefjòlde i går då dæ va vegåpning</i>
folkestugg adj.	-	redd, sjenert, sky, forsiktig med å vere i lag med folk, isolere seg. <i>Dei hæ vorte litt folkestugge dei no, trur ej</i>
folnare	-	verre enn verst, enn fole. <i>Ej hæ'kje sett elvane folnare enn no, dei æ nifst store</i>
fònnj f.	-	fonn, ras. <i>Dær hæ gått ei stor snjòvfònnj åver veien i Fjellsenda</i>
fònnjfar n.	-	stad i fjellsida og bratte der fonna går ofte. Terrenget er prega av fonnene. <i>Oss kom býrt i et fònnjfar, å dær va dæ se ruskete adæ dæ va nesten umulæ å gå dær</i>
fònnjhævt adj.	-	fonnfarleg (både om stad og vêr). <i>Dæ va rekna for å vere se fònnjhævt dær adæ dæ va 'kje tilrådelæ å gå dær. Sliket et vêr æ fònnjhævt</i>
fònnjstrek n.	-	striper av skred, fonner i fjellsida. <i>Dær va mange fònnjstrek på denj siå ta dala</i>
for serata	-	for syns skuld, for moro. <i>Nei, dæ va no bærre for serata oss gjorde dæ</i>

forbaska adj.	- elendig, fortærande. <i>Ha'kje dæ vore for ditta forbaska kneet mitt, so skulde ej vore mæ dej</i>
forbina adj.	- forbausa. <i>Ej vart reint ut sagt fole forbina då dei gifte sej</i>
forblengre v.	- forstyrre, forvirre, skiple. <i>Oss vart litt forblengra ta adæ dei kom se fort</i>
forfarast v.	- forfalle, ta skade. <i>Dæ æ trist å sjå kyr huse forferst</i>
forfare v.	- gjennomsøke, leite grundig. <i>Nei, ej hæ no forfere heile huse, bokja æ'kje å sjå</i>
forgjor(d) adj.	- når ein har sterkt lyst på noko, sterkt behov for. <i>'o va reint forgjor ette blåbær</i>
forhatig adj.	- hatefull. <i>Ej trur at dei hæ vort'ne litt forhatige på oss ette denj sakja</i>
forkava adj.	- travel, stressa. <i>'o va fole forkava, 'o skulle nå dampen trur ej</i>
forkavelse m.	- hastverk, oppjaga tilstand. <i>Dæ vart en forkavelse sku oss nå båten</i>
forkjært adj.	- uheldig, keiveleg. <i>'an datt se forkjært adæ 'an braut handa</i>
forsarva adj.	- nedslite, forderva, därleg vedlikehalde, ustelt (om ting og folk) <i>Du ser nøke forsarva ut i dag, kar hæ du vore no då</i>
forlibt adj.	- svært forelska (frå tysk). <i>'o va heilt forlipt ti nå Kalle ser du</i>
formastelæ adj.	- bortkasta, skandale, når noko er svært uheldig?
formeiktig adj.	- svært stor. <i>Dæ va en formeiktig kar du</i>
fornøna adj.	- som har behov for, som treng. <i>Nei takk, ej æ 'kje nøke fornøna akkorat no</i>
forondra adj.	- forbausa, forbina. <i>Oss vart litt forondra åver at dei ikkje vilde vere mæ</i>
forpesta adj.	- forureina (om luft, miljø), svært därleg, når lufta er uuthaldeleg. <i>Nei, ej held ikkje ut! Lufta æ heilt forpesta hær innje</i>
forpinnja!	- forbaska, forbannja. Lett kraftuttrykk, forsterkande uttrykk, mindre enn banning. Når ein t.d. er oppgitt over å ikkje klare noko. <i>Dæ æ so forpinnja, ej klara ikkje å finnje dinnja nåla!</i>
forstand m.	- vit, skyn, fatteevne, innsikt. <i>«Dette gjeng långt åver min forstand, å långt innj i presten sinj»</i>
forrykande ovêr	- overhendig uvêr med storm og regn eller snø. <i>Dæ va et forrykande ovêr, stormkasta kom tett i tett og dæ regna vassrett</i>
forsagt adj.	- beskjeden, still, lite aktiv. <i>'o va ta dæ forsagte slagja</i>
forsarva adj.	- nedslite, forfalle, forderva, ustelt, därleg vedlikehalde <i>Du æ se forsarva i dag, kar du hæ vòre no!?</i>
forsegna adj.	- forbausa, overraska. <i>'o Solveig va reint forsegna åver kyr fint dei ha dæ</i>
forskjært adj.	- forskremd. <i>Dei sat dær heilt forskjærte, ej veit'ikje ka se skräemde dei</i>
forsmå v.	- takke nei til, ringeakte. <i>Nei, no må'kje du forsmå, ditte æ den beste bæra du kan få</i>

forsøve sej	-	vakne for seint, ikkje vakne til på førehand bestemt tid. <i>I dag forsøv ej mej so ettetrýkkjelæ, adæ ej kom for seint tej ferjene</i>
forsuffa adj.	-	gledeleg overraska, forbløffa. <i>o vart reint forsuffa åver kyr fint vêre vart. Ej sto att, reint forsuffa å såg på dei tomme nòvanje mine</i>
forsynd f.	-	1-2 m sen i enden av fiskesnøret, der angelen og blysøkka blir festa. <i>Forsynda hadde slitna fleire gånge, se no va dæ bærre en stubbe att</i>
forsyne mej	-	utrop som forsterking av eit uttrykk, "du store tid". <i>No trur ej forsyne mej adæ linærlå æ koma, dæ va fole ti'læ i år</i>
forta sej v.	-	ta på seg for mykje, ta for tungt tak, anstreng seg for mykje (meir enn ein toler. <i>Nei, no må'kje du forta dej no 'gjen</i>
fortryte v.	-	bli fornerma, bli skuffa, misunneleg <i>Dæ æ lett å fortryte i slike tejfellje</i>
fortrytelæ adj.	-	skuffande, fornermeleg. <i>Dæ va fortrytelæ å få en slik beskjed du</i>
føræte sej v.	-	ete formykje, bli overmett. <i>No må'kje du føræte dej, ditta va godt</i>
fostasje n.	-	stor tynne. <i>Dær stend et godt fostasje ned i kjelljara se du kan få låne</i>
fote mark v.	-	ha kontakt med jorda, føtene på jorda. Også vere for overlegen <i>Nei, 'an fota 'kje markja hanj, ej veit'ikkje ka se mangla 'nå</i>
fote sej v.	-	halde seg på føtene, få fotfeste. <i>Snjòven va se hard at 'an fota'kje sez</i>
fotgjengar m.	-	person som går. <i>Bilen sto i sju steina, å oss vart plutselæ fotgjengara heile hopen</i>
frakk adj.	-	bra, god, dyktig, frisk. <i>Dæ sto 'kje frakt tej mæ 'nå i dag. 'an va'kje frakk i dag</i>
fram gynå	-	1) fram gjennom (geografi). <i>Oss heldt stort fart fram gynå Dyrдалen, brukte berre enj å en halv time før oss va framme ved Storvatna</i> 2) framover (om tid). <i>Dæ æ 'kje lett å spå om prisutviklingja fram gynå</i>
fram rame adv.	-	framover, (ramle) på hovudet. <i>Dæ hende at dei ramla fram rame, å då slo dei sez på nasa</i>
fram-å-haud	-	framover på hovudet, for å fortelje at ein ramla og datt framover. <i>Å veit du, 'an ramla fram-å-haud då 'an trakka på ei rabbe</i>
framagynå	-	tilbake i tid, i historia. <i>Dæ hæ vòre mange se sleit mæ å lære å rekne framagynå</i>
frammapå prep.	-	framme på. <i>Frammapå husa va dær en balkong</i>
framette adv.	-	framover, langs etter. <i>Krytela gikk framette veia i flokk</i>
framfus m.	-	mannsperson som stikk seg fram, er pågåande. <i>'an Ola va en slik framfus, 'an va frampå allje plassa</i>
framfusen adj.	-	pågåande, når ein stikke seg fram, brå. <i>Ej likt'ikkje dæ, 'an va nòke framfusen ta sez</i>
framkome adj.	-	framkomeleg, som kan trafikkerast, farande. <i>Dæ'kje famkomelæ deroppe, råsa hæ rausa ut</i>
framslengje m.	-	gut som nesten er vaksen. <i>'an Pål æ en framslengje no, ska lese for presten næste år</i>

framtong adj.	-	tyngst i fremre enden (t.d. om vogna). <i>Nei stopp, kjerrå æ altfor framtong, oss må flytte nòke ta lassa lenger bak</i>
framtøkjen adj.	-	lærenem, flink, tiltakslysten. <i>'an Petter æ framtøkjen, 'an tæk alt se lett</i>
framåver adv.	-	fram gjennom dalen. <i>Båten va faren framåver Storvatne då oss kom</i>
fregje v.	-	spørje, få greie på. <i>Hæ du frega 'nå ut ka se hende?</i>
frement	-	framande. <i>Du store ti, no trur ej dæ dæ kjem frement!</i>
f'resten	-	forresten. <i>F'resten, ej må ta mej en liten runde rondt huse fyst</i>
frette v.	-	høyre, få vite, spørje nytt. <i>Frette du nòke då du va på buda?</i>
fribord n.	-	avstand mellom sjø, vatn og ripa på båten. <i>Dæ va nesten ikkje fribord då oss rodde turrhøye heimåver Herdalsvatne</i>
frie tøyla(r)	-	full fridom. <i>'an ga dei frie tøyla, å dæ gikk bra</i>
frikst adj.	-	1) friskt, ferskt. <i>Kjöte va frikst, dæ va 'kje nòke se mangla dæ</i> 2) sterkt, urole, kraftig (omvêret). <i>Dæ va et frikst vêr, vinden sto på, å bylgjene slo godt innjåver land</i> 3) også brukt omvêret når det er god og rein luft, klart vêr. <i>Du å du, i dag va dæ frikst, so rein å klår luft æ heilt hærلæ</i>
fritt adv.	-	lens, utan. <i>Dæ va fritt for smòr. Dæ'kje fritt for at oss meina adæ du må ordne opp i dinnje sakja sjøl = vi meiner heilt klart at.....</i>
frøstnavar m.	-	ein som lett frys, kvir seg for å fryse, som gir seg lett av frost. <i>No æ du en frøstnavar, kom dej i hus!</i>
frøstnæmt adj.	-	lett for å fryse til, iskaldt. <i>Dæ va se frøstnæmt ne(i)mæ elvene, dalatrekkjen va iskald</i>
frøstpist m.	-	person som frys lett, toler lite kulde. <i>Nei hanj, hanj æ blitt slik en frøstpist adæ, tòle 'kje dæ slag</i>
fråde m.	-	skum, noko som er opprota. <i>Honden va sint, fråden sto rondt kjeften på 'nå. Dæ bles storm, å fråden sto långt innj på land ta sjø'nå (sjøen)</i>
fråde v.	-	skumme, vere i oppkok. <i>Dæ fråda slik at dæ va 'kje råd å kome på sjøen</i>
fuke f.	-	1) sterkt vindkast. <i>Dæ kom ei fola fuke se la nej fleire tre(i)</i> 2) rangling over fleire dagar, vedvarande fest. <i>'an hadde sei ei fuke forr'ge helg</i>
ful adj.	-	svært sint, arg, innfam, bereknande vond. <i>'o vart litt ful på oss fordi oss gjorde dæ slik</i>
fulljtakke v.	-	takke sterkt. <i>Ej kan'kje få fulljtakke 'nå for alt 'an hæ gjort for mej</i>
fundere v.	-	lure på, vere tankefull, tenkje hardt på noko. <i>Nei, ditta æ 'kje nòke å fundere på lenger, oss må gjere dæ slik ej seie for å få dæ gjort</i>
furekjukke f.	-	kongle på furu. <i>Furekjukene låg strødde opponde treje</i>
furk m.	-	1) stor, svær kar. <i>'an va litt ta en furk 'an Ola.</i> 2) kraftig, rå kjeppe. <i>Ej skar mej en go furk før ej gikk utu skogja</i>
furte v.	-	surmule, vere fornærma, vise det ved å gøyme seg eller teie. <i>Nei ho, ho sit no oppå lofta å furta</i>

fylgje markja v.	-	vere noktern og jordnær, ikkje vere høg på pæra. <i>Ej trur du hæ best ta å fylgje markja ej gut</i>
fylljepen m.	-	splittpen som inneheld ein behaldar med blekk. <i>Ej fekk en flott fylljepen tej konfirmasjonen minj</i>
fylmærr f.	-	hoppe som går med, eller har nyfødt føl. <i>En kanj ikkje lesse fullt på lasse tej ei fylmærr, du forstænd no væl dæ</i>
fyltong adj.	-	når ei merr ber føl og skal snart føde. <i>Dær gikk ei fyltong mærr i fløkkja</i>
fýndel m.	-	svært flink, nevenyttig, fingernemn kar. <i>'an Gunnja va en fýndel, 'an fekk tej dæ meste</i>
fynn	-	før enn. <i>Ej kan 'kje kome fynn i morgå</i>
fyr fe(i)fot	-	når noko ligg ope og uverna for folk og fe. <i>Dæ'kje kjekt å sjå at plassen deroppe ligg fyr fe(i)fot</i>
fýrdags adv.	-	dagen før i går (kan kanskje skrivast <i>fýrdags</i>). <i>I fýrdags va dæ nøke tej styr du, då oss fór åt Herdala</i>
fýrefare adj.	-	når ein t.d. har eit lager av mat i huset i tilfelle uår. Har lager frå tidlegare. <i>Oftast ha dei et år fýrefare mæ kònnj på vona</i>
fýrkje f.	-	jente (brukt litt negativt). <i>Fýrkjå kanj bere innjatt potetbyttå når 'o æ ferdig, 'o va flenk, men likte best pausane</i>
fýrklæ n.	-	forkle (kleplagg til vern av kjole o.a. ved kjøkkenarbeid osb.) <i>Sætretausa fortalte at dei alltid gikk i stakk på sæter'ne. Når dæ va he(i)tt to dei ta sei stakkanje å brukte bærre et fýrklæ. Møtte dei folk, snudde dei bærre fýrklæa ette ka side fólkje va på</i>
fýr'n adv.	-	før enn. <i>Fýr'n dòkke fæ lov tej å gå på dans, må dòkke konfirmerast</i>
fýrkvelds adv.	-	kvelden før i gårkveld. <i>'an va hær i fýrkvelds</i>
fýrstningå, i	-	fyrst i, i starten, tidleg på (tid). <i>I fýrstningå ta 30-åra va dæ lite arbei å få. Dæ va i fýrstningå dæ oss såg dæ mona</i>
fýrås adv.	-	forfjor, året før i fjor (kanskje med r - <i>fýrårs</i>). <i>Dæ va like kaldt i fýrås dinnje tia</i>
fýråven n.	-	overtid. <i>Oss arbeidde fýråven ofte for å tene oss reisepenga tej allje skirennja</i>
fyse adj.	-	hyggeleg, kjekt, triveleg. Mots.: <i>ufyse</i> . <i>Dæ va 'kje fyse å gå åver fjellje i dag</i>
fysne f.	-	sterk lyst, iver, trong, oppkavelse (som går fort over). <i>Nei, dæ va bærre ei fysne, 'an kolna snart hanj mæ. Dinnja fysnå vara 'kje lengje. Dæ va no berre ei fysne heile greiå</i>
fæ v. pres.	-	får (presens av få). <i>Ej fæ'kje tej å gjere dæ slik dæ ska vere!</i>
fær f.	-	reise, tur. <i>'o gjorde sei ei fær utom veggjen. Oss gjorde oss ei fær fram i vatne for å fiske, men dæ vart bomtur</i>
færasjuk adj.	-	reisesjuk, uvel framfor ei reise. <i>Dæ va 'kje fritt for dæ oss va litt færasjuke allje i hop</i>

fære f.	-	1) grimase. 'an gjore ei fære åt 'ne, ej veit ikkje ka dæ tydde. 2) framferd, åtferd. <i>Slik stuggefære vil 'kje ej sjå ta dej meir.</i> <i>Dissa fær'ne dei hæ bjýnt mæ no, æ litt spesielle synst ej</i>
færing m.	-	mindre robåt med to par årar (før Firæring). <i>Dæ sto en turr men fin færing innji nausta</i>
færm adj.	-	frodig og kjekk, livleg (om jenter). 'an Olai hæ fått tak i ei færm tenestetaus i år, 'o æ frå Holland
færst	-	pret. av å fare (tape seg, bli därlegare, gammare). Kan også seie <i>forfærst</i> . 'o heldt på å færst dinnja utløå di no
føle sez saka v.	-	føle seg skuldig, kjenne seg bebreida. <i>Ej følte mej litt saka då 'an Per fekk ei avrehlje, dæ va 'kje bærre hass skuld</i>
før adj.	-	1) som er eller oppfører seg slik eller slik. <i>Hardfør, seinfør o.fl.</i> 2) skikka, i stand til, flink. <i>Dæ va en arbeidsfør kar, å ikkje ufør</i> 3) sterkt, sprek, frisk, god form. 'o vart skikkelæ før att ette <i>operasjonen</i> 4) kraftig, tjukkfallen, svær. 'an Per æ vorten nøke før no
før i ti'ne adv.	-	før (i tida). <i>Nei, du sku sett før i ti'ne du, då va dæ mykje rjupe då</i>
føre n.	-	1) tilstand, sinnsstemning, (därleg humør, därleg stemning) <i>No hæ 'an et føre att, sjå kyr sur 'an ser ut</i> 2) tilstand på jord og underlag, forfatning. <i>Snøføre, vinterføre, sommarføre, hardt føre, skiføre, godt føre.</i> <i>Dæ va skikkelæ godt skiføre i daq</i>
føre v.	-	1) transportere, bringe, skysse. 'an førte dei trygt åver fjåren 2) flytte, skyve utan å løfte. <i>Dei førte borde litt lenger vekk</i> 3) framføre, formidle. <i>Dei førte fram viså skikkelæ bra (framførte..)</i>
førkrigs- sms.	-	tidsnemning om noko frå før siste verdskrig. <i>Nei, dette æ et skikkelæ førkrigsprodukt</i>
-fött adj. sms.	-	fottilstand. Eks.: <i>høgfött, sårfött, berrfött</i> = utan sko og strømper. <i>Dei nye sko'ne va altfor trånge, ej vart skikkelæ sårfött ta dei</i>
føye adj.	-	lite, lettvint, enkelt. <i>D'æ føye før dæ æ nok</i>
føye sez v.	-	her: gi etter, rette seg etter, gi seg, tilpassa. <i>Oss føya oss ette dæ 'o Kari , dæ va best dæ</i>
få v.	-	brukt i uttrykk for å forsterke, leggje makt bak (gripe inn, få fart på). <i>Ej ska få dej tej å høyre ette ej, bærre vent! Hjelp mej då, få mej laus, ej æ bom fast.</i>
få på fote	-	få nokon opp/oppriest. <i>Dei sòv, men ej fekk dei no tej slutt på fote</i>
fåmete adj.	-	dum, uintelligent, gapen. <i>Du ser litt fåmete ut no Per, ta dej sammen</i>
fåme(i)nte adj.	-	få personar, lita deltaking. Ivar Aasen: Ikke mandstærk. <i>Dei va fåme(i)nte på korøvingjene i kveld</i>
fång n.	-	her: 1) det som ein ber i fanget. <i>Mor kom mæ et stort vejafång</i> 2) klem (ta nokon inntil kroppen med armane). <i>'o fekk et velfortent fång fordi 'o hæ vore se snild</i>
fångan n.	-	det som ein ber i fanget, samling av noko i fanget. <i>'o to mæ sez et fångan mæ turrhøy då 'o fór</i>
fångskinn n.	-	forkle av skinn brukt av smed, skomakar m.fl. <i>Ej huska at 'an Bern skomakar hadde et fångskinn</i>

G		
gagnlaus adj.	-	nyttelaus, unyttig, ubrukeleg. <i>Nei desse ski'ne æ gagnlause</i>
gagnløyse f.	-	det å vere ubrukeleg, unyttig. Unyttig person. 'an va ei gagnløyse
gakk v. imp.	-	gå (bydeform). <i>Gakk no å hent far dinj!</i>
galljtrakke v.	-	hardtrakke jord eller snø. <i>Råsa va galljtrakka ta saude</i>
galnehit f.	-	lettsindig jente/kvinne. <i>Dæ va ei livlæ taus, nesten ei galnehit</i>
gangbein n.	-	råemne til noko, noko som passar til ein bestemt ting. 'an Olaf fór på skogjen for å finnje et gangbein tej en sle(i)meie (sledemeie)
gangs, te adv.	-	skikkeleg, i overkant. <i>Jobben vart utført te gangs</i>
gap m.	-	person som var eller gjorde noko dumt. 'an va en gap, dreiv bærre på mæ tulljfære
gapefære f.	-	åtferd som er dum og uvitug (<i>tulljfære</i>). <i>Dei fór bærre mæ gapefære, som å kakke på allje vindua å so springe</i>
gaptrast m.	-	kalleord på på person som snakkar mykje og dumt, har feil oppfatning, pratmakar, kjeftause, skravlebytte, skrikhals. <i>Ej hæ treft nokre gaptrasta av å tej</i>
garemýlljå adv.	-	frå den eine garden (tunet) til den andre. <i>Bikkjå rak garemýlljå</i>
gar(d)fløgd adj.	-	(om dyr) som går på eller byks over gjerde. 'an Gunnja hadde ei garfløgd kyr, dæ va nesten ikkje rå tej å hald'o oppom garen
gar(d)staur m.	-	staur til gjerde (gard). <i>Ej hæ kjøpt impregnert garstaur, so no ska ej tej å gjære</i>
gat v. pret.	-	1) nemnde, sa, omtalte. 'o gat ikkje dæ slag om dæ 'o hadde haurt 2) gjette, gissa. 'an prøvde, men gat ikkje ka 'an skulle få i gáve
gate utu v.	-	grave, hole ut, gjere større. <i>Oss måtte gate meir utu stòkkja</i>
gau adj.	-	god, flink, hendig. 'o va se gau tej å plukke jorbær adæ
gauk m.	-	her: 1) nemning på ein kar som er ein luring, ein med lure påhitt, oppfinnsam kar. 'an Ola va rekna for å vere litt ta en gauk, 'an fannj på so mykje rart adæ 2) det øvste i mønet på eit hus. 'an sat oppi gaukja
geil m.	-	her: sti/rås med litt landskap på begge sider; passasje i terrenget. <i>Dær gikk en geil opp åt Geilhammara</i>
geipe v.	-	gjere stygg grimase, rekke tunge. 'o geipa tej mej, dæ va'kje dæ slag kjekt
geis m.	-	vond, stram lukt. <i>Dæ sto geisen utu spannjene då oss tok ta lòkke</i>
geivle v.	-	gumle, tyggje seint (og litt stygt). 'an sat no dær å geivla på et eple
gi att i skåla v.	-	gi gåve i brudlaup. <i>Oss ga mykje atti skåla i dæ bryllaupa. Sjå skålagåve</i>
gi på v.	-	halde på, drive på, vere trottig, forser. <i>Gi på litt no se dæ oss vert ferdige. Ej ga på det beste ej kunnje</i>
gi på dej! v.	-	flytt deg! (sagt mest til dyr, på spøk til folk). <i>Gi no litt på dej Kari!</i>

gi på sej v.	-	flytte seg. <i>ò ga på sej mæ enj gång kyra</i>
gi se tej v.	-	1) bli verande, stoppe litt lenge. <i>'o ga se tej der heile kvelden</i> 2) starte, byrje, ta seg til. <i>'an ga se tej å kjefte å smellje</i>
gi sej v.	-	gi opp, slutte, slutte å gjere motstand. <i>Gi dej no, du ser no adæ ej hæ åvertakje</i>
gi sej attu v.	-	gi seg etter, stoppe, gå sist. <i>'o ga sej attu då oss fór</i>
gi sej av sta v.	-	kome seg av garde. <i>Nei, no må du gi dej av sta, du veit at dei venta</i>
gi sej te kjennje	-	dukke opp, vise seg, ta kontakt, presentere seg. <i>Ej syntest ej måtte gi mej te kjennje for folkje se kom nej råsa</i>
gidde v.	-	orka (surmulande). <i>Ej gadd ikkje å gjere dæ</i>
gil m.	-	øl som gjærar. <i>Gilen æ fin, hanj</i>
gild adj.	-	glad, nøgd. <i>'o Kari va se gild ta bònnjebònnja sine adæ dæ syntest på lång lei</i>
gilder f.	-	sjølvskot eller snare for å fange ville dyr.
gilså m.	-	gjæringskar for øl. <i>'an hadde en gilså på tohundre liter</i>
gimber f.	-	ungsau utan lam. <i>Gimbr = „et ungt Faar, som ikke har faaet Lam“</i> (Ivar Aasen). Det var før ikkje uvanleg å bruke <i>gimbr</i> om ei ung jente. <i>Du å du for ei fin gimber du hæ dær, ditta vert en praktsaud</i>
gimbrelamb n.	-	lam av hokjønn. <i>Dei hadde fem gimbrelamb</i>
gir m.	-	tiltakslyst, iver. <i>Nei, dæ må bli no når ej hæ giren</i>
gise adj.	-	utett, lek, grise (grovare, opne mellomrom). <i>Robåten va gisen</i>
gisne v.	-	bli utett, bli lek (gjerne av oppturking). <i>Båten hæ gisna mykje, 'an hæ leie i nausta i to år no</i>
gjebusgåve f.	-	bursdagspresang. <i>Å skryte åver kyr mange gjebusgåve oss fekk då oss gikk i kne(i)bukse va skikk å bruk. Å dæ va mange situasjona som kunnje vere verdt å huske. Slik se då 'an Oddvar kom litt seint tej selskape. Der drog 'an fram lommebokja åt fara, slo bokja i bore å sa: "Kor mykje æ dæ kare, ej betala dæ same ej se hine"</i>
gjelde v.	-	kastrere. <i>Hæ du gjelda hesten no?</i>
gjengje, i	-	i gang. <i>Dæ æ i gjengje att no ette alt styre</i>
gjerande adj.	-	som kan gjennomførast, la seg gjere. <i>Oss lukkast fint mæ arbeide, dæ va godt gjerande</i>
gjerandlaus adj.	-	utan å ha noko å gjere, så smått rastlaus, uverksaum, lite aktiv. <i>Uff, ej føle mej se gjerandlaus, no må ej finnje på nöke</i>
gjere kål på v.	-	gjere om inkje, ta alt, gjere ubrukeleg. <i>No hæ 'an Kjell gjort kål på juleøle sitt, tej påske. Dei gjorde kål på grasklipparen, 'an stend i sju steina</i>
gjere laust v.	-	ta laust i vill fart, rase ut. <i>Hesten gjorde laust og kom rasande i fullj fart bærre mæ skjækå på sej, vogna va slått te pinnjevej. Også brukt når folk skundar seg til å gjere noko, fare snøgt avstad.</i> <i>'an Ivar gjorde laust å då vart dæ gjort på en blonk</i>
gjere opp v.	-	1) sprette opp buken på fisk og fjerne innmaten og vaske. <i>Ej gjeng nejåt vatna å gjer opp fiskjen ej</i>

		2) ordne opp, avklare, rydde opp, betale. <i>Bærre gå du, ej ska gjere opp mæ 'nå när ej hæ pruta frå mej</i>
gjere sej v.	-	lage, produsere.
gjerp(e) om v.	-	reie opp ei bruk seng. 'o gjerpa om allje senganje dagjen ettepå
gjesen adj.	-	utett, lekk (pga. oppturking). <i>Båten hæ leie turt lengje, å va fole gjesen</i>
gjete v.	-	1) gisse, spørje. <i>Dei gat ikkje kyr mykje fisk 'an hadde fått</i> 2) nemne, snakke om, gi nyss om. <i>Ej hæ haurt gjete at du vart steikjar i går? 'an gat ikkje dæ slag om dæ</i>
(g)jor f.	-	breitt band eller reim. <i>Reima på hesteselen som går onde våmba på hesten kallja oss ei bukjar</i>
gjære f.	-	vindkast, vindfuke. <i>Gjærå kasta turrhøye utfor reinå</i> (bakkekanten)
gjære n.	-	1) gard, gjerde. <i>Oss møtte et gjære mæ piggtråd øvst oppe</i> 2) innhegning, inngjerda område. Eks.: <i>kalvegjære, saudegjære</i>
gjære v.	-	her: 1) setje opp eller reparere gjerde (<i>gard</i>). <i>I går gjærte ej garen åvafyr Blåbærbakkja</i> 2) sette saman hjørne på skuff eller liknande på spesiell måte
gjærme v.	-	mækre, bræke. <i>Ej haure dæ gjærma oppi markjene</i> . Ordet blir i dialekten meir uttalt med h-lyd (<i>hjærme</i>)
gjætar m.	-	person som har tilsyn med dyr i friluft. <i>Dæ va mange onge gjætara før i ti'ne</i>
gjæte v.	-	passe dyr, ha tilsyn med. <i>Oss måtte gjæte saud'ne, slik at dei ikkje kom nej i jorbæråkeren</i>
gjæv adj.	-	her: gavmild, snill, svær, kjekk, flott. <i>'o moste va støtt se gjæv mæ oss, alltid fekk oss litt å bite ti når oss kom dit. 'an va en gjæv kar 'an Per</i>
gjø m.	-	smerter i musklar etter einsidig, hardt og langvarig arbeid. <i>Nei, ej hæ fått slik gjø i ei hand at no æ ej heilt ofærug</i>
gjø v.	-	føre, gjere feit. 'o va godt gjødd kvigå
gjøle v.	-	smiske, lure- og tullprate. <i>Dæ 'kje vente annja slik se du gjøla mæ 'nå, 'an skýnte godt adæ du vilde lure 'nå</i>
gla dess v.	-	glad til. <i>Oss va gla dess oss fekk nòke i dæ heile</i>
glade v.	-	gå ned, dale (om sola). <i>Sola glada og lyste raud og fin åver fjellja</i>
glan n.	-	sterkt motlys, skin. <i>Dæ va sont (slikt) glan at ej såg ikkje dæ slag</i>
glane v.	-	stire, glo (hardt). <i>Oss glante å glante, men oss såg ikkje dæ slag ta hjorta</i>
glasbròt n.	-	bit av knust glas. <i>Veit du ka, ej trakka på et glasbròt å blødde som en gris</i>
glasskallja adj.	-	utan hår på hovudet, flintskalla. <i>'an vart fort glasskallja denj karen, dæ må liggje i slekt'ne</i>
glefse v.	-	her: sluke mat, ete litt fort og ufint. 'an glefste ti sei nòkre brøskive
glese adj.	-	tynt, langt imellom. <i>Dæ va glese mylljå tre(i)nå, se dæ va god utsikt</i>
glette f.	-	1) glatt føre, glatt gåunderlag, hålke <i>Dæ va litt ta ej glette i dag, ej hadde problem mæ å fote mej</i>

		2) opning i skylaget. (Og på døra) <i>Dæ va ei glette i sør, so ej fekk en glimt ta sol'ne i dag mæ Lag ei lita glette på dør'ne, ej må ha luft</i>
glipe f.	-	smal opning i noko, sprekke. <i>Dæ va ei glipe i løveggja, å dær kika oss ut</i>
glipe v.	-	ha ei lita opning, gape litt. 'o glipte mæ auå, 'o såg litt trøytt ut
glir m.	-	1) lita opning, sprekke. <i>Dær va en glir i forhengja. Dæ hæ vòre et grått vêr i dag, men i toti'ne vart dær en liten glir i skylagja</i> 2) smale augo (ansiktsuttrykk). <i>'an sto dær mæ en glir i auå, veit ikkje ka 'an hadde fyre sei</i>
glire v.	-	knipe saman augene, plire. <i>'o glirte mæ auå då 'o såg ette folk dær framme</i>
glis n.	-	flir, uttrykk med munnen (med litt skadefryd, hovmot). <i>'an hadde et freidig glis då 'an kom</i>
glise v.	-	le litt hånleg, freidig, flire. 'an Per sto dær bærre å gliste hanj
glohpøppe f.	-	flat kake av brøddeig steikt på begge side (<i>tjukkekake, helljekake</i>). Kaka ofte delt på langs og påsmurd med smør + ost eller sylte
glorete adj.	-	når noko er spraglete, har skrålande fargar som merkar seg ut. <i>'an hadde på sei ei glorete skjorte, dæ va et syn kanj du tru</i>
gluggje m.	-	opning i veggen, ofte dekt med treluke. <i>Ej såg hauda deira i gluggja opp på løveggja</i>
glyfse f.	-	saks, felle av jarn (etter dyr). <i>Dær sto ei røvaglyfse (revesaks) i myr'ne dær framme</i>
glýn n.	-	sterk klang, etterlyd, ekko, bulder, drøn. <i>Ej haure bære glýne ta skóta mylljå fjelljå</i>
glýnje v.	-	gi etterlyd i naturen, skape ekko. <i>Dæ glýnde i fjelljå då isbre(i)en i Storvatna kalva</i>
glývre f.	-	sprekke i fjell. <i>Lambe hadde gått se ned i glývre</i>
glýtt m.	-	mindre opning, halv opning, opning til å sjå gjennom. <i>Ej trur dei va heime, soveromsglase sto på glýtt. I går fekk oss en glýtt ta sol'ne (solglýtt)</i>
glýtte v.	-	titte raskt, kike, sjå gjennom opning eller hòl. <i>'an glýtte se vidt innj tej oss før'an fór. Hæ du sett på grasklipparen? Nei, ej hæ bærre se vidt glýtta på 'nå</i>
gløs m.	-	stiring, sjåing, glimt. 'an tok en lång gløs på dei gýnå glase
gløse v.	-	sjå, kike, stire (Ivar Aasen: see efter eller see på noget, see sig om). <i>'an gløste muntert åver brilljene</i>
gløymskjen adj.	-	ha lett for å gløyme. <i>Nei, no æ 'o blitt se gløymskja adæ dæ æ reint illjt</i>
gnafse v.	-	gumle, bite på, tygge. 'an gikk å gnafsa på et eple
gnage v.	-	1) ete på ein hard ting (eple, kjøtbein osb.). <i>'an sto å gnog på et grønt eple</i> 2) mase oppatt og oppatt om noko ein vil ha. <i>'o gnog i eningen om å få overta denj gamle motorsykken</i>
gnalljfrøst m.	-	ekstra hard kulde. <i>Dæ hæ vore gnalljfrøst ei heil vike no, dæ æ nok no</i>

gnalljhar(d) adj.	- svært fast og hardt, vanskeleg å arbeide med. <i>Vejen va se gnalljhard a dæ ej klard'ikkje å kløyve 'nå på vanlæ måte. Brukte kile å sleggje, å då gikk dæ.</i> Også brukt om person som er ubøyeleg og steil og som vanskeleg firer på krava. 'an va gnalljhar, dæ va 'kje nøke se beit på 'nå
gnalljkaldt adj.	- svært kaldt, ekstra kaldt. <i>Dæ va gnalljkaldt i dag, dæ æ sikkert "åver" 20 grade</i>
gnaur m.	- arbeidssam, flittig kar. 'an va en skikkelæ gnaur tej å plukke Stein
gnaure v.	- arbeide flittig og lenge, makke. 'an gnaura på mæ nøke heile tida
gnavle v.	- ete jamnt og trutt. 'o gikk å gnavla på ei pære
gneldre v.	- prate og skrike høgt og kvast, gnellje, gøy sterkt og i einingen. <i>Dei sto å gneldra heile tia, dæ va litt travelt.</i> <i>Bikkjå tej naboa sto å gneldra dag ette dag</i>
gneldrebikkje f.	- hund som gjør støtt og stadig. <i>Dæ va bærre ei gneldrebikkje, 'o gøydde på alt og allje</i>
gneldring f.	- høg og skingrande prat, og sterkt gjøying. <i>Ej haure slik gneldring, ej forsto ikkje ka dæ va</i>
gnellj m.	- skrik, kvin, «idelig Jamren». <i>Dæ va en fæl gnellj ta grisa då oss to nå ut</i>
gnellje v.	- 1) skrike med skarp/kvinande lyd. « <i>Hund naar den lider Smerte</i> » (I. Aa) 2) kvine, lage lang knirke- eller skrapelyd. <i>Ø gnallj dinnja vågna di, ej trur du må smyrje hjulakslingjen litt</i> 3) tale med skarp og kvinande stemme, gjerne opp att og opp att
gnette v.	- gi svak lyd, gi svak bevegelse. <i>Dæ gnatt ikkje ti 'nå for heile tia</i>
gnikse v.	- kvine, knirke, når det er lyd av friksjon mellom noko som er i rørsle. <i>Ej haur'ikkje heilt ka dæ va, men so såg ej fylgje på lång avstand, dæ gniksa so i vågnhjulå.</i>
gniks m.	- kvining, knirking, friksjonslyd. <i>Dær æ en liten gniks i motora</i> <i>Kirkjegniks = gniksing i skor av ein som går framover kyrkjegolvet i nye skor</i>
gnøllj m.	- skrik, kvin, skarp lang høg lyd. <i>Ej haure gnølljen ta dei lengje før dei kom</i>
gniten adj.	- gnien, gjerrig, sparsommeleg. <i>Du æ gniten no, få smoke!</i>
gnue m.	- fingerknok, ytste del av fingerledd. 'an slo sei på gnuå rett se dæ va
gnæsse f.	- jamn, kald og litt sterkt vind. <i>Uff, no æ ej lei, dæ æ ei gnæsse heile ti'a</i>
gnål n.	mas, langvarig og plagsamt snakk. <i>Dæ va et gnål om penge støtt</i>
gnåle v.	- mase, prate krevjande gang etter gang. <i>Dei gnåla om dæ heile kvelden</i>
Gòdt mot	- helsing til den ein møter på vegen: Godt møte. <i>'o Anne helste turfolkje 'o møtte i rås'ne: "Gòdt mot", men dæ va 'kje ei sjæl se forsto ka 'o meinte</i>
gòfs m.	- kar som er hardhendt og brytjete. <i>'an va en gòfs, dæ fauk rondt 'nå heile tida</i>
gòfse v.	- å vere heftig, hardhendt, uryddig. 'an va nøke gòfsen ta sei no

gøfsefengjen adj.	-	hardhendt, uryddig, brytjete. 'an æ so <i>gøfsefengjen</i> adæ 'kje måte på!
golukt f.	-	parfyme. 'o <i>hadde hatt på</i> <i>sej den beste golukta ej</i> hæ kjent
golv n.	-	her: rom mellom to staurar i hesa. <i>Hæsa hadde bærre tòl(v) gòlv</i>
gòlvtvòge f.	-	golvvaskeklut. <i>Hæ du sett gòlvtvògå, ej må ta mej en tørning mæ gòlva</i>
gom m.	-	1) undersida av fingertupp. <i>Ej æ se sår på gomå minå ta allj pussingjene</i> 2) gane, øvste del av munnen innvendig, også tannkjøtet. <i>Ej blødde i gomå minå ta dæ ej børsta dei se hardt</i>
gòple f.	-	gjørme, blaut ting. <i>Dæ vart berre ei gòple ta heile fiskja.</i> <i>Oss såg se mykje lappégòple (froskeegg) i sta, dæ va litt spennande</i>
gòr n.	-	1) noko som er blautt og litt utdig (eks. gjørme, noko som er røte) 2) innhald i mage og tarm, innvolar i fisk og dyr. <i>Dæ va bærre <u>gòre</u> se låg att ette fiskarå.</i>
gòr-		forstaving i samansette ord, eks.: <i>gòr-lat</i> = ualminneleg lat. <i>Nei, no æ ej gòr-lat, klara 'kje å gjere nåke no</i> <i>gòr-mett</i> = heilt mett <i>gòr-rå</i> = heilt rå (om kjøt, fisk, ved osb.). <i>Dæ vild'ikkje brennje, vejaski'ne va heilt gòr-rå</i>
gòrande lat	-	heilt utruleg lat, heilt giddalaus. <i>Nei Per, so <i>gòrande lat</i> gjeng dæ ikkje an å verte!</i>
gòsse m.	-	stor, kraftig og triveleg kar. 'an <i>Erik va en gòsse ta dæ argaste slagja</i>
gòt n.	-	ferdiggytt rogn. <i>Siste kræå ej fekk va fullj ta gòt</i>
gòte v. part.	-	sagt, nemnt (part. av å gjete = nemne, seie). <i>Ej hæ'kje gòte et einaste or om dæ</i>
gòtte dej v.	-	vere skadefro. <i>Du gòtta dej no, ser ej</i>
gòv n.	-	drev, røyk, damp, fokk. <i>Oss fór nejgynnå bakkanje se snjòvgòve sto.</i> <i>Gòve frå Storfossa laga en fin regnbögje i sol'ne</i>
gòve m.	-	dumbe, damp, skodde. <i>Oss sparka fotballj se gòven sto</i>
goøl n.	-	det beste maltølet, reint kornøl. 'an <i>serverte bærre goøl en slik dag</i>
gradar m.	-	termometer (<i>gradstòkk</i>). <i>Tenestetausa skulde hente en gradar, men fantanje sende mæ 'ne en <i>gravér</i> i band heimatt</i>
gradhòvel m.	-	høvel til å høvle skrå flater. 'an <i>far hadde enj gradhòvel mæ</i>
gradstòkk m.	-	termometer som måler kulde og varme. <i>Ej hæ fått opp en gradstòkk ta smijern</i>
grafse tej se v.	-	kare til seg, skaffe seg noko på ein litt ufin måte. <i>Nei, no må du ta dæ mæ ro, du grafsa no tej de alt du ser, andre må no få nåke mæ</i>
gramme dej v.	-	klage, syte. <i>Dæ va fole kyr dei gramma dej då dei såg dæ.</i> <i>Ej gramma mej åver at ikkje nåke va gjort sia i går</i>
grand m.	-	litt, ein liten del. <i>Tausa hosta en grand</i>
grande m.	-	tørr grunn med sand eller småstein. 'an <i>Grande-Tore</i> va et kjent ansikt i bygd'ne, han bodde nej på <i>Grandå</i>

grannj adj.	- tynn, slank. <i>Æt no, ej synest du hæ vòrte se grannj. "Du må gå to gânge gýnâ dòra for at ej kan sjå dej, fordi du æ se grannj". Ej synest dinnja linâ æ for grannj, oss må ha ei tjukkare ei</i>
grasat adv.	- svært mykje, voldsomt. <i>Dær va grasat mæ bær, oss plukka fullje spannjene våre på et blonk. 'an kjaure grasat for å nå ferjå, men dær sto politie</i>
grasere v.	- romstere, bråke. <i>Uksen hadde grasert fole heim i fjøsa</i>
graутамбар m.	- trekjerald til å ha graut i. (sjå ambar)
graутамòkk n.	- vatn og mjølk til å lage graut av. <i>Grautamòkkje æ klart, no vert dæ snart graut</i>
graутkjukk kave	- svært tett snøvér. <i>Dæ kom en graутkjukk kave inn fjåren, dæ va fole kyr dæ snjøva</i>
grave v.	- her: grave, karre (også om personar). <i>'an græv te sez, ser ej</i>
graven adj.	- gjerrig, gnien. <i>Hæ du sett enj slik graven kar før?</i>
gravér m.	- vér (sau) som er forplantingsdyktig, som ikkje er gjelda
gravøl n.	- samkome/gjestebod i samband med ei gravferd. <i>Ej gikk i gravøle ette 'nå Ola i dag</i>
greie v.	- ordne, stelle. <i>Ivar gre(i)dde fiskeganja fyst, å so vart dæ mat</i>
grein på	- orden eller stell på. <i>Dæ va 'kje grein på nòke slag på dinnja tura</i>
greinalaus adj.	- uvøren, har ikkje orden eller styr på, meiningslaus. <i>No æ du se greinalaus adæ, du må vere meir forsiktig. 'an va nòke greinalaus ta sez</i>
greinaløyse f.	- 1) uorden, därleg måte å gjere det på, forvirra måte. <i>Dæ va ei greinaløyse heile greiå, slik kan'kje en gjere dæ</i> 2) person som er uvøren, uryddig, forvirra. <i>'o va ei greinaløyse, 'o passa 'kje på bònnja sine held</i>
grefle f.	- kvinne som er flink og arbeidssom med noko, som får arbeidet unna. <i>'o Kari æ ei skikkelæ grefle, 'o fæ gjort dæ i ei fart</i>
gremje v.	- klage, syte, ergre seg, (harmast). <i>Ej gremja mej åver at ej gløynde skismýrnigjen, dæ va se bakglatt. Men ej kunnje ikkje gremjast for mykje</i>
grese adj.	- spreidd, langt frå einannan, utett (t.d. om bygningar). <i>I denj bygd'ne hæ dæ blitt se grese no, dæ æ mýr(k)t i mange glas. Huse va grese å kaldt</i>
gribben adj.	- lite å sjå til (om personar), grov i ansiktet. <i>'an va vel helst litt gribben, men på en sjamerande måte</i>
griffel m.	- skrivereiskap i skulane før. Skulegriffel til å skrive på skifertavle. Griffelen var laga av hardare skifer enn tavla. Skrifta på tavla vart grå då griffelen ripa laus pulver på tavla, som kunne vaskast bort med vatn
	
	<i>Griffel (5-6 mm tjukk)</i>
grime f.	- reimsystem på hesteselen som blir trekt over hovudet på hesten. Med taumane festa til bekselet styrer köyraren hesten. <i>Dæ æ be(i)re å ha mager hest enn tom grime</i>

grindløe f.	-	låve med spesiell og gammal byggemåte, det vart brukt naturemne og trenaglar. <i>Dær sto ei fin, gammal grindløe på gara</i>
grindgut m.	-	gut som stod ved ledet og opna for hesteskyss og bilar. Han fekk gjerne myntar eller anna opp i handa som takk. <i>Dei fleste ta oss prøvde oss som grindguta av å tej</i>
gripande adj.	-	storveges, rørande, forferdeleg (tonefallet avgjer). <i>Dæ va reint gripande å sjå kyr gode dei hæ vòrte tej å symje. Dæ æ no gripande at dei må gå frå garda sinå. Dæ va ei gripande stond</i>
grisefære f.	-	framferd der ein rotar og grisar til. <i>Sett slik grisefære, kaste rusk å brennje dæ hær, dæ gjeng ikkje an</i>
grisevêr n.	-	dårleg vær med både nedbør og vind. <i>Nei, i slikt et grisevêr reis'ikkje ej te Amerika</i>
grislars m.	-	person med tiltak og som stadig held på med noko. <i>'an va litt ta en grislars, hanj</i>
grisle v.	-	styre på, halde på med noko jamnt. <i>'an Kjell grisla på mæ nøke støtt. Ka dæ æ du grisla mæ no då?</i>
grisotte f.	-	svært tidleg morgen, (grytidleg). <i>Oss sto opp i grisot'ne for å starte fiskingja tilæ (tidleg)</i>
grjòn n.	-	brøddeig, blanding av mjølk/vatn og mjøl. Også brukt for å karakterisere noko av anna materiale som liknar. <i>Dæ sto ferdig grjòn oppi et kjerald. Jorbæra vart oppi grjòn</i>
grjòt n.	-	stein, kleberstein. (Grjòt = stein på gammelnorsk). Fjellet Grjòtet i Eidsdal. Grjòt kan vere opphavet til gryte, dei første kjørela var gjerne av stein
grohold n.	-	eigenskap der hud og kjøt gror godt, evne til at sår gror godt. <i>Ej æ se glad for dæ ej hæ et godt grohold.</i> <i>'o hadde godt grohold, se kne(i)et vart fort godt att</i>
grom adj.	-	gild, storveges, svært. <i>'o va grom for 'nå Karl, 'o Kari, 'an visst'ikkje ka godt 'an skulde gjere for 'ne</i>
gromgut m.	-	gild kar, kjekk gut (den kjekkaste). <i>'an Ola va lik'se gromguten 'na besta hanj</i>
gromskjorte f.	-	besteskjorte, helgeskjorte. <i>Ej ser dæ du hæ gromskjortå di i dag?</i>
gromt adj.	-	svært, storveges, gildt. <i>Dæ va se gromt mæ dei to adæ</i>
gromtaus f.	-	kjekk jente, storveges taus. <i>'o Ihlse-Kari æ gromtausa mi ser du</i>
gror m.	-	vokster, når graset veks. <i>Groren va se god adæ oss nesten haure kyr grase voks</i>
grov f.	-	bekk, lita elv (av grave). <i>Dær sildra ei fin lita grov se ga liv tej vòkstranje</i>
grovmælt adj.	-	grov i måla, ha djup røyst. <i>'an Titus va skikkelæ grovmælt, ej hæ 'kje haurt på makjen.</i>
grugg n.	-	botnfall i flaske eller kjerald. <i>Ej slo ændelæ ut kaffigruggje</i>
gruggje adj.	-	uklårt, sølete, stygt. <i>Vatne va se gruggje a'dæ oss såg ikkje nøke. Dæ va et gruggje vær akkorat no. Uff, ej æ blitt se gruggjen (sår, slimete) i halsa</i>

gruselæ adj.	- svært stort, voldsomt, overhendig. <i>Dæ va gruselæ mæ folk i går, dæ hæ aldri vòre se mykje på bingoa før. 'an drog en druselæ laks i Klokkarfossa forrige vike</i>
grýfflar m.	- arbeidssam og effektiv arbeidskar. 'an va en grýfflar tej å arbeide
grýffle v.	- arbeide hardt og effektivt (og litt uvøre). <i>Ka du grýffa mæ no då?</i>
gryle v.	- hyle, ule, brøle. <i>Honden sto å grylte býrtmæ veggja</i>
grynmjòl n.	- byggmjøl. <i>Dei hadde alltid nåke grynmjòl i husa</i>
grynnje f.	- område i sjø eller vatn som er grunt, lavt vatn. <i>Båten gikk sej fram på ei grynnje, å sto fast</i>
grynnj adj.	- mindre djupt i vatn og sjø, lite vatn over botnen. <i>Båten tok botnen og sto fast, dæ va se grynt. Også brukt om folk. Nei 'an va litt grynnj dinnja karen dær</i>
gryte v.	- kaste noko fort, hastig og litt ukontrollert. <i>'an grytte bøkene býrt i benkjen</i>
græle f.	- små vindkrusingar på vatnet. <i>Når dæ æ otergræle æ vassflata ideell for oterfiskje.</i>
grævsko m.	- hestesko med ishakar på. <i>Då oss fekk på grævsko'ne vart dæ andre bòllja, hesten gikk fjelljstøtt</i>
grø n.	- lager, samling, kjelde. <i>Oss hæ et grø mæ kvannjol dær. Ikònnjet hæ et natagrø (lager med nøtter)</i>
grøde f.	- mykje, ei masse, stor mengde. <i>'o hadde ei grøde mæ penge</i>
grøn adj.	- ung, uerfaren (om person). <i>Nei hanj, hanj va heilt grøn når dæ gjaldt hagearbeit</i>
grøte v.	- få nokon til å gråte. <i>Nei Ola, du må'kje grøte ihljesystå di no 'gjen</i>
grøtelæ adv.	- svært mykje, voldsomt, veldig. <i>Dæ æ grøtelæ mæ blåbær i år</i>
gråne ta dag v.	- Ijosne av dag, bli lyst om morgonen. <i>Dæ gråna ta dag forare no i mars</i>
Gu-dag	helsingord når nokon møtest, God dag. <i>Nei, gu-dagjen, æ dæ denj karen</i>
gudelæ adj.	- nemning på person som er rekna for å vere personleg kristen. <i>'o Guri hæ vorte åvermåte gudelæ i dæ siste. 'an Ola ga sej ut for å vere litt gudelæ mæ</i>
gurme v.	- ete seint og omstendeleg. Ivar Aasen: æde, tygge idelig <i>'an sat bærre å gurma då 'an hadde litt sveljeproblem.</i>
gurp m.	- oppstøt frå magen. <i>Dæ kom en liten gurp</i>
gurpe v.	- rape, støyte opp. <i>'an gurpa sure plomme heile kvelden</i>
gussfar m.	- mannleg fadder (ved barnedåp). <i>Gussfaren to dæ alvårlæ, 'an fylgde mæ kyr dæ gikk mæ taus'ne</i>
gusslån n.	- god og kjærkoma avling (korn, mjølvarer osb.). <i>Nei i år æ kònnje reine gusslåne</i>
gussmor f.	- kvinneleg fadder (ved barnedåp). <i>'o Kari æ gussmor mi</i>
gust m.	- trekk, vindpust, därleg pust hos folk. <i>Dæ va trykkjande varmt, men dæ kom en liten gust, å då kom dæ sej litt</i>

guthyn m.	-	gutfante, smågut. 'an va bærre en guthyn, 'an kan'kje klare ditta dær
gutina f.	-	sterk, mannhaftig kvinne (litt nedlatande omtale). <i>Nei sjå dær, no kjem 'o gutina, å då vert dæ slutt mæ fotballsparkingjene</i>
gutpøyk m.	-	gutunge. 'an va bærre en gutpøyk då 'an fór
gygr f.	-	trollkjerring, heks. <i>No må du vere stillj elles se kjem gygra å tæk dej!</i>
gyl n.	-	gjel, djup og langstrakt bergkløft eller renne i landskapet. <i>Oss kom fram på et gyl, å dær såg oss plutselæ saud'ne</i>
gynå prep.	-	gjennom. <i>Ej såg dej gynå glase. Gynåvåt</i> = gjennomvåt I sms.: <i>býrtgynå veien</i> = bortover vegen <i>heimgynå lia</i> = heimgjennom lia <i>oppgynå sæterråsa</i> = oppover i sæterråsa <i>utgynå dóra</i> = ut gjennom døra
gyratòg n.	-	tòg til å binde noko fast på vogn eller slede, gjerne med <i>høgd</i> . <i>Ta mæ dej et godt gyratòg, oss må feste lasse godt</i>
gyre v.	-	binde fast med tòg. 'an Martin gyra dæ godt fast
gýrding f.	-	taubinding, festing med tau. <i>Nei, gýrdingja æ god nok ho</i>
gyselæ adj.	-	forferdeleg, svært, fole. <i>Hatten du hæ på dej i dag æ gyselæ fin</i>
gysje n.	-	rykte. <i>Dæ gjeng gysje om adæ du hæ forlåva dej, ka seie du om dæ?</i>
gøyme å leite	-	leik der ein person står med hendene framfor augene ved ein vegg og tel til ei avtalt tal (t.d. 50). Dei andre i flokken gøymer seg medan. Den som tel skal så finne dei andre før dei klarar å slå på ein avtalt stad. Den som blir funnen før ho/han klarar å slå, skal telje neste gong. <i>På Prestegara va dæ ekstra kjekt å leike "gøyme å leite" fordi dær va se mange gode gøymplassa</i>
gøymsle f.	-	gøymplass. <i>Du må finnje ei go gøymsle åt dinnja lykjela</i>
gøys m.	-	sprut, også om lukt eller stank som brått stig opp. <i>Dæ sto en gøys utu spannjene, lukta va illje. Dæ kom en vassgøys utu hola</i>
gøyse v.	-	koke over. <i>Kaffikjelen gøyste, å ej språng tej</i>
gøyve v.	-	vekse og fryse til; om elva når ho veks opp og frys til. <i>Elva hæ gøyvt fram på Innset, å frys dæ tej no, kanj oss gå på skeisse dær</i>
gå v.	-	her: 1) vere over (om klokka) <i>Klokå gjeng på åtte</i> = klokka er over sju 2) oppdage, leggje merke til. <i>Nei, ej gådd'ikkje at 'o va reist.</i> 3) gå blir brukt i mange uttrykk: <i>Snjøven gikk mej heilt oppom kne(i)'na. Heile greiå gikk innpå mej. Dæ gikk ikkje se bra dæ. Dæ gjeng fyrer sej hær ja! osb.</i>
gå att v.	-	1) hende på nytt, hende ofte. <i>Same feilen gikk att, 'an sveiva laksen for fort innj.</i> 2) kome att, om personar som kjem att etter døden. <i>Dei sa at 'o gikk att dær, Heimsta-gamlå</i>
gå fyrer sej v.	-	hende, skje. <i>Ka se gjeng fyrer sej hær då!?</i>
gå i tynnj v.	-	vere svimmel og øren, gå rundt for. <i>Nei, no trur ej dæ gjeng i tynnj for dej</i>

gå ta gara v.	-	dra frå garden, ta seg ein tur bort frå tunet. <i>Oss fekk'kje gå ta gara då kan du skyne, måtte fint halde oss heime</i>
gå ta haude v.	-	ramle, gå i koll, dette ned. <i>Oss heldt på å gå ta haude allje i hop, dæ va se hålande glatt</i>
gå ta hengslå v.	-	reagere sterkt, bli rasande. <i>Ej trur 'an hæ gått ta hengslå, 'an hadde slik or bruk adæ</i>
gå ta skafta v.	-	om lag som i førre uttrykket
gå te haus v.	-	gå til hovudet, bli overlegen og sjølvgod. <i>Ej trur dæ hæ gått te haus på 'nå</i>
gå te pisis	-	bli øydelagt, gå sund, kome bort. <i>Dæ gikk te pisis mæ heile grei'ne, oss klard'ikkje å kome oss på vatne for å fiske denj kvelden</i>
gå å lese v.	-	gjere konfirmantførebuing, gå for presten. <i>Oss gikk å las i 1949</i>
gåen adj.	-	ferdig, utslitt. <i>Dei va heilt gå'nne då dei kom fram åt vatna</i>
gågn f.	-	vevstol. 'o hadde endelæ fått opp gågna mæ håvald, rennjing å trøe
gång m.	-	gang, vende. <i>Dei tok to i gångjen. Dæ va go gång i øle (fart i gjæringa)</i>
gång om annja adv	-	av og til, no og då. <i>Oss såg dei gång om annja</i>
gånglag n.	-	måte å gå på, gangmåte. 'o hadde gånglagje te mor si. <i>Oss kjende 'nå på gånglagja, 'an va fole kortstega</i>
gångspærre f.	-	stive og vonde musklar etter hard aktivitet, helst når ein var utrena. <i>I morgå kjem oss nok tej å få ei skikkelæ gångspærre ette enj slik tur</i>
går m.	-	line, stripe, åre i tre eller stein og berg (også brukt om årringar). <i>Dæ va nokre fine går i steina, so oss tok vare på denj</i>
går på	-	her: brukt for å angi klokkeslett. <i>Kløkkå gjeng på ti = klokka er over ni, (går mot ti)</i>
gå å nase v.	-	vere nysjerrig, leite etter noko spesielt (litt plagsamt). <i>Nei, 'an gjeng no hær å nasa støtt, ej veit'ikkje ka 'an vil</i>
gårete adj.	-	årete, stripete. <i>Tre(i)et va se gårete, at dæ va næsten formykje</i>
gått f.	-	dørropning. 'o sto oppstilt i gått'ne, klar tej fotografering
H		
ha v.	-	eige, ha. I uttrykk som: <i>Ha dæ å ha inkje</i> = ver nøgd med det du har
ha auene mæ sez	-	leggje godt merke til, fylgje godt med. <i>Når du æ på dei kanta, må du ha auene mæ dej slik adæ oss fæ vite ka se gjeng fyre sez</i>
ha fyre sez	-	halde på med, arbeide. <i>Ej veit ikkje ka dei hæ fyre sez, nòke æ dæ i allfallj</i>
ha oppi hauda	-	vere alkoholpåvirka, på tuskjen. <i>Dæ va godt å sjå adæ 'an ha oppi hauda</i>
habitt m.	-	kleutstyr, påkledning. <i>Nei uff, dæ va nòke tej habitt du hæ på dej i dag då</i>
haft v.	-	hatt (part. av å ha). <i>Oss sku haft mæ oss meir mat trur ej</i>

hahlj m.	-	hassel. <i>Dær æ fole mæ hahlj åvei Gjæregara</i>
hahljerunnje m.	-	tett klynge av hasselbusker. <i>Oss hæ en hahljerunnje se stengje for utsikt'ne</i>
hahljeryhljedongje m.	-	dunge med kvist og restar etter hassel. Til dette har vi ei regle for å teste om ein får til den norddalske <i>hlj</i> lyden: <i>Ej tok en hahljeryhljedongje å la opp på ihljevogna å kjaure 'nå býrt på Ihljekvhilja</i>
hakk i hæl	-	vere rett bak, følgje tett. <i>Oss gikk hakk i hæl på ei rekkje</i>
hal'anja	-	ein og ein halv. <i>Dæ va visst hal'anja kilometer. 'o brukte hal'anja time på jobben. Oss plukka hal'anja bytte mæ nypote(i)te i går</i>
halde v.	-	her: 1) abonnere på blad, avis. <i>'an besten heldt «Uggens Nytt» som han sa (om avisa Ukens nytt)</i> 2) vere nok, greie seg. <i>Dæ held no Per, ditta må du slutte mæ!</i>
hald n.	-	1) sting, smerte i sida eller rygg. <i>Uff, ej hæ slikt hald i si'ne at ej klara 'kje å sprengje meir</i> 2) list med spor bak mot veggen til å setje reiskap oppi. <i>Knivhald, navarhald (sjå skeispjeld)</i> 3) styrke, vekt, varigheit. <i>Nei, denj påstanden æ'kje dæ hald ti</i>
halde atti v.	-	stoppe litt, bremse litt. <i>Nei, no lyt du halde atti litetrand slik adæ kjelkjen ikkje skyt av gårde</i>
halde av v.	-	legge til side. <i>Du må halde av nøke bær tej ej kjem heim att</i>
halde seg opp att	-	vedvare, bli som det var, gjentek. <i>Dæ held seg opp att, han skrøna fremdeles</i>
halde ta v.	-	vere glad i, elske. <i>'an held ta ongå sine, dæ æ visst å sant</i>
halde yla v.	-	halde varmen. <i>Dæ va se vidt oss heldt yla, so seint gikk oss</i>
halden adj.	-	velståande, rik, står seg godt. <i>'an hæ gjort dæ godt mæ byggjing, å hæ vorte en halden mannj tej slutt</i>
hal'dreie or(d)	-	utsagn som er litt mangefullt, litt usant, antydning, prat som berre tenderer mot det sanne og rette (<i>hal</i> = halv). <i>'an kom bærre mæ et hal'dreie or ette dæ ej kanj forstå</i>
hal'flødd adj.	-	når sjøen er komen halvveges opp mot flo. <i>Dæ va hal'flødd klokka fem, oss må vente litt tej før oss fær</i>
hal'gått adv.	-	når halve vegen var gått. Eks.: <i>Hal'gåddesteinen; hal</i> = halv
hal'koring m.	-	ikkje reinrasa hest, halvblanda. <i>Nå, dæ va no en hal'koring</i>
hal'kvædd vise	-	berre sagt litt av det som skulle seiast. <i>'an kom bærre mæ ei hal'kvædd vise som vanlæ, oss hadde heile tia mistankje om adæ dær kunnje vere meir</i>
hal'kylpert m.	-	ung gut, strik. <i>'an Ola æ vørte en hal'ylpert hanj mæ no</i>
hallje v.	-	1) halle, gå mot. <i>Dæ hallja mot at dei vil gjere dæ slik se oss sa</i> 2) skråne, vere skeiv. <i>Dæ hallja godt hær, oss lYT nesten ha på oss piggsko</i>
hallje sez v.	-	kvile, leggje seg. <i>'o hallja sez ne(i)på ei stond</i>
halmbolster m.	-	halm stappa inn i jutetrekk og brukt som madrass i senga. <i>Før fjòrmadrassene kom låg oss på halmbolstra</i>

hals åver haud	-	i full fart og hæseblæsande. <i>Dei for hals åver haud heimåver veien</i>
halskeik m.	-	kink i nakken, løsing. <i>Hæ du fått halskeik, du æ se skeiv?</i>
hal'tårsgammal adj.	-	som er eit halvt år. <i>Et hal'tårsgammalt lamb</i>
hal'åtte	-	på skeive, på hall. <i>'an Karl kom med hatten på hal'åtte</i>
hamle v.	-	ro bakover slik at båten ligg i ro mot vind og straum. <i>Oss hamla se godt oss kunnje, men dæ va se vidt oss klarde å halde båten mot vinden</i>
hamle opp mæ	-	makte, ta seg av, klare, slå. <i>Dei hæ et godt fotballlag, men ej trur oss ska klare å hamle opp mæ dei</i>
hamleband n.	-	band rundt åra i robåten som held åra til keipen. <i>Hamlebande slitna og ej held på å mysse åra</i>
handbak m.	-	styrkeprøve, når to set albogane på bordet og freistar å leggje handa til motstandaren i bordflata. <i>Dei braut handbak i et friminutt på skula, og då braut 'o Astrid et bein i ølbøgja</i>
handevende f.	-	som er snargjort, full fart. <i>Dæ va 'kje gjort i ei handevende å gjere opp denj fangsten, dæ vart nesten for mykje fisk</i>
handfare v	-	saumfare noko med hendene. <i>'an handfor saud'ne se fort å rutinert adæ dæ va ei lysst å sjå</i>
handylve n.	-	handreiskap, reiskap ein treng når ein skal arbeide med noko, t.d. øks, hammar, småljå osb. <i>Vent, ej må sta å få tak ti nøke handylve</i>
hanebite m.	-	øvste bjelken oppe under mønet. <i>Grannjen hadde se fin hanebite adæ àn pynta heile veggjen</i>
hangle v.	-	1) kjenne seg uvel og ufrisk, sjukleg ..... <i>gjeng no hær å hangla</i> 2) slite seg gjennom økonomisk, halde det så vidt gåande i livet. Med naud og neppe klare seg. <i>Dæ hangla no å gikk mæ dei, bærre so vidt</i>
hannjhond m.	-	hanhund. <i>Ej trur dæ æ enj hannjhond, so veit du dæ</i>
har(d)balen adj.	-	hardfør, som toler mykje. <i>'an va ta dæ har(d)bal'ne slagja</i>
har(d)be(i)tt adj.	-	vanskeleg å hanskast med, hardt å mestre, opprinnelig brukta når det var vanskeleg å få godt bit på ljåen når ein skulle slå, det var stift gras. Seinare brukta på vanskelege situasjoner. <i>Dæ va skikkelæ harbe(i)tt å få tej ei god trebýtte ta denj materiala</i>
har(d)ing m.	-	tjukkare lefse. <i>Kan'kje du hænte nøkre har(d)inga åt mej?</i>
har(d)ne v.	-	bli fast og hardt. <i>Snjöven hæ har(d)na tej i natt, dæ hæ frøse på.</i> <i>Dæ har(d)na tej mylljå dei, dei vart ovenna tej slutt ta heile grei'ne</i>
har(d)nue adj. n.	-	hardt, svært vanskeleg. <i>Dæ va harnue å vente se lengje</i>
har(d)sett adj.	-	vanskeleg, trasig, stivnakka. <i>'an va nøke har(d)sett hanj dær</i>
haregeit f.	-	hohare. <i>Ej haure nøke se ej trur va ei haregeit</i>
has n.	-	dansk av hasse (halde nede). Brukt i uttrykk <i>få has på</i> = vinne over, få bukt med knekkje. <i>Dæ va 'kje mulæ å få has på dæ ograse (ugraset)</i>
hase m.	-	bakside av kne (menneske). <i>'an gikk bak i haså på dei heile tida.</i> (På hovdyr er hasen mellom nedre fotdel og fotrota)

hass pron.	-	hans, ofte innkorta. <i>Bilen hass æ likare enn 'ass Per sinj</i> (trykk på <i>hass</i>)
hastig adj.	-	brå, travel, snarsint. <i>'an va kjend for å vere nòke hastig ta sei</i>
hattefòk n.	-	i full fart og forvirring. <i>Oss kan 'kje vente annja, dæ va gjort i et hattefòk</i>
haubròt n.	-	noko som er vanskeleg, problem, hovudbry. <i>Dæ vart et stort haubròt for oss heile greiå</i>
haud n.	-	hovud. <i>Ej æ lakk i hauda</i> = har vondt i hovudet. <i>Ej trur 'an hæ oppi hauda</i> = er rusa. <i>Bærhauda</i> = utan noko på hovudet. <i>Dæ æ be(i)re å vere haudelaus enn rådlaus</i>
haudebunad m.	-	finare hovudplagg. <i>Dæ va et fint sjal se va haudebunaden 'na i dag</i>
haudelaus adj.	-	tankelaus, forvirra, rådalaus. <i>'o fór avgarde haudelaus, uten uttapåklæ, å berrføtt</i>
haudesterk adj.	-	sterk i hovudet, blir ikkje svimmel. <i>'o va usedvanlæ haudesterk, 'o gikk kar 'o vilde i fjellja</i>
hauen på	-	både nok og for mykje. <i>Dæ va hauen på mæ gras i år</i>
haugjære n.	-	hovudenden på senga. <i>Ej sette mej oppette haugjæra for å slappe av</i>
hauke ette v.	-	her: vere langt ifrå, ikkje nærme seg. <i>Nei, dæ hauka 'kje ette dæ en gång!</i>
haurt på makjen	-	"høyrt på maken", uttrykk som vart brukt når ein høyrdé noko som forbausa eller overraska ein. <i>Ej hæ'kje haurt på makjen, du kanj no ikkje fare dit fýste juledag</i>
haus, te	-	til hovudet. <i>Nei, ej trur alt skryte æ gått te haus på 'nå</i>
hause m.	-	1) litt av ein kar. <i>'an va litt ta en hause, 'an Peder</i> 2) tjukk og svart skybanke. <i>Dæ låg en torehause åver Torvløys'ne, snart kjem regne</i>
haustbære f.	-	ku som kalvar om hausten. <i>Oss kjøpte oss ei haustbære se oss venta oss mykje ta</i>
hautulen adj.	-	tommelomsk, øren, forvirra. <i>Dæ e te(i) å bli hautulen ta allj skravlingjene dokka!</i> <i>Nei onga, no vert ej hautulen ta dòkke</i>
havald n.	-	trådverk i vevstolen
hefte v.	-	1) senke, opphalde, øyde tida, bie. <i>Du må 'kje hefte 'ne no, 'o treng tida</i> 2) feste saman. <i>Ej fekk hefta i hop arkja. Bokhefte. Ei hefta bok</i> 3) Klausul. I uttrykk: store lån hefter på eigedomen. ..det er plikter som kviler på eigedomen, som lån, bruksavgrensing etc.
hefte sj mæ	-	feste seg ved, leggje merke til. <i>Ej hæ hefta mej mæ at du æ sur i dag</i>
hegde sj v.	-	styre seg, halde att, halde måten. <i>No må du hegde dej gut!</i>
hegne v.	-	verne, beskytte, ta vare på. <i>Dæ va viktig å hegne om minnje om besteforeldra</i>
heile m.	-	hjerne. <i>Hæ'kje du fått ditta innji heilen dinj endå?</i>
heile kulå	-	alle saman. <i>Dòkke må slutte mæ ditta, enn so kjem ej tej å jage heile kulå!</i>

heileskaking f.	-	hjernerystelse. 'an va utsett for ei heileskaking i går, å må halde sengja i dag
heimé komen	-	når ein føler seg velkommen, godteken. <i>Dei va heime komne, dæ va tydelæ</i>
heimafylgje n.	-	verdiar bruda får med seg heimanfrå. <i>Dæ va visst litt ta et heimafylgje 'o Kari hadde, dæ va både pæng å gods</i>
heimafyr adv.	-	lenger nede i dalen. <i>Saud'ne gikk heimafyr sæter'ne</i>
heimalen adj.	-	naiv og uerfaren, tafatt pga. lite omgang med folk. <i>'an va rekna for å vere se heimalen, men åverraska dei mæ å opptre heilt profesjonelt</i>
heimei adv.	-	heim om, lenger nedanfor i landskapet. <i>Ej fannj rjupå heimei Knøstelva</i>
heimekjær adj.	-	vere glad i heimen sin og vil helst vere der. 'an Nils va se heimekjær adæ oss fekk 'kje 'nå mæ på nòke
heimespýta adj.	-	handstrikka ullplagg. <i>Oss ha heimespýta ragga allje i hop.</i> Også brukt figurleg om anna som var sjølvlagt (ei heimespýta historie)
heimlengsel m.	-	sterk lyst til å reise heim, når ein lengtar heim. 'o va se plaga mæ heimlengsel adæ 'o visst'ikkje si arme råd
heimst adv.	-	lengst nede i dalen. <i>Heimst i dala va dær mykje storskog</i>
heimåver adv.	-	her: ned dalen, heim over dalen/vatnet, i retning bygda/sjøen. <i>Framåver gikk dæ litt tregt, men heimåver Dyrdalen språng oss nesten heile veien</i>
hein m.	-	finkorna og mjukt smergelbryne. <i>Oss brukte heinen tej slutt for å skjerpe bitet på kniva</i>
heine v.	-	kvesse, bryne med ein <i>hein</i> . <i>Oss måtte heine ljåen både titt og ofte</i>
heine(kjej) f.	-	nyfødt hokje som er tenkt påsett (motsett <i>bukkekje(i)</i>)
heise adj.	-	fole, svært (lett kraftuttrykk for gradering). <i>Heisedej var og brukt Dæ va heise kyr dökke skrøna no.</i> <i>Dæ va heise mæ bær i år</i>
heit adj.	-	svært varm. <i>Platå va se heit adæ ej brænde mej på fengrå.</i> Også brukt figurleg: 'an va se heit i hauda adæ dæ kunnje gå rett gale, dvs. han var så stressa og oppkava at ...
heite oppatt v.	-	ha same namnet som, er <i>oppattkallja</i> . 'o Olave heite oppatt ette bestemor'ne sine
heitfengd adj.	-	når ein toler sterkt varme, eller røyve brennande ting
he(i)ttest	-	gikk rykte om, vart sagt. <i>Dæ he(i)ttest at dei va reisevande, men dæ trur ikkje ej</i>
heklaſild f.	-	2 sildar der hovudet på den eine er tredd inn i det andre hovudet og så hengt opp på tein. <i>Heklaſild æ godt!</i>
held adv.	-	heller, likevel. <i>Nei, oss klard'ikkje gjere dæ dinnje gångjen held.</i> <i>Ikkje ej holder såg nòke.</i>
héle v.	-	rime, fryse litt til. <i>I natt hæ dæ héla tej</i>
helgemýlljå	-	mellom to helgar. <i>Ditta må oss få gjort helgemýlljå, dæ æ 'kje nòke helgearbeid akkorat</i>

hellje f.	-	flat ting. Eks.: <i>steinhellje</i> = flat stein, <i>bakstehellje</i> = oppvarma jarnplate til å steike flatbrød, lefse, svele og liknande på, <i>takhellje</i> = takstein
helljekake f.	-	flat deigkake steikt på begge side på hellje. Gjerne rest av ein brøddeig. <i>I dag fekk oss ferske helljekake tej nons, mæ smør å brunost</i>
helljetak n.	-	tak som er dekt med skiferheller. <i>Dæ va et nydelæ fint helljetak mæ Altaskifer</i>
helselaus adj.	-	brukt om nokon som er heilt sjuk, arbeidsufør. <i>Nei, dæ va forfærdelæ, 'an slo 'nå næsten helselaus. 'an ramla å slo sej helselaus</i>
(helsingar)	-	Nokre av dei gamle helsingane som var brukte: <i>Godt mot</i> - når vi møter nokon <i>Guss fred</i> - når vi kjem til eller møter nokon, og når vi går <i>Lev vel</i> - når ein går frå nokon <i>Segne arbeide</i> - når vi kjem til nokon som arbeider (<i>segne</i> = signe) <i>Segne lagje</i> - når vi kjem til ei gruppe, eit lag <i>Segne maten</i> - når vi kjem til nokon som et <i>Segne kvilå</i> - når vi kjem til nokon som kviler <i>Takk det same</i> - som svar på ei anna helsing <i>Takk for skifte</i> - når vi går frå bordet saman med andre <i>Vel møtt</i> - helsing når ein råkast, eller som opningsord i eit lag, møte
helt f.	-	halve, halvdel, halvpart. <i>Oss åt ei helt ta kakene</i>
helta ta kyrå	-	halvparten av kvar (av to). <i>Oss tok helta ta kyrå, dei va go beggje</i>
helveteseld m.	-	hud- og nervesjukdom, smerteleg utslett. <i>'an hæ fått helveteseld, men so fekk 'an nøke askeavkok, å dæ syntest hanj hjelpte 'nå.</i> (sjå närehlje)
hengje fengranje ti	-	arbeide med, halde på med. <i>Ingjen fåre, sjøl se pensjonist hæ ej nok å hengje fengranje ti</i>
hengsle f.	-	1) buksesele. <i>'an gikk mæ hengslå uttapå brokjene</i> 2) innretning til å henge ei dør, eit vindauge osb. på slik at dei kan opnast. <i>Ej må på buda for å kjøpe mej nøkre vindushengsle</i>
heppe v.	-	treffe, slumpe til. Ivar Aasen: "komme til af en Hændelse". <i>Dæ va heppe adæ du kom no</i>
heppen adj.	-	heldig. <i>No va du heppen, saud'ne æ dær</i>
herje v.	-	bråke, styre på, lage uro. <i>Dei herja på heile kvelden, dæ va'kje fre(i) å få</i>
herkje n.	-	1) noko som er på tverke. <i>Oss følte dæ som et herkje adæ oss måtte gjere dæ på denj måten</i> 2) noko som stoppar eller held att noko. <i>Dær æ et herkje innji røy'r'ne</i>
hermelin m.	-	røysekatt, også vinterskinn av røysekatt . (Brukt m.a. av Hans Strøm i 1760). <i>Hermelinskinnj</i>
hesjestaur m.	-	staur til hesa. <i>'an hadde lagra nøke hesjestaur opponde låvebru'ne</i>
hesjestreng m.	-	passe tjukk streng, ståltråd til hesa. Til vanleg fem strengar i hesa. Strengen vart hatt på vinde og brukta år etter år. <i>Dær ligg nøkre vinde mæ hesjestreng innj på gòlva</i>

hesk adj.	-	hissig, grådig etter. <i>Krytela va heske ette rågnebørk</i>
hespe f.	-	bunt av tråd, streng og liknande. Eks.: <i>garnhespe. Hent ei ny hespe mæ hesjestreng mæ enj gång</i>
hespetre(i) n.	-	1) vevreiskap. Brukt til å vinde opp tråd frå rokkesnella til ei hespe. Og også omvendt, frå <i>hespetre(i)e</i> til snella 2) kalleord på person som er ekstra vrien og vanskeleg. 'o va litt ta et hespetre(i)
hete m.	-	sterk varme. <i>Lufta sto bærre å dirra ta hete</i>
hevd f.	-	rettsleg krav (eigedoms-/bruksrett) som er vunne etter lang tids bruk i god tru av lausøyre (10 år) eller fast eigedom (20 år). Hevd blir vunne etter bestemte reglar (Lov om hevd)
hevde v.	-	her: legge fram krav om hevd, eller gjøre gjeldande hevd. 'an hæ hevda rett tej å bruke dimnja råsa åver markja 'ass Oskar
hi/hinnj/hitt pron.	-	1) den andre (av to). <i>'an slo sei på hinnj foten og hi handa. Du finnj dæ i hinå enda</i> (dat.). <i>Gå býrt på hi siå du farr, so ska du sjå kyr mykje lettare dæ gjeng.</i> Eit litt kjent uttrykk: <i>Ho hæ'kje, men ho hi ho hæ</i> 2) forrige, foregåande. <i>I hi vikene</i> = førre veka, <i>hitt året va dæ meir</i> = forrige år var der meir
hi vekå	-	forrige veke, foregående veke. <i>Nei, dæ va 'kje no, dæ va hi vekå oss va i bya</i>
hikkas m.	-	dram, skjenk. <i>Ska 'kje du ha en liten hikkas tej?</i>
hikre v.	-	småfryse, kulse, hutre. <i>Men oss sto no dær å hikra, surt va dæ og fraus gjorde oss</i>
himle v.	-	kvelve augene, rengje augene. 'o sto bærre å himla mæ auå då 'o haure dæ
himmelsjå n.	-	horisonten mot himmelen, stad høgt på himmelen. <i>Folkje såg den finebrisen i himmelsjå på Daurmålsfjellja</i>
hinnje pron.	-	henne. <i>Hinnje må du passe godt på, 'o æ se snar tej å stikke av</i>
hire v.	-	1) døse, stå gjerandslaus, kvie, vere kvisam, ta seg pause. <i>Dei sto no dær å hirte, dæ va 'kje nøke fræs på dei</i> 2) skrante, vere sjukeleg/utmatta, kulse. <i>'an Ola gjeng å hire, 'an ser ikkje bra ut</i>
hippen adj.	-	lysten, nyfiken. <i>Dei va 'kje akkorat hip'ne ette å starte på turen</i>
hippen på	-	lysten på, ivrig. <i>Ej trur dei va hip'ne på å gå på dans, for no va dei konfirmerte</i>
hiss n.		gammalt ord for skyrestre, brukt andre stader på Sunnmøre, men også i eldre tid kjent lokalt her (sjå skyrestre)
hít f.	-	pose av pelsflådd skinn (helst sau eller kalv). Ei hit kunne vere både med og utan hengsler av tau, tauet var festa til skinnet frå lemene. Med tauhengsler kunne ein ha hítta på ryggen for å bere korn, mjøl o.a. i. (skinnhita blir då ei ryggmeis), (<i>påk</i> = mindre hít til barn)
hitt pron.	-	det andre. <i>Dæ va 'kje dær dei bodde, prøv hitt huset du</i>
hitt året	-	forrige år, året før. <i>Nei, dæ va 'kje i år, dæ va hitt året adæ oss fannj se mykje mòlte</i>

hittfolkje n. bf.	-	1) dei andre, nokon vi vil seie anten er ulik oss eller berre av ei anna slekt eller frå ein annan stad 2) også brukt om dei underjordiske, huldrefolket, småfolket
hive sej mæ	-	bli med på noko, gi seg i lag med. <i>Oss hivde oss mæ då oss såg kyr bra dæ gikk</i>
hive sej rondt	-	vere rask å omstille seg, bryte av noko for å ta til med noko nytt, haste. <i>Ej heiv mej ront, å nådde ferjå akkorat</i>
hjellj m.	-	1) golvflate i løa til turrhøy. <i>Pass dej se dæ du ikkje trakka gjynå glove fram på hjellja, dær æ nokre dårlæ bord</i> 2) golvflate på del av loft/på bjelkane (eks.: nausthjellj, budahjellj) 3) flate i fjellside eller bratt terreng. <i>'an bodde frampå Hjelljå. Oss fannj saud'ne opp på en hjellj der framme</i> 4) grind av tre til å henge opp fisk (skrei) på (eks.: fiskehjellj)
hjorte v.	-	tyggje drøv. <i>Krytela låg dær so fredelæ å hjorta</i>
hjulbeint adj.	-	når ein går med stor og rund avstand mellom knea, det motsette av <i>kal(v)beint</i> . <i>'an va se hjulbeint adæ fotballjen stana 'kje mylljå kne'nå hass</i>
hjule v.	-	høle ut, skjere ut halvsirkel. <i>Ej fannj en stor bjørkaknute å fekk hjula ut dæ meste mæ et jarn, dæ ska verte et fruktfat</i>
hjuling f.	-	utskjerding (f.eks i saueøyre). <i>Ej kjend'ikkje merkje på sauda, men 'an hadde ei hjuling på høgre øyr'ne</i>
hjærme v.	-	mækre, bræke. <i>Ej haure dæ hjærma oppi markjene</i>
ho f.	-	andre gongs slått. <i>Nei, du må'kje vaspe slik i ho'ne gut!</i>
høft f.	-	her: hefte, hindring. <i>Dæ va ei høft å måtte gå oppom sætra att</i>
høftalt adj. n.	-	vanskeleg, tungvint, med hefte. <i>'o syntest dæ va høftalt å gå denj veien</i>
høgd f.	-	tein, bøyel av tre som er festa i enden av tøget for å stramme og feste tøgden (sjå skisse); <i>reiphelde</i> (Ivar Aasen). <i>'an va ekspert på å lage høgde, dei va heile å sterke ta hahlj (hassel)</i>
		<p style="text-align: center;">Høgd Bøygd hahljetein (hassel) i enden av børatøget</p>
høgg å belegg	-	berre så vidt ein får til noko, få til noko etter mykje strev. <i>Dæ va mæ høgg å belegg at oss fekk gjort frå oss denj jobben før kløkkå ti</i>
høgstr m.	-	1) hogst, det å hogge skog, felle tre. <i>Høgstren ta björk va solid i vinter</i> 2) stad der det vart hogge skog. <i>'an Gunnar hadde en høgstr åvei garda</i>
höksete n.	-	högsete dvs. det beste setet t.d. ved bordet/i eit rom. Der skulle gjerne sjølvefolket sitje. Av dette <i>höksetkrå'na</i> , <i>höksetveggjen</i> , <i>höksetbenkjen</i>

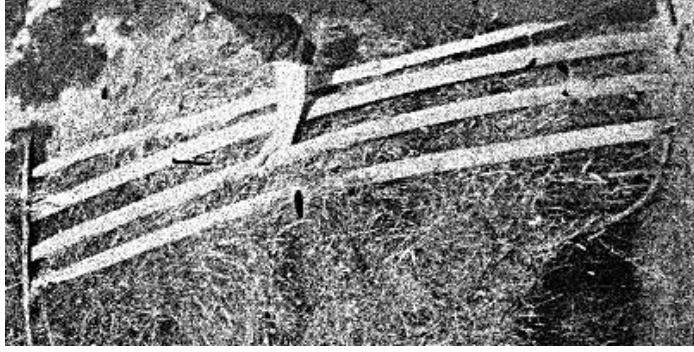
hòld n.	- kjøt, feitt (på kroppen). Ivar Aasen: "Kjød; den yderste Deel af Kjødet nærmest ved Huden". "Fedme, Fyldighed" (Aasen). <i>Du æ i godt hòld no syn'st ej</i> = ser godt ut, er ikke mager
hòllan!	- stopp litt! vent! <i>Hollan! Ej må rette på noke her før oss fortsette</i>
hòlsar m.	- flink, dugande kar (<i>klyppar</i>). 'an va en hòlsar te(i) å danse reinlendar
hòlsvòlten adj.	- svært svolten, utsvelt. <i>Oss va heilt hòlsvòltne då oss kom ne(i)att frå fjellja</i>
hòlve f.	- halvparten av noko. 'o fekk eine hòlvå, å då va 'o nògd (fornøgd). <i>No må du gi dej, hòlvå kunnje vere nok.</i>
hóme v.	- gløyme, rote med hugsen. <i>Nei huff, no trur ej dæ ej hæ býnt å hóme</i>
hómen adj.	- gløysk, forvirra (helst om eldre folk) <i>Nei, dæ æ 'kje sant, ej trur du æ hómen, ej</i>
hommel m.	- bygg (korn). <i>Dei truska allj hommelen i går</i>
hòmne v.	- hovne, svulme opp. <i>Uffa mej, ej hæ hòmna so opp i en kjakje adæ</i>
homol m.	- høy mol (ugrasplante i eng). <i>Dæ va fulljt ta homol</i>
homp m.	- kul eller liten rygg på ei flate. <i>Dæ va fole mæ telehompa i år. Du hæ enj homp på ryggja, ka dæ æ?</i>
hond m.	- hund. <i>Pass dej, honden æ laus!</i> Ordet brukt i fleire samanhengar for å forsterke uttrykk: 'an va en hond ette kvinnjfolk. <i>No må du honden ta å bremse!</i> <i>Dæ va då honden tej styr ditta dær då!</i>
hondedagane m.fl.	- 23. juli til 23. august. Årstid der jorda står nær hundestjerna Sirius og då det kan vere svært varmt. Det er mange myter og eldre reglar som er knytta til desse dagane.
hondre (honder)	- hundre. 'o tok bærre hondre (honder) krone for dinnja genseren, otrulæ billæ va dæ.
hondeslengje f.	- høg ugrasplante. <i>Dær va se mykje hondeslengje adæ oss måtte tej å plukke i store donga</i>
hondsbikkje f.	- hohund, gjerne fillebikkje. <i>Dær sto ei hondsbikkje å gnallj, å ej trekte mej tejbake</i>
hopehav n.	- mellomvære, sameige, samrøre med nokon. <i>Nei, ej vil'kje ha nòke hopehav mæ dæ folkja meir, kan'kje stole på nòke</i>
hopemark f.	- grunn eller skog som vart eigm av fleire i fellesskap. Ivar Aasen: uskiftet Mark
hopemat m.	- før i tida brukte ein ofte å setje på bordet store fat med graut, sòppe, åfallrengje og liknande som alle forsynte seg av med si eiga skei. Denne maten som dei åt av i fellesskap vart gjerne kalla <i>hopemat</i>
hòrg f.	- flokk, hop, mengde, hurv, bøle. <i>Oss såg ei heil hòrg mæ saude.</i> <i>Folk ja, dæ kom ei heil hòrg, å då vart dæ heilt fulljt i stòvene.</i>
hòrv f.	- reiskap til å drage over åker og eng. <i>'an besten to mòsehòrva, henta hesten å hòrva markanje</i>
hòrve v.	- 1) drage hòrva. 'an Karl hæ hòrva åkranje i år 2) rydde, fare over, gjere ein jobb raskt (og litt uvøre). <i>'an hòrva åver heile lekså si, dæ var fort gjort</i>

høse f.	- strømpe, sokk (gjerne opp til knea). <i>Ej kan'kje finnje høs'ne mine, hæ du sett dei? Ditta gikk se fot i høse</i> = det der var svært lett
høseband n.	- fletta strømpeband (for eksempel til bunad, band under kneet). <i>Du å du, ditta va dei finaste høsebanda ej hæ sett trur ej</i>
høselestå adv.	- utan sko, men med strømper på. <i>Oss rusla ut på tune høselestå</i>
hosteflage f.	- hosteanfall, hosteri. <i>'o fekk ei skikkelæ hosteflage, 'o hosta både lengje å væl</i>
hovskjegg n.	- hårdusk på baksida av hestefoten og ovanfor hoven. <i>Dei klypte hovskjeggje på same tid som dei klypte måna</i>
hu på vona	- tilfeldig, sånn om lag, utan viten og vilje. <i>Ej hadde på filterkaffi hu på vona</i>
huge v.	- ha lyst på, behov for, lengte etter. <i>Oss huga jorbær å is då oss kom nejatt</i>
hugilt adj. n.	- vondt, låkt, uroleg til sinns. <i>Ej hadde hugilt ta 'ne, kan'kje nøke for dæ</i>
huk, på adv.	- samanbøygð. <i>Dei sat på huk bak en Stein å lurte</i>
huke v.	- 1) setje seg ned samanbøygð. <i>Oss huka oss ne(i) bak en eine</i> 2) få tak i, hekte. <i>Ej fekk huka tak ti 'nå før 'an reiste heimatt</i>
hún m.	- avskjer frå tømmerstokk ved saging til bord og plank. Ytste del av stokken. <i>Ej kjøpte mej nøke hún, ska kappe dæ te vej</i>
hurkle v.	- når det kjem gruggen lyd frå halsen. <i>Æ du forkjølt? Dæ hurkla so i halsa på dej</i>
hurklete adj.	- knudra, ujamn, humpete. <i>Dæ va fole hurklete i løypene i dag, dæ hæ frøse på i natt</i>
hurlumhei n.	- ståk og styr, oppstyr. <i>Dæ vart fole tej hurlumhei då allje gutane kom innj i selet</i>
hurpe v.	- her: trekkje saman, snøre i hop. <i>'an hurpa i hop høymeisa. 'an hurpa i hop munnjen å vart muse stillj</i>
hurpe f.	- negativ nemning på ei trasig dame. <i>Ej vil vere so lei at ej må sei at 'o oppførte sez som ei hurpe</i>
husekaldt adj.	- kaldt innomhus ved spesielt vær. <i>Nei huff, i dag æ dæ se husekaldt adæ</i>
husemýlljå adv.	- frå hus til hus, mellom gard og gard, nabo og nabo. <i>Oss gikk husemýlljå for å høyre om dæ va nøke nytt</i>
husere v.	- lage styr og leven. <i>Dæ va fole kyr dei huserte oppi skogja</i>
huske v.	- her: hugse. <i>Neimen, huska 'kje du dæ då?</i>
huskòrs n.	- person som la seg bort i alt i eit hus, var litt på tverke. <i>'an Ola meinte adæ 'o Siri va et huskòrs</i>
huslæ adj.	- husleg, når ein person var flink og hjelksam i huset. <i>'o hæ i alljefallj fått sez en huslæ mannj</i>
huspost m.	- arbeid som tenestejente. <i>Nei ho, ho hæ fått sez huspost ut i Eidsdala</i>
hute v.	- true, skjenne, jage, passe seg, ta seg i vare, ta tukt, styre seg. <i>Nei, no må du hute dej! (sagt truande). 'o hutu dei av garde i fullj fart.</i>

		Ivar Aasen: «true eller standse en Hund ved at sige hut»
hutte mej tu	-	uttrykk for noko som er fælt, uhyggeleg. <i>Oss kom no fram tej slutt, men hutte mej tu kyr dær såg ut, alt inventare va ændævendt</i>
hýfse v.	-	lyfte og riste, svinge. 'o hýfsa mæ klæð sine
hykje v.	-	krøkje seg saman. <i>Kyra sto å hykte opponde et tre(i), kryl på ryggja å haude nej mot bakkja</i>
hyl m.	-	stille, rolegare og djupare plass i elva (bak stein, knaus eller barde). <i>Hylane i Skjervene va rekna tej å vere ta dei beste hylå i elvene</i>
hylje v.	-	storregne. <i>Nei, dæ bærre hylja nej, å vatne rannj som en foss ette vegå</i>
hylkje n.	-	tett kjerald av tre med lok, seinare blekk, til å ha væske i (mjølk), og med reimar til å ha på ryggen. <i>Hylkje tok ti liter, dæ va en reisande se hadde laga dæ</i>
hylkjepute f.	-	pute til å legge mellom <i>hylkje</i> og korsryggen
hyllje f.	-	hylle, reol. <i>Sjå godt ette, ej meina at brilljene ligg opp'på ei ta hylljå i bokskåpene</i>
hyn m.	-	gut. 'an va en ta ne(i)atehynå (gut frå nedste del av bygda). Ivar Aasen seier at det også er ein bjørneunge
hynnje f.	-	hjørne, kant. <i>Dær va fine beslag på allje hynnje</i>
på hynnjeskakt adj.	-	når hjørner og kantar er skeive, ikkje rettvinkla. <i>Uff, hær va dæ mykje se va hynnjeskakt</i>
hÿppe v.	-	køyre hÿppeplogen i flora mellom to render av jordbær eller poteter, flytte molda frå flora inntil plantene. <i>Oss hÿppa pote(i)tne i går, se no æ dæ gjort for dinnje gångjen</i>
hÿppeplog m.	-	plog med skjer til begge sider. <i>'an far le(i)tte fram hÿppeplogen, no skulde jorbæra hÿppast</i>
hÿpse v.	-	trekke (på skuldrane). <i>'an hÿpsa litt på skuldranje då 'an fekk høyre dæ</i>
hyr m.	-	minste spor av noko, minste glimt, minste syn av eit objekt <i>Ej hæ 'kje sett hyren ta dei</i>
hyra/hyren på v.	-	moda på, huga på. 'an Oddmund va 'kje hyren på å gjere dæ
hyre f.	-	arbeid, teneste på skip. <i>Dæ 'kje se lett å få sei hyre for kvanj se helst no</i>
hyre v.	-	tilsetje, låne, leige. <i>Oss hyrte nå Per tej å passe at råsa vart vejlikehalda</i>
hýrje v.	-	1) styre på, bråke, trøllje. <i>Gutanje hýrja slik på adæ ej måtte tej å skjennje på dei</i> 2) snakke usant, prate tøv. <i>Ka du hýrja mæ no då att, bærre tøv dæ du fær mæ</i>
hýrpe v.	-	drage i hop, ta grove sting. <i>'o hýrpa i hop hòle på buksekne(i)nå mæ en kjukk trå.</i> <i>No må du hýrpe i hop munnjen dinj, ej vil'kje høyre slikt tullj meir!</i>
hýrpe f.	-	skjellsord på ei därleg kvinne. <i>Stugt sagt, men mylljå oss, 'o æ ei hýrpe</i>

hyrve n.	-	del av hestesele som har to puter og kviler over ryggen på hesten. På <i>hýrvet</i> to ringar som taumen går gjennom <i>Dær heng et fint hýrve innji skyla</i>
hyse v.	-	innlosjere, gi husrom. <i>Dei hyste allje løparanje privat då dæ va kretsmesterskap.</i> 'an hyste mange rare tånta denj karen
hyse f.	-	god matfisk i torskefamilien, kan bli 110 cm lang og nærmere 20 kg. Er ein botnfisk og heiter også kòlje. <i>Ej fekk ei flott hyse i kveld</i>
hýskje adj. n.	-	fole utriveleg. <i>Nei, vêre æ hýskje i dag</i>
hýtt m.	-	liten fiskeklepp. <i>Send mej hýtten, fort !!</i>
hýtta på, vere	-	ha lyst til, orke. 'o Laura va 'kje dæ slag hýtta på å gå ette kunå i kveld
hyven m.	-	kjem av verbet hyve som betyr å lyfte, kaste, krevje. Brukt i uttrykk som: <i>Ta hyven</i> (fare avgarde). <i>Dei tok hyven då oss dukka opp</i>
hæde v.	-	spotte, håne. <i>Dæ va 'kje fritt for dæ dei hæda 'nå</i>
hædelaus adj.	-	udugleg, duglaus. <i>Nòke ta ongdomma æ hædelause i dag</i>
hækjen adj.	-	svær til å kave til seg og bruke lite, havesjuk, grådig, «graven». 'an vart rekna for å vere se hækjen adæ folk snakka om dæ
hækne f.	-	grådigheit. <i>Dæ hæ blitt ei sannj hækne no for tida, allje ska ha aljt</i>
hæle v.	-	når skomakaren set på ny hæl på skoen, eller reparerer hælen. 'an Bern fekk hæla mange sko i si tid
hæljarn n.	-	jarn under skohælen (som ein liten hestesko). <i>Dæ æ længje sia adæ oss hæ brukta hæljarn</i>
hændelse n.	-	styr, spesiell hending. Brukt som utrop når ein fekk høyre om noko uventa. <i>Du hændelse, ditta hæ 'kje ej haurt før!</i> Dæ va nòke tej hændelse i går kveld då 'an Steinar datt på sjýnnj (sjøen), dæ va se vidt 'an kom sei på land att
hænt tej	-	i stand til, klare, vere flink nok. 'an æ 'kje hænt tej å køyre traktoren frem på Hjelljane, 'an må verte eit par år eldre
hær f.	-	skulder, aksel. 'an kom mæ nokre staura på eine hær'ne
hær i sta	-	for ei stund sidan. <i>Ej såg dinnja skruen du saknar hær i sta</i>
hær i vær'ne	-	her i verda, dvs. vere tilstades, vere åndsfrisk, vere vaken. 'o Kari hæ vørte se rar, ej trur'ikkje 'o æ hær i vær'ne for ti'a
hær om dagjen	-	for nokre dagar sidan. <i>Ej trefte enj fjern slektning hær om dagjen, ej trur 'an æ sán 'ass Karl</i>
hærablad n.	-	skulderblad.
hære v.	-	tole, utstå. <i>Ej hære 'kje dette lenger!</i>
hærebrei adj.	-	brei over skuldrane. <i>Hæ du sett kyr hærebrei 'an Lars hæ blitt, 'an æ reine kraftkaren</i>
hærsåld n.	-	lav kasse med (metall)botn med hol i. Brukt på låven til å riste frø ut av turt høy, frøet brukt til grisefór m.m. Også brukt i den gamle truskinga for å riste rusk og agne frå kornet. <i>Kanskje kanj oss finnje et hærsåld i en gammal fjös</i>

hæsband n.	- vier som vart nytta til å feste den vassrette hestroa til stauren med, kløyvd bjørkekved. <i>Kan 'kje du lage nøkre hæsband tej?</i>
hæseblæsande adv.	- hektisk og oppkava. <i>Dei kom hæseblæsande nejatt frå fjellja</i>
hæsord og uttrykk	- Hæsa (hesa) var før eit reiskap på alle gardsbruk. Det lange viktige «tørkestativet» for gras og korn, fanst i store mengder, lange og kortare. Ivar Aasen brukar <i>Hæs</i> , rettskrivinga hes, vi seier hæs. No er hæsane nesten borte, og dei unge veit lite om hæsa. Difor samlar eg nokre ord om hæsa her: <i>hæsstaur</i> = 2,5 mrett kvistfri staur, 7-8 cm i diameter, spissa og turka (alle mål cirka). <i>Hæstro</i> er det same, også brukt <i>skure</i> = hæsstaur brukt til sidestøtte <i>sneskure</i> = staur som blir festa i toppen av hæsstauen med hæsstrengen, stilt på skrå ned i bakken som sidestøtte <i>klyfteskure</i> = skure med fast naturleg klyft i tynnenden. Brukt som sidestøtte på motsett side av sneskurene. Sett sist på. <i>nabb</i> = kort staur (1,5 m) som vart slått ned på skrå i jorda i endane av hesa, for å feste hesjestrengen på <i>hesjestreng</i> = tynn ståltråd rulla på ei grind/fjøl m. handtak. Strengen vart tvinna kring kvar hæsstaur på heile hæslengda 5-6 gonger, med 20-30 cm mellomrom <i>hæsgolv</i> = avstand mellom 2 hæstaurar. Avstand varierar, 2-3 m
hæsgolv n.	- avstanden mellom to staurar i hesa. <i>Hæsa hadde 20 golv, men hæsgolva va litt smale</i>
hæstro f.	- staur til hesa. <i>Dæ ligg nøke ny hæstro bakei lø</i>
hæsvej m.	- skog som passar til <i>hæsstaur</i> og skurer til hesa, <i>Oss fannj passelæ hæsvej tej slutt</i>
høgesko m.	- sko som var høge, som gikk over ankelen (motsett: <i>lavesko</i>). <i>I dag hæ 'an på sez høgesko, se dæ gjeng bra</i>
høgføtt adj.	- brukt om person som var litt hoven, litt for sjølvskikker. <i>'an Karl hæ blitt nøke høgføtt i dæ siste, 'an burde ta dæ litt mæ ro no</i>
høgstå adv.	- midt på (om tid), langt på. <i>Dæ va høgstå dag før oss kom oss avgarde. Høgstå natta æ 'kje rette tida, oss ska sove då</i>
høneblund m.	- kort søvn. <i>Ej tok mej en høneblund, dæ vart berre en haltime</i>
høpe	- heldig, når ein har flaks. <i>Dæ va høpe at oss va dær då du kom</i>
høybrýt m.	- stort høyrom ved sida av køyrebana i løa. <i>Oss fekk lempa aljt turrhøye ned i brýten før regne kom</i>
høykjembe f.	- samanrulla mengde turrhøy (ei kjembe). <i>Dær låg fleire høykjembe klare tej å lage ei høybyr ta</i>
høylòg n.	- varmevatn blanda med høyrusk og frø. <i>Dei ga kynnge nøke høylòg</i>
høyłøpp m.	- bunt, fange med turrhøy, litt turrhøy. <i>Dæ ligg att en høyłøpp åvei hæsa, kan'kje du rake dæ ihope å kaste dæ oppå vogna</i>
høy meis f.	- rund "not" til å frakte høy i, ihopesnøra på toppen til ein ball vel 1 m i diameter. <i>Når dei sende nej høymeisa på løypestrengja frå Tværafjellja, gikk dæ se dæ fliska. Strengjen va se bratt adæ dei måtte bruke kroka ta færskje bjørkaklýfte slik adæ farta ikkje skulde bli for stor. Ein jarnkrok vilde brenne av på strengja</i>

			<i>Eksempel på ei høyemeis som var fulltrakka av turrhøy frå eit utmarksslætte eller ein særterreit. Denne var godt eigna til å sende nedover på ein løypestreng</i>
høypresso f.	-	heimelaga apparat til å lage turrhøyballar (sjå ill.). <i>Ei eller fleire høypresso fanst på mange sætra før i ti'ne</i>	
høyrande te(i)	-	høyrest ut til. <i>Dæ æ høyrande tej at dei kjem likevel</i>	
høyre gjete v.	-	høyre om. <i>Hæ du haurt gjete nåke liknande før då?</i>	
høystål n.	-	samantrakka turrhøy i løa. <i>Dæ hæ tært på høyståle i dæ siste, i år frykta ej vårknipe</i>	
høytång f.	-	ca. 2,5 m lang grind med 3-4 spiler til å legge på turrhøylassen for å halde høyet på plass på vogna. <i>Tångja vart surra fast med tòg under vogna (tångsîm). Send mej høytångja, 'o ligg attei hæsa</i>	
			<i>Høytång i bruk. Før vart mykje av turrhøyet køyrt inn på opa vogn og med hest. Då var tångja eit viktig hjelpemiddel</i>
høyænd m.	-	hovudenden av senga. Også brukt om storputa. <i>Høyænden æ dær putå ligg</i>	
hå ette v.	-	hugse. <i>Nei, dæ hår ikkje ej ette. 'an hådde ette bærre dæ 'an vilde</i>	
håettelse m.	-	hugs, minne. <i>'o hadde en håettelse se va'kje sanj</i>	
Håke dej!	-	kraftuttrykk litt sterkare enn «du store tid», «i all verda» osb. <i>Håke dej for ei hånk mæ fine kræ du hæ fått</i>	
hål adj.	-	glatt. <i>Dæ va en hål fyr du</i>	
hålaus adj.	-	gløymsk, distré. <i>'an æ vòrten nåke hålaus 'an Karl mæ no</i>	
hålke f.	-	glatte. <i>Dæ va ishålke på veia</i>	
hålske f.	-	glatt føre, isete underlag. <i>Ej datt på hålskene å braut ei hand</i>	
hålt adj.	-	glatt, sleipt. <i>Dæ va se hålt adæ oss slepra sta rett se dæ va</i>	
hånk f.	-	knippe, samling (i handa). Eks.: <i>fiskehånk</i>	
hånå pron.	-	han. <i>Hæ du sett 'nå Hans? Nei, hånå hæ 'kje ej sett</i>	
hårande adv.	-	alt, totalt, det beste (brukt for å uttrykke sterk grad av noko). <i>Ej tæ ti dæ hårande ej vinnj = eg tar i alt eg kan</i>	

hårdelæ adj.	-	når noko er hardt å klare, tungt å gjennomføre <i>Dæ va reint hårdelæ å kome sej på sætra i all snjøva</i>
hårdøtt m.	-	klump med tett samanfiltra laushår. <i>Dær låg en svart hårdøtt i stola, veit ikkje kanj dæ æ sitt hår</i>
hårgar m.	-	grense for hår og hud på hovudet; <i>gar</i> = gard. <i>Ej synst hårgaren 'ass æ komen nåke høgt no</i>
hår'kje ette v.	-	hugsar ikkje (av å <i>hå ette</i> =hugse). Kan også seie: <i>hår-ikkje-ette</i> <i>Ej hår'kje ette ka resultate vart, 2-0 kanskje?</i>
hårlaus adj.	-	utan hår på hovud eller kropp. <i>Ongdommen vert se fort hårlause på hauda no synst ej, ej trur dei dusja for mykje</i>
hårmankje m.	-	mykje hår på hovudet. <i>Ej trur 'kje dæ 'an ser nåke, hårmankjen gjeng nejfyr auene</i>
hårnett n.	-	tynt nett for å halde håret på plass, helst til damebruk. <i>'o låg mæ hårnatt heile natta for å værne permanenten</i>
hårre	-	jammen, du verda (mildt sterkord, forsterking). (<i>smeis, håddu</i>) <i>Hårre for en fisk du hæ fått.</i>
hårreisande adj.	-	svært kraftig av noko, forferdeleg. <i>Dæ va hårreisande kyr 'an fór fram, slik åttafære vil'kje oss sjå oftare</i>
hårsbre(i)dd f.	-	illustrasjon av ein liten skilnad, forskjell. <i>Oss va ei hårsbre(i)dd frå å fare utfyre då snjøvskavlen brøtna opponde oss</i>
hårsår adj.	-	1) ekstra sår og vår i hud under hår. <i>'o va se hårsår adæ 'o kvidde på å kjembe sej</i> 2) nærtakande, lett å såre (overført tyding). <i>Nei men, dæ va då nåke kyr hårsår du æ blitt då</i>
hått m.	-	minne, hugs. <i>Håtten va heilt vekk trur ej.</i> <i>'an va heilt håttlaus = han hugsa ikkje det slag</i>
håtte v.	-	hugse, minnast. <i>an håtta 'kje dæ slag, ej trur 'an æ blitt nåke gammal no</i>
I		
i pron.	-	eg. Det vert som regel sagt <i>ej</i> for eg, men dette vert også forkorta til berre <i>i</i> , spesielt når ein har det travelt og snakkar fort kanskje. <i>I visst'ikkje ta fór ej låg dær å kava på ishellj'ne. No lyt du passe dej eller so ska i knøvle dej</i>
i beit	-	mangle, vere opprådd. <i>Ej vart plutselæ i beit for ei saks, måtte bruke kniv tej slutt. Nei, ej vart heilt i beit for ka ej skulde svare 'nå</i>
i eningjen adv.	-	stadig, om att og om att. <i>'an masa i eningjen om dæ</i>
i fjår adv.	-	i fjar, forrige år. <i>Dæ va mykje meir bær i fjår</i>
i jaftes adv.	-	i går kveld. <i>Nei, i jaftes vart dæ nåke seint før oss la oss</i>
i jengje	-	på gang, i gang. <i>Dæ stoppa opp, dei fekk ikkje råstoff, men no æ dei i jengje att</i>
i kòllj	-	overende. <i>Oss ramla i kòllj allje i hop på isa</i>
i livd	-	i ly for därleg vêr, vern mot vêr. <i>Dæ va et grisevêr, men oss kom oss endelæ i livd bak en hyttevegg</i>

i mòrgå ti(d)læ	-	tidleg neste morgen, tidleg komande morgen. <i>I mòrgå tilæ hæ du å stå opp før enn i dag</i>
i pussen	-	i finkleda, velstelt, (<i>oppskeina</i>). <i>Du æ kòmen i pussen ser ej?</i>
i sennj	-	om gongen, litt etter litt. <i>'o tok en dag i sennj. Dæ va 'kje rå tej å ta aljt på en gång, men oss to(k) litt i sennj</i>
i sta	-	for ei stund sidan. <i>Ej haur' ikkje ka du sa i sta, ha ej dæ gjort så hadde resultate vòrte nòke annja</i>
i tide	-	tidsnok, i rett tid. <i>Bussen gjeng presis, se dæ du må vere ute i tide</i>
i tvænde sinnj	-	når ein er i tvil om noko, usikker. <i>Ej vart tej slutt i tvænde sinnj, kanj skulde ej velje ta dei</i>
i tynnj	-	i surr, i ball, når det går rundt for nokon. <i>Nei no trur ej dæ gjæng i tynnj for dej, du rota so mæ namn adæ. 'an gikk i tynnj ute på tuna, dæ æ tydelæ dæ at 'an hæ fått nòke å tenkje på</i>
i veia	-	i vegon, til hinder. <i>D'æ 'kje nòke i veia for at du kan få alt</i>
i værå mine	-	mellom tinga mine. <i>Dei va'kje å sjå i værå mine</i>
idagmòrgå adv.	-	i dag tidleg, morgenon i dag. <i>Idagmòrgå va dæ ei forfærdelæ regnbye</i>
idelæ adv.	-	titt og ofte, stadig vekk. <i>Dæ va et idelæ rennj ta folk</i>
igårmòrgå adv.	-	i gårmorgon, morgenon i går. <i>I gårmòrgå va du tilæ på føt'ne såg ej</i>
ihlje- (brukt i sms.)	-	vesle-, little- <i>I Ihljevatna va dæ best fiskje. Dæ va dæ ihlje likaste ej vannj</i>
ihlje farr	-	tiltaleform (litt nedlatande) for å poengtere at mottakar er ein stakkar, ein liten kar. <i>Ej ska seie dej dæ ihlje farr, du hæ'kje mykje å fare mæ</i>
ihlje morr	-	det same til ein kvinneleg mottakar. <i>Nei ihlje morr, ditta klara 'kje du</i>
ihljebanje n. bf.	-	minstebarnet. <i>'o va ihljebanje ho, å va litt vekkskjæmt</i>
ihlgefenger m.	-	veslefinger. <i>Off, ej hæ visst stua ihlgefengeren minj</i>
Ihljejorda	-	Litlejordhornet (på kartet; normert skrivemåte)
Ihljeløå	-	den minste løa, høyløe til Gunnjadalen for utmarksslått i Sæterliteia. <i>Nissen kom å åvernatta i Ihljeløn'e kvart år</i>
Ihljenykjen	-	Litlenyken (normert skrivemåte), ligg ovanfor Brunene i Dyrdalen
ihljestòve f.	-	lita stova (den minste), vanlegvis oppvarma og brukt som daglegstove. <i>I Ihljestòvene va dæ godt å varmt, onganje sette sko'ne tej týrk opponde omna</i>
Ihljevatne	-	Litlevatnet (normert skrivemåte), mindre vatn vest for Storvatnet i Dyrdalen
Ihljøstdalen	-	Litleøvstedalen (normert skrivemåte), dalføre sør for Storvatnet. <i>Ej minnjest dei storfine kræ 'ne oss fekk i Ihljøstdala</i>
Ihljåsen	-	Littleåsen er skrivemåten av stadnamnet i Norddal, men uttalen er <i>Ihljåsen</i> . (Slektsnamnet er Lilleås, men stadnamnet er av

		bestemmande myndigkeit fastsett til Littleås som er den normerte forma for vesle, little, lille)
(ikkje)	-	nokre uttrykk med nektingsordet ikkje ('kje): <i>dæ'kje</i> = det er ikkje. <i>Dæ'kje meir sama, ej fæ alt oppi en sekk</i> <i>fæ'kje</i> = får ikkje. <i>Nej, ej fæ'kje meir fisk no, monde æ åver</i> <i>gjæ'kje</i> = går ikkje. <i>Nej, ølet gjæ'kje lenger, dæ æ ferdig</i> <i>hæ'kje</i> = har ikkje. <i>Du hæ'kje nòke sukker å låne mej vel?</i> <i>kan'kje</i> = kan ikkje. <i>Kan'kje du høyre ette no då, ej æ lei ta å mase!</i> <i>må'kje</i> = må ikkje. <i>Du må'kje gjere dæ slik lenger</i> <i>ska'kje</i> = skal ikkje. <i>Ska'kje du ver'mæ, no hæ du sjangsen</i> <i>va'kje</i> = var ikkje. <i>Va'kje dæ fint vêr væl, ej bærre fryda mej</i> <i>æ'kje</i> = er ikkje. <i>Æ'kje dæ rart at oss kan sjå alt på TV no?</i>
ikkje dæ slag	-	ingenting, ikkje noko i det heile. <i>Såg du nòke fisk? Nei, ikkje dæ slag</i>
ikkje meir sama	-	ikkje så mykje at det er noko å snakke om, bry seg med. <i>Tæ du alt? Ja, dæ æ'kje meir sama, ej klara dæ godt</i>
ikkje slett	-	litt mindre, nesten fullt. <i>Ej tok opp nòke nypote(i)te i går, men dæ vart ikkje slett ei bytte</i>
ikònnj n.	-	ekorn. <i>Ikònnje åt tej slutt utu hand'ne på mej</i>
illj adj.	-	svært sint, svært arg. <i>Uksen va se illj adæ oss hildt oss långt vekk.</i> <i>Dæ va 'kje rå å snakke mæ 'ne Bjørg, 'o va se illj adæ</i>
illje adv.	-	vondt, låkt, trasig, elendig. <i>Ej trur du må slutte mæ ditta, dæ kanj gå illje mæ dej ettekvert. Å dæ to 'an illje opp, å ej vart litt illje ute</i>
illjsint adj.	-	rasande, glødande sint. <i>Honden va ta dæ illjsinte slagja</i>
illjt adj. n.	-	vondt, sårt. <i>Ej hæ se illjt i nakkja minå, ej trur dæ æ viplæsj.</i> <i>Ej hæ se illjt i ei stortå, dæ må vere podagra.</i> <i>Dæ va illjt å trekke tennj.</i> <i>Ej vart illjt vej = eg kjende meg ille ved</i>
illjvören adj.	-	vrang, hissig. <i>Bukkjen æ ganske illjvören, syn'st ej</i>
infernalsk adj.	-	djevelsk, særskraftig, stort og sjenerande. Etter italiensk inferno (underjordisk, helvete). <i>Dæ va en infernalsk lyd ta dinja motora dinå!</i>
inkje adv.	-	ikkje noko, ingenting, slutt, over. <i>Dæ æ gjort tej inkje no. Ha dæ å ha inkje (ver nøgd med lite)</i>
inkjes, gjere om	-	øydelegge, gjere noko heilt ubrukeleg, leggje død. <i>Dæ'kje lett å gjere denj sakja om inkjes</i>
innj på tònnja	-	litt i munnen, litt å tygge/smake på, få litt mat. <i>Nei no hæ ej fått litt innj på tònnja, se no hæ ej dæ bra</i>
inn(j)barka adj.	-	ihuga, herda, svært stor interesse for noko. <i>'an va en inn(j)barka fotballj-tejhengar</i>
innja prep.	-	(inna)-frå. 'o æ innja Tafjåra (ho er frå Tafjord)
innjabor(d)s adv.	-	inne i båten, i kroppen. <i>Kom dej innjabors no, du hæ bada nok i dag.</i> <i>'an va svölten, men hæ fått nòke innjabors no.</i> Også brukt om nokon som ikkje er edru. <i>Ej trur dæ 'an hæ nòke innjabords i dag, 'an æ se høgrøysta</i>
innjafyr prep./adv.	-	innanfor (døra, veggen, område osb.). <i>Oss såg dei innjafyr glasa.</i> Ordet også brukt geografisk, t.d. for å seie at nokon er lengre inne i

		fjorden. Er du i Ålesund kan du svare: <i>Nei, 'o Turid æ innjafyr dinnje helgja.</i> Som vil seie at ho er ein stad lenger inne i fjorden/landskapet
innjahyses adv.	-	innomhus, inne, heime. <i>Nei, i går va oss innjahyses heile dagjen, dæ va slikt et vêr adæ</i>
innjastòkks adv.	-	inne i huset/selet, innomhus. <i>Nei, no va dæ gódt å kome innjastòkks</i>
innjastòkks-arbei(d) n.	-	innearbeid. <i>Dæ æ slikt vêr adæ, no æ dæ bra å ha innjastòkksarbei</i>
innje opp att v.	-	ta etter, seie opp att. <i>'o inte opp att 'ne Gurina</i>
innjful adj.	-	utspekulert, slu. <i>'an va se innjful adæ dæ va låkt</i>
innjei	-	innanfor, bakanfor. <i>'an sat innjei borde. Innjei Skòta æ dæ mykje finare vêr</i>
innjette prep.	-	innover, innetter (strekning). <i>Regnbyå fær innjette fjellja</i>
innjimylljå adv.	-	av og til, stundom. <i>Oss fekk no ti tej å lese innjimylljå</i>
innjimylljå prep.	-	inne mellom. <i>Bokja låg innjimylljå to avisbonka</i>
innjròte adj.	-	når noko er rote innvendig. <i>Dinnja òspa ej saga nej, va innjròta</i>
innjsél n.	-	dei fleste séla er delte i to rom, det inste rommet heiter <i>innjsél</i> . Opprinneleg var dette lagerrom for kjerald og mjølkeprodukt, men også brukt som sengerom. Det er tilgang til <i>innjsele</i> berre gjennom <i>utsele</i>
innjvòrtes adv.	-	innvendig, innabords (om person). <i>Nei, denj "medisinen" æ'kje tej innjvòrtes bruk</i>
innjmæ prep.	-	inne ved, inne med. <i>Båten ligg innjmæ Storsteina</i>
innj-å-nej	-	lenger inne og nede (retning i i eit område). <i>Dei fannj litt bær innj-å-nej-fyr dær dei åt nistå si</i>
innj-å-opp		lenger inne og opp (retning i landskapet). <i>Ej såg hjorten innj-å-opp i Saudeflåne</i>
isflögge f.	-	tynn isskorpe på vatnet. <i>Dæ hæ kome ei isflögge på i natt, men 'o reise nok fort i slikt vêr</i>
isfær f.	-	isferd, når isen blir brøten opp og reiser fort nedover elva. <i>I går såg oss ei isfær i Dyrdøl'ne, dæ va fole tej et brak då isen fór</i>
ishellje f.	-	glattis på vegane. <i>Dæ va slik ishellje på vegå i går kveld adæ ej fota 'kje mej nesten</i>
isjukel m.	-	istapp. <i>Dær hikk mange isjukla i tunnela, å dæ va slett ikkje ofârlæ</i>
issa!	-	utbrot for å seie at noko er ekkelte, noko svineri. Også omsetjast med <i>uff</i> . <i>Nei issa, ditta va dæ væste ej hæ sett. Issa for et griseri</i>
ist ikkje v. pres.	-	orkar ikkje, gidd ikkje (av <i>idast</i>). <i>Kan'kje du kome å hjelpe mej då? Nei, ej ist ikkje å gjere dæ slag i dag</i>
isterpòse m.	-	tjukk person. <i>Nei hanj, hanj æ vòrte litt ta en isterpòse</i>
j-vere, late	-	seiemåte: <i>'an lest ikkje j-vere = late som om det ikkje er noko å bry seg om, bryr seg ikkje, reagerer ikkje</i>

J	
jabbe v.	- prate uavlateleg, snakke mykje. <i>Oss sat å jabba heile kvelden</i>
jadden	- mildt kraftuttrykk, forsterking av ordet "jammen". <i>Du må jadden passe dej, elles se fæ du en øyreflik!</i>
jafs m.	- stort bit, måte å ete mykje på. ' <i>an tok heile skivå i et par jafs</i>
jafse v.	- storete, ete litt fort og ufint. <i>Oss jafsa ti oss allj maten oss hadde i sekka i fullj fart</i>
jagardagjen m. bf.	- dagen då dyr og folk flytter på sætra for sommaren, dagen var mest mogleg felles for sæterbrukarane. <i>I dag va allje på lestå ti'læ, i dag æ dæ jagardag</i>
jage nejatt v.	- flytte heim frå sætra etter sommaren. <i>Dei jaga nejatt frå Herdala den 10. september i år</i>
jakkel m.	- jeksel, tann. <i>Ej ser dæ du hæ trekt en ta visdomsjak'lå dine</i>
jamaldra adj.	- like gamle. <i>Oss va jamaldra oss tre(i).</i> <i>Jamaldring = ein som er like gammal</i>
jamdøgn n.	- døgn då natt og dag er like lange. <i>Vårjamdøgn = 21. mars, haustjamdøgn = 23. september</i>
jamleta adj.	- einsfarga. <i>Stakkjen va jamleta, men fin</i>
jamlike adj.	- likemann, like god. <i>Oss va jamlike i dæ spela</i>
jammer m.	- høgmælt ynk og klage (larm, støy). <i>Værdens jammerdal</i>
jamsies adv.	- side ved side. <i>Dei kom mot oss jamsies</i>
jamtròme adj. n.	- heilt opp til kanten av gryta, bollen etc., breddfullt. <i>Bòlljane sto heilt jamtròma innje i innjséla</i>
jappe v.	- skvaldre, tyte. <i>Dei sat å jappa heile kvelden, oss haure sòden ta dei på lång lei</i>
jar m.	- skorpe, kant t.d. på kleplagg. ' <i>an va en hond ette brødjarå</i>
jarkje m.	- hard hud under foten. <i>Ej hæ en jarkje opponde høgrefota, dæ æ se låkt adæ</i>
jarlest m.	- lest av jarn skapt for å lage eller reparere sko, forma for å tre sko over. <i>I alje kjelljara fanst dæ en jarlest før i ti 'ne</i>
jarstaur m.	- spett. <i>Ej finn'kje att jarstauren minj, ej trur ej hæ lånt 'nå vekk</i>
jarve v.	- gnage, tygge. <i>Geit'ne sto å jarva bòrk ta kvistå</i>
jase m.	- hare. <i>Nei, ej skaut bærre en jase, rypå såg'ikkje ej</i>
jasegeit f.	- hohare. <i>Når jasegeita skreik, tydde dæ olukke</i>
jasmynt adj.	- som har hareskår i leppa. <i>Dei operera fint no folk se æ jasmynte</i>
jatte v.	- prate nokon etter munnen, lest vere samd, tomprate. <i>'an jatta mæ 'nå, sjøl om 'an va heilt oenig</i>
jeist'r f.	- gjær til bakverk og brygging. <i>Ej hadde heldigvis liggjande nøke jeister</i>

jeivle v.	-	tygge litt skeivt og stygt, tygge og tygge. <i>'an sat no dær å jeivla – å vart aldri ferdig</i>
jelde v.	-	kastrere. <i>Dæ va vanlæ å jelde smågris'ne</i>
jelhj m.	-	gjetar (i uttalen litt kraftig tunge- og pustelyd i enden av ordet). <i>Dæ va vanlæ å vere jelhj før i tine då dæ va mykje odyr i markå, dæ va onge folk, dei va ofte bærre 7-8 år gamle</i>
jelk m.	-	hest som er kastrert (vallak). <i>'an kjøpte sei en jelk</i>
jelljkryter n. fl.	-	dyr som ikkje har kalv, fjorslamb, ungkyr. <i>Jelljkrytera jeng på ø(v)ste beita</i>
jemeinslæ adj.	-	positiv, triveleg, venleg, omgjengeleg (om person). <i>'an va slik en jemeinslæ kar adæ ej va nøydd tej å like 'nå</i>
jenke sez v.	-	innordne seg, innrette seg etter andre. <i>Dæ jenka sez ettekvert myllja oss</i>
jentefut m.	-	skjørtejeger, rundbrennar, oppteken av jenter. <i>'an Per? Nei hanj æ vörten reine jentefuten hanj</i>
jenægje	-	uttrykk som blir brukt når ein skal seie at noko kjem lett att, at noko gjentek seg, passande, høveleg. <i>Dæ va se jenægje mæ denj sakja, same kyr dei jobba, se kom ograse att like fort</i>
jeppe	-	leik der ein i flokken skulle vippe og slå ein pinne frå eit laga hol i veggen/marka. Ein av utedeltakarane skulle prøve å ta mot pinnen
jol m.	-	plantar av slekta Angelica, ein sort i låglandet og ein høgare oppe (kvanjol). Denne voks vilt til fjells, men kunne også dyrkast og nyttast som grønsak. <i>På Prestegar'a finnj oss kvanjol, dette brukte oss tej snop då oss va små</i>
jómen adj.	-	åndsveik, distré, gløymsk, vitlaus. <i>'o Petrine æ vörte nøke joma i dæ siste, 'o gløyme både tid å sta</i>
jomper m.	-	jumper, strikka eller hekla bluseliknande overplagg til kvinner
joragut m.	-	mannleg arving til garden; <i>jor</i> = jord. <i>'an Ola va joragut, å hanj skulde ta åver garden</i>
jorataus f.	-	kvinneleg arving til garden (eldstejenta). <i>'o va ei grepa jorataus</i>
jordons m.	-	kaldgufs frå jorda om våren. <i>Røys dej opp att, jordonsen æ fårlæ, hanj</i> (Vanskeleg å tolke, uttrykket har fleire forklaringar i ulike distrikt)
joreple n.	-	potet. <i>Oss kokte nøkre joreple attåt fiskja</i>
jurkel m.	-	istapp. <i>Dæ hikk store jurk'la ta drøpedælå. En stor jurkel hadde ramla nej frå tunneltakja</i>
Juklepej	-	fabelvesen som ein m.a. brukte til å skremme ungane med. <i>No kjem 'an Juklepej å tæk dökke !</i>
jurksepave m.	-	ein som juksar mykje. <i>Hæ du sett slik en jurksepave då, dæ va bærre fant mæ 'nå</i>
julaftassteik f.	-	turka saueribbe til julekvelden, ordet som vart brukt på «pinnekjøt». <i>Før i ti'ne va dæ mange se skjerpa julaftassteikja i gru'ne. Hæ du sett på steikja no?</i>

jule v.	-	banke, pryle, rise. 'an Per jula 'nå Ola s'an vart blågul fleire plassa = han Per banka han Ola slik at han vart blågul .....
julegeit f.	-	fabelvesen. Eit vesen som ingen såg, men som var der og som gjerne vart brukt til å skremme ungane med, men som også gjorde underlege ting. <i>Pass dej, enn se kjem julegeita å tæk dej.</i> <i>Du store tid, ej trur julegeita hæ vòre hær ej!</i>
juling f.	-	1) øyremerke på sau, utrunda klipp i øyra. <i>Dær va ei juling på venstre øyr'ne på eine sauda</i> 2) bank, ris, pryl. <i>Pass dej no gut, dæ æ 'kje lengje før du fæ juling</i>
jupe f.	-	hjupe, nype. <i>Dær va store, fine og raudе jupe</i>
just so	-	akkurat slik. <i>Ja, just so va dæ, ej trong bærre en time</i>
jyger f.	-	trollkjerring. <i>Ej trur ej såg ei jyger i gårkveld, veit-ikkje ka dæ va</i>
jynåtrengjande adj	-	gjennomtrengande, kald og vedvarande vind. <i>Nei, dinnja austingjen æ jynåtrengjande, ej æ jynåkald i kveld</i>
jysje f.	-	rykte, sladder, tvilsam historie. <i>Dæ gikk ei jysje på bygd'ne om skyvjingja i Herdala. Dei hadde visst skræmt sætretaus'ne</i>
jærme v.	-	bræke. <i>Ej haure saud'ne jærma fram i dala en plass</i>
jø m.	-	hevelse med verk i musklar, senebetennelse. <i>Ej hæ fått slik jø i ei hand adæ ej æ heilt ofærug</i>
jøkel m.	-	stor isbre. <i>Oss hæ mange jøkela frami fjelljå</i>
jøyje mej!	-	Du store tid! Hjelpe meg! <i>Jøyje mej for ei lita badebukse du hæ!</i>
jåle f.	-	stivpynta jente/dame, pyntedokke, forfengeleg kvinne. <i>Hæ du sett slik ei jåle, 'o æ se måla i fjæsa a'dæ</i>
jålebukk m.	-	forfengeleg kar, oppteken av kropp og klede. <i>'an va reine jålebukkjen, gelé i håre, å greie</i>
jåleri n.	-	pyntesjukdom, trong til å pynte seg, fine seg til. <i>Nei, slutt mæ ditta jåleriet ditt no!</i>
jålete adj.	-	tilstand der nokon vil pynte seg, fine seg til, ha ei framferd der ein blir oppfatta som pyntesjuk. <i>Ej synest dæ 'o hæ blitt se jålete i bya</i>
jångje m.	-	velbrukt bordkniv. Eks.: <i>bordjångje.</i> <i>Nei, dinnja jångjen trur ej æ vòrten for gammalj</i>
jårångar m.	-	mannsperson frå Geiranger.
Jårångjen	-	Geiranger
K		
ka pron.	-	kva. <i>Ka du seie, hæ'kje du att meir jorbær seie du?</i> <i>Ka ska du gjere på i kveld då, du må gjerne ta dej enj tur.</i> <i>Ka ska oss gjere mæ dæ då? Jou, oss må træne endå meir trur ej</i> <i>Ej veit'ikkje ka ej ska seie om dæ. Ka (adj.) dag kjem du?</i>
ka se æ tiss	-	kva står på, kva er hendt. <i>Ka se æ tiss no då, ej haure et bråk býrti fjøsa</i>
kafse v.	-	kave, styre på. 'an kafsa på mæ nøke býrti smi'ne (smia)

kaffernòke?	-	kva for noko? (spørjande utbrot). <i>Kaffernòke, hæ 'kje du gjort dæ endå!?</i>
kaffyr	-	kvifor. <i>Kaffyr kan'kje dòkke gjere dæ slik se ej vil då?</i>
kage på v.	-	bry seg om, interessere seg for. <i>Dei kaga 'kje dæ slag på dæ se vart sagt.</i>
kaggje m.	-	lita tynne. <i>Kaggjen tok bærre 10 liter</i>
kaggøl n.	-	samling av ungdom om kvelden som kom saman for å prate, frette nytt og ha det moro (<i>oppesòte</i>). Når det var nokon som hadde heimebrygg (<i>konnjøl</i>) vart frammøtet kalla <i>kaggøl</i> , ein kunne ta med seg litt øl også. Gutane gjekk ofte i lag, fekk litt korn med husbonden for å lage eit brygg. Ein hende gong vart det i samband med dette arrangert dans, dette kunne vere juledansen. Peter K. Berdal fortel: "Dæ siste kaggøle ej här ette, som bygdagutane fekk te på Østhaua, vart vispurt og til låtteløyen lenge ettepå. Øle va nemlæ slik at dæ jorde opprør når dæ ha vore ei ykt nede i magane, so dansarane laut slutte og ha seg ut på garen"
kagje m.	-	runn, busk, rust. <i>Oss ramla oppi en einekagje, å dær va'kje nòke blivende sted</i>
kakelinne f.	-	mildvår føre jul (under kakebakninga). <i>Dæ vart ei skikkelæ kakelinne i år mæ</i>
kal(v)beint adj.	-	når ein går med knea mot kvarandre, knea og fotblada inn, det motsette av <i>hjulbeint</i> . <i>'an va se kalbeint adæ busekneja vart utslitne på innsi'ne</i>
kaldffir m.	-	hånlag latter, småflir som gir uttrykk for uvilje. <i>'an sto mæ en ekkel kaldffir, dæ va'kje mykje hjelp å vente dær i gara</i>
kaldfire v.	-	flire hånlag og ufølsamt. <i>Dei kaldfirte tej oss, å så fór dei</i>
kaldsleie adj.	-	når væska er temperert, verste kulden er tatt bort. <i>Du kan bruke mjelkja no, 'o æ kaldsleia</i>
kaldsnækje adj. n.	-	surt, kaldt, trekkfullt. <i>Dæ va skikkelæ kaldsnækje dær i dag, oss va altfor tynnkledd</i>
kallemankstoff n.	-	fint tøy som er veve på ein spesiell måte (liknar damask). Brukt til festklede, bunadar, brudlaupsklede. <i>Dær æ en kallemankstakk opp'i Gjærå</i>
kallj m.	-	eldre kar. <i>Nei, ej va snar dær, dæ sat bærre nokre kallja å prata politikk</i>
kalvedans m.	-	kraft av kokt kalvekjøt. <i>Kalvedansen såg glatt å fin ut</i>
kamb m.	-	1) kam, hårkam. 'o for gýnå håre mæ en kamb, å fin vart 'o 2) fjellrygg. <i>Ej såg dei se vidt før dei forsvant åver kamben der oppe</i>
kanj godt hænde	-	det er mogleg, kanskje. <i>Kanj godt hænde adæ oss tæk turen åt bya i morgå, dæ æ fotballjkamp dær</i>
kant, på enj	-	alkoholpåvirka, rusa, på tuskjen, ha opp'i hauda. <i>Dei va litt på en kant å oppførde sez derette</i>
kante sta v.	-	kantre, kolve, velte, ramle overende. <i>Uffa mej, no va dæ rett før ej kanta</i>

kantre v.	-	velte, rulle rundt, ramle overende. <i>Båten kantra, men heldigvis va dæ tett attmæ land. Ej såg at båten kantra!</i> <i>Du må'kje kantre no, dæ æ se glatt</i>
kantslått m.	-	slått langs vegkantar og andre kantar, finpuss med ljå, eller i dag kantklippar, der andre maskiner ikkje når til. <i>Dæ va ofte gamlekaranje se gjorde kantslåtten</i>
kar adv.	-	kvar (om stad). <i>Du finnj bær kar se helst no. Kar ò æ dinnja brokja ska tru?</i>
kar dæ berst no?	-	kva veg går dette no? Kvar fer vi no? Kva blir dette til no?
karasi(d)e f.	-	høgre side av midtgangen i kyrkje eller forsamlingshus når ein kjem inn, der sat karane før i tida. Kvinnene sat på <i>kvinnesi'ne</i> (venstre side). <i>Karasiå va fulljpakka i kveld</i>
karnafla v.	-	banke, overmanne, kryne, ta nedåt (også <i>karnøfle</i> vart brukt) <i>'an vart skikkelæ karnafla i går kveld</i>
kare v.	-	1) sanke saman, grave til seg. <i>'an kara tej se dæ ihlje se va</i> 2) arbeide med ulla før spinning. <i>'o Kari sat å kara i fred å ro innmæ gru'ne</i> 3) bevege seg seint og mødasamt. <i>Ej fekk no kara mej heimatt tej slutt</i> 4) Ordet også brukt når sauens slikkar reint sitt nyfødde lam. <i>Sauden kara lambe sitt</i>
kare f.	-	her: handreiskap til å arbeide med ulla for å gjøre ho klar til spinning. 20-30 cm treplate med handtak og der eine sida er kledd med "piggar". Ein brukar 2 karer under arbeidet
karnafla v. (<i>karnøfle</i>)	-	denge, gje juling eller bank, slå hardt på, dengje laus, ta knekken på. <i>Pass dej, no æ dæ like før ej karnafla dej!!</i>
karstykkje n.	-	handling som krev mot og innsats. <i>'an gjorde et karstykkje då 'an fekk nej sauden se sto i fasteflå</i> (sjå ord)
kart adv.	-	her: kvar (til), til kva stad <i>Kart ska du no då? Ej veit-ikkje kart 'o gikk</i>
karve v.	-	skjere noko i bitar. <i>Ej huska at 'an Lars karva nåke skrå oppi pipå si</i>
kassi-kassi , eller kasse-kasse	-	lokkeuttrykk for å kalle til seg husdyra (i høg og blid tone) <i>Kassi-kassi, kome-kome no, hær æ salt å få!</i>
kást n.	-	hovudplagg, skaut. <i>'o tok heklakaste rondt skuldranje for å halde varmen</i>
kas(t)drag n.	-	stor kommode (skap) med skuffer og ei nedfellbar skriveplate. <i>Dær sto et flått kasdrag neri ganga</i>
kauke v.	-	huje, rope sterkt. <i>Oss haure dæ kauka fram i li'ne en plass.</i> Ordet er synonymt med <i>hauke</i>
kaule f.	-	moro, oppstyr, uro. <i>Dæ va fole te kaule i gårkveld, dæ vart mykje lått å leven</i>
kaur m.	-	høvelspon i krullar. <i>Kaur va fole godt tej kveikje</i>
kause m.	-	1) metallbeslag kring hol på lerret og ting av ler (eks. <i>skokause</i>) <i>Dær va kausa på rekkverkdukja ej kjøpte</i> 2) nav av tre i hjul på vogna (kjerra) (<i>hjulkause</i>)

		3) villstyring, oppfinnsam mannsperson. 'an Ola va litt ta en kause mæ allje påfunnja sinå
kave m.	-	tett bye, eling. <i>Snjòvkaven kom som en svart vegg innj gýnå fjåren.</i>
kave v.	-	her: styre på med, stå i med, ordne. 'o mor hadde mykje å kave mæ
kavére v.	-	våge, garantere, forsikre, vedde, gå god (for) <i>Ej ska kavere på adæ båten æ reist. 'an måtte kavere for låne tej brora</i>
kei f.	-	kai. <i>Båten Nordan la tej attmæ Hauakei'ne, å dær gikk oss på land</i>
keik m.	-	forstrekking av kroppsdel som medfører smerte og ei låst stilling, muskelsmerte <i>Du hæ fått halskeik, ser ej</i>
keim m.	-	aning av bestemt smak eller lukt. <i>Dær va en keim ta einesmak i øla, å en surkeim mæ synst ej</i>
keip m.	-	tollepinne, hard trepinne fest ned i båtripa (årehald). <i>Keipanje va godt slitne, se dæ va tydelæ adæ båten hadde vòre flittig brukt</i>
keiping m.		robåt. Kjem av <i>keip</i> som var årefestet på båten? (mitt spørsmål) <i>En trekeiping var ein robåt med tre årepar skyna du</i>
keivelæ adv.	-	vanskeleg, vridd, tungvint. <i>Ej stænd se keivelæ, ej når'ikkje ti dinnja mutteren lengst innje</i>
keivhendt adj.	-	venstrehendt, brukar helst venstrehanda. 'o skreiv like fint som dei andre sjøl om 'o va keivhendt
kete v.	-	kitle, kile. <i>Pass dej no, elles so keta ej dej meir. 'an keta mej opponde fotå</i>
kie v.	-	1) mase, grave. <i>Ka dæ æ du kia ette no då?</i> 2) få kje, føde (om geita). <i>Hæ geit'ne dine bjýnt å kie snart?</i>
kike v.	-	her: misse pusten, hive etter våret pga. hoste eller latter. 'an kikte ette ei fæl hostebye
kikhoste m.	-	smittsam sjukdom der ein hostar uavbrote. <i>Stakkar, 'o æ'kje spræk no når 'o hæ kikhosten</i>
kile v.	-	her: gå på nokon på nytt, true (opp att). 'o kilte 'nå opp att ette hòså
kilevink m.	-	kraftig slag, dask. <i>Pass dej no, elles fæ du en kilevink du mæ</i>
kime v.	-	ringe jamt og sterkt med klokker. <i>Oss kunnje i stilt vår høyre kirkjekløkkene kime julafstan</i>
kimse ta v.	-	ta lett på, bry seg mindre om. <i>Nei, dæ æ'kje nòke å kimse ta dæ kan du skýne, 'an meina dæ alvårlæ</i>
kingse v.	-	endre, byte, omgjere. <i>Dei kingsa mæ varå dei hadde mæ sez</i>
kinnje f.	-	kjerald til kinning av smør (<i>stròkk, stavkinnje</i>). <i>Kinnjå stend ut i bislagja</i>
kinnje v.	-	kinne, lage smør. <i>Kan'kje du hjelpe mej å kinnje litt, ej treng en sterk kar</i>
kinntaske f.	-	kusma, kjakesykje. <i>Nei, no gjæng kinntaskå</i>
kipe f.	-	korg av vidje eller bast til å bere på ryggen (med ryggreimar). <i>Dær heng ei gammal kipe fram i lø'ne (låva)</i>

kîpen adj.	-	sprek, litt vill, uroleg, øsen, aktiv. <i>Hesten va kipen. Også: Karen va kipen hanj mæ</i>
kippe v.	-	kveppe, skvette, stökke, skremme. Ivar Aasen: «fare op af Skræk». <i>Nei å nei, du fæ'kje lov å kippe mej so! Ej ska sei dej dæ at ej kipte mej so at ej heldt på å sige i knej</i>
kippen adj.	-	kveppen, uroleg, lett å skremme. <i>Du hæ vorte se kippen no?</i>
kippeskodd adv.	-	når ein går i sko utan strømper, berrføtt i skorne. <i>Dæ va se godt å kunnje gå kippeskodd når varmen endelæ kom</i>
kirkje f.	-	kyrkje. <i>Dæ va nokse vanlæ å gå tej kirkje kvar preikesøndag før</i>
kirkjebåt m.	-	båt med folk som skal til kyrkje. <i>Kirkjebåtane frå Eidsdala ronda neset då oss kom nej åt sjø'nå</i>
kirkjefolk n.	-	folk som er med i kyrkja, folk som går til eller kjem frå kyrkje, <i>Oss møtte kirkjefolkje då oss kom heim åt Fagrevollskifta</i>
kirkjefær f.	-	kyrkjetur. <i>Dei va 'kje heime då dei va på kirkjefær</i>
		 <p>Kirkjebåt med brudefylgle på kirkjefær. Før vegane kom var båten det viktigaste transportmiddelet bygdene mellom. (Dette er i 2005 ved markeringa av at deler av kommunen kom med på verdsarvlista)</p> <p>Foto: Arne Nydal</p>
kirkjegniks m.	-	knirk av nye skor i kyrkja. <i>I dag haur'ikkje oss dæ slag ta kirkjegniksa</i>
kirkjeklæ n. fl.	-	besteklede, klede som vart bruk til kyrkjebesøk. <i>'an kom, i kirkjeklæ, dæ va nok et viktig ærend 'an va ute ti</i>
kirkjeklædd adj.	-	klædd i finklede, når ein har på seg finstasen. <i>'o Barbrå kom gåande, kirkjeklædd å fin</i>
kisteglads adj.	-	svært glad. 'o vart reint kisteglads, tausa, dæ lyste ta ansikta 'na
kisteveite f.	-	veite eller grøft som er steinsett. Flate heller i botnen og mur på begge sider, sett frå enden lik ei kiste. <i>Ej fekk laga ei kisteveite åver Kortemyra</i>
kiten adj.	-	reagere lett på kitling. <i>Tausa va fole kita.</i>
kitug adj.	-	reagerer lett på kitling. <i>Ej va fole kitug ej mæ.</i>
kjakesykje f.	-	kusma, kinntaske. <i>Pass dej, kjakesykjå gjeng, se du må halde dej vekk derifrå</i>
kjakje m.	-	kjeve, kinn. 'an fekk sez en dragar på kjakjen s'an kjende godt
kjanstre v.	-	krangle, kjekle. <i>Dæ va fole kyr dei kjantra i dag</i>
kjave v.	-	prate mykje, skravle, også krangle. <i>Oss vart sitande å kjave långt på natt</i>

'kje	-	forkorting for <i>ikkje</i> som er brukt i mange samanhengar. Eks. <i>må'kje</i> , <i>vil'kje</i> , <i>kan'kje</i> , <i>går'kje</i> , <i>sku'kje</i> , <i>fannj'kje</i> (fann ikkje)
kjeftamænt n.	-	det å snakke mykje og høgt. (Mogleg at det også kan vere brukt om sjølve snakkereiskapen). <i>Dæ va nòke tej kjeftamænt på hanj dær då, dæ va 'kje rå å kome tej orde.</i>
kjeftause f.	-	person som pratar ustanskeleg og uvøre, ordgytar, plaprar. <i>Ej hæ'kje sett på makjen tej kjeftause</i>
kjeftesmellje f.	-	kvinne som er fæl til å skjenne og rope. <i>Du å du for ei kjeftesmellje, tyt å skjennje heile ti'a</i>
kjehlje v.	-	føde (om katten). <i>Ej fannj katten, 'an hæ kjehlja fram'i høyståla</i>
kjekk adj.	-	koseleg, pen. <i>Fyren va kjekk hanj</i>
kjelkjeføre n.	-	snø eller is på vegan der det var godt å renne på kjelke. <i>Kom no, i kveld æ dæ se fin kjelkjeføre adæ, måneskin å passe kaldt</i>
kjelljarmannj m.	-	skjenkemann i bryllaup, barkeeper. <i>'an Nils va en pålitelæ kjelljarmannj i dæ brylljaupa.</i> Ein annan kjelljarmannj sa: "Kvar si lyst", han drakk medan andre slost
kjellje f.	-	grepa kvinnfolk. <i>'o Liv æ litt ta ei kjellje</i>
kjelost m.	-	pudding av råmjølk (<i>ko</i>). <i>'o moste sende oss nòke kjelost, dei hadde fått ei nybære</i>
kjelve n.	-	kjevle. Ord som eksempel på korleis dialekten endra uttalen over tid, dette er truleg for lettheits skuld, men er eit lite anagram. Dialekten har mange slike ord. <i>Kjelve</i> er ein trerull med handtak til baking av lefse o.a. Ivar Aasen og rettskrivinga brukar <i>kjevle</i> som form. <i>I dag æ dæ bakedag, å allje kjelva æ i bruk.</i> <i>'o sto mæ et kjelve i hand'ne å va 'kje nådig</i>
kjembe f.	-	samanraka dunge av turrhøy, ihopekara dott av ull. <i>Dær ligg ei lita kjembe opp mæ øvste hæs'ne, hent 'o nej.</i> <i>Opp i dinnja kòrgjene kan du finnje ei ullkjembe</i>
kjeng m.	-	krampe, bøygd jarnkrok (på eit par centimeter). <i>Hent nòkre kjenga tej me, ej må feste nettingjen på stauranje att</i>
kjennjing f.	-	1) lita kjensle av, føling med. <i>Ej hæ fått ei kjennjing ta jo i venstrehand'ne</i> 2) litt påvirkning av alkohol. <i>'an Ola æ se bli i dag, ej trur 'an hæ en liten kjennjing</i>
kjepphest m.	-	noko ein prioriterer og som ein er ekstra oppteken av. <i>'an hæ en kjepphest, å dæ æ at Arbeidarpartie æ best på miljø</i>
kjeppjage v.	-	jage nokon kvikt og effektivt. <i>Oss vart kjeppjaga derifrå då 'an såg adæ oss va på epleslang</i>
kjeppkøyrs m.	-	bestemt og hardhendt jaging av folk eller dyr. <i>Dei fekk en kjeppkøyrs se dei aldri hæ opplevt før</i>
kjeppkøyre v.	-	jage folk eller dyr hardhendt og bestemt. <i>Gutanje vart kjeppkjaurt fordi dei fór bærre mæ nòke tulljfære</i>
kjer n.	-	bunt, knippe, kjerv. <i>laukjer = lauvkjerv. Dei sende kjera på strengja</i>

kjerald n.	-	kar, bøtte, kasse. Fellesord om noko som kan innehalde eitkvart. 'o kom mæ et kjerald se dæ oss ha småpote(i)t'ne oppi (Også kjøreld)
kjertebein adj.	-	heilt bein og rett. <i>Plogfòra va heilt kjertebein då ej sikta</i>
kjete v.	-	kite, kitle. Ø kjeta 'nå opponde fotå, å dæ va artigt
kjeten adj.	-	tole därleg kitling, lett mottakeleg ved kitling. 'an va kjeten 'an Per
kjørøld n. fl.	-	fleire bøtter, kasser og liknande (helst av tre). (Fl. av kjøreld) <i>Kjørølda va 'kje brukande, altfor veike kan du no skyne</i>
kjòt n.	-	kjøt. <i>Saudekjòte va ekstra fint i år</i>
kju m.	-	tjuv. 'an kom som en kju om natta. Dæ va fort å oppdage adæ hær hadde kjuanje vòre
kjuke f.	-	1) klump, ostemasse i skild mjølk. Eks.: østekjuke. 2) kongle. <i>grankjuke</i> = grankongle 3) hard sopp på tre, klump (knusk)
kjukling m.	-	kylling. <i>Oss fekk 20 kjuklinga i går</i>
kjæft m.	-	her: egg på øksa. Eks.: øksekjæften
kjæle v.	-	her: ta opp rotfrukt, kappe av rota og graset. <i>Ej sto å kjælte næpe i heile går</i>
kjære v.	-	tigge, marme, ta opp att. 'an kjæra å ba om å få meir eple
kjærringkjeft m.	-	snikkarreiskap, spesiell tang til å fjerne spikar som sit djupt. <i>Hær må dæ nok en kjærringkjeft tej, fæ'kje tak ti hauda på spikaranje</i>
kjærteljòs n.	-	talglys, stearinlys. <i>Husk å sløkkje kjærteljòsa før du legg dej!</i>
kjøft v. perf. part.	-	kjøpt er perf. part av å kjøpe, som i målføret er blitt til kjøft (pt>ft) <i>Ej hæ kjøft mej nye skisko</i>
kjøkja n. bf.eint.	-	kjøkkenet. <i>Oss sat ut i kjøkja å gjore lekse.</i> (kjøkja = dat. eint.) Men: 'o for ut på kjøkkene i fullj fart (ikkje dat. når bev. mot noko)
kjøkkenskrivar m.	-	unyttig person på kjøkkenet. <i>Nei, no hæ du vòrte en skikkelæ kjøkkenskrivar</i>
kjøl m.	-	her: støkk, redsel, skrekk. 'an fekk sei en kjøl då båten kantra
kjømda, i	-	komande, i starten. <i>Våren æ i kjømda sjøl om dæ gjeng seint.</i> (kjømd = nærleik)
kjøve v.	-	dempe, sløkkje, kvele, ta pusten frå. 'o la et teppe åver pannjå å fekk kjøve flammene. 'an kjøvde motoren gång ette gång, so dær låg oss no å dreiv
klabb n.	-	kleimen snø fast under skia. <i>Støpp, ej hæ ti centimeter mæ klabb!</i>
klabbe v.	-	få kleimen snø under skia. <i>Nei, i dag klabba dæ so adæ ej veit ikkje mi arme råd</i>
klabben adj.	-	om snø som er klebrig og kleimen. <i>Makjen, ej hæ sett slik klabben snjòv før</i>
klagarskit m.	-	kallenamn på person som sladrar, <i>sladderhank.</i> <i>Dæ va då nåke tej klagarskit du hæ vòrte då</i>

klake v.	-	fryse til, ise. <i>Alt se låg ute va klaka tej i natt</i>
klakje m.	-	frosen/storkna klump. <i>Ej kom ut å fannj en klakje se viste sez å vere kjeldressen minj</i>
klapp m.	-	1) vennleg bruk av handa. 'o fekk en vennlæ klapp på skuldra 2) hardt slag eller dask. 'an ga 'nå en skikkelæ klapp se lippå sprakk
klappe v.	-	1) gi nokon eit vennleg handslag. 'o klappa 'nå på kjakjen å smilte 2) slå hardt til nokon. <i>Pass dej no eller so klappa ej te dej</i> 3) slå hendene saman som applaus. <i>Då kore va ferdig, so klappa folk både væl å lengje</i>
klar adj.	-	1) ferdig, gåen, sliten. <i>Ej vart so klar ta dinnja lange tura i går adæ</i> 2) ferdig til å starte med noko. <i>Kom igjen, no æ ej klar</i>
klarvêr n.	-	himmel utan skyer. <i>No æ dæ ændelæ klarvêr, ser sola ette mange dage mæ gråvêr</i>
klattemakar m.	-	person som gjer därleg arbeid, som er ein trenøve. <i>'an va rett en klattemakar, fekk ikkje tej dæ slag ta dæ 'an prøvde på</i>
klaufar n.	-	spor etter dyr, etter kluver. <i>Oss såg klaufare ette dei</i>
klauhammar m.	-	vanleg snikkarhammar. <i>Ej kjøpte mej en ny klauhammar på tejbod</i>
kleie v.	-	klø. <i>Kan'kje du kleie mej på ryggja?</i>
kleimen adj.	-	klebrig, vedhengande; ein kleimen person er ein som klengjer og er medhengeleg. <i>Uff, ikkje ver so kleimen då!</i>
klé(i)n adj.	-	sjuk, også med bringeverk, låk. <i>Ej vert reint klé(i)n ta dej.</i> <i>I går va ej so klé(i)n adæ, ej trur dæ va omfarsykja</i>
kleis adj.	-	som talar ureint, lespande. 'o æ litt kleis på erren
kleistre v.	-	klemme noko hardt og flatt. <i>Oss klarde å kleistre alt utu smýrningstubbene ette mykje stræv</i>
kli v.	-	kjenne trong til å kaste opp, brekke seg (når noko sit fast i halsen). <i>'o klidde då 'o måtte gjere opp fiskjen</i>
klining m.	-	lefse som er smurt med heimesmør og strødd med sukker. <i>Oss fekk klining, å dæ kanj du tru smakte ekstra godt ette tura</i>
klipre f.	-	sprekk i fjell, bergkløft. <i>Ej fannj ei klipre dær slik at ej klarde å få feste</i>
klipre v.	-	knipe, klemme noko med fingrane. <i>'an klipra 'ne se hardt i armen at dæ vart en blå flekk</i>
klissen adj.	-	kleimen, klistrete. <i>Nei issa, kyr klissa 'o va dinnja fiskevæskå di då</i>
klissete adj.	-	klistrete, kleime. <i>Dæ va se klissete at ej vild'ikkje ta ti dæ engång</i>
klivre v.	-	klatre (der det er vanskeleg, høgt og bratt). <i>Dei valde den væste rutå, dær va se bratt adæ dei måtte klivre dæ meste ta veia</i>
kløkkje adj.	-	skjør, som går lett sund; om personar: lett for å bli rørt. <i>Nei, skrine va se kløkkje adæ dæ gikk sýnd for et godt ord. Ta dæ litt mæ ro, 'an Petter æ se kløkkjen adæ oss må ta dæ litt forsiktig</i>
klomsen adj.	-	mållaus og still når ein blir overraska. <i>Dei vart ståande heilt kloms'ne allje i hop</i>
klondre v.	-	kløne, klusse, arbeide seint og med vanskar. <i>Ka dæ æ du klondra mæ no då, kom no!</i>

klonger m.	-	nypebusk. <i>Dæ va se mykje klonger dær adæ</i>
kløpp f.	-	enkel bru, trebru (gjerne berre nokre stokkar) over bekk eller lita elv. <i>Kløppa va bærre to-trej strånga der dei hadde spikra på nokre bor</i>
kløve m.	-	1) bergkløft. <i>Oss fannj en kløve slik adæ oss kom oss opp på fjellje</i> 2) skritt (på person). <i>Snjöven gikk heilt opp i kløven på mej</i>
kløvne v.	-	rivne, dele seg. <i>Vejakubben kløvna ændelæ.</i> <i>Bukså kløvna på begge side, frå lommå å nejåver</i>
klukk adj.	-	verpesjuk, rugelysten (om klukkande høne). Eks.: <i>klukkhøne. Hønå kakla so, ej trur 'o æ klukk</i>
klukkhøne f.	-	høne som ruger. <i>Ej trur oss hæ ei klukkhøne no</i>
klure m.	-	1) person som er ein vriompeis, kallenamn. <i>Dæ æ nøke tej klure 'an æ vorten hanj då</i> 2) treneve, kløn. <i>'an va en klure tej å snikkere</i> 3) vedkubbe som er hard, vridd og umogleg å få sund. <i>Ej hæ store problem mæ å kløyve dinnja kluren dær ta steinbjørk</i>
klýfteskure f.	-	hesskure med klyft i enden skapt av greiner. <i>Ej må ha fleire klýfteskure før hæsa sig åver ende</i>
klælaus adj.	-	1) som har lite klede å velje i. <i>'o va klælaus, sa 'o, hadde ikkje ein einaste kjole se passa tej 17. mai</i> 2) som ikkje har, eller har lite, klede på kroppen. <i>Ej møtte en litt klælaus turgår på fjellja, i vindan å regne</i>
klønete adj.	-	lite flink, tungnem, keiveleg, lite hendig. <i>Uffa mej, 'an va klønete se ikkje fekk mål dinnja gångjen</i>
kløyvaròks f.	-	øks som er forma slik at ho er god til å kløyve ved med. <i>Ej hæ kjøpt mej den beste kløyvaròksa ej nøken gång hæ hatt</i>
klåmber f.	-	smal bergkløft, rivne i fjellet. Er brukt som stadnamn: <i>Klåmbra. Saud'ne gikk ut på Klåmber'ne</i>
klåre f.	-	lysning i skylaget. <i>Dær vart ei kåre åver Skòr'ne</i>
knakk m.	-	liten trestol utan rygg (<i>krakk</i>). Eks.: <i>pianoknakk, fjøsknakk</i>
knallje åt v.	-	sekke saman, vere utslått (av trøttleik eller festing). <i>Ej trur 'an hæ knallja åt, dæ vart visst for travelt i dag</i>
knarke v.	-	knuffe, småslåst. <i>Set 'kje kalvane for nær, då stend dei bærre å knarkast</i>
kne(i) n.	-	kne. <i>Ej æ låk i kne(i)nå (dat. fl).</i> <i>Dæ røyne på kne(i)e mitt å gå ondabakka frå fjellja</i>
kne(i)gå v.	-	be sterkt om noko, trygle. <i>Nei, ej vil ikkje kne(i)gå dei meir enn ej hæ gjort</i>
kne(i)høne f.	-	stakkar, ein person som ikkje kan ordne opp. <i>'an tok kne(i)hønå opponde armen å fôr mæ 'nå</i>
kne(i)snjòv m.	-	snødjupne opp til kneet. <i>Dæ hæ kòme en kne(i)snjòv i natt</i>
knelte f.	-	hard strid, tvist, vanske, knyte, tak. <i>Dæ va ei knelte gut før oss kom klar dei. Dæ va ei knelte å få dæ tej</i>
kneppe v.	-	knappe, legge i hop. <i>'an knappa tej slutt att jakkå si. Oss kneppa i hop hendene fleire ta oss</i>
kneppe adj.	-	knapt, vel lite, sparsamt. <i>Dæ vart litt kneppe mæ mjelk i dag</i>

knese v.	-	knise, fnise, småflire. <i>Taus'ne sat bærre å knesa, dei va litt blyge</i>
knett m.	-	knirk, liten smell, lyd. <i>Ej sat å venta på en knett i gånggølva, for då skýnte ej dæ at 'an va heimattkømen</i>
knette v.	-	knake, smelle, knirke. <i>Dæ va se nifst då dæ knatt i husa</i>
knevje v.	-	rote med, ta bort i noko unødvendig, leike med. <i>No må 'kje dòkke knevje so mæ mata, onga</i>
knoge v.	-	streve, arbeide trottig. <i>Oss knoga no på mæ dæ</i>
knokje m.	-	knoke, knokkel, kjøtbein. <i>Honden låg å gnog på en kjøtknokje</i>
knøllj m.	-	1) stor haug, bergknaus. <i>Då oss kom opp på knølljen, hadde oss ei god utsikt utåver bygda</i> 2) blomsterløk. <i>Ej hæ nøkre knøllja ned i kjelljara</i>
knøtt m.	-	1) småmygg. <i>Dæ aula ta knøtt då ej slo graset</i> 2) vedbrikke til å fyre opp gassgeneratoren på bilar under krigen (knøttbilar). Tørr ved, helst osp eller oreved, oppkappa og kløyvd til firkanta brikker på 7-10 cm. Knøtten vart levert i sekkar. <i>Kirkjemyna va fullj ta vej, å dær va knøtproduksjon onde krigja</i>
knøttgenerator m.	-	drivsystem for bilar, før og under krigen, pga. bensinmangel. Knøtt vart brend i ein stor tank festa til bilen og det vart då produsert vedgass (CO og metan) som gjekk gjennom forgassaren og vart tend i bilmotoren. Gassen måtte blandast manuelt i førarhuset då vedgassen var av ulik kvalitet. Denne gassen utvikla om lag 2/3 av normal kraft ved bensinbruk. Det vart fylt heile sekkar med knøtt i tanken og då kunne det køyrast 2-3 mil når det var bra fyr
		
		<i>Bil med påmontert tank for knøtt under krigen. Ein annan tank blir her påfylt knøtt frå sekken. Både buss, lastebil og personbil måtte ha dette utstyret</i>
knuskturr adj.	-	heilt tørr, tørr som ein knusk. <i>Brøde hæ blitt heilt knuskturt</i>
knusk m.	-	hard sopknute frå bjørkestamme som er turka (brukt for å lage eld i eldre tid). <i>Ej hæ samla mange knuska, dei ligg fram på låva</i>
knute på tråden	-	uvennskap, usemje mellom vene. <i>Ej trur dæ hæ vòrte knute på tråden mylljå 'nå Ola å 'ne Kari</i>
knyse v.	-	stappe, ete godt (helst til barn), presse (litt uvøre). <i>Nei, no må du æte å knyse ti dej, gut. 'an knyste bøkene ned'i ranselen sinj</i>
knyse f.	-	stor og kraftig kvinne. <i>'o Kari hæ vòrte litt ta ei knyse du</i>
knyst m.	-	svak lyd, livsteikn. <i>Ej hæ 'kje haurt en knyst frå dei, dæ hæ vore heilt musestilt</i>
knø v.	-	1) klemme, knipe, massere. <i>'an Ola knødde musklanje våre ette kampa</i> 2) elte deig. <i>'o knødde ei stor bølljedeig i går kveld</i>

knøst m.	-	blanding av skyrkost og smør. Ivar Aasen: et slags Ost, som tillaves av Kjernemelk
knøtrøg n.	-	deigtrøg av tre. <i>Dæ va et stort å fint knøtrøg du hæ dær</i>
knøvle v.	-	knurve, trykke i hop. <i>Pass dej, eller so ska ej knøvle dej</i>
ko m.	-	råmjølk, mjølk frå ku som har kalva. <i>Oss fekk nytte mykje ta koen, oss laga både pøttost å råmjelkskjeks</i>
kòdde m.	-	testikkel. <i>ân fekk fotballjen rett på testiklå sine, å fekk fryktelæ låkt</i>
kofte adj.	-	kjøvande, kvelande, med tung luft. <i>Ej må ut å få luft, dæ æ se kofte hær adæ ej bærre kaldsve(i)tta</i>
køggjen m. bf.	-	leik der det galdt å springe etter nokon og slå vedkomande på ryggen. <i>Kom no se leika oss køggjen. Æta bæta, no æ dæ du se hæ køggjen</i>
köhlje v.	-	kluse, bale, streve, ikkje få til. <i>Ej köhlja so mæ å få tej dinja hylljå adæ</i>
köhljefengje adj.	-	vanskeleg, når ein klusar. <i>Dæ va litt köhljefengje å få dæ tej, men ej klarde dæ tej slutt</i>
köhljevahljast v.	-	gå i surr, rote det til, når noko fløkjer seg, både bokstavleg og figurleg (bruk tunge- og pustelyden på sida i munnen her om du klarar det). <i>Dæ köhljevahljast nøke fyr 'nå då 'an skulde lese frå bokjene</i>
kokamat m.	-	mat som blir kokt (graut, suppe, fisk, kjøt osb.). <i>Nei no må ej lage oss tej nøke kokamat</i>
kokamaten, byte på	-	få eller gjere endring på noko. <i>Nei, no lyt oss byte på kokamaten snart, oss kanj 'kje halde fram mæ å gjere dæ på dinnja måten lenger</i>
kokfisk m.	-	nok fisk til eit måltid mat. <i>Nei ikkje mykje, men oss fekk no kokfisk</i>
kòks f.	-	her: flatbotna ause til vassbytta (m. kort handtak), austr, stor vassause. <i>Dær æ ei kòks oppi bÿtt'ne</i>
kòkse ti sez v.	-	drikke fort og mykje. <i>'an kòksa ti sez herlæ kaldevatn då 'an va fole tyst</i>
kòlband n.	-	kjede til å henge kòlå i. <i>Når røykstòvå va attlita, kveikte dei kòlå som hikk i kòlbande</i>
kòlbekande adj.	-	svært, totalt. Brukt for å forsterke uttrykk som: <i>Dæ va kòlbekande myrt i går kveld</i>
kòlblå adj.	-	svært blå. 'o vart se kòlblå i fjesa adæ ej vart redd for 'ne
kòlbot f.	-	baksida av kneleddet. <i>'an gjeng atti kòlbotå deira heile dagjen</i>
kòlbytte n.	-	rundkast. <i>'an gjorde minst tre(i) kòlbytte i Trolljstirennja</i>
kòle f.	-	tranlampe av smijarn (jarnskål), lyskilde i eldre tid som hekk i eit kòlband. (Vart kring 1900 erstatta av oljelampen) <i>Oss hæ tekje vare på ei kòle, pussa 'ne opp å hengt 'ne opp tej pynt</i>

			<p><i>Ei finpussa kôle. Der var fleire typer og modellar av ein slik tranlampe</i></p>
köllje f.	-	ku utan horn, gråköllje. Dæ va mest raudköllje i denj fløkkja	
köllje m.		kolle i terrenget (ås). Ska tru ka se æ attafyr dinnja kölljen dær	
kolne v.	-	bli kaldare, kjølegare. <i>Mjelkja hæ kolna litt no. Dæ hæ kolna litt, ej trur ej må innjatt, eg frys</i>	
kölmýr(k)t adj.	-	heilt, totalt nattemyrkt. Dæ æ lengje sia dæ hæ vore so kölmýrt	
kölv m.	-	hammar i bjølla. Kölven slo se hardt adæ oss haure dæ på lang lei	
kölove v.	-	velte over. <i>Enj ta oss kòlva på sykkel, å hanj vart blodig både på kne(i) å ølbøga</i>	
kölove auene v.	-	late att augene for å sove, sovne. <i>Ej trur ej vil kölove auene litt</i>	
köloveiv f.	-	kölå hekk ofte i ein trearm som kunne svingast frå veggen og fram over langbordet. Dær va ei köloveiv i røykstòvene, ho va fint forma og utskòra	
komers m.	-	bråk, styr, uro. Dæ va nøke te komers på dej då!	
kommar m.	-	frøknopp, lauvknopp, rakle. Dær æ mykje kommara på bjørkå i år.	
komme m.	-	bolle av krus, krusbolle. Dær va mange både små og store komma dær	
kompott m.	-	fruktdessert som er kokt av frukt av fleire slag med litt sukker, helst kokt med mest mogleg heimedyrka frukt. <i>Du væra for en og kompott du hæ laga</i>	
komse v.	-	somle, kløne, vente, tvile. Kom no, ka dæ æ du komsa mæ no då?	
komsestellj n.	-	styr, somlearbeid. 'o hadde fyre sez nøke komsestellj	
kønnj n.	-	korn. I går fekk oss truska kønnje mæ	
kønnjkaffi m.	-	kaffi laga av brende byggkorn. Før ein fekk ekte kaffi (før 1900) vart det nytta kønnjkaffi	
kønnjlòg m.		avkok av korn, til bruk til brygging etc. Ivar Aasen kallar det Maltvand (varmt vatn som er tilsett maltet i eit brygg). Peter K. Berdal seier det er "kaffi" av brend rug, dette var i tida før dei fekk rett kaffi, og kanskje under krigen. <i>Lòg</i> er avkok av noko, t.d. einelòg	
kønnjøl n.	-	heimebrygga øl av korn (av byggmalt) med tradisjonsølgjær. <i>Dæ æ en god tradisjon å bryggje kønnjøl. Dæ æ en god drikk for denj se lika dæ</i>	
kontakte v.	-	drye, bale, somle, vere sein. Ka du konta mæ no då, kom no!	
kope v.	-	sjå tomt fram i lufta. Dei sat no dær å kopte, va'kje nøke tak ti dei	

køppe v.	-	årelate, suge blod med sugekopp. <i>Dei køppa svölljfengra før i ti'ne</i>
køppehandklæ n.	-	tørkehandduk til kjøkkenutstyret. <i>Ej må ha et nytt køppehandklæ!</i>
køppelamb n.	-	lam som ikkje har mor eller som ikkje får mjølk hos mora slik at det må lærast til å drikke av flaske. <i>Oss hadde et køppelamb på sæter'ne som gikk atti føtå på oss heile tia (flaskelamb)</i>
køppetvøge m.	-	oppvaskklut, klut til vask av koppar, knivar og fat. <i>Sjå om du ser køppetvøgå, ej må týrke ta bora</i>
korje pron.	-	nokon av to. <i>Dei vild' ikkje gjere dæ korje ta dei</i>
kýrkje konj.	-	korkje (uttale med open y), ingen av to; <i>kýrkje fugl eller fisk</i> Nekting som gjeld begge og/eller alle ledd, <i>dæ æ 'kje kýrkje 'an Per eller 'an Pål</i>
kørstrøllj n.	-	sjøstjerne. <i>Onganje gikk på jakt i sjökanta ette kørstrøllj</i>
korter n.	-	kvarter, kvart time, 15 minutt. <i>Nei, dæ æ bærre et korter sia</i>
korå pron.	-	korkje den eine eller den andre, nokon av. <i>Dei vild'ikkje vaske klæa korå ta dei</i>
kost m.	-	her: stabel av vedstokkar, dunge av vedstrangar. <i>Dæ låg en stor vejakost oppmæ skota klar tej saging</i>
kòte v.	-	trengje/trykkje seg saman. <i>Dei kòta sez i hop no kÿnnje se best dei kunnje</i>
kòv n.	-	tett driv av snø, dumbe, støv. <i>Oss møtte snjòvkòven då oss ronda nese</i>
kòve m.	-	lite soverom innanfor røykstova. <i>'o låg innji kòva å kvilte middag</i>
kovne v.	-	kvelast, bli kjøvd av mangel på luft. <i>Offa mej, ej heldt nesten på å kovne</i>
kra m.	-	tett samling av hus, huskrull.
krahlij n.	-	vanske, innvikla arbeid, styr. <i>Dæ va nøke krahlij å få dæ tej</i>
krahlijje v.	-	halde på med noko vanskeleg, pusle og streve. <i>'o krahjla på mæ nøke heile tia, men dæ gikk seint</i>
krakje m.	-	reddhare, stakkar, liten feiging. <i>'an va en skikkelæ krakje, 'an rømde heimatt</i>
krakk m.	-	skammel, lav sitjemøbel (<i>skòr</i>) utan rygg og pute. Eks.: <i>fjòskrakk</i>
kram n.	-	stort og assortert utval av butikkvarer til bruk i dagleglivet. <i>Buda va fullj ta alslags kram</i>
krambud f.	-	landhandel, butikk med varer av alle slag til vanleg bruk. <i>Før i ti'ne va dær krambude i allje bygde, i dag meir moder'nde butikka mæ mindre kram</i>
kramkar m.	-	kremmar, skreppehandlar, krambuadrivar. <i>For å spæ på utkòmå va dæ mange se va kramkara visse tie på åre, dei reiste mæ skrepene</i>
kranglete adj.	-	kranglen, krangleoren, lett for å kivle. <i>'an va kranglete du, ga sez ikkje</i>
krape f.	-	sørpe av is og snø på sjø eller vatn. <i>Dær va slik krape adæ dæ va vanskelæ å ro for å drage ganja (garna)</i>

krapyl n.	-	nedsetjande uttrykk på person som var ille, som fungerte därleg, som var därleg likt. <i>Nei, hanj lika 'kje ej, 'an æ bærre et krapyl</i>
kregdå f. bf.	-	meslingane. <i>'o hæ fått kregdå, ho no stakkar</i>
kreist m.	-	1) press, trykk. <i>Dær va et visst kreist på gòlva, veit'ikkje om dæ tòlest</i> 2) person som er pinete, gnien, som er tilbakehalden. <i>Du æ en kreist, du unnje 'kje mej dæ slag ta mata dinå</i>
kreiste v.	-	presse, trykkje, tyne. <i>'an Ludolf kreista mykje saft utu dei eplå.</i> <i>'o fekk no kreista utu sej nòkre ord tej slutt</i>
kreke v.	-	1) krype, kravle, bevege seg tungvint. <i>Ej fór no dær å krak, dæ va litt ta ei utmark, steinete og fæl</i> 2) myldre, vrimle. <i>Nei, veit du, dæ krak ta rjupe på Mefjellja i går</i>
kreke i markå	-	opphalde seg/vandre og streve i uryddig utmark. <i>Ja ej fór no dær å krak oppi urå å le(i)tte ette saudå</i>
krekebær m.	-	svart bær som veks i utmarka, også kalla <i>krekling</i> . <i>Saft ta krekebær æ godt å lage vin ta</i>
krekehaubròt n.	-	noko som er ekstra vanskeleg, svært stort problem (brukt i Eidsdal). <i>Ditta æ no et heilt krekehaubròt å få tej</i>
krekse f.	-	1) samanfiltra, krokut og pjuskete tre eller buske (en kroget Green) <i>Dær sto ei krekse ta ei fure</i> 2) vrang, gretten, ufylseleg person (og dyr) 3) nytta om vanskeleg, kranglete kvinne. <i>Oss trefte ei se va ei krekse, ikkje tvil om dæ</i>
krekse v.	-	arbeide med noko vanskeleg og som er vrient å få til. <i>'an dreiv å kreksa mæ dæ længje før 'an fekk dæ sånn passe tej</i>
kreksestellj n.	-	innvikla og vanskeleg sak, noko som går på tverke. <i>Dæ va nòke kreksestellj alt i hop</i>
kreksete adj.	-	vanskeleg, kronglete, ulagleg. <i>Dæ va litt kreksete å få dæ tej</i>
krenke v.	-	fornærme, såre, trakke på. <i>Ej trur 'an vart litt krenkt ta ditta prata dinå</i>
krihlje v.	-	krisle, klø, lage irritasjon. <i>Krihljehoste</i> = turrhoste. <i>Dæ krihlja so i halsa minå, i dag hæ ej hosta å hosta heile ti'a</i>
krihljehoste m.	-	turr hoste av krisling i halsen. <i>Dinnje fortærande krihljehosten!</i>
krik m.	-	krok, krå, vinkel. <i>Krikane</i> (stadnamn) <i>'o le(i)tte i kvar enj krik, men tòflene va'kje å sjå</i>
krîm n.	-	snue, forkjøling, snørr (<i>snòr</i>). Ivar Aasen: "Snue. Et temmelig almindeligt Ord". På Island: <i>Krîm</i> = slim
krimsjuk adj.	-	vere kraftig forkjøla, ha sterk snue. <i>Nei, no æ ej blitt krimsjuk att, sett på oflaks</i>
krimsykje f.	-	hard forkjøling, influensa. <i>Ej trur dæ må kalljast krimsykje dette hær, æ se forkjøla adæ</i>
kringflødd adj.	-	når ein har sjø eller vatn på alle kantar. <i>Nei, men ser du, båten æ kringflødd dær 'an ligg no</i>
kring-gå v.	-	gå rundt noko. Oss måtte kring-gå allje myra, dæ va se vått i år
krisnaban n.	-	dåpsbarn, kristnabarn. <i>'o Olave å 'an Jo hæ krisnaban dinnje helgja</i>

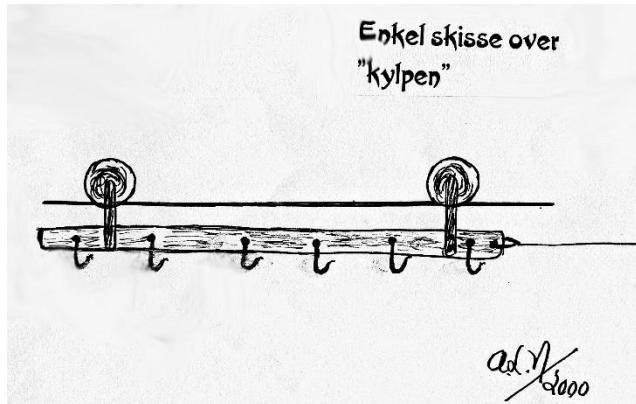
krisnaplegg n.	-	plagg, teppe som dei pakka rundt dåpsbarnet. <i>Krisnaplaggje va se bjart i fargå adæ</i>
krisne v.	-	døype (kristne). 'an Pål vart ikkje krisna før 'an va ett år
krite v.	-	kjøpe for å betale seinare, skrive på bok. <i>Ej hæ krita desse sko'ne (sko)</i>
krokapenn m.	-	krokete pennesplitt til blekkskriving (sjå <i>beinepen</i>). (sjå side 139) <i>Hæ du en krokpen å låne mej?</i>
krokfot m.	-	beinkrok, når nokon hektar ein av føtene slik at ein ramlar. Også brukt figurleg for å gjere på tverke. <i>Dei spente krokfot slik at sakja stoppa opp</i>
krökne v.	-	sekke i hop, bli kortare og samantrykt. <i>Dæ æ fole kyr 'an hæ krökna 'an Ola mæ no</i>
krokveg m.	-	omveg, lengre veg. <i>Dæ va en krokveg å velje dinnja råsa, dæ vart mykje lenger</i>
kròp n.	-	lite og trangt rom, ringt bustadrom, trong passasje mellom to bygningar el.l., trong plass. <i>Dæ va bærre et kròp, men oss fekk no plass allje. Ej fannj et lite kròp fram'i lø'ne</i>
kröppe v.	-	klore, grave (t.d. på skurver). <i>Ikkje sit dær å kröpp dej i øyrå, sei ej</i>
kröppong m.	-	liten torsk. <i>Nei, men oss fekk fleire kröpponga</i>
krot n.	-	utskjering, måling, utsmykking, figurar, teikn. <i>Dær va mykje fint krot på ølböllja. Krotakake</i>
krôte v.	-	lage figurar, teikn og utskjeringar. <i>'an va en klÿppar tej å krote på kiste, skrin å skåpe, 'an hadde krota nej dei finaste ros 'ne å figura</i>
krubbe f.	-	trebur, trekasse som ein la fór i til dyra. <i>Krubbå va laga ta húnvej</i>
krubbebit n.	-	sjukdom eller trong hos hestar som gjer at dei bit sund krubba si. <i>Nyehesten som 'an besten kom mæ forrige vike, viste sej å ha krubbebit</i>
kruhlje v.	-	arbeide seint og klønete, fikle med noko. <i>Ka dæ æ du kruhlja mæ no då, du må snart få frå dej ditta arbeide</i>
krukjen, gå v.	-	bli øydelagd, gå sund. <i>Sykkeln hæ gått heilt krukjen</i>
krus, gjere v.	-	gjere ære og stas på. <i>Dei gjorde krus på 'ne kan du skyne då 'o vart kretsmester</i>
krusbròt n.	-	deler av sundslege krustøy, glas, skål etc. <i>Oss fannj nòke krusbròt, då skýnte oss dæ dei måtte ha knust nòke</i>
kry adj.	-	1) overlegen, vere ovenpå. 'an va se kry adæ 'an va 'kje tilnærmelæ 2) stolt og glad. 'o va kry ta dei kan du no skyne 3) (verb) = vrимле, myldre, yre. <i>Dæ krydde ta pissemaur dær vi sat</i>
kryl m.	-	pukkel, rund rygg. 'an hadde en kryl på ryggja.
krylryggja adj	-	når ein person er kroket og har rund rygg. 'an Ola hæ vòrten se <i>krylryggja i dæ siste. 'an gikk heilt krylryggja ta dæ 'an bar</i>
krympe v.	-	1) bli mindre, gå i hop. <i>Strømpene hæ krympa so i baskja a'dæ</i> 2) feire ein premie ved å drikke ein sup av pokalen. <i>Oss krympa allje staupa oss fekk i Trollstirennja ved fyste anledning</i>

kryne v.	-	tukte, nedkjempe, dukke. 'an krynte 'nå nejåt
krypling m.	-	ufør person, krøpling. Også brukt for å illustrere ein fysisk tilstand. <i>Nei i dag æ ej en krypling, ej æ se lår i ryggja adæ</i>
krytel n.	-	krøter. <i>Krytela va 'kje å sjå nåken plass.</i> <i>Dær va mykje brems på krytelå</i> (dat. fl.)
kræ f.	-	1) liten aure. <i>Oss fekk ei hånk mæ kræ, små, men dæ æ bra steikjefisk.</i> 'an Harald fekk toåtjue kræ 2) fleirtal av ei krå (krok). <i>Dær va hybelkanina (lodottar) i fleire kræ enn ej trudde</i>
kræganj m.	-	garn til å fiske aure med. <i>Ej hæ kjøpt mej to kræganj tej (ganj = garn)</i>
kræm adj.	-	når snøen er fuktig og tung. <i>Dæ va kræmsnjòv, å då kom oss oss heldigvis onda</i>
kræmfønnj f.	-	ras av våtsnø. <i>Dæ va heldigvis bærre ei kræmfønnj, 'o gikk se seint adæ oss kom oss onda</i>
kræmsnjòv m.	-	tung, våt vårsnø. <i>Dæ æ kræmsnjòv heilt tej topps no trur ej, å dæ æ fare for ei kræmfønnj dær framme</i>
kræ'nå f. fl. bf. dat.	-	krærne. <i>Oss hæ sopa i allje kræ'nå, se no æ dæ reint</i>
krøbelt adj. n.	-	trongt og vanskeleg, innfløkt. <i>Dæ va krøbelt i gamlefjøsa du</i>
krøkje f.	-	kvinne som har problem av gikt, alder o.a. <i>Nei, 'o hæ blitt ei krøkje no, stakkar</i>
krøkje v.	-	setje fast, henge fast noko. <i>Ej krøkte fast slukjen i ei rot i Storhýla</i>
krøkje se nej v.	-	bøye seg ned. 'an krøkte se nej attom en Stein då 'an såg hjorten
kråkete(i)ng n.	-	folkesamling som diskuterer høglytt lite viktige saker. <i>Oss prøvde å diskutere sakja seriøst, men dæ vart opp i et kråkete(i)ng tej slutt</i>
kråketæ(r) f. fl.	-	vanskeleg og utslektig handskrift. <i>Resepten va uteselæ for vanlæ folk, slike kråketæ(r) æ dæ bærre apotekje se forståend</i>
krånglete adj.	-	uryddig, innfløkt, vanskeleg. <i>Dæ va ei krånglete mark å gå ti, fulljt ta blom å kratt</i>
krånk adj.	-	skrøpeleg, vesal. 'an æ vörte nåke krånk ta gikt'ne, hanj mæ
kua adj.	-	avrunda, bøygð. <i>Dinnja sofaryggjen hæ ei nåke kua form, kunnje vore litt rettare. Fjellja på dei kanta va nåke meir kua enn våre</i>
kubbe adj.	-	når noko er tvert, tjukt og kort. <i>Stauren æ vörten se kubben adæ.</i>
kubbe m.	-	kort del av ein stokk/vedstrange (eks.: vejakubbe = vedkubbe)
kubein n.	-	snikkarreiskap, om lag halv meter lang jarnreiskap forma slik at det er lett å ta ut spikar osb. <i>Hæ du sett kubeine mitt, no treng ej dæ fole</i>
kuffert m.	-	koffert. <i>Ej hæ kjøpt mej ny kuffert</i>
kukkelur m.	-	1) nemning på mannsperson som ikkje er noko til kar, ein raring, ein surpomp, ein som sturer <i>Nei, sit ikkje dær som en kukkelur, gå å hjelpe dei</i>

		2) lite dyr, snigel i sniglehus i fjøra. Opprinnleger er <i>kukkelur</i> eit sniglehus (Ivar Aasen)
kukkelure v.	-	sture, sitje still og mutt. <i>Neimen, dæ æ no væl ikkje nòke å site dær å kukkelure ette</i>
kuldeflage f.	-	brå og sterkt kuldekjensle i kroppen. <i>Ej fekk plutselæ ei kuldeflage, dæ kjennjest ut se dæ ej hæ fejber</i>
kulp m.	-	høl i elva. <i>Oss ha en kulp nejafør Sevringarden dær oss bada både titt å ofte når dæ va govér</i>
kulse v.	-	småfryse, kjenne kulde i kroppen (mindre enn å fryse). <i>Oss kulsa litt ette dæ sola hadde gått nej</i>
kume adj. n.	-	trongt og mørkt, kvalmande; også om tilværet. <i>Nei, dæ va se kume adæ oss måtte ut i friluft</i>
kummerlæ adj.	-	vanskeleg, trangt, ringt (om levestandard). <i>Ej sit so kummerlæ adæ ej vert heilt skeiv i ryggja. Dinnja familjen ha dæ litt kummerlæ</i>
kune f. fl. bf.	-	kyrne (fl., bunda form av ku). <i>Sjå om du ser <u>kune</u> mine mæ = sjå om du ser kyrne mine også</i>
kupe f.	-	skålforma, stor fordjuping i terrenget, kopp. <i>I Storkupevatna va fiskjen raud i kjøta å stor</i>
kure v.	-	1) liggje still, slappe av og ha det godt, stå still. <i>'o låg å kurte innji ullteppa. Kyra sto å kurte opponde ei òsp</i> 2) skrante, vere slapp, matt m.m. 'an hæ gått å kurt i mange dage no
kurång m.	-	fattigmansbiljard. Brettspel (av <i>Couronne</i> , fransk). Firkanta brett t.d. 1m x 1m med hol i kvart hjørne, 15 kvite små ringar og 15 svarte, 4 kører (puttestenger), 4 köringar. Kan spele 2, 3 og 4 personar, gjeld å slå småbrikkene ned i hola etter bestemte reglar. (kurong) <i>Oss ha kurång-turneringa i hopetal i Melchior-kjelljara</i>
kurås f.	-	rås, sti i utmarka der kyrne gjekk. <i>Oss fylgte ei kurås tej fjells</i>
kurre v.	-	lage halslyd som romlar, lage koselyd i halsen, male. <i>Oss haure kyr rypene kurra oppi si'ne åvafyr oss</i>
kurrebæ m.	-	ord for lam og sau når vi snakkar med barn. <i>Sjå allje fine kurrebæanje Kari, å kyr lårmba hòppa å sprett</i>
kusmå f. bf.	-	smittsam sjukdom der barn får svært hove ansikt, (<i>kjakesykje, kinntaske</i>). <i>No gjeng kusmå att, å mange eleva må vere heime frå skula</i>
kustus m.	-	orden, age, kontroll, styring. <i>Ej ska sei dej dæ at hingsten heldt kustus mæ fløkkja sinå</i>
kvefs m.	-	kveps (insekt). Også brukt om ein hissig og oppfarande person. <i>Ej trur dær æ et kvefsebol opponde raft'ne. 'an Per oppførte sei som en kvefs</i>
kveik m.	-	1) nytt mot, lyft, friskt mot. <i>'an fekk en kveik då 'an ændelæ såg hyttå långt dær framme</i> 2) turka ølgjær (tradisjonsgjær). <i>'an týrka kveikjen på pergamentpapir, se dæ 'an brukte 'nå år ette år. Hæ du nòke kveik te mej, kveikja mi hæ vòrte dårlæ</i>
kveikje f.	-	opptenningssaker (spøner, turre trefliser, papir osb.). <i>Kan'kje du ta mæ dej nòke kveikje når du æ ute likevel</i>

kveikje ti v.	-	tenne på, gjere opp eld. 'o kveikte ti uljelampen å dæ vart steming mæ enj gång. 'an kveikte ti pipå si rett se dæ va
kveil m.	-	rull av tau, sén o.l. <i>Dær ligg enj tògakveil fram'i vejaskòta</i>
kveile v.	-	lage kveil av tau, snøre etc. 'an va skikkelæ fle(i)nk tej å kveile linå.
kveile se nej v.	-	legge seg nedpå, køyre. <i>Ej fekk no kveila mej nej ei stond tej slutt</i>
kveis m.	-	makk, rundorm i fisk. <i>Tòskjen va 'kje ætande, 'an va fullj ta kveis</i>
kvekke v.	-	her: kny, mukke, gi lyd. 'o va heilt stillj, dæ kvakk ikkje ti 'ne same kyr dei prøvde
kveldast v.	-	verte kveld, gå mot kveld. <i>Oss må syle opp no, dæ tæk tej å kveldast</i>
kvelde v.	-	slutte å arbeide om kvelden, ta kvelden. <i>Nei, no må oss kvelde, dæ æ myrt alljereie</i>
kveldssæte n.	-	samling av folk om kvelden der ein pratar om ulikt (sjå oppesòte). <i>Oss ha et kveldssæte i går mæ mykje go mat å drikke</i>
kvennj f.	-	kvern (vasskvern, kjøtkvern, mandelkvern osb.). <i>Prestekvennja mol jamt og trutt onde heile krigja (krigen). Kvennja låg nær veia, men likevæl i skjul. 'o Bertine fekk vatn på kvennja i dag. (Ho fekk noko å snakke om vidare)</i>
kvennjast v.	-	bli kverna (korn, kjøt etc.). <i>Kònnje måtte kvennjast på rett måte</i>
kvennjelv f.	-	lita elv (grov) med vatn til vasskverna (bekkekverna). <i>Kvennjelva rannj friskt å godt, å dær va ingjen fåre mæ kvennjavatn</i>
kvennjakallj m.	-	kvernkall. 'an sleppte opp vatne, å kvennjakalljen tok tej å rusle å gå
kvennjastein m.	-	kvernstein. 'an Lars fekk skjerpa opp att kvennjasteinanje
kvennjavatn n.	-	vatn til renna som går ned til kvernallen i vasskverna. <i>Dær va nok kvennjavatn heile åre</i>
kve(i)ol m.	-	syltflesk. <i>Dæ va vanlæ mæ kve(i)ol tej jul</i>
kveppe v.	-	stökke, bli skremd, skreme. 'an kvöpp se dæ 'an vart kvit i fjæsa. 'o kvepte 'nå rett se dæ va. Ej kvöpp fole då 'an Inge sende av gárde et sköt
kverke v.	-	1) ta livet av, kvæle, karnafle, gjere ende på. <i>Ej fekk no endelæ kverka dinja hersens kvefsen. Pass dej no, enn so kverka ej dej!</i> 2) skjere halsen over på fisk <i>Oss kverka allj sild i gárkveld</i>
kverrsete v.	-	beslaglegge, konfiskere, stoppe, ta med lov. <i>Båten vart kverrsett, å dær sto oss, fekk ikkje fiske meir</i>
kvervel m.	-	1) straum i elva som går i ring. <i>Dær va en so sterk kvervel i elvene adæ fiskesnøre vart verande dær</i> 2) stad i håret på hovudet der håret veks/ligg i ring. 'an hadde to tydelæ kvervela i haulda
kvervelvind m.	-	hardt vindkast som går i ring, <i>tynnjaknute</i> . Også brukt om folk som bevegar seg ekstra snøgt.

		<i>Dæ he(i)tte se dæ at kvervelvinden va se sterk adæ 'an røyste en steingar på ende. 'o Kari for som enj kvervelvind å fekk sánke i hop saud'ne i en fart</i>
kvete v.	-	kvesse ljåen med bryne. <i>'an kveta ljåen sinj, men dæ hjelpte ikkje dæ slag, 'an va like okvass</i>
kvetel m.	-	ullteppe, sengeteppe. <i>Kvetelen va rein og fin, hanj</i>
kvi sez v.	-	grue seg for noko, vegre seg, vere liten lysta på. <i>Nei, dæ æ kje noke å kvi sez for. Ej kvidde på å gå åleine, dæ va se myrt</i>
kviafullj adj.	-	når ein grur seg for noko. <i>Ej ser dæ du æ litt kviafullj, men ta dej sammen, gå no</i>
kvialaus adj.	-	når ein er utan sut for noko. <i>Dæ æ se kvialaust no for ti'ne, folk hæ god økonomi, arbeid, å dæ se trengst ta allje slag</i>
kviasamt adj.	-	når ein kvier seg for noko. <i>Dæ va litt kviasamt å starte på tur i dæ vêra</i>
kvie f.	-	1) innhegning for dyr til beiting, mjølking eller nattlege. <i>Låmba gjeng oppi kvi'ne</i> 2) ulyst, det at ein gruer seg for noko <i>Dæ va ei kvie å stå opp i detta grisevêra</i>
kvigekalv m.	-	nyfødd kalv av hokjønn. <i>Oss va heldige, dæ kom en kvigekalv</i>
kvihlj f.	-	lita øy eller halvøy i elv. <i>Elva flødde opp å rannj åver kvilhja</i>
kvinnesi(d)e f.	-	den sida som kvinnene før i tida sat på i kyrkje og forsamlingshus. Det var vanleg at kvinner og menn sat på kvar si side av midtgangen. Kvinner til venstre og karar til høgre på veg inn i kyrkja (sjá <i>karasi(d)e</i>). 'an skjøgla býrt på 'ne Kari se sat på kvinnesi'ne
kvissenhelja f. bf.	-	pinse(helga). Også <i>kvissenalta</i> = pinseafta, <i>kvissendag</i> = pinsedag, <i>kvissenvikå</i> = pinseveka, m.fl.
kvist m.	-	her: rom på loftet under ei ark eller tilbygg. <i>'an låg oppå kvista å purka åsov</i>
kvite markja v.	-	legge litt snø på marka. <i>Hæ dæ kòme nòke snjòv i natt? Ja, 'an hæ no kvita markja</i>
kvite på v.	-	legge litt nysnø på bakken. <i>Ej trur dæ hæ kvita på litt</i>
kvitebikkje f.	-	det kvite i augo, augekvite. <i>Veit du, oss såg bære kvitebikkjene ta dei</i>
kvitekaren m. bf.	-	snønen. <i>Nei, i år hæ dæ vòre stusslæ, dæ æ långt på åre, å kvitekaren hæ 'kje vist sez</i>
kvitne vekk v.	-	vere i ferd med å besvime (<i>ovite</i>), bli sterkt uvel, (kanskje besvime). <i>'o Kari kvitna vekk for oss, men kom sez då 'o fekk litt kaldt vatn i fjæse</i>
kvitte sez mæ v.	-	få frå seg noko, lesse av seg noko. <i>Oss kvitta oss mæ allje tongue tåntka nòkse fort</i>
kvørve v.	-	1) rake saman flathøyet i lange rullar for å verne det mot fukt (gjerne om kvelden). <i>Ej hæ vòre ute å kvørva nòke høy ej hæ åvei lø'ne</i> 2) fortid av verbet kverve = minke, avta. <i>Ej trur du hæ kvørve litt i dæ siste ej</i>
kylld f.	-	kulde, kaldvêr. <i>Kyllda va 'kje å spøkje mæ, oss fraus se dæ oss hakka tennj. Uff, no trur ej kyllda tæk mej</i>

kyle v.	- kaste hardt og snøgt. 'an kylte frå sei greipa
kylp m.	- 1) handtak på trebytte. <i>Nei sjå, kylpen hæ ramlia ta</i> 2) tohjula "vogn" på løypestreng. Vogna var ei flat jarnstang med krokar for å feste godset og som hekk under to trinser på strengen. Stålwire var festa til <i>kylpen</i> for framdrift og kontroll
	 <p>Enkel skisse over "kylpen"</p> <p>a(y) dooo</p>
	<p>Skisse over vogna på ein dobbelspora løypestreng. Denne vogna kalla oss <i>kylpen</i></p>
kÿndel m.	- fakkel. Oss fekk laga oss nòkre kÿndela (Kÿndelsmess = 2. februar er katolsk messedag).
kynnje f. fl. bf.	- ku i fleirtal og bunda form, kyrne. Oss hæ funnje allje <i>kynnje</i> våre i kveld. <i>Leigekynnje</i> va 'kje å sjå nòken plass
kÿr adv.	- korleis. <i>Kÿr oss ska gjere dette då? Kÿr vil du ha dæ?</i>
kÿr då?	- kvifor (det då)? <i>Kom her, du kan 'kje gå dær! Jammen, kÿr då?</i> Trykket her er viktig
kÿr då?	- korleis (gjere det då)? <i>Kÿr vil du få tej dæ då?</i> Trykket viktig her også
kÿrleis'ne adv.	- korleis, på kva måte. <i>Kÿrleis'ne ska oss gjere dette då ska tru?</i>
kÿrå pron.	- av kvar, kvar si. <i>Ta to ta kÿrå, du</i> = ta to av kvar du. <i>Dei sat på kÿrå si'ne i båta</i> = dei sat på kvar si side i båten
kÿrkne v.	- svelgje rangt, setje fast noko i halsen, nesten kovne av mat/drikke i halsen. <i>Nei uffa mej, no heldt ej på å kÿrkne</i>
kyse f.	- gammal kvinnelue med band under haka og som sit litt bak på hovudet. 'o Guri hadde ei fin kyse, stoffet va ta fløyel mæ rose på
kÿsel m.	- liten rund (og flat) "ost" laga av myse, av kosten av sist kokte mjølkemålet på sætra. Osten vart laga rund og flat med små horn og gjerne <i>krota</i> på, og oft stempla. <i>Kÿselane</i> vart t.d. brukt som hemmelege gåver til guitar på første dansen om hausten etter at sætringa var over. 'o ga denj finaste kÿselen 'o hadde tej 'nå Karl
kyte v.	- klage, syte. <i>Ka dæ æ du kyte for no då, se bra se du hæ dæ?</i>
køyle f.	- smal renne, kanal i vatnet (for båten). <i>I Køy'l'ne se låg dær alljereie mange båta, dæ va næsten fulljt</i>
køyne f.	- kvise, tyte. <i>Ej hæ fått fullt ta køyne</i>
køyse f.	- kalleord på urimeleg og trasig kvinne (skjellsord)
kåne f.	- kone, ektefelle <i>Hæ du sett kånå mi?</i>

kångel m.	-	fleire bær eller frø samla, klase av bær(tytebærkångel, rognebærkångel) <i>Ej fannj fleire kångla mæ rips se va modne. Ej fekk en furekångel rett i haude</i>
kångle f.	-	edderkopp, vevkjerring. <i>'o sette ti et hyl då 'o oppdaga ei kångle i trøppene</i>
kånkre v.	-	syte, klage, sutre. <i>Dei kånkra å klaga heile tia</i>
kår n.	-	gamlefolket sin del av gardsproduksjonen, rett til bustad og opphold. <i>Dæ vart sagt at dei hadde godt kår dei to</i>
kåre se tej	-	<i>manne seg opp, ta seg på tak.</i> <i>Ej hæ endelæ kåra me tej å bryggje litt att</i>
kårfolk n.	-	gamlefolket på gard og som har kår frå ungefolket. <i>'an Per å 'o Kari hæ blitt kårfolk dei mæ no</i>
kårkallj m.	-	mann som har kår. <i>Ej vart kårkallj før ej hadde tenkt mej, men slik æ dæ</i>
kårkone f.	-	kone som har kår. <i>Dæ æ i grunnjen kjekt å vere kårkone, æ fri tej å passe onga når ej vil</i>
kårmjelk f.	-	mjølk som er ein del av kåret. <i>Kvar dag kom 'an Ihjl-Ola innj mæ kårmjelkjene</i>
L		
labank m.	-	bord/fjøl som forsterking av skøyte eller side. <i>an slo på to labanka, å borde vart stødigare</i>
la(d) n.		velordna stabel av material, ved, stein og liknande. <i>Vejala(d), neverla.</i> <i>Dær ligg et la(d) mæ veggbor opponde stabbura</i>
la(de) v.	-	leggje ladning i eit gevær, leggje dynamitt i holet. <i>Oss lada godt å rota fauk tej himmels</i>
lag n.	-	1) veremåte, grunnhaldning, anlegg. <i>Dei hadde lag tej å rope høgt åver det meste</i> 2) eit ord som er brukt i mange samanhengar: <i>lag</i> = selskap, fest ('o hadde et lite lag i gårkveld) <i>hjertelag</i> = godvilje <i>bygdelag</i> = bygd, område i bygd <i>ha lag</i> = emne til å utføre noko (<i>ha godt lag mæ dyra</i>) <i>handlag</i> = flink med hendene <i>målingslag</i> = strøk med måling <i>sandlag</i> = belte i jorda med sand <i>gånglag</i> = måte å gå på <i>idrottslag</i> osb.
lagge v.	-	lage trekar, trebytter av stavar og med trebotn. Opphavleg var dette å setje spor i stavane til botnen. <i>'an Tore va flenk tej å lagge bytte, ambara osb.</i>
lagje, ut av	-	ut av humør, ute av seg, sinnstilstand. <i>Ej ser dæ på 'nå, 'an æ ut av lagje i dag. 'an va i grunnjen heilt ut av lagje</i>
lakebrend adj.	-	øydelagt, skada pga. for mykje <i>lakje</i> . <i>Silda va se lakebrend adæ 'o va'kje ætande</i>

laketurr adj.	- innturka pga. for lite <i>lakje</i> . <i>Ansjosen hæ vòrte laketurr</i>
lakje m.	- lake (saltlake, sukkerlake), vatn tilsett t.d mykje salt eller sukker. <i>Silda låg i lakje i fleire dage</i>
lamb n.	- lam. <i>Dei va fine smålåmba (bf. fl.) no du, hoppa å sprett gjer dei mæ</i>
lampeglas n.	- glas til oljelampe (over veiken). Diameter på lampeglaset nedst blir målt i "linjer". Det er t.d. 12, 14, 16,18 linjers glas. 12 linjer er ein tomme (2,5 cm per diameter, ca. 2 mm per linje). <i>Lampeglase i Storvasshytt'ne va knust, dæ må erstattast snarast</i>
lampeljòs n.	- lys berre frå lampe, motsett: <i>dagsljòs</i> . <i>Oss sat i lampeljòsa å dæ va se vidt oss kunnje lese aviså</i>
land n.	- her: flytande husdyrgjødsel. <i>'an kjaure land heile dagjen, å dæ lukta ikkje nøke særлæ</i>
landgå v.	- drage ein båt langs land. <i>Oss måtte landgå mæ båta et godt stykkje fordi dæ ble(i)s slik</i>
landkunnje f.	- geografifaget på skulen før. <i>Landkunnje va dæ kjekkaste ej visste</i>
landrøne f.	- vind som blæs frå land, ut fjorden. <i>I dag va dæ jamn og hard landrøne heile dagjen. (Motsett: <i>utrøne</i>)</i>
landtrøllj n.	- person som er utan båtskyss, som er for sein til båtavgang, som står att. <i>Veit du, oss vart ståande landtrøllj i Eidsdala, trur 'kje du dæ at karanje hadde rodd sin veg</i>
lappe m.	- frosk. <i>Ha-ha, dæ va bærre en lappe</i>
lappegòple f.	- klump med froskeegg. <i>Dæ låg mykje lappegòple i grøft'ne</i>
lapøyrd adj.	- når øyrene på dyr heng ned. Også brukt om personar som er skuffa, gjort noko fåfengt eller er mismodig, er skuffa, slukøra <i>'an va lapøyrd 'an Per i dag, veit ikkje ka dæ æ. Oss sat dær lapøyrd fleire ta oss, oss visst'ikkje ka oss skulde gjere.</i>
larkje m.	- turr, hard lortklump (t.d. på husdyr), samanfiltral hår. <i>Dyra va 'kje fri for å ha larka på sej. Sauden hadde en stor larkje i ull'ne</i>
larsok	- kyrkjeleg minnedag 10.august (larsmesse), minne om St Laurentius. Merkedag for haust- og vintervêret
larv m.	- 1) därleg, upåliteleg, udyktig kar. <i>Drengjen æ vòrte litt ta en larv</i> 2) noko som er därleg, som ein mislikar. <i>Dæ va bærre nøke larv heile greiå.</i>
larve v.	- gjere därleg eller lite arbeid, gjere noko unyttig, vere uvirksam <i>Ej gjeng no hær å larva, dæ vert ikkje nøke gjort mæ mej</i>
lasen adj.	- utslit, veik, makteslaus. <i>Uff, ej vart so lasen ta den lange tura adæ ej må bærre sete mej nej</i>
lask m.	- slateplate på den del av åra i robåten som ligg mot årepinnen og keipen, slitelag av tre. <i>Laskanje på åranje va heilt utslit'ne, dei hadde rodd heilt frå Stord</i>
laskesyil m.	- syl som er krum i enden, brukt til å sy sko. (Sylen vart smurd med feitt). 'an Bern skomakar brukte laskesylen flittig. <i>'an Karl sve(i)tta som en laskesyil</i>

late <i>sej</i> v.	- kvile seg, vere lat. <i>I dag hæ ej lata mej heile dagjen</i>
late <i>vel</i> v.	- seie noko positivt, gi ros. 'an let vel åver arbeide vårt dinnje gongen
latein m.	- ladestokk for munnladningsgevær (også pussestokk), og i boreholet ved sprenging med dynamitt.
latstrøkk m.	- svært lat kar, lathans. <i>Hæ du sett slik en latstrøkk, dæ vert ikkje gjort dæ slag mæ 'nå</i>
lau n.	- lauv. <i>Nei, no leve oss i lau'nå</i> = no er vi lauvet, dvs. har nøgda av noko, lever i overflod, har det godt. Først brukt om dyra som hadde rikeleg med fôr, seinare overført til folk. <i>Laue vart ti'læ grønt i år</i>
laufallj n.	- at lauvet fell om hausten. <i>Ved laufalljstide ...</i>
laujarn n.	- liten "ljå" til å hogge lauvkvistar under lauvsankinga
laukjer n.	- bunt, knippe av ferske lauvkvister (brukt til dyrefôr). <i>Oss laga mange laukjer forrige vike</i>
laukniv m.	- stor kniv til å skjere kvistar til laukjeret, kniven har krum odde. <i>Du må kvesse litt laukniven dinj no, trur ej</i>
launave m.	- usikker tyding. Kan det vere trestomnen som står att etter lauhogsten?
lauònnj f.	- lauhogsttid, lauvvinne. <i>Dæ æ ti for lauònnj no, i mórgå býnde oss</i>
laup m.	- rundt/ovalt trekjerald med lòk og handtak laga av tynt og bøygt tre. (<i>tine, nistelaup</i>). <i>Ej hæ en fin laup se stend oppå hyll'ne dær</i>
laus adj.	- 1) ikkja fast. <i>Jora va litt laus</i> 2) ikkje bunden eller sikra. <i>Båten va laus, 'an låg å dreiv</i> 3) fri, laus, utan hinder. <i>Dei fór i lause luft'ne. Dæ va lauseld dær</i> = det var brann der
lauskar m.	- ein som berre tek seg tilfeldig arbeid, ungkar. <i>Dær va ofte en lauskar i bygd'ne. 'an va enj ta lauskarå, å dæ va dæ mange ta</i>
lausmylt adj.	- lett mjølka, når ei ku gav lett ned mjølka (<i>lettmylt</i>), motsett: <i>tongmylt</i>
lausmunnja adj.	- litt for lett til å prate, når ein snakkar om ting som ein helst skal teie om <i>Nei, ej synest dei æ litt for lausmunnja no, ditta må'kje oss snakke om</i>
lausbe(i)tt adj.	- lett å slå (om graset); motsett: <i>harbe(i)tt</i> . <i>Dæ va bra lausbe(i)tt i dæ slætta</i>
lause lukt'ne, i	- oppe i lufta, opp frå bakken. <i>Ej haure 'an ropte om hjelp, å då ej kom fram såg ej adæ 'an fór i lause lukt'ne</i>
lauslivna(d) m.	- usømeleg livsførsel. <i>No seie ej dòkke dæ adæ ej vil ikkje ha nåke lauslivna ta dòkke</i>
lausreipa adj.	- utan noko å bere på rygg eller i hand. <i>Oss gikk lausreipa ette at oss fekk løypestrenganje</i>
laust liv	- magesjau. <i>Nei, i dag hæ ej so laust liv adæ dæ kanj vere måte på</i>
le(i) n.	- led, grind. <i>Oss fekk 10 øre for kvar bil oss åpna le(i)e for</i>
le(i)kåne f.	- kvinne som hjelper folk med leddproblem. <i>'o va ei kjend le(i)kåne som hjelpte mange</i>

le(i)læ adj.	- lagleg, lettvint, lett oppnåeleg, heldig. <i>Aljt låg se le(i)le tej adæ dæ va ei lyst. Dæ va skikkelæ le(i)læ at ej fekk skjuss</i>
le(i)ug adj.	- mjuk og smidig, ledig (om person). <i>Snakka mej om en le(i)ug kar!</i>
leddik m.	- lita skuffe i ei kiste eller ein skrivepult. <i>I leddikja brukte dei å gøyme smykke å andre ting dei var redde for</i>
legd f.	- 1) tidlegare eit visst antal gardar i distriktet som i fellesskap var pålagt visse plikter overfor kongen/samfunnet. M.a. utskriving av soldatar 2) visst antal gardar som tilsaman hadde skatteplikt og underhald av fattigfolk. Fattigvesenordning; fattige skulle etter tur få hus og mat på gardane innanfor eit bestemt distrikt. Ordninga varte frå om lag år 1200 og til 1900 då ein fekk ei ny lov om fattigvesenet. Då vart det innført ei anbodsordning der det vart utbetalt kontantar til dei som ville ta seg av fattigfolk.
legdekallj m.	- mann som var på legd. <i>Viss legdekalljen va frisk eller sterk nok tej dæ, va 'an mæ på lettare arbeid.</i>
legdekåne f.	- kone som var på legd. <i>Legdekånå va mæ å plukka pote(i)te, samla kvist tej kveikje osb.</i>
lege f.	- 1) liggjeplass for dyra i naturen. 'an Ivar fannj ei hjortelege. 2) at ein er liggjande til sengs. 'o fekk ei lång sjukelege
leggje brett på v.	- legge vekt på. <i>Nei, dæ æ 'kje nøke å leggje brett på, oss gjer dæ slik se før</i>
leggje hauda i blót	- tenkje hardt på ei løysing. <i>Oss la hauda i blót å då fekk oss tej ei skikkelæ løysing</i>
leggje i blót v.	- bløytlekke noko, leggje i vatn. 'o la borddukjen i blót tej næste dag
leggje i hop v.	- leggje saman, addere, finne løysing. <i>Kan'kje du leggje i hop dæ ej skulda dej, so ska ej ordne betalingja. Oss la i hop to å to å då skýna oss heile greiå, dæ va hanj se hadde gjort dæ</i>
leggje sez fýre v.	- bli liggjande i senga fordi ein er sjuk eller har andre problem. <i>Nei, 'an la sez fýre ei heil vike, ej veit'ikkje ka dæ æ se feila 'nå. Husdyra la sez også fýre i skogja av å tej</i>
leggje sez vekk v.	- brukt om kyrne som ikkje kom heim eller til støls om kvelden. <i>Ut på seinsommaren va kynnje føle tej å leggje sez vekk</i>
leggje tej palings v	- springe av stad i full fart. <i>an Iver overraska epletjuane, å dei la tej palings dæ beste dei vannj</i>
legst nej v.	- bli sjuk og sengeliggande. <i>Nei, 'an lagst nej i går, 'an va 'kje bra</i>
lei adj.	- vond, trasig. 'o hadde en lei hoste
lei f.	- veg, lei, retning. <i>Oss gikk skogleies heim att</i>
le(i)mus f.	- små ukontrollerte muskelrykningar (i auge, fot osb.). <i>'an va se plaga mæ le(i)mus i et aue</i>
leite n.	- 1) omtrentleg område. <i>I skogaleita dær frame.</i> 2) omtrentleg tid. <i>Ved middagsleite og ved jonsokleite (jonsoktider)</i>
leite v.	- her: ta hardt på, svekkje. <i>Dæ leita på haude mæ nå = han var svekt i hovudet. Oss gikk fort, å dæ leita på då oss nærma oss fjellje</i>
leite sez heim v.	- finne vegen heim sjølv. <i>Saud'ne hæ leita sez heim att ser ej</i>

leiv m.	- ei heil rund lefse eller flatbrød. <i>Opp'på matløfta va dær fleire stabla mæ flatbrøleiva</i>
lej m.	- ledd i kroppen (<i>knejlej</i>)= kneledd. <i>Ættlej</i> = lekk i ei generasjonskjede
lej n.	- lér (<i>lejsko, fe(i)ttej</i>). <i>'an Bern gjorde beksaumsko'ne våre høgare mæ stift lej for å gjere dei stødigare tej slalåmkøyringjene</i>
lejalaus adj.	- som er därleg samansett, er laust i samanføyingane. i därleg stand, skranglete, laus. <i>Stolen va heilt lejalaus. Dinnja vågna di hæ vørte litt lejalaus no syn'st ej. 'an Peder va heilt lejalaus, 'an hæ enj lejalaus kropp</i>
leje v.	- 1) røyve på kropp eller kroppsdel: <i>Nei no må oss leje på oss, no hæ oss sòte lengje nok</i> 2) røyve, rikke, flytte på noko. <i>Oss klard'ikkje å leje på bilen, 'an sto bom fast i sanda</i>
lekalj adj.	- når noko er utett, når noko lek. Kan brukast om personar som har lett for å sladre, leke opplysningar. <i>'an æ nøke lekalj dinnja båten, ej trur oss må legge nå tej trutning. Denj karen æ litt lekalj, klara 'kje å halde på nøke</i>
léme v.	- partere eit slakta dyr, dele, ta sund noko. <i>Dei léma hjorten heilt ette bokjene. Oss fekk no léma skure tej slutt</i>
lem m.	- 1) luke, lita dør av fjøler. <i>Dær va lemma attfor allje glasa</i> 2) loft. <i>Dæ låg oppå fjøslemma</i> 3) galleri i kyrkje eller forsamlingshus. <i>Dær va fleire sitteplassa oppå lemma</i>
lemfeldig adj.	- overflatisk, tilfeldig, slapp, mild. <i>Ej trur dæ æ en lemfeldig bilkontroll dær</i>
-lendt adj. sms.	- om tilstanden til grunnen, landskapet. Eks.: <i>brattlendl, myrlendl</i>
lengje v.	- forlenge noko, gjere noko lenger. <i>Dei lengde påskeferien mæ fleire dage</i>
lengje nok	- tilleggsuttrykk for å vise at ein forstår, godtar, men er ikkje heilt samd. <i>Ja, du kan gjere dæ slik lengje nok, men.....</i>
lengt m.	- sakn, lengsel, ynskje. <i>Heimlengt</i> = sakn, lengsel til heimplassen
lens adj.	- fri, tom. <i>Ej va lens for pote(i)te</i>
lepje v.	- drikke litt ufint og slurpete (som ein katt). <i>'an lepja ti sez dæ ihlje se va ta mjelk</i>
lereft n.	- lerret. <i>Ej ha lyst tej å måle litt, å starta mæ å kjøpe mej litt lereft</i>
lesarbønnj n. fl.	- konfirmantar. <i>'o Anna va flenk tej å gi uttabygds lesarbønnj husrom</i>
lesargut m.	- gutekonfirmant. <i>Dær va bærre enj lesargut i år</i>
lesarkamerat m.	- medkonfirmant. <i>'an Kjell va lesarkameraten vår</i>
lesartaus f.	- jentekonfirmant. <i>Lesartaus'ne heldt sez for sez sjøle</i>
lese for presten v.	- gjere konfirmasjonsførebuing (<i>gå for presten</i>). <i>Oss gikk å las for presta i kommunehusa fleire dage i måna = månaden</i>
lese nøken huda fullj v.	- gi nokon ei skikkeleg skjennepreike. <i>Du sku haurt, 'an Ola las dei huda fullj, dæ va bærre se dæ lyste</i>

lesse v.	-	1) leggje noko på vogna, hesten, bilen, ryggjen osb. <i>'an lesste på 'nå ei dugelæ býr</i> 2) gå inn på, tyngje nokon til sinns. <i>Dæ lesste dei at 'an ikkje vilde besökje dei meir</i> 3) plage. Du må 'kje lesse syste di no
lesso, på adv.	-	på liksom, som lureri. <i>Dei gjorde dæ på lesso, å ho gikk fem på</i>
lest m.	-	1) skoform av tre som skomakaren bygde lerskoen rundt. Der var høgre- og venstrelestar og fleire storleikar, barnestorleik osb. (kunne delast og skruast saman). Sjå ill. bak <i>Skolesta fanst i mange kjelljara då mange laga å reparerte sko'ne sine sjöle</i> 2) raggsokk (ull-lest), foten i ei strømpe. <i>Oss gikk høselestå (utan sko) heile kvelden</i> <i>Ha på dej lesta, hær æ se golvkaldt adæ. (Sjå sòkkelestå)</i>
lest v. impf.	-	let (som) (fortid av å late). <i>'an lest vere interessert i motorsykkelen</i>
lestonga(r) m. fl.	-	ullraggar. <i>Anne, sjå om du finnj lestonganje mine</i>
lestå, på	-	1) vere oppe, stått opp om morgonen. <i>Allje va ti'læ på lestår i dag, dæ va sætrejaging</i> 2) opprømt, lett animert, vere rusa og i godt humør. <i>Nei, i dag æ 'an godt på lestår du</i>
let m.	-	farge, toning. <i>Kyra va raud på let</i>
-leta adj. sms.	-	farga. <i>Guten ha ei blåleta hue</i>
léte m.	-	latskap. <i>'an va 'kje plaga mæ léte denj karen.</i> <i>Kanj du skøyte letå mi? = forlenge latskapen min, gjere meg ei teneste så eg slepp å gjere det sjølv</i>
-lett adj. sms.	-	her: i samansetjingar for å fortelje om eit preg, utsjånad. 1) form på hovudet. (<i>långlett</i> = langt andlet, <i>rondlett</i> = rundt hovud, <i>smålett</i> = lite ansikt, <i>storlett</i> = grov i ansiktet) 2) hårfarge, hudfarge. (<i>raudlett</i> = raudfarga, <i>ljøslett</i> = lys i huda)
lettbe(i)dd adj.	-	når nokon var lett til å be om noko (motsett: <i>tongbe(i)dd</i>). <i>'an va lettbe(i)dd å fole hjelpsam</i>
lettbeint adj.	-	når ein er lett og rask på foten, også vere <i>snarbedd</i> . <i>Oss vart lettbeinte då oss fekk på oss tøysko 17. mai</i>
lettbært adj. n.	-	om ein stad med lett og god utsikt, ein open og triveleg plass. <i>Opp på Skagja va dæ fole lettbært å ljøst</i>
lettekønnj n.	-	korn med lite innhald, av därleg kvalitet; også brukt i overført tyding. <i>Dæ 'an fór mæ, dæ va lettekønnj</i>
lettfengt adj.	-	som er lett å få tak i, lettvøre. <i>Dæ va lettfengt å få tak ti blåbær i år, dæ va rikelæ åver alt</i>
lettfloegd adj.	-	lett til beins, rask i rørlene (om dyr, men også om folk). <i>Spælsaud'ne va lettfloegde</i>
lettfør adj.	-	som bevegar seg lettvin, å vere fri og ledig i rørlene <i>'o va ta dæ lettføre slagja 'o Kari</i>
letting, ha enj	-	ha ein lett rus og vere i godt humør. <i>Ej trur 'an hadde enj letting, 'an va so i godt humør</i>
letting, på en	-	litt rusa, på farten. <i>'an æ visst på en letting i kveld</i>

lettkledd adj.	- tynnkledd, som har (for) lite klede på seg. <i>Du kan'kje gå so lettkledd i kveld, når sola gjeng nej, vert dæ fort kaldt å rått</i>
lettnem adj.	- som har lett for å lære, lett for å hugse. <i>'an huska alt bærre vej å lese enj gång, 'an va skikkelæ lettnem</i>
lettrodd adj.	- om ein båt som er lett å ro, som glir godt. <i>Dinnja båten din æ denj mest lettrodde ej hæ prøvt</i>
lettvind m.	- svak, varm og tørr vind som gir god tærre. <i>Dæ va lettvind i fleire dage slik adæ høye va tutt på en blonk</i>
leve i launå v.	- yttrykk for å seie at ein har det svært bra. I starten for å seie at dyra har det bra (<i>launå</i> er fl. dat. av lauv) dvs. at dyra hadde rikeleg med før (lauv). Seinare vart uttrykket også brukt om folk. <i>Du leve i launå no Per, rikelæ både mæ mat å dameselskap</i>
levande adj.	- tenleg (om levekår), leveleg. <i>Hær æ levande no når oss fekk oss nye glas</i>
lévelæ adj.	- 1) godt levande, roleg, fredeleg. <i>Nei, no æ dæ lévelæ hær du, godt å fjølt æ dæ mæ</i> 2) rimeleg, økonomisk overkomeleg, når midlane rekk til: <i>Dæ va lévelæ i åra ette krigja, lave lønne, men dæ hildt</i>
leven n.	- larm, støy, munter ståhei. <i>Jòu, hær va nåke tej leven du</i>
levje f.	- fille, mjuk/slapp ting. <i>Tej slutt va fotballjen bærre ei levje</i>
levjete adj.	- når noko er slapt, mjukt, utan si rette form. <i>Oss vart se levjete ta allj gåingjene adæ</i>
li v.	- her: gå (om tid), skride fram, gå mot. <i>Dæ lei långt på dag då dei kom. Li dæ långt? = kva er klokka? Ka se li på dag, ska tru? Kyr långt li dæ på dag? = kva er klokka no? Dæ li tej nons no. Dæ li mæ slätta i år mæ = vi er snart ferdige med slåtten i år også. Dæ lei långt på natt før oss kom oss i seng</i>
liderlæ adv.	- svært, forferdeleg. <i>'o va se liderlæ fle(i)nk tej å plukke bær adæ</i>
liggje fram-på v.	- ligge litt lenger om morgonen. <i>Nei, i går låg ej litt fram-på, dæ va ærle fortent</i>
liggje pal v.	- ligge heilt i ro lengje. <i>'o låg pal heile helgja</i>
liggje rond v.	- ligge/sove med dagkleda på. <i>Oss låg ronde denj natta, allje i hop. Oss va nøydde tej å liggje ronde for å halde varmen</i>
liggje ti v.	- her: ha eit sætrekk, grunnhaldning, eigenskap. <i>Dæ ligg ti mange adæ dei ska rett tej fjells. Dæ ligg ti denj slekt'ne å halde i lag</i>
lignelse m.	- brukt i seiemåtar for å illustrere at noko er lite, småålåte, mindre verdt. <i>Nei, ej trur oss må seie adæ dæ va bærre en lignelse aljt ihop</i>
lik adj.	- her: 1) likne. ò ælik mor si 2) sannsynleg, sjå ut til, som venta m.m. <i>Dæ va likt tej dæ at = det såg ut til at. Ej såg 'kje nåke likt tej 'nå = eg såg ikkje teikn til han Dæ va likt sej! = det var som venta (neg.)</i>
likt tej	- sjå ut til, sjå ut som. <i>Dæ va likt tej dæ at dei ikkje treivst</i>
likast adj.	- best, kjekkast, mest moro. <i>Å køyre Telemark va dæ likaste ej visste. 'o va no likast 'o Kari likevæl</i>

like syten	-	likeglad, ha lite hug til. 'o va like syta mæ heile grei'ne
likenògd	-	likesael, likegyldig, ikkje bry seg om noko, skøytelaus. <i>Nei, dæ æ ej likenògd mæ. Dei æ likenògde mæ heile grei'ne ser dæ ut for</i>
likevis adj.	-	like klok, uvitande, desorientert. <i>Oss va likevis mæ ka se va oppi sekkja</i>
likfær f.	-	gravfylgje. <i>Dæ kom ei likfær frå Jongara, å fyrst kom hesten mæ kist'ne på den beste vågne</i>
likjest v.	-	minne om, vere lik. 'an likjest på bestefar sinj ser du no væl
liknament n.	-	likskap. <i>Dær va 'kje liknament i dæ heile tekje</i>
likse adv.	-	like så, like mykje (og kanskje litt meir). <i>Dæ æ likse godt at du gjæng mæ enj gång. Oss fekk likse mykje for bæra i år som i fjår</i>
liktå f.	-	hard hud, hornliknande træl. (oss brukte ordet <i>liktå</i> om ei blodlaus, kvit, frosa, følelselaus tå)
lime m.	-	kost, soplime. <i>Nye lima sopar best, gamle skrapar mest</i>
limne v.	-	livne (til), vakne. <i>Dæ limna tej att no når sola stig. Bygda limna tej att no når studentane kjem</i>
linde f.	-	breidt og langt band/tøystykke brukt til bandasje, bleie eller ombinding (eks.: 7-8 cm x 2 m bomullslinde). <i>'an fekk ei linde på venstre økle sitt då 'an vikla dæ</i>
linde v.	-	omsnøre, legge bandasje på ein kroppsdel eller gjenstand. <i>'an linda skuldra se profesjonelt se bærre dæ. Skia vart linda se dæ 'o kom se nejatt frå fjellja</i>
linnjhjelpa adj.	-	når ein har for lite hjelp til å utføre noko. <i>Nei i dag æ oss for linnjhjelpa, oss vert ikkje ferdige mæ akkorta</i>
lire ta sez v.	-	prate tankelaust, uttale seg fort, sei noko uviktig. <i>'an lirte ta sez salmeversa heilt tonlaust</i>
lirke v.	-	bevege, få til noko etter å ha prøvt lenge og forsiktig. <i>Skyvjarane klarde ændelæ å lirke opp døra. Oss lirka litt mæ 'nå, å tej slutt se ga 'an sez</i>
lise f.	-	lette, lindring, stor betring, noko som er godt, fredeleg. <i>Dæ va ei lise å sjå at 'o kom se tej att (vart frisk). Dæ va ei lise å få trekt tønna</i>
list m.	-	kløkt, lureri, smartness. <i>Dæ va mæ list å læmpe adæ oss fekk en ænde på denj sakja</i>
lit m.	-	tillit, tiltru. <i>Oss ha god lit tej adæ 'o skulde klare dæ</i>
liten		augneblink. <i>Dæ va i siste liten adæ oss fekk gjort dæ</i>
litt om sennj	-	litt etter litt, litt etterkvart. <i>Ta dæ litt om sennj, du Ragnhild</i>
livd f.	-	ly, skjul, vern. <i>Oss fannj livd attei en hyttevegg, nårvesten sto rett på</i>
live nòke v.	-	spare, løyve noko, ta vare på. <i>Du må live nòke åt hine mæ</i>
live te låns	-	med livet som innsats, uforsvarleg. <i>Dæ va live te låns då dei henta siste saud'ne i Saudehòl'ne</i>

livjor f.	-	belte. <i>Ej heldt på å mÿsse bukså, so ej måtte stramme innj livjora fleire hòl</i>
livkrytel n.	-	dyr som skal setjast på og ikkje slaktast. Eks.: <i>livsaud</i> . 'an selde dæ som <i>livkrytel</i> (<i>livdyr</i>)
ljøre m.	-	luftehol i taket på ei røykstove, ei lang stang regulerte luka over holet. <i>Dæ kom ljòs neygynå ljøren, å dæ va trivelæ</i>
ljørestòve f.	-	stove med <i>ljøre</i> i taket. <i>På Jyvallj hæ dei denj finaste ljørestòvå ej hæ sett, mæ mange gamle møbla</i>
ljòs n.	-	lys, skin. <i>Oss såg ljøse ta en bil som kom nej fjelljveien</i>
ljøskje m.	-	1) lysning, lyse, lys og klar bot på himmelen. <i>Dær va en ljøskje åver Middagshesta, å sola kika fram</i> 2) gneiste, eld, blink. <i>Dæ sto en ljøskje onda kjelkjemeiå då oss fór åver grusen</i>
ljøslett adj.	-	lys i hud og/eller hår. <i>'o va ta dæ ljøslette slagja, 'o va se fin adæ</i>
ljøster f.	-	treskaft med jarnpiggar på til å stikke fisk i elv/vatn med. <i>No æ'kje dæ lòvlæ å bruke ljøster lenger</i>
ljøstre v.	-	stikke fisk med <i>ljøster</i> og <i>ljos</i> . <i>Oss blenda fiskjen mæ sterkt ljòs slik adæ oss kunnje ljøstre</i>
ljòt adj.	-	stygg, med därleg utsjånad. <i>'an va se ljòt adæ</i>
lo f.	-	fôr til dyra, høy og halm o.a. til saman. <i>'o hadde melasse på loa slik adæ dæ skulle smoke be(i)re for dyra</i>
loslete adj. n.	-	heilt utslite (helst om klede). <i>Genseren va losleten på ølbògå fordi 'o hadde brukt 'nå på skula heile tida</i>
lòfse f.	-	1) lefse. <i>Dæ va et syn kyr go lòfs'ne dine va dinnje gångjen</i> 2) nemning på ting som er slapt og lurvete, t.d. ein fotball eller ei lue. <i>Oss fannj oss ei lòfse ta enj fotballj, men 'an va næsten obrukelæ</i>
lòfseròv m.	-	ein som snik seg til noko, luring; i min oppvekst brukte vi ordet om gut/jente som henta fotballen bak mål; vi gjekk og lurte bak mål (fotballen var forresten ofte som ei <i>lòfse</i>)
lòg n.	-	avkok av planter eller greiner. Eks.: <i>einelog</i> . <i>Dæ fyste 'an gjorde ti'læ på bryggjedagja va å koke en stor kjel mæ einelog</i>
lògje m.	-	flamme. <i>Dei brænde brise opp på Storhammara, å lògjen va go å sjå frå bygd'ne</i>
lògje v. perf. part.	-	snakka usant, (fortid av verbet å lyge). <i>Nei, no må dæ vere slutt, no hæ du lògje nok. Æ'kje dæ sant, so æ dæ i alljefallj godt lògje</i>
lòke f.	-	slå, spjeld, luke, stengsel på dør, vindu, grind. <i>Oss fannj tej slutt lòkå, men 'o sat bom fast</i>
lòkke v.	-	her: kalle på husdyra med spesiell lyd og form. <i>'o va fole flenk tej å lòkke på <u>kynnje</u>, dei kom mæ enj gong</i>
lòkking f.	-	her: kalling på husdyra. <i>Oss haure lòkkingja straks oss nærma oss sætra, å dæ skapte ei vår og fin stemning</i>
lompen adj.	-	därleg, ekkel. <i>No va du lompen</i>
lonk m.	-	varme, lunk. <i>Dæ va en go lonk i stòvene</i>

lons m.	-	stykke, bit, del (litt stort) 'an kom mæ en brølons i hand'ne, dæ va alt 'an ha mæ sej
lonte v.	-	dilte, gå seint, sige. <i>Ka du lonta mæ no då, kom!</i>
løpe v.	-	at borken slepper veden (t.d. når ein lagar seljefløyte). 'an Knut skulde lage tej ei fløyte, men børkjen løpa 'kje endå
løpp m.	-	1) liten tett stim av fisk. <i>Oss såg en løpp mæ brisling utmæ landa</i> 2) dott. Eks.: <i>høylopp, ulljaløpp</i>
løppe f.	-	lite bitande insekt. <i>Løppå beit se haude sto fast i hud'ne</i>
løppekasse f.	-	seng. <i>Kar 'an Magne æ? Hanj hæ krøpe opp i løppekasså alljereie</i>
løpra(r)dag m.	-	ein dag det ikkje vart gjort noko, ein slengardag; tidlegare var det helgedagar, faste dagar. <i>I går hadde ej en løprardag, gikk bærre å kosa mej</i>
losig n.	-	avrenning frå gjødselkjellar, silo og liknande.
losjere v.	-	bu, halde til. <i>Ikonnje losjerte i dæ tre(i)e dær</i>
løve m.	-	handflate, innside av ei hand. <i>Oss fekk nòkre pengestykkje oppi lôven å va fornògde mæ dæ. 'o hadde fått et stugt sår innji lova</i>
lovott m.	-	stor vött av tova ull, vott med eige rom for tommelen og eit felles rom for dei andre fingrane (sjå <i>blavøtt</i>) <i>Hæ du sett lovøtta nòken gång du? 'o Petra hadde et lager mæ lovøtta se karanje fekk mæ sej når dei reiste på fiskje. Ej syntest ej haure lusa hosta i lovøtta</i>
lugg m.	-	hårdusk, tett hår ned i panna på folk og dyr. 'an tok et godt tak i luggjen på hesta. 'o strauk tejsides luggjen slik adæ oss fekk sjå au'ne 'na
lugge v.	-	1) rive eller slite nokon i håret <i>Uhu, 'o Kari lugga mej!</i> 2) rykke, hogge i ved skigåing, hefte, bremse <i>Dæ lugga so då ej skulde rennje nejatt</i> = det var därleg skiføre slik at det lugga oppunder skiene
lugomt adj.	-	bra, passeleg, hyggeleg. <i>Oss hadde dæ se lugomt i gárkveld adæ</i>
luke f.	-	opning i golv, vegg eller rør med stengsel i form av lem, flake eller lòk. 'an ramla nej gjynå lukå i lögòlva. Oss fekk opne ei luke i røra slik adæ vatne forsvant dær
luke v.	-	her: renske bort ugras, tynne ut nysådde planter. <i>Oss fekk luka jorbæra før regne kom</i>
lukke f.	-	slump, flaks, framgang. <i>Dæ va på lukkå gjort, dvs. det gjekk bra, men var gjort på slump.</i> 'o hadde lukkå mæ sej. Lukke på reisa, dvs. la gå, men eg bryr meg ikkje
lukke på reisa	-	uttrykk for at noko er bra, heilt i orden, men ... (det er det same for meg) <i>No hæ dei reist heimatt allje samne. Ja, lukke på reisa (ironisk)</i>
lukt f.	-	her: 1) rett, heilt, ganske. <i>Fjòra spratt lukt tej himmels. Slå sej lukt i hæl</i> 2) luft, himmel. <i>Oss fór i lause lukt'ne</i> (dvs. oss var i fritt fall)

lukt'ne, opp i	-	i lause lufta, opp i vêret. <i>Dei va næsten meir opp i lukt'ne enn nej på jor'ne (jorda).</i> Ei framifrå setning frå ei kone som streva med geitene sine: <i>Nei, men på jord'ne fæ 'kje dei vere å opp i lukt'ne stana 'kje dei</i>
lunnjbit n.	-	hakk i kjølen på båten (og då hekta han seg fast i lunnane (stokkane) i vòr eller naust). <i>Dær va lunnjbit på båta, ej streva litt mæ å få 'nå ut</i>
lunnje v.	-	1) leggje stokkar til rette for å drage båten på. <i>Dæ fyste oss gjorde va å lunnje litt i stø'ne (støa)</i> 2) også setje båten opp i støa. <i>Oss fekk lunnja båten, heilt utslitne</i> 3) stable vedstrangar, tømmer saman ved vedhogst. <i>Oss fekk lunnja strånganje før dæ vart myrt</i>
lunnje m.	-	1) stabel eller dunge av vedstrangar, tømmer (<i>tømmerlunnje</i>) 2) stokkar som ein dreg fram båten på i støa. <i>Legg på plass lunnjane no</i>
lunnjende n.	-	fordel, lette (stor), gode. <i>Dæ va et lunnjende at krytela fannj sez so godt beite so nær</i>
lurk m.	-	kraftig rå kjepp, stokk, stav <i>Ej fannj mej en lurk, å uksanje fekk sez nøkre dragara åver nasen</i>
lurve f.	-	fillete ting, noko som er i därleg stand. <i>Fotballjen va bærre ei lurve</i>
lurvete adj.	-	fillete, slapt, i därleg stand. <i>Jakkå va se lurvete adæ ej kan'kje gå mæ 'ne lenger</i>
lus på tjørekost	-	uttrykk for å seie at noko går seint eller tregt. <i>Dæ gikk se seint! Dæ va se lusa på tjørekosten</i>
luseglýfse f.	-	kam til å fjerne lus i håret. <i>Dei hadde ei luseglýfse i husa, å dæ kom godt mæ då lusa va attkòma i skula</i>
lusekufta f.	-	strikkejakke med lus (mønster), helst med knappar i den opne fronten. <i>Dinnja lusekufta di æ fole fin</i>
lusen adj.	-	1) sjofel, ugrei, feig. <i>Nei no æ du so lusa Kari adæ dæ ækje måte på</i> 2) pinete, sparsam, gnien. <i>Dei va litt lus'ne no, spara på kronå ja</i>
lushond m.	-	1) ekling, tufts, därleg person. <i>En slik lushond vil 'kje oss ha</i> 2) pinelus, gniar, gerrigknark. (Litt tvil om denne tydinga, mest kjend med tyding 1)
lusing f.	-	slag, bank, overhaling, pryl, tukt, øyreflik. <i>án Per ga nå Ivar ei lusing, daskjen på kjakjen va knalljhar</i>
luspen m.	-	knupp, godmenneske, den likaste. <i>Du æ no luspen du = du er ein knupp</i>
lúspen adj.	-	tufsete, uryddig. 'o va se luspa på håra
lut og kaldt vatn	-	brukt når ein skal fortelje at nokon blir handsama därleg, blir utnytta. <i>án gikk for lut og kaldt vatn i denj tenest'ne</i>
ly v.	-	lyde, høyre etter. <i>No må du ly, gut!</i>
lyast om v.	-	vitje, besøke (t.d. ein sjuk person). <i>Du må lyast om 'ne se ofte du kanj.</i>
lyd m.	-	her: flokk, selskap. <i>án snakka godt i lyd og lag. Eks.: huslyd = familie</i>

ly(de) v.	-	rette seg etter, høyre etter. <i>Ly(de) no, gå å hent systra di mæ enj gång. Båten svenga 'kje, 'an lydd'ikkje rore</i>
lydt adj.	-	lett å høyre noko, tydeleg. <i>Hær æ se lydt at ej høyre alt</i>
lykjem m.	-	lykel, nøkkel til lås. <i>Ej hæ kasta vekk lykjelen åt hengjelåsa</i>
lýklehòl n.	-	lykelhol, nøkkelhol. <i>Lýklehole va heilt gjenstappa mæ etkvart</i>
lýklehånk f.	-	nøkkelknippe. <i>'o hadde ei kjempestor lýklehånk mæ allje lýklå på</i>
lynnge n.	-	lynne, sinnelag. <i>Hesten hadde et godt lynnge</i>
lyre f.	-	liten ball (gummiball, tennisball). <i>'an slo tej lyrå se dæ 'o fauk åver takje</i>
lýrje v.	-	skjemme ut, styre med. <i>Du må 'kje lýrje so mæ dei</i>
lysamt adj.	-	forsvarleg, sikkert, (hyggeleg). <i>Nei, d'ækje lysamt å sende dei avgårde i slikt et vêr</i>
lyse f.	-	lett og lys tran (fiskefeitt). <i>Før i ti'ne brukte dei lyse i kòlå når dei skulde ha ljòs</i>
lyse foten	-	ta røntgenbilde av foten. <i>Ej ramla, å handa mi verkje, ej trur ej må lyse 'ne</i>
lýstelæ	-	når ein ser lyst på noko, har god tru om. <i>Dæ'kje lýstelæ å tenkje på ka se kanj skje mæ klima våra</i>
lýstemat m.	-	svært god og velsmakande mat. <i>Borde va dekka mæ lýstemat ta allje slag. Dær va kveol, heimelaga leverpostei, mòltesytle, heimelaga smòr, sòst og mykje meir</i>
lýt m.		del, part, lott. <i>'an ha lýt i bila, 'an ha betalt halparten</i>
lytarom n.	-	plass/rom i ein fiskebåt der ein fekk del av fangsten – lòtt. Brukt t.d. den tida <i>ein rodde fiskje</i> i opne robåtar, det kunne heite å ta seis. <i>lýtarom</i> som tydde at godtgjersla var å få sin part av fangsten (Etter Peter K. Berdal)
lyte n.	-	feil, noko som forringar. <i>Mæra hadde et lyte, 'o halta på eine framfota</i>
lýte sez mæ v.	-	slå lag, kome seg med, delta, krøkje seg med. <i>Dei fekk no lýte sez mæ, dei mæ</i>
lægje v.	-	verbet å le. <i>'an va folen tej å lægje. Denj se læg sist, læg best</i>
læk(j)e f.	-	mildvêr om vinteren, med snøsmelting; tøvêr, tøyr. <i>Nei, no æ dæ lække ute, dæ rennj ta takja å på vegå æ dæ våt blånkis</i>
læm m.	-	1) luke. <i>Læmmen hamra å slo i vindra, å dårlæ material gjorde at 'an nesten vart øydelagd</i> 2) loft, fjøler på bjelkar i ein del av romet. Eks.: <i>fjòslæm, naustlæm.</i> 3) galleri i kyrkje og forsamlingshus. Her sat ein frå gammalt litt friare utan faste plassar som elles i huset. I kyrkja var der før ei <i>karas'i'e</i> og ei <i>kvinnesi'e</i> . Og der kunne vere faste benkar (<i>kirkjestola</i>) for familiar etter skyld/rang.
læmpe v.	-	kaste, hive, (lyfte bort). <i>Dei fekk læmpa ut allje skadde møbla suffesant. 'an fekk læmpa innj siste høyballjane før regne kom</i>
læmpe f.	-	skånsam framferd, behageleg åtferd, forsiktig arbeid <i>Dæ va mæ list å læmpe oss fekk gjònå denj sakja</i>

lærenem adj.	- som har lett for å lære. <i>Allje organje i dæ husa va rekna for å vere svært lærenemme</i>
læst v.	- pres. av <i>låst</i> (låtast), gi seg ut for å vere/gjere noko, late som (om). <i>'o læst snakke tysk. 'an læst vere slalåmløpar. 'an læst se 'an va kjend</i>
læte f.	- lyd, pip, kvitter. <i>Ej haur'ikkje ei læte frå 'ne = eg høyrdie ikkje noko frå henne</i>
løbite m.	- bjelke på tvers i låven (løa). <i>Mat'rialen ligg oppå løbitå</i> (bf. fl. dat.)
løe f.	- låve, uthus. Eks.: <i>høylo. Spreng fram i løå å hent høygaffelen. Heim i lø'ne va dæ fole tej leven, dyra lukta våren</i>
løen adj.	- loden. <i>Du æ løen no = du har mykje hår på hovudet, er uklipt</i>
løgrind f.	- sjølve den innvendige ramma for løa; stolpar, bjelkar, band osb.
løpsk adj.	- vill, ustyrleg. Gjeld spesielt hest som kunne bli skremd og tok laust, av og til med vogn eller slede, sprang utan styring. <i>Dæ va se vidt oss kom oss onda då oss møtte hesten 'ass Karl i villj fart, 'an va løpsk, 'an hadde slejen ette se mæ!</i>
løye adj.	- 1) moro, artig. <i>Dæ va se løye adæ. 'o va løya 'o Kari du. Oss hadde dæ skikkelæ løye då oss rende oss på ski</i> 2) rart, pinleg, pussig. <i>Dæ va no litt løye at 'an gjorde dæ slik</i>
løye v.	- stilne, mildne, roe seg (helst om været). <i>Dæ hæ løya no, ej trur oss kanj kome oss ut på for å drage ganja (garna). Dei hæ løya litt no, karanje</i>
løyen adj.	- rar, forlegen. <i>'an vart se løyen då 'an forsto ka 'an hadde sagt</i>
løyft f.	- stad i bratt terreng der det var mogleg/vanleg å gå (<i>site i løyft = sitje på post</i>). <i>Dær va ei trång løyft, å saud'ne to sez opp dær</i>
løype f.	- 1) skispor. <i>Dær gjeng ei god løype på hi si'ne ta elvene</i> 2) stoff som lagar ostestoff i mjølk etter koking. 3) sende tømmer eller strangar ned ei bratte eller fjellparti. <i>Oss fekk løype allje stråganje i går dæ va se godt føre</i>
løype v.	- 1) når borken slepper på greina, når sevjen er komen om våren <i>Når børkjen løype, ska ej lage dej ei seljefløyte</i> 2) vere brunstig (om kyr). <i>'o Dagros løype no</i>
Løype !!	- Løype! ropte oss når oss nådde att nokon i skisporet, som då måtte gå ut av veien for den som kom bak og ville passere
løypestreng m.	- centimetertjukk glatt ståltråd der ein kunne sende ned ved, høymeriser o.a. på krokar. Å løype = Ivar Aasen: «sætte i Gang, drive afsted, faae til at løbe». Streng = ståltråd <i>Dær va en kjempelång å bratt løypestreng nej frå Tverrafjellja</i>
løyve f.	- 1) tillatelse, lov til. <i>Oss hadd-ikkje løyve tej å bruke motorsagja</i> 2) bevilgning, pengestøtte, tilskot. <i>Fylket ga et løyve på to milljona</i> 3) rest, det som er att av noko. <i>Oss hæ et løyve ette festa i går</i> Enno betre å forstå når ein brukar verbet: <i>Oss løyvde både kake å dissær ette selskapa i går</i>
låbrik f.	- låg fjølevegg mellom låvegolvet/køyrebana og bryten. <i>Oss hivde aljt turrhøye åver låbrikja</i>
låghalt adj.	- halt fordi eine foten er kortare enn den andre. <i>'an trudde 'an va låghalt, men dæ va fordi 'an gikk mæ enj fot opp på fortaua</i>

låk adj.	-	vondt, därleg, vanskeleg, slem (<i>låk</i> mykje brukt uttrykk på Sunnmøre, både om fysisk og psykisk tilstand). Kjem av norrønt lákr = därleg. <i>Ej æ låk i hauda. Sauden hæ en låk fot. Dæ æ låkt mæ dei no</i> = det står ringt til med dei, kanskje både økonomisk og med helsa.
låkt for bre(i)ngene	-	bringevert, otte, når ein er engstelag <i>Ej hæ se låkt for bre(i)ngene i dag, otten sit i mej heile tida</i>
låmbesaud m.	-	sau som har lam (både før og etter lamminga). <i>'an sleppte ut tjue låmbesaude å trædve lâmb</i>
lån f.	-	her: større bustadhus (brukt før på våre kantar)
låndå n. fl. bf.	-	land i ubestemt fleirtal (dativ). <i>Dæ æ fole kyr dei demonstrerte ned i låndå</i> (dat.)
låne ette v.	-	gi etter. <i>Støttestølpene lånt'ikkje ette dæ slag</i>
långbór n.	-	lengre spisebord enn vanleg. <i>Dæ va dekka fire svære långbór tej brylljaupa</i>
långdrygt adj.	-	gå seint om tid, drage ut i tid. <i>Nei, dæ va se långdrygt, heile forestillinga varte i fleire tima</i>
långe sia	-	lenge sidan. <i>Dæ e långe sia oss hæ haurt frå dei no</i>
långereim f.	-	ca. 1 m lang og sterkt lerreim som vart brukt til å binde skoen fast til slalåmskia den tida dette var det vanlege utstyret (1950-60 åra). <i>Ej hæ tekje vase på nòkre vælbrukte långereima</i>
långhøy n.	-	utvakse høgt gras på dyrka mark, det fyrste graset. <i>'an Ola hæ býnt på långhøyslåtten som fystemann i år</i>
långle(i)tt adj.	-	som har langt ansikt. <i>Dæ va ei långle(i)tt type se kom for å vere budeie</i>
långòrv m.	-	stor ljå med langt skaft (òrv), langljå (den største ljåen). <i>Dei kom berande mæ långorv på skulder'ne, klare tej å slå reiten</i>
långsamelæ adv.	-	svært lang tid, lenge, langvarig. <i>Ej hæ prøvt å slutte å røykje i långsamelæ ti, men dinnje gångjen nytta 'kje dæ</i>
låre v.	-	fire ned, senke. <i>Oss fekk låra båten i ei viss fart</i>
låtast i-vere v.	-	bry seg, reagere, kage på. <i>'an lest ikkje i-vere same ka dei sa</i>
lått å løye	-	berre til lått. <i>Dæ vart bærre tej lått å løye då 'an Ola prøvde å seie oss nòkre alvårsord</i>
M		
ma	-	rundt, medan. <i>Dei kjem ikkje hit før ma minnjete</i> (rundt midnatt). <i>Ma dòkke æ vekk, se dansa mysene på borde</i>
ma, mæ prep.	-	med, om, ved. <i>Ma jul va dæ nòke tej stuggevêr</i> = I jula var det noko til styggevêr (brukt om fortid). <i>Ma natta va dæ kaldt.</i> <i>Dæ ska bli fint vêr mæ jonsok seie dei</i> (framtid).
magemål, ha	-	passe måten når ein et, ikkje ete for mykje, setje grenser når ein et. <i>Ej trur ej hæ'kje magemål i dag, dæ va se altfor godt</i>
mahljen adj.	-	trøytt, utslit, slapp. <i>Nei, no æ ej so mahljen at ej må sete mej nej</i>

makebyte f.	-	byte av jordstykke/eigedom med like verdiar (<i>makeskifte</i>). 'an gjorde et makebyte mæ nå Karl, hanj fekk tomta å ej fekk beite åvei elva
makje m.	-	tilsvarande, sidestykke, liknande. <i>Ej hæ 'kje haurt på makjen! Dæ finst ikkje makjen hær i landa</i>
makke v.	-	styre på, rote på med noko, vere uroleg. <i>Ka du makka på mæ no då, ver stillj ei lita stond no!</i>
makkebròt n.	-	oppbrett nede på ei bukse. <i>Då 'o sku vaske bukså, måtte 'o tøme makkebròta se va fullje ta agne</i>
makketroe f.	-	lang fisketroe som er utstyrt for makkefiske. 'an smia nå ei makketroe ta rogn
maksis m.	-	leik med katten. Vi heldt hendene i ein sirkel framfor oss, sa «maksis» og prøvde å få katten til å hoppe gjennom sirkelen
maksle v.	-	streve med å få til noko, prøve å få det til. <i>Nei, ej hæ maksla mæ dinnje motora ei heil stond no, å endå vil'kje hanj gå</i>
malje f.	-	spenne til bunadsliv (krok som blir hekta i hòl). <i>Maljene va gode å ha, dei heldt klæa på plass</i>
mammadalt m.	-	ein som dilita etter mor si, er sterkt knytt til mor si. 'an æ en mammadalt, 'an gikk bærre rondt føtene på mor si heile tida
mannj av huse	-	alle samne, alle i huset. <i>Oss gikk mannj av huse i denj gravfæra</i>
mannje sej opp v.	-	ta seg på tak, ta seg saman. <i>Nei, no må du mannje dej opp, gå no!.</i>
mannjast adj.	-	når ein mannsperson blir meir vaksen, sterkt og sjølvstendig. <i>Ej trur du hæ mannjast dette siste åre ej</i>
mannjbisk adj.	-	mannevond, olm (om dyr). <i>Ej trur at ukSEN æ mannjbisk, 'an bura når 'an såg oss</i>
mannjemylljå	-	folk i mellom. <i>Dæ gjeng rykte no mannjemylljå at 'an Lars hæ vunnje i Lotto</i>
mannjemål n.	-	vanleg prating, menneskerøyst. <i>Dæ vart slikt leven adæ dæ va 'kje råd å høyre mannjemål</i>
mannjgar m.	-	rekke med folk som går i breidd på leiting etter folk eller dyr. <i>Dei gikk mannjgar ette taus'ne se hadde vøre vekk i fleire dage</i>
mantel m.	-	veggskap utan dører med smale hyller. <i>Ej stillte tallerk'nanje fint opp i mantelen</i>
mar- (i sms.)	-	hav-, sjø- (mare = hav (latin)). Maritim, marine, marineoffiser, marebakke. Das Meer (tysk), la mer (fransk)
mare f.	-	folketru: kvinneleg vette som set seg på brystet om natta, noko som trykkjer, mareritt, sterk plage, pine <i>Ej trur án hæ fått marå, dæ se mykje se plaga 'nå</i>
marebakkje m.	-	bratt bakke nedover i sjø eller vatn like utanfor strandlinja. < <i>Plutselæ se kom 'o ut på marebakkjen - å for ónde</i>
marg m.	-	kant, grense, rand. Rettlinja kant rundt tekst på ei side <i>Dær va notert nåke i margja se ej ikkje forsto</i>
mariaue f.	-	den fyrste gjæringa i øl, skum ved gjæringa (Ivar Aasen)

Marimyss	-	25. mars, Maria bodskapsdag. <i>Før i ti'ne hadde dei mange merkjedage, Marimyss va enj ta dei</i>
mark f.	-	her: område i utmarka, skogsområde. <i>Dæ gikk att mykje saude i markå endå</i> (fl. dat.)
markabrott n.	-	tillaga teig eller bot i utmarka der ein kunne slå. <i>Dær va et lite markabrott åvei hammaren dær</i>
markabrot(d) n.	-	ihopelagt flatbrød (gjerne 4-dobla) til å bruke på arbeid i utmark og i friluft (niste). 'o laga tej markabröde kvelden før
markarbei(d) n.	-	arbeid ute på åker, eng og utmark. <i>I dag æ dæ markarbei, kom án Per!</i>
markaslætte n.	-	utmarksslætte (av å slå), utmark der dei slo graset. <i>Opp på Tværrafjellja hadde dalinganje mange markaslætte</i>
markaslått m.	-	utmarksslått (sjølve arbeidet). <i>I Dunagjæra va dær utmarksslått.</i>
maroder adj.	-	sjuk, krank, därleg, elendig. <i>Ej æ so maroder i ei hand</i>
marme m.	-	tyte, ta opp att og opp att. <i>Dæ va då nòke kyr dòkke marma om dæ då, må snart verte slutt på ditta mase</i>
mase v.	-	1) snakke, skvaldre. 'an sat å masa heile kvelden. 2) be om att og om att, tigge og be. <i>Tej slutt se masa 'o dæ tej se</i>
masstòve f.	-	mindre hus på garden, lager for mjølk, mat, baking, vasking osb. (Eig. matstòve). Gjerne det eldste huset på garden. <i>'an hadde stelt tej masstòvå, se drenganje låg dær</i>
mask n.	-	styr, plunder, rusk, rot va et mask før oss kom oss avgarde
mastr f.	-	mast. 'an klatra opp i mastra å fekk berga segle
matafre(i) m.	-	matro, ro under måltidet. <i>Nei, no vil oss ha matafre(i) onga!</i>
matagrand m.	-	noko mat. <i>Dæ fanst ikkje en matagrand i heile husa då oss kom heimatt</i>
matamål n.	-	måltid. <i>Dæ va nòke tej matamål du, røykalaks å mykje gode greie!</i>
mataså f.	-	litt mat, matbit, sparsamt med mat. <i>Dæ va'kje mataså att i sela då påskå va åver</i>
matavit n.	-	god evne til å ta til seg mat, når ein er matglad. <i>Du hæ matavit ser ej, å dæ lika ej godt</i>
mateple n.	-	halvgode eple, for därlege til sal, men gode til mat (sylte, saft). <i>Oss pressa matepla tej den beste eplesafta du kanj tenkje dej</i>
mathusald n.	-	anna ord for naturalhushald = levemåte og økonomi der familien produserer sjølve det aller meste av det dei treng for til livsophaldet. Varer og ikkje pengar er byttemiddel
matjor f.	-	god jord som kan brukast til å dyrke mat (poteter, jordbær, korn osb.) <i>Dær va mykje go matjor i dæ områda</i>
matmor f.	-	husmor. 'o Sofie va ei duglæ matmor
matprest m.	-	matglad person, ein som likar å ta til seg mat. <i>Neimen, dæ va då nòke tej matprest du hæ blitt då</i>
matrone f.	-	stor og kraftig kvinne. <i>'o hæ utvikla sez tej litt ta ej matrone, ej hæ 'kje sett makjen</i>

matvand adj.	-	kresen på mat. <i>Oss æ vørte litt matvande, lika 'kje laks lenger en gång</i>
matvei m.	-	matstell, korleis det er med mat i huset. <i>Dæ va 'kje nòke å seie på matveien i dæ husa du</i>
maule v.	-	ete berre ein sort utan det som høyrer til. <i>'an maula alt påleggje</i>
maure v.	-	1) verke jamnt og trutt. <i>Dæ maura i skulder'ne mine i heile natt</i> 2) tette båtrivner med maur. Sprekkene vart lagt i ei maurtue eller påsmurd eit lag frå maurtua. Maurane kravla inn i sprekkene og når båten vart lagt på vatnet att, ville vatnet presse maurane inn i sprekkene, og båten vart raskare tett. Det vart brukt fleire metodar med slik båt-tetting
maure på v.	-	arbeide flittig og lenge. <i>'an maura på mæ nòke støtt</i>
mauskje m.	-	maske i garn og strikkety, garnlykkje som ein knyter saman med ei anna lykkje ved hekling og strikking. <i>'o va flenk tej å strikke, men brydde sei ikkje viss en å annja mauskje datt ta pinnja</i>
me(i) n.	-	1) i midten, midterste. <i>'an gikk fram i Me(i)dalen</i> . Medalen er dalen i midten, mellom Fursetdalen eller Herdalen og Dyrddalen. 2) siktepunkt på land som viser kvar det er godt å fiske når ein er på sjøen eller vatnet. <i>'an va skikkelæ flenk tej å finnje beste mè(i)'na</i>
me(i)nke v.	-	minke. <i>Dæ hæ me(i)nka mæ potete, oss æ snart lens</i>
medel m.	-	formue (pengar, eigedom). <i>Denj damå hadde en bra medel</i>
medels adj.	-	middels, sånn passe. <i>Dæ va en medels bærhaust i år</i>
megge f.	-	kraftig, fyldig og stor kvinne, litt trasig (negativ nemning). <i>Ej vil sei 'o va ei megge, fola tej å skjennje på oss, å sint på alt oss gjorde</i>
me-he n.	-	slapp, usjølvstendig person, døtt. <i>Ej trur dæ va et me-he se sto dær</i>
meierismòr n.	-	ekte smør frå Tine. <i>Ej brukta bærre meierismòr tej aljt</i>
mein adj.	-	her: sikker, ram, flink. <i>'o va skikkelæ mein tej å treffe bÿttå. Dæ va meint at oss treftest dær</i>
mein n.	-	skade, hindring, stengsel. <i>'an va 'kje tej mein for nòken</i>
meinbeksel n.	-	motstand, herkje. <i>Allje innvendinganje æ blitt nòke ta et meinbeksel, sakja æ 'kje lett å løyse</i>
meinhalde v.	-	kramphalde, tvihalde, halde fast heile tida. <i>'an meinhardt på taua for å berge båten i vindu</i>
meinis m.	-	is på vatn eller sjø som er for tjukk for mindre båtar, men for veik til å gå på. <i>Makjen tej meinis hæ'kje ej sett, dæ æ 'kje rå tej å kome på sjynnj (sjøen)</i>
meinstire v.	-	sjå fast og lenge på noko. <i>'o meinstirde på flekkjen oppi li'ne, men myste syne ta saudå ettekvert</i>
meint, få det	-	kome brått på, bli sterkt ivrig <i>'an fekk dæ meint mæ å sprengje ette tauså</i>
meir sama	-	ikkje så mykje. Uttrykk for å seie at det er så lite at det er ingenting å snakke om. <i>Nei, d'æ 'kje meir sama, ej tæk alt! Du kanj reise mæ alt i hop, dæ'kje meir sama</i>

meis f.	-	1) rund not av tau (diameter ein meter) brukt til å ha turrhøy i (<i>høy meis</i>). <i>Dei sende turrhøy meisane nej frå Tverrafjellja på denj brattaste løypestrengjen ej hæ sett</i> 2) gammaldags ryggsekk. <i>Meisa va ta dæ gode gamle slagja, go å bere å sterk</i> 3) Liten sporvefugl (blåmeis, kjøtmeis etc.)
meisk m.	-	blanding av malt (knust korn) og varmt vatn. <i>Meiskjen stod en å en halv time</i>
meiske v.	-	blande i hop malt og varmt vatn ved ølbrygginga. <i>No æ ej ferdig å meiske</i>
meiske sj v.	-	fråtse, ha det godt med noko. <i>Oss meiska oss tej kvelds mæ Storvasskræ ta beste sort</i>
meiskero m.	-	trespade brukta i meiskinga. <i>Ser du nøke tej meiskero'ne mine?</i>
melfallj n.	-	bratt moldskråning (lett for å rase ut). <i>Dei møttest i Melfallja i går kveld</i> (stadnamn)
melte v.	-	1) fordøye maten. <i>Ej hæ 'kje melta middagjen skikkelæ endå</i> 2) lage malt. <i>'an driv visst på å melta tej jul</i>
meng(j)e v.	-	blande, mikse. <i>'o menga sj mæ resten ta fløkkja</i>
mennja m. fl. ubf.	-	morgenar. <i>Dæ va en ta dei finaste mennjane ej hæ sett</i>
-ment adj.	-	i samansetjingar: bra med folk, godt bemanna. <i>Oss va mångmente då oss starta leitinga</i>
mentabrok f.	-	bukse av bereidd skinn
merg f.	-	1) mjuk masse i holrom i beina i kroppen. Mjuk «tråd» i trestamme <i>Hylet gjekk gjønå merg og bein</i> 2) Kraft, væske frå (langvarig) kokting av fisk, kjøt, grønsaker <i>Mergjen se låg att i panjene va sterk å go</i> (fiskekraft)
mergsterk adj.	-	grunnsterk, svær solid og sterk. <i>Dæ va en mergsterk kar dæ</i>
mest adv.	-	her: nesten, bortimot <i>'o va mest vaksa då 'o fór. Mest alt hanj gjorde va skikkelæ gjort</i>
meste adj. sup.	-	vel mykje. <i>'an tok i meste lagje mæ bær</i>
mestå adv.	-	nesten, bortimot, dei fleste. <i>Mestå allje hadde heimelaga ski før i ti'ne. 'an gjorde mestå alt då dei vaska mastòvå</i>
mi fullje hyre	-	alt eg maktar. <i>Ej hadde mi fullje hyre mæ å halde styr på onganje, dei språng i allje retninga</i>
middagsbel n.	-	ved middagstider (rundt klokka 12). <i>Dæ va vej middagsbel adæ dei sleppte innj saud'ne</i>
middagshøgda f. bf.	-	alderen midt i livet, ca. 50 år kanskje. <i>Du hæ nådd middagshøgda du mæ no?</i>
midtmylljå prep.	-	midt mellom. <i>'an bor midtmylljå Holme å Stein</i>

mige v.	- pisse, late vatnet, slå lens. <i>Kyra sto å meig heilt innj tej veggja</i>
migemaur m.	- pissemaur, liten raud jordmaur som beit/meig sterkt. <i>Når oss slo småljåmark, va dæ vanlæ i finev�r � ete maten p� teia. Men sj�l om oss kunnje site p� et teppe p� markjene, kom migemauren aulande � gjorde d� nesten omol� � site i ro. Straks 'an s�g b�r hud, beit 'an, � d� va s�rt</i>
migetrengd adj.	- � ha sterk treng til � late vatnet. <i>Ej � se migetrengd ad�</i>
mikkeli	- mikkjelsmesse. Gammal kristen h�gtid, 29. september. <i>Dei va ferdige tej Mikkeli</i>
mimaur m.	- maur, helst pissemaur (eitremaur) <i>Du sku sett store mimaurtu� ej s�g, 'o va minst meteren h�g. D� vil stort vere se stort ska fylgje, sa mimauren, 'an klatra opp p� hesteryggjen</i>
mim�rg�s m.	- morgenmat, frukost. <i>Tej mim�rg�s fekk oss b�de egg � steikt flesk</i>
mine f.	- andletsuttrykk, grimase (f�re). <i>'o Kari gjore ei rar mine tej 'n�</i>
mine v.	- handbore Stein/fjell med minebor og feisel. <i>Oss fekk mina dinnja store steinen se l�g �vei veien</i>
minnjete n.	- midnatt. <i>'an kom 'kje att f�r l�ngt �ver minnjete</i>
minnjug adj.	- som hugsar godt, som har godt minne. <i>'an Ludolf va ekstra minnjug, 'an huska alt i hop</i>
min� pron.	- mi, mine. <i>Jamen, ej hadde d� no i t�nk� min�.</i>
misanten	- jammen, s� men. <i>Ej trur misanten ad� du h� f�tt fisk ej?</i>
misbytt	- som er ulikt delt (ein f�r mykje, den andre lite). Ogs� uoppgjort. <i>Oss f�lte oss litt misbytte d� oss fekk se lite. Oss ha'kje n�ke misbytt m� 'n�</i>
mismodig adj.	- motlaus, nedtrykt, skuffa. <i>Oss vart mismodige d� oss s�g k�r l�ngt d� va att</i>
mjelk f.	- mj�lk vert uttalt som mjelk. <i>Kan'kje du hente mjelkja te mej</i>
mjelkemannj m.	- ein som var med mj�lkeb�ten til meieriet p� Stranda. Han hjelpte til med � lempe mj�lkespanner. Dette var pliktarbeid for gardane og gjekk p� omgang. <i>I g�r va ej mjelkemannj, � i dag � ej litt l�k i h�nd�</i>
mjelkem�nd n.	- tid for mj�lking. Eks.: <i>m�rg�m�nde</i>
mjelkem�l n.	- mj�lka etter ei mj�lking. <i>Oss henta kveldsm�le m� d� same</i>
mjelkesedik m.	- ein som drikk mykje mj�lk. <i>Oss va n�kre redige mjelkesedika</i>
mjelkespr�ng m.	- trykk p� jur som er sprengt av mykje mj�lk. <i>D�r va litt mjelkespr�ng fordi oss kom se seint �t fj�sa</i>
mjelljf�nnj f.	- turrsn�ras. <i>D�r h� g�tt ei stor mjelljf�nnj � skogjen � kl�emd flat</i>
mjelljsnj�v m.	- turrsn�. <i>D�r l�g en halometer m� mjelljsnj�v opp� skara</i>

mjelk f.	-	mjølk. <i>Mjelk</i> er eit heilt innarbeidd ord i dialekten. <i>Mjelkja va súr!</i>
mjelkebytte f.	-	mjølkespann. <i>Mjelkekrakk</i> = lav krakk til handmjølkinga. Osv.
mjelte f.	-	1) mjølking ute i det fri (i utmarka) 2) "en portion Mælk, som faaes ved een Malkning" (v/Ivar Aasen) 3) i utmarka kan vi finne det lokale stadnamnet <i>Mjelterøbbben</i> . Dette var ein plass der det var vanleg å mjølke i det fri.
mjøl n.	-	mjøl. <i>'o sleppte fate, å mjøldombå sto som ei sky rondt dei. Ej ska hente nòke mjøl på myl'ne åt 'nå Leif</i>
mjølbyre f.	-	byre til å lagre mjøl i. <i>Mjølbyrå va inndelt i fleire bur slik adæ en kunnje ha fleire mjølsorta i same býr'ne</i>
mjølhít f.	-	skinsek med reimar til å bere mjøl o.a. på ryggen. <i>Dæ hikk ei vælbrukt mjølhít innj på stabbursveggja</i>
mjølsekk m.	-	mjølsekk. <i>Tausa fortalde: Ej sydde mej ny kjole ta en 100 kilos mjølsekk. Dæ sto 100 kilo bak og Prima vare frame</i>
mjølså f.	-	litt mjøl. <i>Dæ fanst ikkje mjølsåa i husa på denj tid, onde krigja vart mjøle brukt ettekvert</i>
mjå adj.	-	smal, tynn, smekker. <i>Du å du for ei mjå taus se kom på båta i gárkveld</i>
mo adj.	-	trøytt, gåen, utmatta. <i>Oss vart skikkelæ mo i kne(i)nå då oss gikk nej sæterråsa</i>
mo plitt åleine	-	heilt åleine. <i>Dæ va litt nifst å åvernatté mo plitt åleine på sæter'ne</i>
moalaus adj.	-	trøytt, lei, når ein ser litt tungt på det. <i>Ej vart so moalaus, dæ va fole långt att å gå</i>
mobror m.	-	morbror, onkel. <i>'an Per hadde en mobror i bya</i>
mobrorkåne f.	-	kone til morbror, tante. <i>'o Astrid va ei allje tiders mobrorkåne</i>
mòd n.	-	smular, rusk, oppsop. <i>Dæ va bærre et mòd att ta kakeskivå</i>
moda adj.	-	lysten, opplagd. <i>'an va 'kje mykje moda på denj turen</i>
moda på, vere	-	ha lyst til, ha hug til. <i>Ej æ 'kje moda på å stå på nòka liste no, dæ æ fole travelt</i>
modalaus adj.	-	motlaus, kjedeleg. <i>Ej vert modalaus ta heile grei'ne</i>
modast v.	-	ta til på noko med godt mot. <i>Nei, dæ æ'kje mykje å modast på i slikt et vêr</i>
mòde v.	-	smuldre noko, lage smular, knuse. <i>Oss mòda kavringen, mæ surmjelk og sylte va dette go sommarmat, oss kallja det sòppé</i>
moden adj.	-	her: ferdig utvikla, ferdig til å brukast (om frukt). <i>Epla va godt mod'ne. 'an Per æ godt moden for aldera, 15 år og sterke</i>
mòkadongje m.	-	dunge av naturgjødsel. <i>Dær låg fleire mòkadonga på reita då oss kom</i>
mòke v.	-	skyfle til sides, brøyte. <i>Ej hæ mòka snjòv i fleire tima no!</i>
mòkk n.	-	væske som ein brukar ved koking. Eks.: <i>potetballjmòkk</i>
mòldukse m.	-	ein som er tilsøla, skiten av jord. <i>Du ser ut som en mòldukse, strik!</i>
mòle m.	-	lite stykke, kort stykke. Eks.: <i>brødmòle</i> . <i>Dæ va långt åt Storvatna, dei gikk en go mòle før dei kvilde</i>

molefonken adj.	-	sturen, nedslått, trist, lei seg, nedfor. <i>Du ser se molefonken ut i dag, ka dæ æ se hæ ramma dej no då?!</i>
momangen, på	-	straks, umiddelbart, momentant. <i>Ej ska gjere dæ på momangen</i>
mon m.	-	1) noko meir eller mindre, litt til (mål, grad). <i>En god mon mindre</i> 2) endring, overgang. <i>Oss kunnje sjå dagsmonen på grasvoksteren</i> 3) auke, framgang, vekst. <i>Dæ æ mon i arbeide dökka no synst ej</i>
mon i mindre	-	det klarar seg, det er nok. <i>Ta'kje so mykje, dæ kanj no vere mon i mindre</i> (greier seg bra med mindre)
mond n.	-	tidsrom for at noko skal skje eller utførast (fast mønster). Eksempel: <i>mørgåmond</i> = tida for noko som skal skje om morgenon (stå opp, mjølke, frokost), <i>matamond</i> = tida for eit matamål, <i>kveldsmond</i> osb.
mone v.	-	kome seg, bli betre, nytte. <i>Dæ mona godt då 'an tok ti</i> = sette inn kreftene
monse v.	-	smake, tenkje, prøve, nippe til. <i>'an monsa litt på dæ, men takka nei tej slutt.</i>
moplitters åleine	-	heilt, totalt åleine. <i>Ej sit her å kjeda mej, moplitters åleine</i>
mør m.	-	spekemør. <i>'an Oddvar hadde beste móren. Oss bytte tej oss ta denj mæ glansbilde å annja</i>
moras n.	-	tett kratt og skog, ulendt og bratt. <i>Ej ska seie dej at dæ va et skikkelæ moras dær</i>
møre v.	-	lage spekemør. <i>Oss móra mykje ta hjortekjòta i lag mæ annja kjòt</i>
mørelid m.	-	morild. <i>Dæ va mykje mórelid i sjonå i kveld</i>
mørgå, i	-	i morgen. <i>Ej trur oss utset resten ta arbeide tej i mórgå</i>
morgåbete m.	-	litt mat om morgenon før arbeidet tek til. <i>Ej tok mej en mórgåbete i sjuti'a åleine</i>
mørgås, tej	-	til i morgen. <i>Vent tej mórgås mæ dæ</i>
morgåsmål n.	-	mjølk som er mjølka om morgenon. <i>Dei måtte bere mæ sez både kveldsmåle og mórgåsmåle heimatt tej bygds</i>
mørhønnj f.	-	metalltrakt med lang tut for å lage pølse eller mør. Tjukkenden blir festa til kjøtkverna og pøleskinnet blir tredd på tuten. <i>Ej hæ rota vekk mórhønnje 'ass Lars, hæ du sett dæ?</i>
mørk f.	-	kvart kilo. <i>Kan'kje du kjøpe ei mórk kaffi te mej mæ dæ same?</i>
mørkjen adj.	-	møyr, røten. <i>Støkkjen æ heilt mórkjen</i>
morr	-	litt bitande tiltaleform til kvinneleg person. <i>Nei ilhje morr, ditta va 'kje mykje å fare mæ.</i> (litt nedlatande, belærande)
møsemark f.	-	mosegrodd mark. <i>Dær va bærrøe mósemark, å lite gras</i>
moste f.	-	morsyster, tante. <i>Oss ha ei moste innj'i Muldala</i>
mostemannj m.	-	mann til morsyster, onkel. <i>'an Griggås va en kjekk mostemannj</i>
mote adv.	-	her: oppover, imot. <i>Dæ va forfærdelæ tongt å gå mote bakkå</i>
møtt m.	-	møll, insekt som set seg i treverk og klede. <i>Dæ va 'kje fritt for dæ at mótten va komen innj i huse</i>
møttæte adj. n.	-	møllstukke. <i>Bor'et (bordet) va heilt móttæte</i>

mue f.	-	dunge, haug, tett samling av noko. Eks.: <i>høymue.</i> <i>Oss ramla på ishellj'ne å tej slutt se låg oss i ei mue</i>
mue v.	-	1) samle i hop til ein dunge. <i>Oss fekk no mua høye før oss slutta</i> 2) tenkje på, lure på, ruge på. <i>Ka dæ æ du mua på no gjen då?</i>
mugje m.	-	flokk, hop. Eks.: <i>fòlkemugje</i>
mukk n.	-	lyd, livsteikn. <i>Ej hæ 'kje haurt et mukk frå 'nå Oddmund på lengje</i>
mukke v.	-	gi lyd frå seg, tote å motseie, protestere, knurre <i>Ej må ha rett, dei mukka 'kje verken dei gamle elle dei onge.</i> <i>Dei bøynde å kjæle nepe uten å mukke</i>
muleband n.	-	grime. <i>Oss sette muleband på hesten</i>
mullje v.	-	mumle, prate lavt og utsynleg. <i>Nei, 'an sat no bærre dær å mullja</i>
mulæ	-	mogleg. <i>Dæ'kje mulæ å få dæ tej, heilt omulæ va dæ</i>
munnjahljen adj.	-	flink til å prate, ordhag. <i>'o Anna va munnjahlja, ikkje tvil om dæ</i>
mure v.	-	her: ruge, pønske, gruble. <i>Ka dæ æ du gjæng å mura på no då?</i>
murmåljt adj.	-	vanskeleg, tungt, slitsamt, mødasamt. <i>Oss vart skikkelæ gånne (trøytte) i vejamarkjene i går, dæ va so murmaljt å gå fordi snjøven va oppsmuldra å glatt</i>
murt m.	-	seiyingel, småfisk. <i>Nei, dæ va bærre murt å få, å denj fekk katten.</i>
musaföld f.	-	musefelle. <i>Nei, ej måtte sta å kjøpe mej mange musafölde</i>
musk n.	-	styr, tuskje. <i>Dæ vart et musk då dei kom</i>
muskedondre f.	-	stor, tung og grov børse av eldre type (tysk og fransk opphav). Donner på tysk er torden. <i>Dæ hikk ei muskedondre på veggja dær.</i> Ordet også av og til brukt som kallenavn humoristisk på kvinner
muskje adj.	-	fæl, morsk. <i>'an va muskjen i dag (fælt vær).</i> <i>'o Kari va muskja i dag du (morsk, i därleg humør).</i> <i>Dei va musk'ne allje i hop då dei kom. Dæ vart et muskje vær no 'gjen</i>
my n.	-	mygg. <i>Dæ va se mykje my dær adæ oss måtte bærre røme</i>
mýgl n.	-	mugg, grågrønt lag av muggsopp. <i>Dæ va mykje mýgl på dinnja osta dinå (myggel)</i>
mýgle v.	-	mugne, få mygl. <i>Ej fann tej slutt att sosten, men då va 'an mýgla</i>
myhank m.	-	stor mygg med slank kropp og svært lange føter (<i>stankelbein</i>). <i>Myhankjen hæ vasa se nej i saftmuggjen</i>
mýker f.	-	dyregjødsel, møk. <i>På sæter'ne kasta oss mýkra utgýnå ei luke i veggja</i>
mykje v.	-	gjere noko mjukt. <i>Oss må mykje kjøte før oss steikje dæ. Pass dej no so ska ej mykje dej so pass adæ du vert still!</i>
mykje godt	-	nesten alt, bortimot. <i>Dei fiska heile helgja, å dei tok mykje godt alt se va i elvene</i>
mýkradongje m.	-	gjødseldunge, møkdunge. <i>Oss måtte breie (kaste utover) en stor mýkradongje før oss fekk fare på fotballtrenings</i>

mýkrakjelljar m.	- gjødselkjellar i fjøset. <i>Honden vasa sez innj i mýkrakjelljaren, å trængde et skikkelæ bad ettepå</i>
mýkralass n.	- gjødsellass. <i>'an hæ kjaurt tjue mýkralass i dag</i>
mýkralukt f.	- lukt av dyregjødsel. <i>Dæ va slik mýkralukt adæ oss trekte oss fort tejbake</i>
mylde v.	- strø mold over snø for å få hurtigare smelting. <i>I år ska dei mylde Stabrekka for å få vekk snjøven slik at fonnja vert mindre.</i> (Mylde også brukt om å dekke korn og frø med mold, og også arbeide og jamne åkeren etter harving (Ivar Aasen))
mýle v.	- drage på smilen, småsmile, sjå lur ut. <i>'an sat no dær å mylte, hanj mæ. 'o mylte litt mæ sez sjøl.</i>
mýlje f.	- 1) samanfiltrer flokk, klump av folk. <i>Dei ramla, og allje låg i ei einaste mýlje</i> 2) smuldra flatbrød og karva poteter tilsett god varm kjøtkraft t.d. frå middagskokkinga. <i>Hæ du smakt mýlje, dæ va nøkse vanlæ før i ti'ne = (før i tida)</i>
mylljå prep.	- mellom. Nils E. Grønningsæter på Dalhus var ordførar og fylkesordførar i svært mange år. Fordi han reiste så mykje i embets medfør, fekk han tittelen «Nils på dampa». Det går ei historie om ein gong han ikkje fann att nokre viktige dokument. Då sa han: «Du ska håre dej sjå at dei æ komne mylljå lòfså! (løfse =lefse)
mylljå, gå i	- her: stikke innom, ta ein tur. <i>Gå husemylljå. Mannemylljå vart dæ sagt Ej synst du kan gå i mylljå av å tej.</i> (trykket er viktig her)
mylljå, gå i	- her: stoppe ein krang, forhindre bråk. <i>Dei krangla, men ej gikk i mylljå, å då ga dæ sez.</i> (trykket er viktig)
mýnst(e)r f.	- mönster, modell. <i>'o hadde ei framfær se va et mynst'r for oss allje</i>
mýnstre v.	- studere, mönstre, sjå nøye på. <i>'an mynstra oss skikkelæ då oss kom innj</i>
-mýnt adj. sms.	- skap eller form på munnen (i samansetjingar). Eks.: <i>breimýnt, stormýnt, småmýnt</i>
mýnte v.	- peike ut, bestemme. <i>Nei, denj gloså va mýnta på mej ho!</i>
myrebær n.	- molte, også om umoden molte (kart) <i>Du hæ'kje lov å plukke myrebær, du lyt fint vente tej moltå æ moda</i>
mýrkeloft n.	- skrålloft under taket/rafta, utan vindauge og der det er mørkt. <i>Oss må snart rydde oppe på mýkeløfta</i>
mýrjete adj.	- når noko er uklart, som er blanda. <i>Vatne ser nöke mýrjete ut, ser ikkje botnen på fleire meter</i>
mýrkje v.	- stå i vegen for lyset. <i>Flytt dej, du mýrkje for mej, ej ser ikkje å træ nåla</i>
mýrk'na, i	- i mørkret, når det er mørkt. <i>'an gikk sez utfor trøppa i mýrk'na</i>
mýrkne ute v.	- når det var føre for at det vert for myrkt om kvelden til å kome seg heim eller gjere noko. <i>Nei, oss mýrkna ute, se dæ vart ikkje gjort meir mæ oss denj kvelden</i>
mýrt adj.	- mørkt. <i>Uff, nei i kveld va dæ folle mýrt</i>

myse v.	- plire med augene, gløse, sjå med samanknipne auge (gjerne mot ljoset). 'an sat å myste i klare solljøsa å såg utover dalen
mýse f.	- væska som blir att og sig frå kosten når ein lagar ost. <i>Mýså va god týstedrikk i slätta</i>
mýsebrøm	- mjuk ost ved koking av saup og litt dravle, liknar prim (?)
mysse v.	- miste. <i>Ej mysste en sluk då botnen va se steinete dær</i>
mysse tråden v.	- ikkje klare å fylgje med. <i>Ditta vart se mykje adæ ej hæ mysst tråden for lengje sia</i>
mytå, fare i v.	- fare i løynd, lure seg til med noko (etter Anton Løvoll). <i>Per, no fær du i mytå att, ditta må du slutte mæ</i> Ivar Aasen: myta v.= 1) lure, liste, føre avsted hemmelig eller i Smug 2) skjule, gjemme noget. <i>Han gjeng aa myte sig</i> = han lister sig omkring ubemærket; vil ikke vise sig
mæ prep.	- ved, hos, med. (<i>mæ</i> er mykje brukt, nokre eksempel blir oppført). - <i>Dei bor ne(i)mæ sjonå. Oss sat att mæ bór'a då 'o kom.</i> - <i>Oss va vekk mæ heljene</i> = vi var borte i helga. - <i>Arnhild tok mæ sez ei spannj mæ mjelk.</i> - <i>Ja, dæ kom en grand mæ snjòv i natt. Ka dæ æ du bråka mæ no då.</i> - <i>'an æ heime mæ foreldrå. Ej hæ fått dæ mæ dei. 'o kom mæ ei rive.</i> - <i>Dæ starta mæ nyttår. Nei, dæ va'kje gjort mæ dæ.</i> - <i>Ej veit ikkje kyr dæ dæ mæ 'nå Hans. Oss klard'ikkje å rá mæ 'nå</i>
mæ	- også, med <i>Ej mæ vil vere mæ (med), kan'kje du mæ ta turen i lag mæ oss</i>
mæda	- medan. <i>Du kan 'kje lese mæda du æt, dæ'kje vanlæ folkeskikk dæ</i>
mæfareñ adj.	- ille tilreidd, heilt utsliten, sterkt såra. <i>Då 'an kom, so såg ej dæ 'an va nòkså mæfareñ, 'an hadde blå kula å sår både hær å dær, klæa va filljete</i>
mæl m.	- bakke, bard. Eks.: <i>elvamæl, jordmæl</i>
mær f.	- merr. <i>Ole, gå å hent mæra, oss må tej å hyppe jorbæra</i>
mæraflåar m.	- grisk og usympatisk mannsperson (nedsetjande uttrykk). <i>Hanj dær mannjen ej handla mæ i går, æ enj redig mæraflåar</i>
mætekjen adj.	- utsliten, skada (fysisk eller psykisk). <i>'o va mætekja ta heile tura, å gå i ti tima uten mat hadde tekje på</i>
mødalt adj. n.	- mødesamt, vanskeleg. <i>Dæ va se mødalt å vasste i allj dinnja snjòva i går</i>
mødasamt adj.	- strevsamt, vanskeleg. <i>Dæ va litt mødasamt å måtte træ nåla kvar gong</i>
mødast v.	- bale, plagast, slite. <i>Oss møddest so mæ dinnja motora adæ</i>
mødd adj.	- når ein balar med noko, er trøytt og utsliten. <i>Ej bli se mødd ta heile grei'ne, kan'kje du hjelpe mej då!</i>
mødelæ adj.	- vanskeleg, tungvint. <i>Dæ va mødelæ å gjere dæ slik s'an Olav sa</i>
møle n.	- lune, humør, stemning, godlag (personleg tilstand). <i>'an va i nòke ta et møle i går. Nei, ka slags møle æ du på i dag då!?</i>

		Kjem truleg av å male (knuse). Ivar Aasen seier: «Kværnen er i godt Møle», dvs. i godt lune og mel godt
mør f. fl.	-	mødre. <i>Dæ æ like mange mør se fara. Dæ æ mør'ne se styre mest mæ ongå</i>
måfå, på	-	utan plan, utan mål og meinung, uvisst. Oss gikk på måfå i skogja
måg m.	-	svigerson. 'an va godt nògd mæ mågja sinå
mål n.	-	1) tid for måltid. <i>Daurmål</i> = dugurdstida 11–12 (middag). Sola står over Daurmålsfjellet på denne tida. 2) måltid. <i>Du må kòme tej måls no</i> 3) ein gongs mjølking, mengda av ei mjølking. <i>Kveldsmåle</i> = mjølka som vart mjølka om kvelden. 4) grense, merke, punkt. <i>I flomåla fannj oss mykje rart</i> (dit floa gikk) 5) stemme, røyst, mål. <i>Dæ va fole tej mål i dinnja stuta dinå</i> 6) språk, dialekt. <i>Norddalsmåle</i> æ flott 7) sak, ærend. 'o hadde et bestemt mål mæ dæ 'o sa (mål dessutan i fleire samanhengar)
målskifte n.	-	stemmeskifte. <i>No æ 'an Lars i målskifta, æ vòrte se grov i måla adæ</i>
måne m.	-	her: 1) månad. <i>Dæ æ en måne sia oss hæ sett nòke tej dei, ikkje trej måna</i> 2) hårfritt område på hovudet. 'an Per hæ fått måne hanj mæ
mångestans adv.	-	mange stader. <i>Dei hæ smòr mångestans no, dæ'kje slik se før</i>
mångföldig adj.	-	Flink til mykje, veit råd for det meste. 'an Nils va en mångföldig kar, hanj kunnje å bruке fengranje sine
mångme(i)nte adj.	-	mannsterke, mange personar. <i>Dei vart mångme(i)nte tej slutt, å då gikk dæ radigt mæ støypingjene</i>
mångt	-	mangt, mykje. <i>Dæ æ mångt oss skulde ha ugjort</i>
månkje m.	-	man, hår på hovudet. <i>Hesten hadde en flått månkje.</i> Også brukt om håret på folk. <i>Litt ta en månkje du hæ fått Erlend</i>
måt n.	-	1) mål, merke, grense. <i>Dæ æ no et måt mæ aljt</i> 2) bestemt forhold, viss grad eller måte. <i>Dæ vart utført på et måt</i> = det vart utført nokolunde
måte m.	-	bestemt grad, måtehald. <i>No må du æte mæ måte</i> (ikkje for mykje). <i>Dæ va 'kje måte på kyr 'an skrepte ta dæ 'an hadde gjort</i>
måte v.	-	her: 1) passe til, avpasse, måle. 'an måta dæ no tej på et vis 2) gripe sjansen, nytte høvet. 'o måta dæ tej dinnja gångjen mæ
N		
nabb m.	-	1) kort staur som vart slått på skrå i bakken ved enden av hesa for å feste hesjestrengane i; nabb vart også brukt når husdyr skulle tjarast. <i>Nei, dinnja nabben æ'kje sterke nok!</i> 2) noko av ein knaus eller berg som stikk fram, ein nase. <i>Bak dinnja nabben dær býrte trur ej dæ du finnj nòke bær</i>
naglebit n.	-	sterk smerte i fingrane ved hard kulde. <i>Oss hadde slik naglebit beggje adæ oss klard'ikkje å gjere dæ slag</i>

nakkeskòt n.	-	kraftig dram, noko som "slår" i hovudet. <i>Sje hær so ska du få dej et skikkelæ nakkeskòt</i>
namngjeten adj.	-	svært kjend, mykje omtalt. <i>'an Magne vart namngjeten for skisaltoanje sine</i>
namning m.	-	ein med same namn. <i>Ej ha et syskjenbanj se va namningjen min</i>
nanne v.	-	vinke. <i>'o nanna te mej då 'o fór</i>
nappahue f.	-	lita kyse av damask eller fløyel (jente-/konelue). <i>I kirkjene sat ej å såg på allje fine nappahuene</i>
napparye f.	-	teppe vove på ein spesiell måte. På den eine sida glatt vev, på den andre sida blir det innveve stoffbitar og/eller tråd (napp, floss) av mange slag og fargar. Denne sida låg ned pga. varmen. Rya var svært viktig fram til 1900, sidan mindre aktuell. Brukt i sengar, sledar, båtar, og utslitne som hestedekken og liknande. Finst enno i nokre heimar og på museum. <i>Presten sat bak i båt innjtullja i ei napparye å song se dæ Ijoma</i>

Eksempel på gammal napparye der nappet (flosset) på baksida er diverse stoffbitar. Rya er 126 cm breitt og med ei lengde på 168 cm. Ei slik rye var tung og varm og sliteterk

narraktig adj.	-	jålete, kåpeleg, latterleg, innbilsk. <i>Hæ du sett slik en narraktig fyr!?</i>
narrefære f.	-	narraktig, dum framferd. <i>Kaslags narrefære æ ditta då?</i>
nase v.	-	her: snuse, vere utdig nyfiken. <i>Ka æ dæ 'an fær å nasa ette no då?</i>
naseduk m.	-	lommetørkle. <i>Dei kom fram mæ nasedukå sine allje i hop</i>
nasefiskje n.	-	fiske som startar heldig, men blir elendig på slutten. <i>Ej fekk en pjakk mæ dæ same, men dæ vart bærre nasefiskje</i>
nasevis adj.	-	svært nysgjerrig, ufin, uoppdraglen, frekk, svært nyfiken og frampå. <i>No hæ 'an vorte so nasevis adæ. Du må 'kje vere so nasevis, gut!</i>
nask adj.	-	hendig, rask, flink, lur, lærer fort. <i>'o va nask tej å spýte = ho var god til å strikke</i>
naske v.	-	stele, rappe til seg, snappe. <i>'an va litt lei tej å naske</i>
nat m.	-	fuge mellom sidene på bord eller treplankar. <i>Oss fekk tetta <u>nate</u> mỳlljå bor'å, å tett vart dæ</i>
natakjennje m.	-	kjerne i hasselnòt. <i>I år æ dæ skikkelæ store natakjennja i netå (fl. dat.)</i>
nataskal n.	-	nøtteskal. <i>Hær hæ ikònnje vore, her æ se mykje nataskal</i>
nataskog m.	-	hasselskog. <i>Åvei Gjæregar'a va dæ fin nataskog, dæ hende oss lurte oss tej å plukke nêt dær</i>

naten adj.	-	hendig, flink, netthendt, rask. <i>Ej ska seie dej dæ 'o va nata tej å plukke bær</i>
nattekýld f.	-	kulde om natta. <i>Dæ va sol å fint i går, men ej trur dæ hæ vòre nattekýld no</i>
nattset n.	-	fiskegarna står ute over natta. <i>Oss hadde ute et nattset tej, men dæ hjelpte 'kje dæ slag, fiskjen va vekk</i>
nauande lik	-	heilt lik, på ein prikk lik. <i>'o æ nauande lik bestemor'ne, same nasen å dæ heile</i>
naustire v.	-	stire lenge og ubrote på noko. <i>'an sat å naustirde på båten se nærma sei sakte å sikkert</i>
naustrekke f.	-	lang rekke av naust som ligg tett i tett på line. <i>Dær æ to flåtte gamle naustrekke i Norddala</i>
nauta	-	svært, veldig (forsterkande uttrykk). <i>Dæ va nauta god bær dette</i>
nautafære f.	-	uforskamma framferd, tullfære. <i>Ka slags nautafære æ ditta då!</i>
nautfengje adj.	-	svært mykje. <i>Dæ va nautfengje mæ blåbær i år</i>
navar m.	-	1) handbør til å børe i tre, handsmidd i mange storleikar <i>'an Oscar va en klýppar tej å lage navara, 'an laga heile seriane</i> 2) kallenamn på mannsperson, brukt både negativt og positivt. Men mest kanskje positivt, som solid, grundig og undersøkande <i>Dei kallja 'nå Lars ein navar fordi àn va so grundig i bokarbeie sitt</i> (Sjå trenavar og frostnavar)
nave m.	-	høg stuv etter nedhogd tre. <i>Du må ta nejåt, dette æ for høge nava</i>
nave v.	-	leve av utbetalingar frå NAV (nytt ord i 2012). <i>Ej kanj nave nòkra vike no</i>
navla, rett	-	uttrykk for å fortelje at nokon ikkje er heilt bra i hovudet, som oppfører seg därleg. <i>Du kan'kje vere rett navla viss du tòre å gå dær</i>
navre v.	-	bore hol med ein navar. <i>Oss fekk navra allje rivehauda mæ dæ same . Då va dæ bærre å sete innj tindanje å rake i veg</i>
navrehald n.	-	trefjøl med hol til å setje navarane i (også <i>navrehald</i>), festa på vegg <i>Ej hæ hengt opp navrehalde på en vegg i kjelljara</i>
'ne pron.	-	henne (forkortning). <i>Kan'kje du gi 'ne en klem frå mej?</i>
nedrig adj.	-	simpel, trasig, nedlatande. <i>'an va se nedrig då 'an snakka mæ oss adæ oss syntest adæ dæ halve kunnje ha vòre nok</i>
nedrikt adv.	-	simpelt, svært upassande. <i>Dæ va se nedrikt gjort ta dei adæ ej hæ'kje ord</i>
nej adv.	-	ned, nede. <i>'an fór nej mìlljå stabbesteinå. Dei reiste nejette veia</i>
nej mæ sjonå	-	nede ved sjøen. <i>Dei æ nej mæ sjonå no trur ej</i>
neja adv.	-	nedanfrå. <i>Dei kom neja heile fløkkjen</i>
nejate adv.	-	nedanfrå. <i>Dei kjem nejate snart</i> (dvs. lenger nede frå dalen)
nejattefòlk n.	-	folk nede frå bygda/dalen. <i>Nejattefolkje fór heimatt, å sætretaus'ne fekk vere att åleine på sæter'ne ændelæ</i>
nejbør m.	-	nedbør (regn, snø). <i>Nei, no må dæ klare sei, oss hæ fått nok nejbør no</i>

nejdotten adj.	- nedramla. <i>Krukkene æ nejdot'ne.</i> Også brukt om personar som er svært overraska og utanfor. <i>'o såg heil nejdotta ut</i>
nejette prep.	- nedover. <i>'o fór nejette veia, 'o skulde på buda</i>
nejfyr prep.	- 1) nedanfor. <i>Båten ligg nejfyr kei'ne</i> = nedfor kaia 2) nedstemt, lei seg, trist. <i>'o Kari æ se nejfyr i kveld, dæ æ reint låkt å sjå</i>
nejfalljsott f.	- nedfallssykje, epilepsi. <i>'an va sterkt angrepen ta nejfalljsott, men jammen klarde 'an sej godt likevæl</i>
nejgrave adj.	- nedgrave i jorda. <i>Alt va nejgreve, oss fannj ikkje dæ slag</i>
nejkòmen adj.	- når nokon har født. <i>'o æ nejkòma 'o Kari mæ no</i>
nejlagd adj.	- her: gått til sengs. <i>Dei va nejlagde lengje før minnjete</i>
nejmýlljå prep.	- ned mellom. <i>Finnj'kje du dei? Sjå om dei hæ ramla nejmýlljå bilsætå</i>
nejonde prep.	- nedunder. <i>'o Lovise bodde nejonde Haua</i>
nejrennje v.	- brukt for å fortelje kor ofte nokon gjekk på besøk til andre. <i>Kan'kje dökke ta dökke enj tur snart, oss hæ'kje akkorat blitt nejrænde i dæ siste</i>
nejsarva adj.	- nedslitte, utslite, øydelagt. <i>Hyttå va heilt nejsarva, mykje brukt å lite vedlikehalda. Uff, i dag føle ej mej heilt nejsarva, æ se trøytt å slapp adæ</i>
nejsette v.	- nedsette, gravlegge. <i>Nei, ho vart nejsett forrige fredag</i>
nejsnjòva adj.	- nedesnødd, dekt av snø. <i>Heile bilen va nejsnjòva då oss kom ut i dag</i>
nejtrakke v.	- trakke flatt, nedtrampe. <i>Grase va heilt nejtrakka, forstend ikkje ka ditta ska vere godt for</i>
nejåtbrynt adj.	- kua, refsa, halden under kontroll. <i>'an vart skikkelæ nejåtbrynt hanj mæ no</i>
nejåver adv.	- nedover (i dalen), unna bakke. (Her vil det seie ned til sjøområdet) <i>Ej ska nejåver i dag, ska ej kjøpe nòke te dej?</i>
neke v.	- gni, gnubbe, gnikke. <i>Kom hær se ska ej neke foten dinj</i>
nelle f.	- blemmer/utslett i huda ved allergi. <i>Ja, ej ser du hæ fått nòke nelle på ryggja, ska tru ka ditta kjem se ta</i>
ne'ri prep.	- nede i. <i>Du finnj be(i)re pote(i)te ne'ri kass'ne. 'o kjem ne'ri veia</i>
neste v.	- her: kneppe i hop. <i>'an nesta hændene sine å sat stillj</i>
neste adj. sup.	- her: nedst. <i>Oss hesja bærre neste strenganje</i>
nét f. fl.	- nötter. <i>Dæ va mykje nétt åvei gara, men ikkje allje likte at oss fór dær å plukka</i>
nét n.	- kink (i nakken og sida e.l.), slét, hekseskòt. <i>Ej fekk et nét i ryggja, klarde ikkje å røyve mej næsten</i>
netthendt adj.	- flink å lage eller reparere noko med hendene. <i>Dæ va et syn kyr netthendt 'an va</i>
ni-	- forstaving som forsterkar eit uttrykk. Eks.: <i>nistire, nilese, nihalde</i> = sjå sterkt og lenge, lese hardt og lenge, halde fast og godt (<i>meinhalde</i>)

nibbe f.	- framstikkande fjelldel
nide v.	- trengje seg på nokon, liggje jamt etter nokon. <i>'an nidast innjåver 'nå Petter mæ no</i>
nike v.	- 1) gni, skure. <i>Oss fekk nika ta væste flekkjen</i> 2) vere gnien, spare på noko. <i>'an nika å sparte på skillingane sine</i> 3) arbeide seint og trutt og smått. <i>Dei nika mæ dæ heile dagjen å fekk</i> <i>gjort jobben so nøkelonde tej slutt</i>
nipp m.	- ytste spissen av noko. Brukt i uttrykk som <i>på nippen</i> = knapt, tett på, like før. <i>Dæ va på nippen at oss torde køyre dær, dæ va se bratt</i>
nippert adj.	- knapt, snaut, lite, litt for lite. <i>Nei, dæ vart nøke nippert mæ molte dinnje gångjen</i>
nistire v.	- stire stivt og konstant på noko. <i>'an nistirte på dei se lengje adæ dei luska sez vekk</i>
nøbb m.	- framstikkande del av fjell eller hammar. <i>Oss ronda en nøbb, og dær sto dei!</i>
nøgd adj.	- fornøgd, tilfreds. <i>Oss va godt nøgde mæ fiskingjene i går kveld</i>
nøgd f.	- her: noko som er rikeleg, meir enn nok. <i>Oss hadde nøgda mæ mat</i>
nøgg n.	- gnagsår. <i>Hæ du et plåster, ej hæ fått et nøgg på hæla</i>
nøgge v.	- gnage, beite litt. <i>Mæra gikk dær bærre å nøgg i går</i>
nøke pron.	- noko, litt, berre. <i>'an fekk nøke lite ti spannja si. Dæ æ nøke tej åttafære på dei</i>
nøke fyr sez	- noko for seg, litt spesiell, spesielt. <i>Nei, ditta æ nøke tøv, dæ kanj omulæ ha nøke fyr sez. 'o va nøke fyr sez sjøl ho dær</i>
nøke sama	- noko til styr, utpågjort, fælt korleis. <i>Dæ va då nøke sama kyr du masa no då</i>
nøkelite	- litt, ein del. <i>'o slo se nøkelite på enj fot, å då gre(i)t ho litt.</i> <i>Ej tok no mæ mej nøkelite mat ej mæ</i>
nøkelonde	- 1) litt, nokonlunde, rimeleg. <i>Dæ æ nøkelonde bra gjort, men kunnje vere be(i)re.</i> 2) om lag. <i>Kanj se vart best ta dei? Nei, dæ vart nøkelonde likt</i>
nøken stan	- nokon stad. <i>Dei va'kje å sjå nøken stan</i>
nøken stess	- nokon stad. <i>Dei va'kje å sjå nøken stess saud'ne, oss hæ leita i heile dag</i>
nøkråstå adv.	- einkvan plassen, nokon stad. <i>Dei fanst ikkje nøkråstå</i>
noksagt m.	- lite viktig person, dugløyse, særling. <i>Nei hanj, hanj æ rekna for å vere en noksagt, men 'an æ i alljefallj fole beskjeden</i>
nokse adv.	- nokså. <i>Dæ æ nokse mykje snjòv no</i>
nomen adj.	- visen, følelselaus. <i>Ej æ heilt nomen i fengrå ta ditta kalde vatna</i>
non n.	- mattid i 16–17 tida. <i>No æ dæ laurdag å non i Pejgarda, då æ arbeidsdagjen slutt! Kom innj tej nons no</i>
nòt f.	- nøtt, nòt. <i>Ej fannj ei nòt, dær må sikkert vere fleire</i>

notlag n.	- samanslutning av fiskarar som eig og brukar t.d. ei brislingnot i lag
nòv f.	- hushjørne. <i>Ej må en tur utom nòva</i> (for å slå lens)
nòve m.	- neve. <i>Kan'kje du ta mæ dej en nòve mæ rusine.</i> <i>Ej trur du hæ fått arbeisnòva ej, gut</i>
nòve v.	- knevje, handtere litt ufint med hendene <i>Vask dej på hendå, du hæ nòva so ti kattongå adæ</i>
nòvesterk adj.	- svært sterke i hendene. <i>'an Harald va kjend for å vere en nòvesterk kar</i>
nudd m.	- skospikar (jarnstift til hælar og skosolar)
nugge v.	- bremse, hemme, halde att, nappe. <i>Dæ nugga litt då ej prøvde sparkjen, dær va litt grus på isa</i>
nure v.	- liggje uroleg, tumle. <i>Ej trur 'an va låk, 'an låg bærre å nura</i>
nyattelege f.	- nysådd grasmark etter omsnuing frå åker. <i>Ej ska sta å slå ei nyattelege, dæ æ fyste slåtten dær</i>
nybròt n.	- åker, jordstykke som er heilt nytt. Ordet skriv seg frå den tid ein måtte bryte opp udyrka mark. <i>'an fekk tej et stort nybròt i år</i>
nybære f.	- ku som nyleg har kalva. <i>Oss hæ ei nybære i fjøsa no</i>
nyfikjen adj.	- nysgjerrig, ivrig etter å prøve noko nytt. <i>Guten va nyfikjen ette å býnde på skula</i>
nýgle f.	- propp i botnen på båten for å tappe ut vatn. <i>D'æ ikje vært te gjera Nygla før Baaten æ bygd</i> (Ivar Aasen)
nýglehòl n.	- hol i båtbotnen til nygla. <i>Oss tømde båten for vatn gynå nýglehòle ette adæ oss hadde dreie 'an på land</i>
nylæ adv.	- nyss, for kort tid sidan. <i>'an Olav? Ej såg 'nå nylæ</i>
nyraka adj.	- nyss barbert. <i>Ej va nraka då ej fór på fest</i>
nysleie v. perf. part.	- nyleg slått, om eng og mark der graset nett er slått. <i>Dæ va nysleie å fint opp' på Slettå</i>
nyst adv.	- nyleg, lita stund sidan, nyss, nettopp. <i>Ej hæ nyst vore på bud</i>
nýstekrok m.	- krok i stakkebeltet til å henge nystet på. (Også <i>nýsteklave</i>). Då kunne ein strikke medan ein gikk osb. <i>'o gikk støtt mæ nýstekrokja på sej</i>
nyte noko v.	- her: 1) gjere seg nytte av maten, tole. <i>'an naut maten i dag</i> 2) ha i fred. <i>Dæ æ'kje rå tej å nyte nòke no lenger</i>
nytta 'kje	- nyttar ikkje. <i>Dæ nytta 'kje å gjere dæ slik Ivar, du må vri dæ litt tej høgre</i>
nytæmd adj.	- om hest som nettopp er temd. <i>'an æ nytæmd, se du må vere litt forsiktig</i>
nyårsafta m.	- nyårskvelden. <i>Oss va heime på nyårsafta, dæ va dæ tryggaste</i>
næpe f.	- turnips, rotfrukt. <i>Oss kjælte en kjempestor næpeåker forrige vike</i>
nær	- tett ved. <i>Steinen va se nær båta adæ dæ va tett på oss kjaure på 'an</i>
nærdjupt adj. n.	- djupt nær land (på sjø eller vatn). <i>Sjå brådjupt.</i> <i>Dæ æ litt fårlæ for ongå dær, dær æ nokse nærdjupt</i>

nærheit f.	-	nærleik, tett ved. <i>Ej finn 'kje dei, men dei må no vere i nærheit'ne</i>
nærkòme adj.	-	snart, tett på (om tid). <i>Kyra va nærkòma, kalven kjem når se helst</i>
nærmond adj.	-	nært/tett ved, snart. <i>Dei må vere nòkse nærmonde no.</i> <i>Dæ va nærmonde før oss skulde reise på tur (tid)</i>
nærmond n.	-	nærleik, noko som er tett ved. <i>Dei må vere i nærmond'ne</i>
nøre adv.	-	nordre. <i>Dæ va i den nøre delen ta fjellja dæ låg mest snjòv, dæ va på grunnj ta nordavinda</i>
nøre v.	-	tenne opp, kveike i. <i>Kan'kje du nøre opp i òmna, ej synest hær æ se huskalt</i>
nøyte v.	-	her: 1) nytte, bruke. <i>Ej kan 'kje nøyte ski'ne mine lenger</i> 2) vere om seg, ta til seg. <i>No må du nøyte dej når hær æ so mykje mat</i>
nøyten adj.	-	flink til å nytte noko godt ut, sparsam, påpasseleg, nøysam. <i>'an besten va nøyten, 'an gikk støtt på vegakanta dær dæ va gras, for å spare skone</i>
'nå, 'ne pron.	-	forkorting for <i>han (honom)</i> og <i>henne</i> . <i>Ej kun'kje finnje 'nå. Ej prata tej 'ne</i>
nåme	-	uttrykk for å seie at det ikkje på langt nær er nok. <i>'an va 'kje nåme býrt i å ta premie dinnje gångjen</i>
nåme nær	-	på langt nær. <i>Du kom ikkje nåme nær dæ ej klarde</i>
nåmen adj.	-	nomen, visen, lam, kjenslelaus, paralyser. <i>Ej vert heilt nåmen ta dej</i>
når adv.	-	nord. <i>Trekkjen kom nårafrå (frå nord)</i>
når på	-	nordafor. <i>Når på Molde va dæ en gång et godt fotballlag</i>
når å nej	-	nord og ned, når noko mislukkast, går under <i>Fotballlagje vart dømt når å nej lengje før dei fekk vise ka dei kunnje</i>
nåradrag n.	-	sky- og luftdrag frå nord. <i>Dæ hæ vörte kaldare, ej trur dæ æ et nåradrag</i>
nårafyr adv.	-	nordanfor. <i>Dei æ visst nårafyr, på Molde, trur ej</i>
nårakýld f.	-	kulde frå nord. <i>Uff, no æ dæ slik nårakýld adæ ej vil gå innjatt</i>
nårvind m.	-	vind frå nord. <i>Huff, i dag æ dæ nårvind att</i>
Nårdalå fl. dat.	-	Norddalsbygdene. <i>Dæ va ingjen hær frå Nårdalå se vilde vere mæ</i>
nårehljje f.	-	helveteseld (hudsjukdom). <i>'an lei ta nårehljjene, ej trur dæ æ verr enn oss kanj forestillje oss</i>
nårehljjegras n.	-	linnea (plante brukt som medisin mot nårehljje). <i>Avkoke ta nårehljjegrasa hjelpte 'nå trur ej</i>
nårette adv.	-	nordetter. <i>Båten segla nårette sist ej såg 'nå</i>
nåslæ adj.	-	ynkeleg, fattigsleg, bleik. <i>Dæ va nåslæ mæ dei no</i>
nåst (av å nå)	-	det er god tid, å rekke det godt. <i>Dæ nåst væl å gjere dæ i mòrgå</i>
O		
'o pron.	-	ho. <i>'o Kari æ et drivande arbeidsjarn</i>

obedd	-	ikkje beden. 'an kom obedd, men vart godt mottekjen likevæl
obstanasig adj.	-	trassig, frekk, motviljug, stri og eigensindig, tverr (omlagning - av latin) <i>Neimen, du må'kje vere so obstanasig no 'gjen!</i> (også obsternasig)
obyte f.	-	ugagn, øydelegging, noko gale. <i>Gutanje gjore ei fola obyte då dei knuste glasa</i>
ofisk m.	-	fisk som ikkje er etande eller seljande. <i>Breikjeften va før rekna for å vere en ofisk</i>
ofjelde m.	-	utriknad, uhygge. <i>Ej syntest at 'o laga tej slik ofjelde adæ</i>
ofjølg adj.	-	vere uhygd, føle ubehag/at noko er ekkelt. <i>Ej vart heilt ofjølg då ej oppdaga adæ dei sat oppå løtakja</i>
ofjølge f.	-	uhygge, ubehag. <i>Dei skapte ei skikkelæ ofjølge då dei kom</i>
oframt	-	utanom. <i>Dei kom allje, oframt 'an Per, hanj forsøv sez</i>
øfs m.	-	framfus, brautande person. 'an va en øfs, àn va se påtrengjande adæ
øfse adj. n.	-	ufyse, trasig, ublidt, ubehageleg. <i>Nei, dæ æ øfse kyr dæ regna i dag</i>
øfselæ adj.	-	veldig, forferdeleg. <i>Dæ va øfselæ kyr du språng no</i>
øfsen adj.	-	brautande, framfusen, fæl (brukt om person og om vêr). 'an va øfsen i dag, dæ blæs å regna frå allje kanta. 'an Ola æ litt øfsen ta sez, synst ej
øftå adv.	-	mange gonger, ofte. <i>Onde krigja va dæ øftå oss ikkje hadde vanlæ smør, då måtte oss ty tej surrogat</i>
ofyse adj.	-	utriveleg. <i>Fy for en ofysen framtoning</i>
ofyselæ adj.	-	brukt om noko som var stygt og därleg, t.d. om vêret. <i>Dæ æ et so ofyselæ vêr i dag adæ oss heldt oss innje</i>
ofysne f.	-	uhygge, noko utriveleg, stygg sak. <i>Nei, dæ va ei ofysne heile greiå, elendig vêr å slikt. 'o va ei ofysne va 'o, snakka stugt å oppførte sez skikkelæ därلæ</i>
ofærug adj.	-	låk, utslått, ute av stand til, utslit, støl. <i>Uff, ej æ so ofærug i ei høft i dag</i>
ogras n.	-	ugras. 'o Tora hæ tekje ogras i heile dag
ogrytt adj.	-	uryddig, rotete. <i>Nei, dæ va se ogrytt dær adæ oss pitla oss derifrå</i>
ohentelæ adv.	-	svært mykje, uhorveleg. <i>Oss syntest dæ va ohentelæ långt dit</i>
oheppe f.	-	uflaks, uhell. <i>Nei, dæ va no oheppe at du sku gå heilt dit når dei ikkje va heime</i>
oheppen adj.	-	uheldig, når ein har uflaks. 'an va oheppen i går kveld, 'an bomma heile tia
ohørvelæ adj.	-	umåteleg, svært mykje/mange, usedvanleg. <i>Du va ohørvelæ seint ute i går kveld</i>
ohygđ adj.	-	oppøst, utrygg, redd, usikker. <i>Ej vart se ohygd ta alt dæ fæle ej haure</i>
ojamn adj.	-	ulik, for å skildre noko som ikkje er jamt, t.d. plant. <i>Dæ va se ojamnt dær adæ dæ va vanskelæ å gå.</i> Også brukt for å fortelje at ein

		person var i skiftande humør. 'an va kjend for å vere nòke ojamn ta sez
ojamt prat	-	styggesnakk, upassande prat. <i>Du føre et nòke ojamnt prat no synst ej!</i>
ojelpelæ adj.	-	hjelpelaus, ikkje flink, gagnlaus (om person). 'an sto dær ojelpelæ, vissste ikkje kyr 'an skulde få sele på hesten
oklar adj.	-	1) usamrd, uenig. <i>Dei rauk oklare då vejen skulde delast</i> 2) uskarp, tåkete, diffus. <i>Ej såg se oklart, brilljene mine va dögga</i>
òkle m.	-	ankel. <i>Ej hæ vikla beggje òkla mine, så no æ ej skikkelæ ofærug</i>
òklekul m.	-	ankelkul. <i>Ej slo mej so kraftig på òklekula adæ dæ æ se vidt ej kanj stavre å gå</i>
okrut n.	-	nokon som gjer ugagn, ugras (av tysk <i>Unkraut</i>). Brukt t.d. når ein person dukkar uventa opp etter å ha vore avskriven (spøkefullt) <i>Hær kjem ej igjen</i> (på nytt), <i>okrut forgjeng ikkje se lett</i>
òks f.	-	òks. <i>Ej hæ kjøpt mej ei god kløyvaròks i dag</i>
òksl f.	-	skulder. <i>Veit du, òksla fór utu ledd</i>
olaga adj.	-	når ein er ute av form, utilpass. <i>Nei, du fæ vente med dæ, ej æ litt olaga i dag</i>
olage n.	-	uorden, feil, utan humør, ulage. 'an Karl va nòke i olage i dag. Motoren mæ va i olage
òlbòge sez fram v	-	trenge seg fram. 'an va en fante tej å òlbòge sez fram
òlbògje m.	-	olboge. <i>Ej æ se lák i en òlbògje i dag</i>
òlbòglykkje f.	-	armkrok. 'an kom gåande mæ ei fin taus i òlbòglykkjene sine
olege f.	-	lengre sjukeleie etter streng sjukdom. <i>Ej mæ ha ei olege i fjår</i>
ole(i)læ	-	ulagleg, upassande. <i>Dæ banka på dòra, mæn dæ va litt ole(i)læ mæ besøk akkorat no då oss heldt på å mòra</i>
olendt adj.	-	når terrenget er svært uryddig, uframkomeleg, vilt. <i>Dæ va nòke olendt dær, slik at oss måtte ta dæ mæ ro</i>
òlljà pron.	-	alle. <i>Dæ va 'kje òlljà se klarde å køyre nej på ski dær</i>
òlljàstå adv.	-	alle stader. <i>Otrulæ, oss finnj bær òlljàstå i år</i>
òllvòr n.	-	alvor. <i>Æ dæ verkelæ òllvòre ditt, Torbjørn?</i>
òlm adj.	-	sint, mannevond. <i>Uksen va skikkelæ olm dær 'an kom</i>
olyst adj.	-	mett, tilfreds, som har fått nok. 'an Asbjørn va olyst ta heile grei'ne
oløyves adv.	-	gjere noko utan lov, noko ein ikkje meiner. <i>No hæ du gått oløyves 'gjen</i>
óm m.	-	fjern gjenklang av lyd, dur. <i>Oss haure ómen ta søvesta oppi fjellja</i>
om sez	-	vere frampå, nytte sjansen. <i>No må du vere om dej, dæ æ 'kje kvar dag oss fæ slikt et tejbòd</i>
om å gjere	-	svært viktig, naudsynt, nødvendig. <i>Dæ va om å gjere å kome fyst. D'ækje om å gjere å tyte meir om ditta no</i>
omak m.	-	hefte, umak, bry, besvær. <i>Vil du ta denj omakjen å hente aviså te mej? Tja, dæ æ no en omak dæ mæ. Nei, du ska 'kje ha nòken omak for mi skuld</i>

omaklaus adj.	- doven, lat, makeleg, skyr <i>omak</i> , redd for ekstra bry 'o va 'kje <i>omaklaus</i> denj tyttå, 'o ordna fort opp i sakja.
omakløyse f.	- dovenskap, latskap, makelegheit. <i>Gi dej no, makjen tej omaksløyse hæ'kje ej sett</i>
ombot f.	- snunad, endring til det betre, omskifte, reform <i>Ej ska sei dej dæ at dæ vart ei ombot då ho kom tej gars</i>
omerkjes adv.	- utan at nokon oppdaga noko. <i>Onganje kom sez omerkjes utu husa, å vekk va dei</i>
omfar n.	- omgang, noko som går heilt rundt noko/eller heilt fram. Eks.: 1) mauskerunde i eit strikkaplegg. <i>Ej måtte rekkje oppatt fleire omfar på denj gensera</i> 2) stokkelag i eit laftahus (tømmerhus). <i>Dei æ alljereie kòmne fire omfar oppåver veggjen</i> 3) maskerekke i eit fiskegarn (frå kant til kant)
omfarssykje f.	- smittsam oppkastsykje, kvalme. <i>Omfarssykjå hæ gått hær mæ</i>
omgångsskule m.	- i 1739 fekk vi den fyrste <i>ålmueskulen</i> (folkeskule), i fyrstninga ein religionskule, etter kvart utvida med fleire fag. Læraren for rundt på gardane der han var nokre dagar med kvar gard i krinsen på omgang (det er <i>omgångsskule</i>). I starten fekk borna berre nokre skuledagar i året, også dette vart utvida litt etter litt. I 1860 kom ny lov om folkeskulen, skuletida skulle vere minst 9 veker og det skulle byggast minst ein fastskule i kvart herred. Det tok tid å bygge skulane og <i>omgångsskulen</i> varde nesten fram til 1900 enkelte stader.
omkalfatre v.	- snu opp ned, omorganisere, endre det meste, gjere om. <i>Du kan tru oss omkalfatra alt då oss býnde</i>
omkomast v.	- bli ferdig, må gi seg. Oftast brukt for å fortelje at ein situasjon er vanskeleg, uuthaldeleg. <i>Ej trur ej omkjemst, dombå stend som ei sky rondt mej</i>
omkòme v.	- drukne, kjøvast. <i>Dæ omkòm fleire no i helgja gjen</i>
omkòmen adj.	- 1) hjelpelaus, fortvila. <i>'an såg heilt omkòmen ut dær 'an sto</i> 2) drukna, død. <i>'o Kari? Nei ho æ omkòma</i>
omolæ adj.	- umogleg, uråd. <i>Nei, dæ æ heilt omolæ å lære dette</i>
omrøme v.	- ordne, ta seg tid til å ordne noko, tenke seg om. <i>Når ej fæ omrøme mej, so ska ej nok få dæ tej</i>
omskrevs adv.	- når ein sit på noko med eit bein til kvar side. <i>Dei sat omskrevs på kjelkja då dei for nejåver veien</i>
omægjerlæ adj.	- umogleg å rå med, vanskeleg å styre. <i>Nei, dinnja honden dinj Ole æ heilt omægjerlæ, 'an lystra 'kje dæ slag</i>
omåtelæ adv.	- svært, heilt stort. <i>'an va omåtelæ populær, folk møtte fram i flokk å fylgje</i>
onda prep.	- frå, av. Brukt for å fortelje kvar eit avkom i dyrelivet kjem frå. <i>Lambe va onda den beste sauden 'an hadde</i>
onda adv.	- nedover bakke/veg. <i>Dæ gikk heldigvis onda resten ta veia</i>
ondabakkje m.	- unnabakke. <i>Dæ va heldigvis ondabakkje heimatt</i>

ondavind m.	-	medvind. <i>Framåver vatne va dæ ondavind, og jammen snudde vinden då oss skulle ro heim att mæ</i>
onde adv./prep.	-	under, nedunder. <i>Ej fannj dei onde snjøva. Breen låg opponde fjellja.</i> Vi har mange ord i dialekten med <i>onde</i> . T.d. <i>opponde</i> = oppe under, <i>nejonde</i> = nede under, <i>framonde</i> = frame under, <i>utonde</i> = ute under, <i>innjonde</i> = inne under, <i>heimonde</i> = heime under, <i>býrtonde</i> = borte under <i>Nejonde Haua</i> er dialektnamnet på Kapteingarden
ondebrehlje f.	-	teppe som ligg underst i senga (til å liggje på), også brukt om lang underbukse. <i>Nei, no frys ej ikkje dæ slag, no når ej hæ fått på mej ondebrehljå mi</i>
ondebul m.	-	undertøy utan ermar. <i>'o Kari gikk mæ en ulljondebul heile vinteren</i>
ondedòs f.	-	underkjole, understakk. <i>Ondedòsa hekk tej týrk</i>
ondegлатt adj.	-	når veg og mark er glatt og isete på grunn av underkjøling. <i>Dæ va fählæ å köyre i dag då dæ va se ondegлатt</i>
ondekvitel m.	-	underlaken i senga. <i>Ej fekk skifta nòkre ondekvitela i dag</i>
ondeliv n.	-	underskjorte med knappar til å feste strømpestroppe i (utan ermar). <i>Før krigen hadde oss ondeliv, men dæ hæ'kje du sett tenkje ej</i>
ondelæ adj.	-	underleg, rart. <i>Dæ va no litt ondelæ adæ dei ikkje kom i gárkveld</i>
ondelænde f.	-	flatare parti i landskapet mellom elv og bakke. <i>'an far fannj den nyfødde kalven ned i Ondelændå framafor sætra</i>
ongefolkje n. flt.	-	det yngste paret i familien. <i>Ongefölkje hæ tekje åver garden no, se no hæ oss vòrte kårfolk</i>
ongje m.	-	unge, barn. <i>Onganje må vere innje i dag, dæ æ slikt vêr adæ dæ æ'kje rá å vere ute</i>
ongsmale m.	-	flokk med lam eller kje, ungdyr. <i>Ongsmalen gikk å beita nejafyr sæter'ne</i>
onnjug adj.	-	1) arbeidssam, flittig. <i>'an va skikkelæ onnjug i går, fekk gjort aljt</i> 2) travel, skundig. <i>'o Kari vart onnjug då 'o oppdaga adæ bussen kom</i>
onògd adj.	-	misfornøgd, fått nok, mett. <i>Oss va onògde ta heile grei'ne</i>
onsejlæ adj.	-	blyg, sjener, småålåten, tilbakehalden, lite for seg. <i>Onganje va se onsejlæ adæ dæ verken datt eller draup ta dei</i> (sa ikkje eit ord)
onådig adj.	-	sint, oppøst, arg. <i>Ej må seie at dæ va en nòke onådig kar</i>
onåg adj.	-	sur, i ulage. <i>Nei, i dag va læraren onåg</i>
opp av dage	-	svært lik. <i>'an va bestefar sinj opp av dage</i>
oppattfjòlga adj.	-	varma på nytt. <i>Ej ga katten nòke oppattfjòlga mjelk (også oppattheta)</i>
oppatkallje v.	-	få namn etter, kalle opp etter. <i>'o æ visst oppatkallja ette bestemor'ne</i>
oppattrete v.	-	nemne på nytt, risse eller skrive opp att, etterlikne. <i>'an oppattreta heile sakja på nytt</i>
oppattspýta adj.	-	sokkar der dei hølete og utslitne partia er erstatta med ny spyting. <i>Dæ hende ofte adæ oss hadde oppattspýta sòkkar.</i>

		Også brukt i seiemåtar som: <i>'an kom jammen mæ ei oppattspýta historie</i>
oppatt-tyggje v.	-	ta opp att, seie etter gong etter gong. <i>Ej hæ haurt dæ før, no må du slutte å oppatt-tyggje dæ dær</i>
oppebære f.	-	hardfrosen snø, snø som ber, skaresnø. Oss rende på sleje på <i>oppebær'ne å fór gýnå to hæsa se strenganje bærre fauk</i>
oppeggjelse m.	-	noko som opphissar. <i>Nei dæ, dæ va bærre en lák oppeggjelse</i>
oppesòte f.	-	når grannar og vene kjem saman om kvelden, gjerne i tida før jul, et og drikk – og diskuterer bytestein, politikk og anna pjask i tida. Peter K. Berdal fortel i eit kåseri om <i>oppesòt'ne</i> : "Gutane tok til med å spele trekort om eple, taus'ne dreiv på med spýting ei ykt. Sidan barst dæ til med ymse leikar – "Jage ut dòra, Site på forondringsstol, Drage rot i åreskog"
oppflòt n.	-	her: oppstyr, noko som kjem til overflata. <i>Dæ va bærre et oppflòt, dæ la sjø nøkse fort</i>
oppi inkje	-	bli ingenting, ikkje verte noko av. <i>Oss hadde tenkt ut heile kvelden, men dæ vart oppi inkje</i>
oppkòme f.	-	åkome, vasskjelde. <i>Thaulow-kjeldå va ei go oppkòme</i>
opplet adj.	-	når det er opphald (om våret), det er ikkje nedbør. <i>Nei, no æ dæ opplett, kom igjen. Dæ va opplett tej 'o va to</i>
opplette f.	-	oppaldsvêr. <i>Dæ vart endelæ ei opplette ette allje byå</i>
opplyse f.	-	lysning i våret. <i>Nei, no trur ej dæ vart ei lita opplyse</i>
oppmæ adv.	-	oppe ved. <i>Dyra gikk oppmæ elvene</i>
oppòle n.	-	oppvekst (av å ale opp). <i>I mitt oppòle va dæ trånge tie</i>
opponde adv.	-	under. <i>Oss sat opponde en helljar då dæ regnde som væst</i>
opprådd adj.	-	som manglar noko, er i beit for. <i>Oss vart opprådde for skismýrnning</i>
oppsett på nòke v.	-	vere ivrig, heilt klar til å starte med noko, svært opptatt av noko. <i>Nei, 'o va skikkelæ oppsett på å fullføre dæ 'o hadde bynt på</i>
oppskjørt adj.	-	oppkava, nervøs, stressa (Opphavleg var ordet brukt når lange skjørt vart hekta opp for ikkje å kome i vegen). <i>Dæ æ lett å verte oppskjørt når rykte om en ny pest gjeng</i>
oppskòke f.	-	1) nybryggja øl som ein auser/tappar frå gilen og over til lagringskjeraldet (<i>skake opp</i> = ause opp). 2) tid for å smake på det nybryggja ølet. Kvelden dette gjekk føre seg, var det prøvesmaking og vurdering av ølet av grannar og vene. <i>I går kveld va ej i oppskòke mæ 'nå Kjell, å mange mæ mej</i>
oppsta(d)bete m.	-	matbete, litt mat mellom dei faste måltida. For eksempel tidleg morgen før frokost, eller med det same dei stod opp etter middagskvilda. <i>Då ej kom innj, sat dei å to sjø en oppstabete før dei før på slåtteteien att</i>
oppsta(d)mond f.	-	tid for å stå opp etter t.d. ei middagskvild eller om morgonen (fast mønster). <i>No æ dæ oppstamond trur ej, oss lyt kòme oss i gång att</i>
oppstanasig adj.	-	som protesterer, er frekk, stirrig, som set seg opp mot. <i>'an va rekna for å vere nòke oppstanasig ta sjø</i>
oppstandelse m.	-	oppstyr. <i>Dæ vart nòke tej oppstandelse då 'o Kari kom heimatt mæ kavalér</i>

opp̀ve	-	over, opp over. <i>Fotoe hæng opp̀ve dòr'ne. Dei gikk opp̀ve råsa då dei møtte røven</i>
oppåverbakkje	-	motbakke, (bakke som hellar oppover). <i>Dæ gikk seint mæ oss oppåverbakkje fordi dæ va se bratt, men nejåver språng oss</i>
opp-å-væde	-	opp i dagen, som foregår, nytt. <i>Ka se æ opp-å-væde no då, ej hækje haurt nòke i dæ siste</i>
or(d) n.	-	1) ord. <i>Et gammalt or seie adæ dei gamle æ eldst</i> 2) rykte, omtale. <i>'an fekk dårlæ or på sei då 'an stadig skrøna å skrytte</i>
or(d)e v.	-	orde frampå, ymte om noko. <i>'an ora framonde om at ... = han ymta om at ...</i>
or(d)gytar m.	-	storpratar, pratemakar, ein som pratar mykje og ordrikt. <i>Dæ va nòke tej orgytar 'an æ blitt hanj då</i>
or(d)halden adj.	-	som ikkje gløymer løftet, som er å lite på. <i>'o va rekna for å vere orhalda. Å vere orhalden æ viktig Ola</i>
orimelæ adv.	-	her: svært, fole, urimeleg. <i>Du vart orimelæ lengje no!</i>
or(d)rám adj.	-	flink og rammande med ord, lett for å prate klokt, som meistrar språket. <i>Du å du for en orram kar, hanj va kje lett å diskutere mæ</i>
òrr m.	-	orrhane. <i>Ej va heldig, ej såg en òrr</i>
òrrfugl m.	-	orrarfugl av begge kjønn. <i>Ej visste adæ dær va òrrfugl, men fannj ikkje dei i går</i>
òrrhøne f.	-	hoorre. <i>Dæ kom ei òrrhøne nej på fotballjbanå, å va se tam adæ oss næsten kunnje klappe 'ne</i>
or(d)tøkje n.	-	ordtak. <i>Dæ gikk fleire ordtøkje ette nå Ivar</i>
òrv n.	-	treskaft på ljå. <i>Før i ti'ne laga dei òrva heime på gar'å, no lyt oss kjøpe dei på butikk. Ordet også brukt om ljåen med skaft: Långòrv = langljå, stuttòrv = småljå</i>
oråd m.	-	uråd, uvisse, tvil. <i>Oss ante oråd då dæ blejs opp</i>
osamđ adj.	-	uenig. <i>Nei, dæ æ ej heilt osamđ ti, dæ va'kje slik dæ gikk fyre sei</i>
òskefis m.	-	kallenamn på den yngste i familien ("den som sidder hjemme og roder i Asken" (Ivar Aasen)). Brukt helst litt negativt eller humoristisk
òskeladd m.	-	klengjenamn på den yngste i familien (sjå òskefis). Ivar Aasen: "Et Spottenavn paa den yngste i en Familie. Mest i Eventyrene"
òskeonsdag m.	-	onsdag etter grautatysdag. Kristen heilagdag som er fyrste dagen i fastetida. Onsdagen er 46 dagar før 1.påskedag
òskerei f.	-	oskorei (fylgje av vette og liknande ved juletider)
oskyven adj.	-	uforsiktig. <i>Nei, 'an va se oskyven adæ dæ va nifst</i>
osmak m.	-	usmak, vond smak. <i>Ej kan'kje finnje nòke osmak i dinnja røykalaksa dinå ej</i>
osprettå adj.	-	uopna. <i>'an fannj ei osprettå flaske mæ saft se sto att</i>
ostekjuke f.	-	ein porsjon (klump) fersk ost. <i>Dæ lukta so godt ta dinnja ostekjukene ej fekk mæ meierskene i Herdala.</i>
ostòppene f. fl.	-	utmark, ruskemark, utanom veg og sti. <i>'o va koma býrt i ostòppene, dæ va so ruskje adæ</i>

ostýrtelæ	-	overhendig, svært mykje, svært stor mengde. <i>Ej hæ 'kje sett på makjen, hæ du sett so ostýrtelæ mæ bær nòken gång</i>
otekt adj.	-	ekkelt, ufyse. <i>Nei, dæ va otekta i går kveld</i>
oter m.	-	her: fiskereiskap med <i>oterfjòl</i> og <i>oterline</i> med 8-10 fluger. <i>No frys ej so på fengrå adæ ej nesten ikkje klara å ta innj oteren å få festa flugene skikkæ</i>
otidig adj.	-	fæl, ufyseleg, masete, upassande. <i>Hæ du sett en slik otidig skapning då, Dæ va otidigt heile greia</i>
otølug adj.	-	som toler lite, ømfintleg, utolmodig (figurleg). <i>'o va svært otølug for frøst</i>
ótre v.	-	fiske med oter frå land eller båt. <i>Oss ótra i heile gárkveld, men dæ vart ikkje så mykje fisk ta dæ</i>
òtre v.	-	(få til å) gå bakover. <i>'an far òtra hesten uten problem</i>
otrulæ	-	utruleg. <i>Dæ va otrulæ mykje blåbær. Nei, dæ æ otrulæ, ej kanj ikkje skýne adæ dæ æ sant</i>
ottast v.	-	frykte, vere engsteleg, vere redd, ha bringeverk. <i>'o gikk å ottast heile kvelden då onganje vart se lengje vekk</i>
otte m.	-	redsel, frykt, engstelse. <i>Ej hæ slik otte ti mej, ej veit ikkje ka dæ æ</i>
otte f.	-	her: tidleg om vintermorgonen; tida frå ein står opp til det blir ljost (Ivar Aasen). <i>'an sto opp i ott'ne</i>
otveie adj. n.	-	tungrodd, vanskeleg, uryddig. <i>Dæ æ se otveie når du gjer dæ på denj måten</i>
oty n.	-	mus og anna småkryp. <i>På sæter'ne rådde otye om vinteren</i>
otyskje n.	-	noko nifst, nifs person, nifst dyr, troll. <i>Ej såg et otyskje oppi skogja</i>
otyst adj.	-	forsynt med drikke, ikkje tørst lenger. <i>Oss drakk oss otyste ta dæ klåraste fjellvatna du kan tenkje dej</i>
ovane m.	-	uvane. <i>Dæ bli snart en ovane at dòkke æ oppe so lengje kvar kveld</i>
ovei(d)e adj.	-	tungvint, uhandterleg, vanskeleg. <i>Dæ va se oveie å få på plass aljt i garasjene, dæ va trångt å fulljt ta alt mulæ</i>
ovendå f. bf.	-	uomsnudd mark, dvs. mark som ikkje er pløgt. <i>Dinnja ovendå må liggje tej næste år.</i>
ovêr n.	-	uvêr. <i>Det va et forfærdelæ ovêr i gárkveld.</i> <i>Ovêre bia 'kje tej mannjen æ heimkòmen</i>
overje f.	-	reiskap til verje eller straff (sjå rydde). Ivar Aasen: "et stort og ubekvemt Værge; også upassende Vaapen"
ovêrsfugl m.	-	fugl som varslar uvêr; også brukt humoristisk om folk. <i>Nei, ka slags ovêrsfugl æ dæ se kjem hær då</i>
ovilja verk	-	noko som er gjort utan viten og vilje. <i>Oss kan'kje bry oss nòke om dæ, dæ heile va ovilja verk</i>
ovis n.	-	uskikk, uvis. <i>Dæ æ nòke tej ovis at onganje fær åver gjære dær då</i>
ovite v.	-	besvime, dåne. <i>'an ovita for oss</i>
ovyre adv.	-	uforsiktig, uvyrde, skøytelauast. <i>Dei oppførte sei litt ovyre då dei rodde</i>

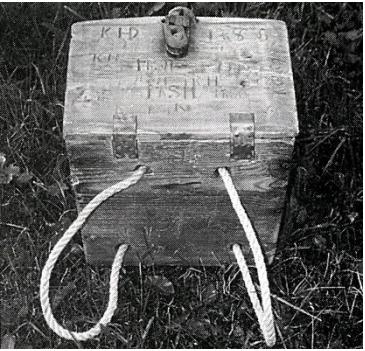
ovøyren adj.	-	uvyrden, uforsiktig, skøytelaus. 'an Ivar va nøke ovøyren dær 'an fór
oværug adj.	-	utolug, lite herda, veik, ømskinna, «som giver sig for smaa Uleilighjeter» (Ivar Aasen). <i>Ej syntest at 'an Per æ vorten litt oværug</i>
P		
paddeflat adj.	-	totalt flatt, heilt plant. <i>Dæ va paddeflatt framei vatne, å dær kunnje oss sparke fotballj. 'an la sei paddeflat (adv.) se dæ hjorten ikkje skulde sjå 'nå</i>
pal, liggje v.	-	liggje heilt still. <i>Ej låg pal i heile går</i>
palande adv.	-	heilt, totalt. <i>Tjønnja va palande fullj ta småkræ</i>
pale f.	-	småsei, stor murt. <i>Oss fekk nokre pale se va ætande, men mesteparten vart brukte tej kattamat å agn</i>
paling f.	-	rask springing, renning. <i>Dei tok palingja då storuksanje kom ette dei. Ej ska sei dej dæ at dei tok tej palings dæ beste dei vanj.</i>
pargass n.	-	bagasje, last. <i>Drengjen kom mæ heile pargassee sitt, to kufferta å ei kiste</i>
parkas m.	-	lang fóra ytterjakke av glatt stoff (bomull, terylene). Ofte mogleg å knappe av føret. <i>Ej huska dæ du hæ haft en parkas en gång</i>
parle m.	-	gjødsel av geit, sau og hare o.fl. (runde små klumper). <i>Oss såg parlanje ette dei, se dei måtte vere dær en plass</i>
parle v.	-	sleppe frå seg parlar. <i>Dei hæ stått hær å parla, dæ æ no tydelæ</i>
pass, tej	-	passande, som fortent . <i>Dæ va tej pass åt dei = det har dei godt av</i>
passe måten v.	-	ikkje gå for langt, setje grense. <i>Dæ va'kje støtt 'an Ola passa måten, 'an ha lett for å æte i meste lagje</i>
passelæ åt dej	-	utbrot i ei belærande tone: du fekk som fortent, kva var det eg sa, det vart som forventa. <i>Dæ æ passelæ åt dej, du kunnje haurt på mej</i>
peise på v.	-	henge i, skunde på, drive på. <i>No må oss peise på ska oss klare å kòme fram før dæ vert mýrkt</i>
peist adj.	-	heilt utsliten. <i>Ej va heilt peist då ej kom i mål</i>
peive v.	-	vifte, svinge uvøre. <i>'an peiva so mæ skistavå sine adæ dæ va bærre å halde sei onda</i>
pelande adv.	-	totalt, fullstendig, heilt. <i>Heile gòlve va pelande ròte</i>
pelement n.	-	strid, trette, klammeri. <i>Dæ va litt ta et pelement då dæ sto på</i>
penal m.	-	pennhus, treskrin til oppbevaring av pen, blyant, viskeler, fargestiftar i skulen. Med lok til å drage opp, øvste del på nokre kunne svingast tilside
		 <p><i>Ein penal av mange. Denne er av nyare modell i 2-etasjar. Penalen vart alltid med i sekken</i></p>

pillardåse m.	- metalløskje til drops eller tabletter. <i>Kan'kje du sende mej pillardåsen?</i>
pillarøskje m.	- 1) pastilløskje, dropseske. <i>Kan'kje du kjøpe ei pillarøskje på bud'ne?</i> 2) øskje med tabletter (medisin). <i>Hæ du sett pillarøskjå mæ haudetablettå?</i>
pillekvint m.	- liten skjenk (dram). <i>Ska du ha dej en liten pillekvint?</i>
pillemænt n.	- leven, styr, trøbbel. <i>Ka slags pillemænt fær dökke mæ no 'gjen, no må dökke slutte å tullje</i>
pillemænte v.	- lage leven, lage styr og trøbbel (for å vere vanskelege). <i>Dei hildt på å pillemænte mæ ditta i heile går</i>
pilt m.	- smågut. <i>Dær sat bærre nokre pilta, se dæ va 'kje mykje hjelp å få</i>
pilte v.	- trippe. <i>Låmba pilta rondt på tuna</i>
pimpe v.	- drikke litt og jamt. <i>Dei sat no utåver kvelden å pimpa</i>
pinibelt adj.	- ubehageleg, pinleg, trasig. <i>Dæ va litt pinibelt, 'an Per skýna dæ at 'an hadde sagt nåke fole domt</i>
pinnje m.	- her: dram. <i>Ej trur du treng dej en liten pinnje no?</i> <i>Karanje tok sei en pinnje før dei våga sei innj på dansen</i>
pinnjestol m.	- stol med tresete og pinnar i ryggen. <i>Ej hæ kjøpt oss fem pinnjestola i Olden</i>
pinnjevej m.	- småbitar av trevirke, knust trevirke. <i>Løå 'ass Gunnar bles tej pinnjevej ta søvesta, mòlanje låg utåver allj mark</i>
pinnjonge m.	- svært liten unge. <i>Dæ va no bærre pinnjonga se va dær (to trykk i uttale av pinnjonga)</i>
pir-ihlje	- svært lite og smått, mindre enn lite. <i>Dæ va dæ mest pir-ihlje ej hæ sett</i>
pir-ihljejulaftan m.	- dagen før veslejulaftan. <i>Bud'ne va åpne lengje pir-ihljejulaftan</i>
pire	- greitt, lett, enkelt. <i>Dæ 'kje pire å snakke tysk bærre mæ framhaldsskula. Dæ va 'kje pire før i ti'ne, dæ va 'kje flust verken mæ mat elle klæ</i>
piren adj.	- vaken, ljós vaken, lett og blid. <i>'o va reint pira dær 'o kom 'o Anne</i>
pirke lyre v.	- leik som var oppfunnen og brukt berre i Norddal. Dette var eit ballspel som i hovudsak vart brukt på Dunavollskulen. Leiken starta under krigen og held fram til ut i 60-åra. I ei oppsett ramme på om lag 15-20 m ² skulle ein prøve å slå ballen bort i ein av dei andre i bingen med ei tre-kølle, då måtte den som vart råka av ballen (<i>lyra</i>) gå ut. (Sjå Årbok for Norddal 2003 eller boka «Med og utan kortebukse»)
pirte v.	- erte, tirre nokon jamt, småplage jamnt <i>'an dreiv no å pirta mæ dæ, å tej slutt vart dæ i meste lagje for 'nå Pe</i>
piskadausen	- svakt bannord, litt sterkare enn søren. <i>Du må piskadausen gi dej snart, no æ dæ nok!</i>
pisse folk oppette ryggja v.	- smiske, vere samd med nokon utan å meine det. <i>Du skýna dæ, du kan'kje pisse folk oppette ryggja på dinnja måten</i>

pisslonka adj.	-	halvvarm, lunken, (37° C). <i>Nei dinnja kaffien minj æ pisslonka no</i>
piste v.	-	1) pipe, kvine. <i>Dæ pista ta hjulå heile veien</i> 2) spare, vere gnien. <i>'an pista å sparte se dæ va'kje tej å tru</i>
pistelus f.	-	gniar, person som er svært pisten. <i>Ej syn'st du hæ vòrte ei pistelus i dæ siste Per, ej kanj no væl få smake litt</i>
pisten adj.	-	gnien, svært sparsommeleg. <i>'o Gurina hæ vòrte litt pista på småkakå i dæ siste syn'st ej</i>
pitle v.	-	halde på med noko smått, pjiske. <i>Ja, ej driv no å pitla på mæ nòke. Nei, no må du pitle dej heimatt snart</i>
pitrande lite	-	svært lite, ørlite. <i>Dæ va bærre pitrande lite att på flaskene</i>
pjakk m.	-	smålaks (under ca. 3 kilo). <i>Ej fekk en pjakk på to kilo, dæ va alt</i>
pjask m.	-	ein som ikkje er noko tess. <i>'an va en pjask, dæ va 'kje mykje tak ti 'nå</i>
pjaske v.	-	halde på litt, pusle, arbeide seint. <i>'o pjaska på dæ ihlje 'o vannj</i>
pjaskjen adj.	-	dårleg, veik, svak, sjukleg, elendig. <i>'an va pjaskjen sýndag. Dæ va nòke pjaskje i dæ husa</i>
pjekkert m.	-	dobelknappa frakk (storjakke) av tjukt stoff (ofte blått), (oppr. frå Nederland, og sjømannsplagg). Ufora ytterjakke, ofte med hette og skinnhemper. <i>Hæ du hatt en pjekkert nòken gång?</i>
pjuske v.	-	stelle litt seint med noko, styre og stelle. <i>Ka du pjuska på mæ no?</i>
pjuskjen adj.	-	ruskut, uryddig, uflidd. <i>Nei pus, no va du pjuskjen. Kar hæ du vòre no då?</i>
pjåk m.	-	smidd litt lang kjøpp av tommetjukk tregrein (<i>speis</i>). <i>Ej to mæ mej en go pjåk då ej skulde gå gýnå uksehamna</i> Speis kunne vere litt tjukkare og lengre, for eksempel til bruk som styrespeis under kjelkerenninga
plass m.	-	stad, lite område. <i>Kynnje sto på mjelkeplassa, dei.</i> <i>Saud'ne va en plass ej ikkje hadde sett dei før. Husmannsplass</i>
plassekåne f.	-	kone som bur på og driv ein husmannsplass. <i>'o va plassekåne, men dæ røynt'ikkje verken på mat eller klæ</i>
plassemannj m.	-	mann som bur på og driv ein husmannsplass. Også <i>plassebònnj</i>
plasserlæ	-	noko som gir glede, er glederikt, herleg. <i>Nei, du må'kje slutte å spele, dæ æ so plasserlæ når dæ læt</i>
passestellj n.	-	namn på det som kan vere ein dårleg måte å leve på, og ordne ting på. <i>Dæ va bærre et passestellj mæ 'nå Karl, i alljt 'an gjorde</i>
plent adv.	-	her: heilt, ganske, aldeles. <i>Dæ va plent omulæ</i>
plentre f. fl.	-	planter. <i>Hesten trakka ofte nej plentrene då oss hýppa jorbæra</i>
plette sez v.	-	fri seg, la vere noko, halde ut noko, halde seg. <i>Du kan'kje plette dej ser ej, no lyt du slutte mæ ditta tullje dær</i>
pliktarbeid n.	-	avtalt arbeid som må gjerast av folket etter tur (t.d. vegarbeid). <i>Vedlikehalde ta sætreveia vart gjort se pliktarbeid</i>
pliktmannj m.	-	her: hjelpesmann på mjølkebåten. Etter tur var det plikt for mjølkeprodusentane å stille med pliktmann. Han skulle lempe

		mjølkespanner om bord i båten, han var med båten til Stranda og hjelpte til med lempinga til meieriet (også sagt <i>mjelkemannj</i>)
plitte sez v.	-	la vere, halde seg frå <i>Dei kunn'kje plitte sez, dei måtte halde på å slengje skit</i>
pløgg n. fl.	-	fleirtal av plagg eller klede. <i>Dær låg mange pløgg ette 'nå</i>
plommete adj.	-	raud i kinna. <i>Du hæ vørte litt plommete, ej trur du hæ æte for mykje julekake</i>
plugg m.	-	her: liten trepinne. <i>Skopluggjen vart brukte tej å feste skosolen mæ</i>
plutselæ	-	brått. <i>Plutselæ se va dæ stopp, 'an Harald orka 'kje å gå lenger</i>
plystre f.	-	fløyte. <i>'an skar sez ei skikkelæ seljeplystre</i>
plystre v.	-	lage plystrelyd med leppene. <i>'an plystra ette 'ne Kari, å veit du, 'o snudde sez.</i>
pløse m.	-	lapp under reimane på skoen (over rista). <i>Kan'kje du ta fram pløsanje mine, ej æ se læk i ryggja minå</i>
pløsen adj.	-	oppsvulma, hoven, vid (om klede). <i>Nei, i dag ser du litt pløsen ut</i>
pløsete adj.	-	rukke, levjete, oppblese. <i>Støffe va se pløsete å stugt, ditta vil 'kje ej ha</i>
plåstre v.	-	setje på plaster. <i>'o kom plåstra i fjæsa</i>
pòke m.	-	koppar (sjukdom). Eg trur ordet også vart brukt om sjølve vaksinasjonen mot sjukdomen. <i>'an hæ'kje tekje pòkå. Brennjpòkå = brennkoppane</i>
posen adj.	-	hoven, oppsvulma, oppblåsen. <i>'o va posa i fjæsa ta sol'ne</i>
posne v.	-	trutne, svelle opp. <i>Uffa mej, ej hæ posna so i kjakja adæ, dæ må vere dinnja låke tònnja</i>
posentur m.	-	positur, som er ei tilgjord og utstudert stilling på ein person, framstilling, også form. <i>Nei, stakkaren æ'kje heilt i posentur i dag</i>
póstelin m.	-	porselen. <i>Ej hæ mykje póstelin i skåpene mine no, vil du sjå?</i>
pòt m.	-	person som pirkar, stikk og tar opp att ei sak overfor ein annan person. <i>'an va en stor pòt, 'an tok opp att og opp att denj historiå rett se dæ va</i>
pòt n.	-	pirkete og vanskeleg arbeid, småarbeid. <i>Dæ va et pòt, ej vart 'ikje ferdig før seint på kvelda</i>
pòte v.	-	1) stikke, støyte, vere borti. <i>'o pòta mej mæ blyanta sinå på skula</i> 2) stikke, børe, vere innmari. <i>'an dreiv å pòta mæ dæ heile tia</i>
potetballj m.	-	ball laga av raspa potet, mjøl m.m. og kokt til middagsmat. Servert med kjøt, pølse, kålrabi, bacon etc., og kulturmjølk <i>Torsdag æ dæ balljdag</i>
pòtt og pannje	-	eitt og alt. <i>'an va pott og pannje i dæ lagja</i>
pòttesur adj.	-	ekstra surmulen og tung til sinns. <i>Ej vart pòttesur då 'an sa dæ</i>
pòttost m.	-	råmjølkspudding, kjelost. <i>Kvar gong ei ku kalva vart dæ laga pòttost, dæ vart næsten i meste lagje</i>
prakke v.	-	presse, tvinge. <i>'o prakka inn på mej fleire kilo mæ sure eple</i>

prest m.	-	her: prestekrage (planta). <i>Dær va fulljt ta presta opp'på hyttetakja</i>
prestebol n.	-	jord som er tillagd eit prestekall, benefisert gods (også <i>prestebolgods</i>)
prestehanda f. bf.	-	konfirmasjonen. <i>Oss fekk ikkje gå på dans før oss fekk prestehanda på oss</i>
prette f.	-	strek, puss. Ivar Aasen kallar det «Skalkestrek» <i>'an gjore 'nå ei prette då 'an flytte hesten. 'o æ fullj ta prette</i>
prikevere v.	-	skaffe seg, redde, ta seg av, stelle, lage til. <i>Dæ va rå å prikevere sej nåke sild</i>
prins f.	-	ransel, skreppe, ryggsekk. <i>Du å du for ei fin prins du hæ fått Olav.</i> Ivar Aasen: "Skræppe at bære paa Ryggen. Meget brugl. i Smd."
		 <p>Treprins frå 1800-talet. Dette kan vere ein gjetarprins og kan også vere brukt i bærmarka. Prinsen var tidlegare også laga av ler</p>
prippen adj.	-	fin på det, kort og avvisande. <i>Nei, ikkje ver so prippen no då</i>
probere v.	-	prøve, freiste. <i>Ej ska probere dæ no, men veit'ikkje om dæ gjeng</i>
puhlj n.	-	pjask, pirkearbeit. <i>Ej hæ 'kje sett på makjen tej puhlj</i>
pullåver m.	-	lett genser (utan knepping) til å dra over hovudet, pullover (engelsk opphav). Vi har også slippover, han er utan armar eller krage. <i>Du å du for en fin pullåver du hæ kjøpt dej</i>
purple v.	-	skvaldre, snakke utan stans, sladre. <i>Dei sat å pupla heile tia</i>
puplekjærring f.	-	snakkesaleg og travel dame, som tyt og pratar
puplemakar m.	-	mann som puplar og pratar og tøysar heile tida. <i>'an Karolus hæ no vore enj puplemakar allj sinj dag</i>
purlande sur	-	svært sur, grinete. <i>'an vart purlande sur ta heile grei'ne</i>
pusl n.	-	lite arbeid, pjaskeri. <i>Nei, dæ va no bære et lite pusl heile greiå</i>
pussa adj.	-	litt påvirka av alkohol, i farten. <i>'an va litt pussa i går kveld</i>
pussen, i	-	i sin beste stas, finkledd og stelt. <i>'an va alt i pusssen, hanj</i>
pusshøyvel m.	-	høvel til å finhøvle ei trefjøl med. <i>Ej hæ forlagt pusshøyvelen minj, hæ du sett 'nå?</i>
puten adj.	-	sur, fornærma, furten. <i>Du å du kyr puta 'o vart</i>
putevár n.	-	putetrekk, trekk til å ha utanpå puta <i>Dær va billege putevár å få kjøpt</i>
puttisa m. fl.	-	linde av lerreftsstoff som vart brukta før gamasjane kom. Før skituren vart beina linda frå ankel til kne som vern mot snøen. <i>Oss hæ'kje brukta puttisa, men oss hæ sett dæ på film</i>
pyken adj.	-	staseleg, fjong, prektig. <i>Nei, i dag va du pyka, Kari - ny kjole å greie</i>

pyntehandkle n.	-	brodert duk som heng på kjøkkenet til pynt, og til å dekke krokar og handdukar med. <i>Du å du for et fint pyntehandkle du hæ laga dej!</i>
pøyte f.	-	vassdam, sølepytt. <i>Æ'kje dæ likt sez, onganje fær oppi pøyta mæ enj gång</i>
på fote	-	oppe, oppgåande, oppstanden. <i>Ej fekk 'nå Magne ændelæ på fote, 'an æ på fote no ser du</i>
på hekta	-	på nippet, nære på. <i>Dæ va på hekta at dæ gikk bra</i>
på håre	-	så vidt, nøyaktig. <i>Dæ va på håre adæ oss klarde å snike oss forbi rase</i>
på jamnå	-	vanlegvis, til vanleg, oftast. <i>På jamnå va dæ fjurten stykkje se kom</i>
på måfå	-	tilfeldig, utan mål og meinung. <i>'an gikk på måfå rondtomkring i skogja. 'an le(i)tte på måfå ette sokkå sine</i>
på rappen	-	straks etter, etter kvarandre. <i>Oss sende bod ette dei, å dei kom på rappen. Oss hæ vunnje fleire fotballkampa på rappen.</i>
på ska	-	når noko fer ille, vere på skade. <i>Plogjen sto på ska heile vinteren</i>
på skakke	-	på skeive, på hall. <i>'an gikk mæ haude på skakke fordi 'an hadde halskeik. Tòrvløå sto på skakke, 'o hadde sett sine beste dage</i>
på veg	-	her: gravid. <i>Dæ æ no lett å sjå at 'o Hulda æ på veg</i>
påbrehlje f.	-	klede eller plagg til å legge over noko. <i>Nei, no må du liggle stillj, du hæ no ei god å fjølg påbrehlje på dej</i>
påk m.	-	tynn og lang kjeppe (<i>speis</i>). <i>Oss fannj oss en fin påk då oss skulde ha dyra heimatt</i>
pårak n.	-	flaks, lukkeleg hending. <i>Dæ va reint et pårak adæ oss treftest dær i skodd'ne</i>
pårakelæ adj.	-	som eit under, heldig, med flaks. <i>Dæ va reint pårakelæ, uksanje va komne heim på sætra, se dæ oss slapp å hente dei vej Storvatna</i>
R		
ra åkeren v.	-	i eldre tid vart husdyrsgjødsla køyrt eller trilla ut på åkeren og markene. Der vart gjødsla lagt i rader i små dungar som seinare skulle spreiaut utover. Dette vart kalla å ra åkeren
rabbe f.	-	kålhabi. <i>Då ej hildt på å kjæle rabbe, hogg ej mej mæ sigda i tommelen se blospruten sto</i> (kjæle er å hogge av rabbekålet)
rabbestappe	-	kålhabistappe. <i>Oss må ha rabbestappe tej julaftassteikjene</i>
rable v.	-	her:bli ør, bli gløymsk og rotete i hovudet. <i>Nei, no må du ta dej sammen, ej trur dæ hæ rabla for dej</i>
radig adv.	-	kvikt, fort og rett, lettvint. <i>Dæ gikk radig når allje tok et tak</i>
raft f.	-	der taket kviler på ytterveggen i huset. <i>Dær æ et kvefseból opponde raft'ne</i>
raftalj m.	-	langsgåande bjelke i hus, øvste stokken i sideveggen
ragg m.	-	kort ullsokk. <i>Hær æ se golvkaldt, ha på dej ragga no</i>

ragg n.	-	grov og stivt hår (<i>geitaragg</i>).
raka 'kje	-	vedkjem ikkje. <i>Høyr på mej no, ditta raka 'kje dej i dæ heile</i>
rakedans m.	-	utan tilsyn, tilfeldig, når ein fartar hit og dit; også <i>på rakedis</i> vart brukta. <i>Dæ gikk på en rakedans alt i hop. Dei gikk på rakedis onganje i går</i>
rake motsetningja	-	stikk motsett, heilt ulik. <i>'an Ola va rake motsetningja tej systra, 'o Kari</i>
rakkje m.	-	hankatt. <i>Oss hæ en snild rakkje gåande på tuna</i>
rakne tej att v.	-	kome seg, bli frisk att. <i>Ej b'ynde no å rakne tej att, hæ leie i trej dage</i>
rakstedeie f.	-	kvinne som rakar gras og høy (gjerne leigd). <i>'o va ei skikkelæ go rakstedeie</i>
rakstr m.	-	1) høyet ein rakar saman. <i>Du kan køyre innj siste rakstren no Knut</i> 2) høyraking. <i>Rakstren vart færdig tej nons</i>
rám adj.	-	1) beisk, bitter, stram i smaken (om ting). <i>Safta va litt rám</i> 2) skarp, dristig, treffande (snakkemåte). <i>'an Iver va verkelæ ordrám</i>
raml, sette på v.	-	setje til å ringe, stille klokka på alarm. <i>Ta dæ mæ ro, ej hæ sett klokkå på raml</i>
ramle mej innj	-	tenke meg, kome på, vere tenkeleg. <i>Nei veit du ka, dæ kan'kje ramle mej innj</i>
rámsvart adj.	-	heilt mørk og svart (<i>kòlsvart</i>). <i>'o moste va åver åtti år, men hadde rámsvart hår</i>
rangle v.	-	feste, vere opp lenge. <i>Oss rangla litt i går, 'an Lars vart 60 år</i>
rapitansk	-	hendig, fikst, flott, raskt, elegant. <i>'an va so rapitansk adæ, aljt gikk som en leik. 'o Kari strikka rapitansk kan du tru</i>
raspande gale	-	totalt feil, svært gale. <i>Dæ æ so raspande gale adæ, dei gjorde ikkje dæ slag for å hjelpe tej</i>
rast f.	-	rad, rekkje. <i>Plukk no ei rast mæ jorbær tej!</i>
rast m.	-	kvilepause under ein tur. <i>Oss tok enj rast attmæ grovene</i>
raste v.	-	1) stanse, ta ein pause, kvile. <i>Oss rasta ette en time, dæ va godt mæ en kaffisup</i> 2) stille på geledd, på rekke. <i>Dei rasta opp onganje, slik adæ dei sto på ei fin rekkje</i>
rat n.	-	skrot, rusk. <i>Dæ låg att bærre rate ette dei</i>
rate v.	-	sende avgarde vedstrangar nedover i bratt terreng, kaste og endestøyte. <i>Ej fekk rata nòke véj i går</i> Ivar Aasen brukar «vrage, forskyde, kaste bort»
ratt adv.	-	her: rett til, utan omveg, heilt. <i>Dei gikk ratt på sætra denj kvelden</i>
rau f.	-	bakende. <i>Ej datt på raua på isa, å dæ va fole tej en sikk ej fekk. Låmba gikk å dilita atti rau'ne på mor'ne heile ti'a. Dæ æ same kyr ej snur mej, raua æ bak likevæl</i>
raualaust adj.	-	håplaust, bort i natta, utan mål og meining. <i>Dæ va se raulaust gjort adæ dæ va'kje nòke å snakke om engång</i>

raudeine m.	-	brukt om hissig, oppfarande person (som tenner lett). 'an va en raudene, tænde på dæ minste ord
raudåt n.	-	små raudde sjødyr som var mat for sild og anna fisk. Dyreplankton ca. 5 mm lang, Inneheld karotenar, difor raud. <i>Småseien va fullj ta raudåt</i>
rav n.	-	her: restar etter omkomne dyr (skinn, ull, bein). <i>Oss såg ramnen sirkle fram i dala, å då oss kom fram, fann oss bærre ravanje ette låmbå</i>
ravgale adj.	-	heilt feil, vrangt, heilt urett, svært gale. <i>Dæ va no ravgale adæ dòkke gikk ut på dinnja isen, 'an æ 'kje på nòken måte trygg</i>
redig adj.	-	skikkeleg, retteleg. 'an va en redig fante, va 'an
rege v.	-	vandre ustøtt, rave, gå og svaie, rusle att og fram (helst brukt). <i>Dei gikk no dær å rega, dæ va 'kje mykje å finnje på</i>
regnskvett m.	-	kortvarig regnbygge. <i>Ej trudde dæ vilde regne meir, men dæ vart bærre enj regnskvett</i>
reie v.	-	lage til, stelle, reie. 'an re(i)dde opp sengja
reiKE v.	-	gå langsamt fram og tilbake (kort distanse), spasere. 'an gikk å reika på tuna mæ hændå på ryggja, dæ va tydelæ dæ at 'an ha nòke å tenkje på
reine f.	-	Vi brukte <i>reine</i> om toppen av ein bratt grasbakke (bakkekant). <i>Dei sat oppå reinå å spelte trekspel.</i> Elles er der nok fleire tydingar av ordet: 1) øvste delen av skogfritt område, 2) også graskanten nedanfor ein åker. 3) lang smal jordvoll 4) smal engstrimmel mellom to åkrar (etter Ivar Aasen)
reinhekla adj.	-	ekte, skikkeleg, retteleg. 'o va ei reinhekla sladrekjærring
reinstolen adj.	-	fråstolen alt, plyndra. <i>Då dei kom heimatt i gårkveld, oppdaga dei adæ dei var reinstòl'ne</i>
reinspika adj.	-	skikkeleg, ekte. <i>Nei, ditta æ et reinspika tullj</i>
reit m.	-	avgrensa, bearbeidd jordstykke (gjerne innegjerda); på sætra var dette grasvakse (sætrereit). <i>Potetreit. Ej va mæ på reitslått i Herdala</i>
reiv m.	-	her: klut, tystykke, tyremse, bleie, linde, band, tystykke til bleie på spebarn. <i>No mæ du skifte reiva på 'nå Ola</i>
reive v.	-	legge reivar på spebarn. 'o va flenk tej å reive organje. Også brukt om å forbinde eller legge klut kring noko. <i>Oss fekk reive nòke kreng handa slik at blode stòppa</i>
reivongje m.	-	spedbarn, bleiebarn. (spedbarn som før var reiva inn i lengre bomullsduk), (også brukt om personar i nedlatande tyding). 'an oppførte sej som en reivongje
reke f.	-	flat spade brukt i fjøsen til å rydde vekk gjødsla. <i>Hent rekå te mej</i>
reke v.	-	1) drive, flakke, vandre (gjerne i neg. tyding), gå utan mål og meinings. 'an fór å rak ette vegå støtt 2) drive i sjø, elv eller vatn. <i>Dæ kom rekande ei fjòl i elvene, kar ho kom i frå æ'kje godt å seie</i>
rekel m.	-	lang og hengslete ungdom/kar. 'an Tore æ blitt en rekkel ta en kar

rekke v.	-	her: 1) bli nok, halde, strekke til. <i>Dæ røkk åt allje i år mæ</i> 2) nå, kome tidsnok fram. <i>Oss rakk ferjå heldigvis, dæ va en time tej 'o gikk neste gång</i>
rekkje fare v.	-	fylgje sporet. <i>Oss prøvde å rekkje fare ette 'nå, men hjorten va søkk vekk</i>
rekkje opp att v.	-	1) rekkje opp att mauskane i eit strikkaplegg. <i>Ej måtte rekkje opp att halve genseren</i> 2) finne tilbake til, hugse. <i>Ej klarde ikkje å rekkje opp att turen, so brilljene fannj 'kje ej att</i>
rekstabikkje f.	-	hund som rek omkring. <i>'an held'ikkje fred, verken natt eller dag, dæ va ei skikkelæ rekstabikkje</i>
rektig adj.	-	heil i hovudet, frisk i hovudet, <i>Du æ 'kje rektig! Ikkje rett navla!</i>
reng adj.	-	dårleg, ussel, sjuk. <i>Uff, ej æ so reng i dag. Nei, dæ va rengt gjort</i>
reng tej haus	-	dårleg i hovudet (kanskje både å hugse dårlig, vere litt dum eller sjuk). <i>Nei uff, i dag æ ej reng tej haus</i>
rèngje v.	-	snu, vende, vri, ta av seg. <i>'o rèngde jakkå si i heta. 'an rèngde auene på mej</i>
rennje v.	-	her: 1) renne, gli, fare. <i>Oss rende fole mykje på kjelkje før</i> 2) kome opp, skyte fram. <i>Dæ rannj ti mej at dette gikk'ikkje bra</i> 3) drive, støyte, køyre. <i>Dæ va se du hadde rent kniven ti mej</i> 4) fare, stikke, renne. <i>'an rende sta å gifte sei</i> 5) renne, flyte. <i>Vatne rannj nejåver veien</i> 6) springe, fare avstad. <i>'an rende sta ette meir mør. Bikkjå va fæl tej å rennje ette folk. Ka dæ æ du fær å rennje ette (påtale)</i>
rennje laust v.	-	brått kjenne smerte i rygg eller nakke og andre utsette stader. <i>Dæ rannj laust i ryggja på mej, fått en kink eller hekseskot eller nøke</i>
rennjebom m.	-	mannshøg trereiskap med diameter på 1,5 m som ein kunne snurre rundt ein akse. Brukt til å lage renning til vevstolen Ivar Aasen: «Rennebumb, Ramme at oplægge Væv paa»
rennjedreve f.	-	sterkt fok av mjellsnø, regn og sterkt vind. <i>Dæ va slik rennjedreve adæ ej såg ikkje handa fyrre mej</i>
rennjefòk n.	-	sterkt snøfokk. <i>Då oss kom opp på røra va dæ slikt rennjefòk adæ oss måtte bærre snu</i>
rennjelykkje f.	-	lykkje på tòg som snører seg saman når det blir stramma til. <i>Oss laga ei rennjelykkje, å då fekk oss bukt mæ sauda</i>
rennjing m.	-	1) trådane som går på langs i veven. <i>Rennjingjen va ta bomullj å uten farge</i> 2) spire, nyvakse lite tre. <i>Ette at oss hogde øspa, kom dæ rennjinga allje plassa</i>
renske v.	-	gjere reint, tøme. <i>Dæ va væl rentska for mòlte</i>
rensle f.	-	1) renne i bratt snøbakke. <i>Oss laga oss ei rentsle býrt i bakkja.</i> 2) renn, tur, omfaring. <i>Ej tok mej ei rentsle rondt mæ dunadslist'ne</i>
rés n.	-	slak jordrygg, høgdedrag. <i>Krytela sto fram mæ Résa</i>
reste v.	-	feile, mangle. <i>Ka dæ æ se rest 'nå i dag, ska tru?</i>

rete v.	-	risse, streke, skrive, rekne. 'o hæ reta nøke i minnjobokjene. Martin reta opp fleire namn. Ej ska rete nå ei lekse = seie han nokre sanningsord
rett adv.	-	her: beint, korrekt, midt i. <i>Sit rett i båta!</i>
rett se dæ æ	-	brått, ofte. <i>Pass dej, rett se dæ æ se ligg du dær!</i>
rett so	-	heilt, svært, temmeleg. 'an va rett so fæl i dag (om været)
rett å skjel		ordne opp, gjere greie for seg. <i>Ej vil gjere rett å skjel for mej, nøke annja kjem ikkje på tale</i>
rettehanda f. bf.	-	høgrehanda. <i>Nei gutt, du må takke mæ rettehand'ne</i>
rettelæ adv.	-	heilt, fullt ut, totalt. 'o va rettelæ et staskvinnfolk
rettå f. bf.	-	den rette sida (i motsetnad til <i>rångå</i>). <i>Nei rettå æ ut no, se no æ dæ rett.</i> <i>Skivå landa mæ rett'ne opp heldigvis.</i>
reve f.	-	1) rivne, rift, smal opning i fjellparti. <i>Ej såg ei reve i skyå. Bukså hadde ei stor reve på låra. Saud'ne sto fast i ei reve</i> 2) utslett på spedbarn. <i>ò va se plaga mæ reve adæ dæ vart mykje gråting</i>
ri f.	-	her: 1) stund, avgrensa tid. <i>Oss venta ei lita ri før oss gikk. Ei go ri = ei lengre stund. Hosteri = avgrensa periode med hosting</i> 2) lengre tid i samansetjing. <i>Snøri = nokre dagar med snøing</i>
ri v.	-	her: henge på noko. <i>Båten rir på en stein</i>
ri åver	-	gi seg, greie seg, gli over. <i>Vinden rir åver dinnje gångjen mæ trur ej</i>
riglafengje adj.	-	ustø, riglete. <i>Vaskekrakkjen va se riglafengjen adæ vaskefate skvampla åver</i>
riglete adj.	-	ustø, skranglete. <i>Hopp nej, dinnja stilasen æ altfor riglete!</i>
rik adj.	-	her: mykje, stor, tung. <i>Nei, ta 'kje so rikt tak no</i>
rikkabjørk f.	-	bjørkematerial som har flammor og mønster. Ivar Aasen: «rikka (adj.) «tværstripet, flammet, broget. Træ som bliver flammet eller spraglet paa Overfladen, naar det poleres». <i>Far laga bor(d)e ta den flåttaste rikkabjørk</i>
rikse v.	-	gå sakte, fare ikring, bevege seg seint framover, halde på å gå, gå att og fram, gå rastlaust. 'an gikk no dær å riksa, visst'ikkje ka 'an sku gjere. <i>Vågna riksa sei litt ette litt framåver veien. Oss riksa oss no oppåver, å endelæ se kom oss fram tej måle</i>
rîm n.	-	lett tilfrysing av bakken, frøse fukt på grunnen. <i>Då oss kom ut, se låg rîme dær å glitra i sol'ne</i>
rime v.	-	fryse lett til på marka. <i>Dæ va rima på markjene, å dæ va litt glatt å gå</i>
rimne v.	-	rivne. <i>Skoddå rimna akkorat nok tej at oss såg vatne</i>
rimne f.	-	revne. <i>Dær va ei rimne i buksebakja hass</i>
rind m.	-	bakkekam, terregheving, ås, fjellrygg. <i>Beste kvile på sætreveia låg fram på Rindå</i>
rine v.	-	skrike tynt, høgt og sterkt. 'o rein se høgt adæ oss kvøpp allje i hop
ringje f.	-	lavt, rundt trekar med trebotn, vart m.a. brukt til å lage i. Sidene er stavar haldne saman av kløyvde haslekister. Heile produktet med

		mjølk i vart kalla <i>åfallringje</i> . <i>Dæ vart ekstra god rjòmekòllje i desse ringjå</i>
ripe v.	-	1) lage strek. <i>Når du týrka ta borda slik, ripa du ei stripe mæ gulljringja dinå</i> 2) drage, tenne. <i>Rip ti ei stikke no, se dæ oss kan få ljòs i lampen vår, å kjærteljøsa mæ</i>
rise m.	-	her: stor, sterkt kar. <i>'an va en skikkelæ rise ta enj kar</i>
rise v.	-	her: 1) rage, sjå stort ut. <i>Dæ ris godt ditta høylasser dær</i> 2) stå opp. <i>Oss reis grytidlæ, va nøydde tej dæ.</i>
rispe f.	-	1) skrøne. <i>Veit du, no kom 'an mæ ei ny rispe att</i> 2) remse, strimmel (av tøy, papir etc.). <i>Arkjet låg i fleire rispe</i>
rispe v.	-	1) streke med noko kvast, lage rift, ripe. <i>Lyklane rispa førardòra på bilen</i> 2) rive, raspe av. <i>Ø rispa ta lauet på kvistå før ò va ferdig</i>
risping m.	-	middelsstor sei. <i>Nei, men ej fekk nòkre rispinga</i>
rite v.	-	1) skrive ned, teikne. <i>'o fekk rite nej oppskrifta på en pøse</i> 2) nemne, rekne opp (sjå rete). <i>'an rita opp allje namna.</i>
rive i v.	-	spandere. <i>'an reiv i et glas tej slutt hanj mæ</i>
rive i sej v.	-	ete fort og grådig. <i>Oss reiv ti oss nòkre kakeskive i fullj fart</i>
rive sej laus	-	slite for å kome seg bort frå noko. <i>'o Solveig klarde endelæ å rive dej laus, dæ va fole mæ tytebær i år</i>
rivenavar m.	-	handnavar til å bore hol for tindane i rivehovudet. <i>Ej hæ en rivenavar, men bærre tej pynt no</i>
rivjarn n.	-	drivande dyktig og aktiv person. <i>Ho damå dær æ et skikkelæ rivjarn, 'o syr Hardangersaum å hekla i allje ledige stonde</i>
rivruskande gale	-	heilt meiningslaust, (bort i natta). <i>Nei, dæ'kje nòke å snakke om, dæ va so rivruskande gale adæ du trur ikkje dæ</i>
rjòme m.	-	rømme, sur og tjukk fløyte. <i>Ej hæ kjøpt mej lettrjòme i dag</i>
rjòmekòllje f.	-	rømmekolle, rjomekolle. (Ivar Aasen: "et Fad Tykmælk med Fløden på"). Rømmekolla var først og fremst sæterkost. Nysila mjølk vart slått opp i godt reingjort treskål (<i>ringje</i>) som var innsmurd med god rømme eller eit lag med tette på botnen (tette er laga av tettegras). Står i romtemperatur i 3-4 dagar, det blir ei skorpe med god fløyte på toppen. Servert med sukker på, og med flatbrød og spekemat til. Også kalla <i>åfallringje</i>
rjupesekk m.	-	liten ryggsekk. <i>Dær kom 'an gåande mæ rjupesekkja sinå på ryggja</i>
ro f.	-	her: liten tverkant (krusning) på eggja på ljå, kniv osb. etter sliping. <i>Du kanj ta vekk roa mæ et bryne</i>
ro fiskje v.	-	ta seg plass i ein fiskebåt (robåt) på t.d. torskefiske. <i>'an besten rodde fiskje fleire vint'rā</i>
røbb m.	-	rabb, lang og heva jordrygg med lite vekst på. <i>På dinnje røbba æ dæ tydelæ at tytebæra trivst</i>
røde m.	-	raudfarge på himmel og landskap ved solnedgang. <i>Kveldsrøden skapte ei ekstra fin stemning dær oss sat oppe på Storhammara</i>

ròde v.	-	skape raudfarge på landskapet. <i>Sola ròda se fint på støla når 'o gikk nej långt dær ute</i>
ròdne adj.	-	raudne. <i>Dæ ròdna ta bær i åkera</i>
ròk n.	-	sterk vind med sjø eller snø i seg, drev. <i>Snjòvròkje sto som en vegg då oss ronda nese</i>
romfræk adj.	-	når noko eller nokon krev mykje rom/plass. <i>'an æ litt romfræk dinnja båten dinj, tæ nesten allj plass i stø'ne</i>
rompestag n.	-	fast del av hesteselen, ei reim som går bakover ryggen på hesten med ei lykkje som går rundt rota på halen.
rompetaske f.	-	hofteveske, lita veske bak på ryggen med belte kring livet. <i>Hæ du sett rompetaskå mi, no hasta dæ!</i>
rompetròllj n.	-	froskeungar like etter at dei kjem frå froskeegget. <i>Onganje to mæ sej nòkre rompetròllj heimatt, vilde sjå om dæ vart lappa ta dei</i>
romse v.	-	styre på, romstere. <i>'an romsa mæ kjæraldå so dæ haurest</i>
romskinnja adj.	-	lausskinna, slik at huda heng i folder og rukker. <i>'an hæ vòrte litt romskinnja dinnja katten vår no</i>
rondjule v.	-	banke nokon heilt opp. <i>Pass dej, æ'kje du stillj no so ska ej rondjule dej!</i>
rondtømmer n.	-	runde tømmerstokkar som ikkje er saga. <i>Båten kom mæ et slæp mæ rontømmer frå Tafjåra</i>
rope åver sej v.	-	rope med høgt mål, kome med eit utbrot når ein høyrer noko uventa. <i>'o ropte åver sej då 'o haure ka dei andre hadde sagt om'ne</i>
ròsse f.	-	sterkt vindkast. <i>Dæ kom ei kraftig ròsse, å dæ va se vidt adæ oss kom oss tej lands</i>
rotbløyte f.	-	1) sterkt bløyte (regnvêr) som gjer jorda heilt gjennomvått. <i>Dæ kom ændelæ ei skikkelæ rotbløyte i gårveld, å dæ trængdest</i> 2) lang og sterkt fyllefest. <i>Nei, no hæ 'an tekje sej ei skikkelæ rotbløyte 'gjen</i>
rote v.	-	her: halde på lenge med ulike gjeremål, drage ut tida. <i>Oss rota so kveldanje adæ</i>
ròtt m.	-	munn (neg.). <i>Pass ròtten dinj no, elles so smell dæ!</i>
ròtte sej i hop v.	-	slå seg saman, bli samde om å gjere noko i lag (litt neg.). <i>Dei ròtta sej i hop, å dæ va 'kje dæ rå tej å vinnje åver dei dinnja gångjen held</i>
ròtterompe f.	-	lita spiss handsag, stikksag. <i>Ej må ha ei ròtterompe, hent 'o</i>
ròv m.	-	rev. <i>Alljt æ en åvergang, sa ròven, 'an vart flådd</i>
ròvabjellje f.	-	høgtveksande plante i utmarka med raude klokkeforma blomar (som er giftige). <i>Må'kje la onganje æte ta ròvabjelljå for dei æ fole fårlæ</i>
ròvaglyfse f.	-	revesaks (felle). <i>Dissa ròvaglyfs'ne æ se fárlege adæ, dæ æ snart helt slutt mæ å bruke dei</i>
ròve v.	-	1) kare til seg, ta rikeleg til seg, skrape i hop. <i>'an ròva te sej dæ se va</i> 2) storgråte over lang tid. <i>'an ròva å skreik heile kvelden</i>
ròvel m.	-	rabb som stikk opp av snøen etter snøsmelting. <i>Oss fannj en ròvel fram i Dyrdala dær oss fekk slengje oss nej i sol'ne</i>

ròvletøyr m.	-	god snøsmelting som gjer at robbane kjem til syne. <i>I dag æ dæ en skikkelæ ròvletøyr, sjå kyr dæ rennj</i>
ròvtroe f.	-	nedste troa (strengen) i ei hes. <i>Ròvtroå i femte gòlva æ av</i>
rubank m.	-	lang høvel laga av tre. <i>Ej kjøpte en rubank i Sverik</i>
rubb å rakje	-	alt i hop. <i>Dei to mæ sez rubb å rakje (rubb å stubb)</i>
rubbel å bit	-	alt saman. <i>Ikkje nòke va att, rubbel å bit va vekk</i>
rue f.	-	gjødselkaker etter dyr på marka (ku, hest, bjørn). <i>Dær låg nòkre svære rue ette dei i rås'ne, so kynnge må ha vòre her</i>
rugge v.	-	rikke, lede, bevege, røyve. <i>Ej rugga 'kje på steinen i dæ heile. Rugg ikkje på bore, sei ej!</i>
rugge f.	-	vogge. Ein stor stein som ligg oppe i fjellet i Fjørå er kalla <i>Ruggå</i> , berre litt av han ligg på fjellet slik at ein kan rugge på han
ruggestol m.	-	gyngestol. <i>'an sat i ruggestola å smatta på pipå si</i>
ruinersle f.	-	ødsling, øydelegging, bortkasting. <i>Dæ må'kje vere mæ nòka ruinersle, du må passe på dæ du hæ veit du</i>
rukke f.	-	brett på hud og klede, rynke. <i>'o Berte hæ fått nòkre rukke i fjæsa ho mæ no. Kan'kje du stryke ut dinnja rukkå på bordukja Per ?</i>
rukkete adj.	-	når noko/nokon har rukker. <i>Skjortå va se rukkete adæ dinnja må du stryke. Å vere rukkete i fjæsa æ et adelstegn</i>
rukli n.	-	sarv, därlege ting, restar. <i>Dæ låg att bære nòke rukli ette dei</i>
rùn n.	-	renn, oppstyr. <i>Dæ vart et rùn ta folk som skulde kjøpe sez billetta</i>
runere v.	-	øydeleggje, sløse bort. <i>'o runerte heile medelen sin nòkse fort</i>
runnje m.	-	klynge av busker og/eller småtre. <i>Dær va en runnje mæ stikkelsbær på, dei va store å gule</i>
rur m.	-	1) tynn og tørr hinne på sår som gror. <i>Ej ser dæ æ rur på såra, so ditta gjeng nok bra</i> 2) små krepsdyr i kvite skjel på steinar i fjæra
rusine f.	-	rosin. <i>Oss brukte litt rusine på rjòmegrauta</i>
ruske v.	-	her: gjere frå seg arbeidet fort og uryddig. <i>'o ruska frå sez vaskingja denj kvelden</i>
ruskebjønnj m.	-	person som ruskar frå seg arbeid og anna utan å vere so nøyen på det. <i>Hæ du sett slik en ruskebjønnj, dæ ligg att utstyr åver alt ette 'nå</i>
ruskedongje m.	-	dunge med rusk og rask, trekvister o.a. <i>Pinnjsvine hadde krøpe innji en ruskedongje</i>
rust m.	-	her: blanding av malt og vatn ved ølbrygging; no blir ordet brukt på kjeraldet der blandinga er malt og vatn (og litt <i>einelòg</i> kanskje)
rut-åver-rat	-	hulter til bulter, rotut, i ein uryddig dunge <i>Alt låg rut-åver-rat på romma hass</i>
ry v.	-	her: rydde, ordne, også fjerne og liknande ord. <i>'an tok tej å ry fram i lø'ne. Dei vil ry ta epla ta tre(i)nå i ettemiddag</i>

rydde f.	-	påk, staur, buske, ris el.l. (noko ein finn i farten). <i>Æ'kje dòkke stillje no bònnj, se henta ej ei rydde åt dòkke</i> (Etter Karl Linge). Ivar Aasen: " et Riis, en Pidsk (Sdm. = Sunnmøre)"
ryggjatak n.	-	når to kjempar med hendene bak ryggen på kvarandre. <i>Ta ryggjatak no so ska oss sjå kanj se ligg dær tej slutt</i>
ryggtòle f.	-	virvel i ryggen. <i>Ej kjende dæ godt i ryggtòlå</i>
rykande adv.	-	svært, veldig. 'an va rykande snar tej å sikre seg be(i)re kort
ryke v.	-	her: tape, gi tapt, gå sund, gå ut. <i>D'æ 'kje lengje før 'o ryk, strøppa. 'an rauk ut i andre omgång i slalåmen. Dæ gjeng dårlæ, snart ryk heile forretningja</i>
rÿkte v. (røkte)	-	her: passe, stelle, arbeide og ordne med noko (kanskje uttalt å røkte). <i>Ej hæ vòre ned i kjelljara å rÿkta båle i gru'ne. 'o rÿkta krÿtela</i>
ryle v.	-	skrike, hyle, rine. <i>Gutongjen rylte som en gris, 'an hadde skrubba sei på et knej</i>
rÿnje v.	-	1) ramle frå kvarandre, smuldre, ramle ned, drysse, velta fram. <i>Ej trur brøde tæk tej å rÿnje. Pærene rÿnde fole i går, dæ låg tjukt på markjene</i> 2) yre, kry. <i>Dæ rynde ta maur i rås'ne</i>
rÿnjete adj.	-	lett for å smuldre, gå sund, falle i bitar. <i>Kakene va se rÿnjete at dæ vart bærre en hau mæ mòla</i>
ryr adj.	-	som går fort, som er lite varig, udryg. <i>Nei, nistå vart ryr i dag.</i>
rÿse i holde v.	-	grøsse, skjelve. <i>Ej rÿste i holda då ej haure gniksingja på glasa</i>
rÿst f.	-	tett samling av småtre og busker. <i>Ej ramla opp i ei rÿst då oss kappsprång nej gÿnå råsa</i>
ryte v.	-	snorke. 'an raut so forfærdelæ adæ
rækje v.	-	reinse halsen. <i>Ej fekk rækje, å dæ hjelpte</i>
ræmje v.	-	skrike høgt og skjerande. <i>Katten hæ vòrte se fæl tej å ræmje, ej trur dæ æ nòke se feila 'nå</i>
ræmse f.	-	langt smalt stykke av tøy, papir og liknande. <i>Dæ låg fullt ta tøyræmse på golva, no skulde dei veve golvteppe</i>
ræse v.	-	haste, springe heseblesande. <i>Ka dæ æ du ræse ette no då?</i>
rø n.	-	fiskeskinn. 'an åt kræå mæ rø å dæ heile. Nokre kan seie rød
røkje ette	-	leite etter, undersøke, prøve å finne. <i>Vent litt, ej ska røkje ette om nòken hæ skrive om dæ</i>
røl m.	-	skrytepave. 'an va rekna for å vere bærre en røl
røl n.	-	skryt, tullprat. <i>Forsto du kan 'an sa? Nei, dæ va bærre nòke røl 'an for mæ</i>
røle v.	-	skryte, tullprate. 'an rølte fole i går kveld ta dæ
-røne f. sms.	-	i samansetjingar: når vinden kjem frå ein viss kant. Eks.: <i>utrøne</i> = vind som kjem utanfrå, frå havet; <i>landrøne</i> = vind som blæs frå land
rør f.	-	skarp kant i overkant av bakke og med flatare parti bak. Kant på fjell. <i>Dæ va go utsikt ut åver bygda frå rør'ne býrtei Dale</i>
røren adj.	-	rotete i hovudet, tummelumsk. 'an æ vorten nòke røren no synst ej

røykstòve f.	-	stove i gamle hus med ljore i taket. <i>Dæ finst røykstòve endå i gamle hus</i>
røyne v.	-	her: 1) erfare, prøve. <i>Ej hæ røynt dæ ofte.</i> 2) ta hardt på, lesse. <i>Sjukdomen hæ røynt hardt på 'ne. 'an stakk av då dæ røynte på</i>
røynd adj.	-	1) erfaren, kompetent. <i>'o va se røynd adæ 'o gjorde alt bærre fint</i> 2) prøvd, hatt mykje motgang. <i>Ej må seie dæ, 'o Kari hæ vòre mykje røynd i dæ siste</i>
røyre v.	-	vikle rundt, forbinde. <i>'o måtte røyre handa si ette dæ fallje</i>
røyse (opp) v.	-	reise opp, stå opp, få noko oppreist, stable. <i>Kan'kje du røyse dinnja flaggstångja no, 'o kan'kje ligge dær.</i> <i>'an røyste steinen slik adæ 'an sto på ende.</i> <i>'o røyste mat'rialen attåt veggja</i>
røyse ròv v.	-	strekkje eller hesje på den nedste strengen i hesa. <i>Dæ vart sagt at en kar va se kortvaksen at 'an måtte stå på en krakk for å røyse ròva</i>
røyse sj v.	-	reise seg, stå opp. <i>'an Karl røyste sj opp i si fullje lengde</i>
røysefør adj.	-	brukt om ei ku i vårknapa, dvs. at ho kunne klare å reise seg og stå på beina
røyte v.	-	her: sleppe, misse håret. <i>Skinnje røytte so adæ, dæ va'kje rå å ha dæ. Hesten røytte då 'an kom ut</i>
røytegale adj.	-	svært gale, «bort i natta», greinalaust. <i>Hæ du sett nòke so røytegale!</i>
røyve v.	-	fingre med, røre, ta på. <i>Du må 'kje røyve nòke ned i kjelljara sei ej</i>
rå(d) f.	-	her: 1) råd, høve, sjanse, vink. <i>Dæ va 'kje rå mæ dæ. Dæ lýt no verte ei rå mæ dæ. 'o fekk no ei rå se dæ 'o va hjelpt mæ</i> 2) evne, økonomi til. <i>Dei hæ rå tej dæ. Nei, ej ser mej 'kje rå mæ å kjøpe nòke.</i>
rå(de) v.	-	1) styre, råde, ta seg av. <i>Nei, oss kan 'kje rå mæ 'nå.</i>
rå vej se v.	-	vakne, kome til seg, kome til sans og samling. <i>'o rådd'ikkje vej se før ette ei god stond. Dæ gikk lengje før 'o rådde mæ sj</i>
råaløyse f.	-	nokon som er umogleg, vanskeleg, ikkje grein på. <i>'o va ei råaløyse mæ pengå sine (va greinalaus)</i>
råhøy n.	-	uturka, ferskt gras. <i>Hesten fekk ta beste råhøya, 'an hadde hatt en stri dag</i>
råkaldt adj.	-	når det er kjøleg og fuktig vær. <i>Dæ æ rart, gradstøkkjen vise plussgrade, men likevæl æ dæ se råkaldt</i>
råm adj.	-	hås. <i>Du æ råm i halsa i dag høyre ej</i>
råme m.	-	fukt, væte. <i>Dæ va litt råme i hytt'ne då oss åpna 'o ette en lång vinter</i>
råme v.	-	avgjere, bestemme, ta ansvar. <i>Ja, du råma dæ no sjøl</i>
rång adj.	-	her: urett, falsk, rang, feil, därleg. <i>Dæ va rångt dæ du sa om den sakja. 'an svalde rångt = fekk mat i vrangstrupen.</i> <i>Nei Kari, dæ va rångt gjort!</i>
rångaue n.	-	skeivt blikk, motvilje. <i>'o hadde et rångaue tej heile grei'ne</i>
rånge v.	-	vrenge, vri av seg noko. <i>'an fekk rånge ta sj genseren før 'an høppa</i>

rånge f.	-	vrangside, bakside. <i>Jakkå hadde rångå ut</i>
rångehanda f. bf.	-	venstrehanda for dei fleste, handa ein brukar minst.
råghendt adj.	-	keivhendt, venstrehendt som hovudhand
rångje m.	-	skogsnau stripe i bratt terreng, robbliknande terrenge. <i>Oss fekk aue på hjorten i dinnja rångja nejfyr Toren</i>
rångsie f.	-	vrangside, bakside. <i>Dæ landa mæ rångsi'ne opp, å dæ va 'kje bra</i>
rångsnudd adj.	-	når ein snur dag til natt, døgnvill. <i>Dæ æ se fint å ljost vêr adæ ej vert næsten rångsnudd</i>
rångsvævd adj.	-	ute av vanleg sovnrytme, døgnvill. <i>'an kom att frå Amerika for ei veke sia, å no æ 'an heilt rångsvævd,sov om dagjen å æ vakjen mykje ta natt'ne</i>
rångsøvd adj.	-	som sov på feil tid og ikkje når ein skal; også rångsnudd
rångå, på	-	omvendt, ut inn. <i>No hæ du hatt på dej genseren på rångå</i>
rårik adj.	-	når nokon er fram på, vil bestemme, vil ha mykje å seie. <i>Nei, no æ 'an Alf vòrten so rårik adæ dæ halve kunnje ha vòre nok</i>
rårikjen adj.	-	sjølvrådig, herskesjuk, som karar til seg, breier seg. <i>Du æ rårikjen no syn'st ej</i>
rås f.	-	krøterveg, ein trakka sti i terrenget. <i>Råsa kroka sez oppgynå småskogjen, 'o held på å gro att no trur ej. Mylinderåsa æ 'kje gåande lenger</i>
råslag n.	-	innvolar frå slakta dyr. <i>'an hæ hivt frå sez nòke råslag</i>
rått å ròte	-	heile greia, alt i hop. <i>Dei sopa mæ sez rått å ròte ta eplå se låg på markjene</i>
S		
sagemask m.	-	sagflis. <i>Oss henta nòke sagemask slik adæ oss fekk strø opponde kunå (kyrne)</i>
sagt v.	-	sagt (part. av seie), visst, sikkert. <i>Dæ 'kje sagt at oss kan kome i mórgå</i>
sakne vær(d)a v.	-	blunde, sove, vere borte (åndleg). <i>Ja, no hæ ej fått sakna væra ej mæ ei srtond</i>
sakte adv.	-	utan tvil, nok. <i>Dæ vart sakte gjort nok i går</i>
samfengt adv.	-	alt under eitt (smått og stort, mode og umode). <i>På slutten måtte oss plukke epla samfengt, for dæ býnde å blåse</i>
samfullje adv.	-	totalt, heile. <i>Oss låg ut på vatna å fiska i samfullje åtte tima</i>
-samne pron. fl.	-	til saman (i samansetjingar). <i>Dei kom trysamne på dugnaden, alljesamne fekk mat</i>
samsen m. bf.	-	samling av noko som blir delt felles, fellessaker. <i>Oss hadde alt på samsen, mat å drikke, å fiskjen oss fekk mæ</i>
samsnakke v.	-	snakke saman med det formål å bli samde, planleggje. <i>Ej trur dei hæ samsnakka, for dei va heilt på linje</i>
s'an	-	her: som han. <i>Du kan'kje gjere dæ same du s'an Karl</i>

sandskørpe f.	-	sandkake (julekake). <i>Ej hæ laga sandskørpe i år mæ, dæ høyre mæ kan du no skýne</i>
sannj plague	-	svær og langvarig plage. <i>Dinnja honden 'ass Mass æ ei sannj plague, stend å gnellj støtt</i>
sannjelæ minj hatt	-	forsterking av eit utsagn, sanneleg. <i>Ej trur sannjelæ minj hatt adæ oss klara dette ej Oddmund!</i>
sanselaust	-	noko heilt uformuftig, rådalaust. <i>Du kan'kje gå nej dær, dæ vil vere heilt sanselaust ta dej</i>
sarv n.	-	skrap, skrot. <i>Nei, dæ låg att bære nåke sarv då oss kom</i>
s'ass	-	som hans. <i>Stilen dinj æ like go s'ass Per</i>
saud v. pret.	-	kokte (kjem av å syde). <i>Dæ saud godt i stampa då oss slo oppi meir</i>
saud m.	-	sau. <i>Oss fekk mykje ullj ta denj sauda.</i> <i>Saud'ne gikk høgt tej fjells, dær va dæ godt beite.</i>
saudeparte m.	-	saelort. <i>Dæ va fulljt ta saudeparta i rås'ne</i>
saudestir m.	-	stiring beint fram og stivt dersom ein t.d. blir betenkta eller overvelta av noko, og litt borte i tankane. <i>'an Ola fekk saudestirena då 'an Lars fortalte ka 'an hadde vore mæ på i går kveld</i>
saudesåning f.	-	felles innhenting av sauer om hausten. <i>Saudesåningja va ei travel, men kjekk tid</i>
saum m.	-	her: spesielt utforma spikar til sitt formål. Eks.: <i>båtsaum</i> i bygging av trebåtar, <i>hesteskosaum</i> til å feste hesteskoen
saup n.	-	syrleg væske som er att når smøret er kinna. <i>Saupblænde va god tystedrikk i varma på slåtteteia</i>
sauphaud n.	-	kallenamn på dum person, tufs. <i>Dæ æ litt gale å kallje 'nå et sauphaud, men...?</i>
saupskolt m.	-	dum og tövete person, som er lite gløgg. <i>Dæ va då nåke tej saupskolt, 'an kunnj'ikkje gjere nåke skikkelæ</i>
save m.	-	sevje. <i>Om våren tappa oss save ta björk.</i> Ordet save vert også brukt til å karakterisere vitet, kor klok nokon er. <i>'an hæ 'kje mykje save i hauda hanj dær, når 'an kan seie nåke slikt</i>
seddu	-	ser du, skjønar du. Understreking av noko ein seier. <i>At dökke kallja mej Store-sedduen seddu, dæ æ 'kje se fårlæ. Men at dökke kallja sånen minj Ihlje-sedduen seddu, dæ lika ej dårlæ seddu</i>
seg v. imp.	-	sei, nemn (av å seie). <i>Ikkje seg et einaste ord!</i>
seggje f.	-	stor, kraftig kvinne (litt negativt). <i>'o va litt ta ei seggje, ej hæ'kje sett på makjen</i>
segjen adj.	-	gåen, ferdig, utslit, sòkkjen. <i>Ej æ heilt segjen ta allje disse býrð (børene)</i>
seiarsegn f.	-	noko uvulanleg som har vore sagt og som blir hugsa lenge. <i>Dæ gikk ei seiarsegn ette 'nå Iver se va en orkunstnar</i>
seie sej v.	-	brukt i uttrykk som: 'o sa sej någd mæ dæ = ho var tilfreds med det. 'an sa sej heimatt = han ville kome heim igjen. <i>Dei seie sej fri for midla høyre du = dei har ikkje pengar.</i>

seielse m.	-	seiarsegn, munnhell. Ordtak eller frase som går att hos ein person, eller etter ein person, eller i eit miljø, som ikkje vart gløynd. Snakkis. <i>Ette 'nå Eikre-Iver hæ oss mange seielsar</i>
sej pron.	-	seg. <i>Dæ kjem sez ska du sjå. 'o slo sez på hofta!</i> <i>Dæ æ sez likt</i> = det er noko for seg. <i>Dæ laga sez ska du sjå</i> = det ordnar seg skal du sjå. <i>Dæ hænde sez at..</i> = det hende av og til at.. <i>Dei kom kvar for sez</i> = dei kom ein og ein
sez imøylijå	-	seg i mellom. <i>Dei vart samde sez imøylijå, ikkje et ord skulde kome ut om denj sakja</i>
sez like	-	negativt uttrykk for å seie at nokon er lik seg sjølv, t.d. sjølgod, gnien osb. <i>Dæ æ dæ ej seie, dei æ sez like allje sam'ne</i>
sez likt	-	kritiserande uttrykk for å seie at noko er likt, av same slaget. <i>Nei, det va 'kje nøke be(i)re dæ held, dæ va sez likt alt i hop</i> (negativt) = det var same slaget alt i hop
sekkje n.	-	søkkje. Stein eller bly som blir festa til garn eller fiskesnøre. <i>Ej hæ hatt på rikelæ med sekkje, dæ va se stri straum hær</i>
sekkjeband n.	-	1) band på fiskegarn til å feste sekkje i. <i>Sekkjebande va se dårlæ adæ ej måtte skifte dæ</i> 2) tau til å snøre att sekken med. <i>Kan'kje du lage tej nøkre sekkjeband te mej mæ?</i>
sekkjedikje n.	-	blautmyr som er farleg for dyr og folk. <i>Kyra sto opp i et sekkjedikje, å oss måtte tej mæ et heilt arbeid for å få 'o oppatt</i>
sekkjemule m.	-	opning på ein attsnørt sekk. <i>Ej fekk snørt att sekkjemulen skikkelæ, å då vart dæ tett</i>
sekkjestein m.	-	søkkestein på fiskegarn. <i>Dæ va 'kje lett å finnje sekkjestein hær du</i>
sél n.	-	seterhus. <i>Dær va mange sél på sæter'ne, dei fleste ha både utsél og innjsél</i>
		 <p><i>Eit gammalt sel under opp-pussing. Det er viktig å ta vare på slike eldre kulturminner sjølv om dei er ute av den ordinære bruken.</i></p> <p><i>Mange setretauer og andre har levtt mange gode somrar i desse beskjedne, men trivelege bygningane på alle dei titusener av setrar Noreg har hatt</i></p>
selepinne m.	-	pinne til å låse skåka fast til hesteselen. <i>Hæ du kasta vekk selepinnen att, no må du skjerpe dej gut!</i>
sellje m.	-	mann (eldre). <i>'an va litt ta enj sellje, røslæ å talefør va 'an</i>
semre adj.	-	dårlegare, verre. <i>Dæ dei kom mæ va semre enn sist</i>
senadrått m.	-	muskelkrampe etter hard aktivitet, mest når ein er utrena. <i>I natt ha ej slik senadrått adæ dæ halve kunnje vere nok</i>
sendingskòrg f.	-	rund trekorg med bøygð hank over. Korga var brukta når nokon gjekk med ei sending med god mat til brudlaup, barnedåp osb., og ikkje minst med sengjamat til ei nybakt mor. <i>Dinnja sendingskòrgja di va fin, kanj dæ æ se hæ rosemåla dinnja då?</i>

seng f.	-	1) seng (i uttrykk). 'o låg te sengs i to veke. Ej måtte halde sengja i går 2) bed, område med grønsak. Eks.: <i>gulrotseng</i>
sengbenk m.	-	treseng som kan skuvast saman i lengda. <i>Om kvelden sat dei i sengjabenkja å kosa sez</i>
sengjahalm m.	-	den finaste halmen vart brukt til bolster i senga. <i>Sengjahalmen vart skift tej jul</i>
sengjamat m.	-	god mat som slekt og grannar har med på si fyrste vitjing til ei barselkone. <i>Sengjamaten va ta beste sort, dær va kveitekrengle, heimelaga smòr, söst, lòfse, mòltesylte, å litt tej</i>
sengjastòkk m.	-	sidefjøl i senga. 'an sat på sengjastòkkja å kvidde på å stige fram på dæ kalde gòlve
sennj	-	gong (i talemåtar). <i>Send stòkkane en i sennj! 'an gjorde dæ litt i sennj.</i> <i>Litt om sennj kom dei sez i veg = etter kvart....</i>
sennj, litt om	-	litt etter litt. <i>Oss fekk no lirka dæ tej litt om sennj. Litt om sennj kom dæ fram at 'o visste meir enn 'o fortalde</i>
sér	-	fråskild, kvar for seg. <i>Du må halde dei i sér!</i>
serat	-	eit påfunn berre, for syns skuld. Kjem av tysk Zier = dekorasjon, pryd. Brukt i lokale uttrykk. <i>Ej trur 'an gjorde dæ bærre for serata</i>
sess m.	-	sitjepllass. <i>Finn dej en sess der oppe, so tek oss en liten pause</i>
sesse sez	-	ta plass, finne seg sitjepllass. <i>Å no må dòkke sesse dòkke, so ska dòkke få nòke å bite ti</i>
sete v.	-	setje, lage til. <i>Å sete sez nej. Å sete garn. Å sete sez et brygg. Å sete .toppa ti. Å sete fart på sakja. Å sete høgt på strå. Å sete godt i dæ. Å sete brø osb.</i>
sete klutanje tej	-	setje inn alle krefter/ressursar. <i>Nei kara, no må oss sete allje kluta tej ska oss klare dette</i>
si(d) adj.	-	når ein misbrukar noko, er avhengig av. 'an hæ vòrte nòke si tej å feste no
si på flaskene	-	drikkfeldig. 'an hæ nok dessverre vòrte nòke si på flaskene
si(de)rev n.	-	ribbebein. <i>Ej braut to si'rev då ej ramla</i>
signe konj.	-	velsigne. <i>«Segne maten» sa oss når oss kom innj å folk sat tej bords</i>
Signe arbeide	-	helsing når ein kjem til nokon som arbeider (den som kjem helsar)
sike ta v.	-	slå forsiktig av vatnet. <i>Ej hæ sika ta pote(i)tå. (Også brukt når ein går ut for å tisse, late vatnet (slå lens)). Ej må ut å sike ta.</i>
sikk m.	-	støyt, dett, trykk. <i>Ej fekk en hard sikk då bilen fór utfyre, ja sikkjen va se tong adæ ej fekk ilt ta dæ i ryggja.</i>
sikke v.	-	riste og/eller dunke slik at innhaldet i ei bytte eller anna sekk i hop. <i>Kan'kje du sikke sekkjen litt tej se dæ oss fæ oppi litt meir?</i>
sikt f.	-	her: lite såld til å <i>sikte</i> mjøl med (<i>mjølsikt</i>).
siktamjòl n.	-	fint mjøl som er sikta (<i>sålda</i>). <i>Kjøp nòke siktamjòl te mej</i>

sildre f.	-	liten bekk <i>Dinnja bekkjen hæ tapt sej, dæ æ blitt bærre ei sildre</i>
sildre v.	-	renne litt lite, sakte og roleg. <i>Dæ sildra frå krana, se vatne va 'kje heilt vekk. Bekkjen bak séle sildra å rannj, dæ va et godt sòvemiddel</i>
sildròpe m.	-	spenevarm mjølkeskvett til katten. <i>Kan'kje du gi katten en sildròpe, 'an sit dær bærre å stonda</i>
sileppa adj.	-	sur, vonbroten. <i>'o vart so sileppa adæ dæ halve kunnje ha vore nok</i>
silhår n.	-	hår det vart laga gammal mjølkesil av
silklut m.	-	ty som vart brukt til å sile mjølka gjennom. <i>'o vaska silkluten å hengde 'nå tej týrk på en knagg på sélveggja</i>
sím m.	-	reip som blir festa til høytånga (i eldre tid laga av hestetagl). <i>Gjer fast tångsímen no!</i>
sinamjelk f.	-	mjølk frå ku som nesten er turr, ofte med bismak. <i>Ej kjende godt adæ dæ va sinamjelk</i>
síne v.	-	la kua bli mjølketurr. <i>Oss hæ sina 'ne Dagros no</i>
sinke v.	-	her: snikkaruttrykk for å felle saman hjørne på skuffer og liknande på ein spesiell måte. <i>Ej hæ sinka skuffå, 'o vart fin</i>
sinnje n.	-	sinne. <i>Dæ æ sinnje i lus'ne mæ (lus)</i>
sirêv n.	-	ribb-bein. <i>Dæ rauk to sirêv i denj kòlbyt'ne</i>
sirle v.	-	smårenne, dryppe. <i>Ej haure kyr dæ sirla ned i ur'ne</i>
sirle f.	-	liten bekk, elv når det renn ekstra lite. <i>Elva æ bærre ei lita sirle no</i>
sirop m.	-	sirup. <i>Oss vart gla når oss fekk sirop på skivene</i>
site att v.	-	elevstraff på skulen; ein elev som gjorde noko gale, måtte av og til vere att saman med læraren etter at dei andre hadde gått heim. <i>'an måtte site att tej klokka fire</i>
sjaber adj.	-	dårleg, ussel, småsjuk (om personar). Loslitt, skiten, i därleg stand (om ting, eigedom). <i>Nei uff, i dag føle ej mej sjaber, trur dæ æ influenså. Dinnja utløå di ser nòke sjaber ut no</i>
sjalte v.	-	1) skifte gir i bilen. <i>No må du sjalte!!</i> 2) skifte over til noko. <i>Ej sjalta over tej nòke nytt, va lei dæ gamle</i> 3) sjalte ut noko, vrake. <i>'an hæ sjalta ut dei ski'ne no, vil ha Madshus</i>
sjangle v.	-	vakle når ein går. <i>Ej sjangla ta dæ ej va trøytt</i>
sjau talord	-	sju (7). <i>Dei va sjausamne då dei starta manngarden</i>
sjau m.		1) strevsamt, tungt arbeid, mas, slit. <i>Ej hadde slik magesjau adæ</i> 2) bråk, leven, uro, spetakkel. <i>Dæ va fole tej sjau heile natta, skrik å høg musikk</i>
sjau talord	-	sju (7). Ivar Aasen: Bruges i forskjellig Form. <i>Dei va sjausamne då dei starta mannjgaren</i>
sjause v.	-	2) arbeide hardt med noko. <i>Dei sjaua på mæ arbeida heile kvelden, å ferdige vart dei</i> 2) bråke, ståke. <i>Organje sjaua so at ej haure 'kje dæ slag</i>
sjoabur m.	-	uroleg sjø, vind og båre. <i>I dag æ dæ en skikkelæ sjoabur, oss kjem'kje på sjynnj (sjøen) i dag</i>
sjonå m. bf. dat.	-	sjøen. <i>I middagskvild'ne sykla oss kvar dag nej åt sjonå for å bade</i>

sjuskje adj.	-	rotete, ruskut, därleg, ustelt. <i>Ej syntest adæ dær va nøke sjuskje i dæ tuna</i>
sjynnj m. bf.	-	sjøen. <i>Sjynnj æ blånk å fin i dag</i>
sjøgång m.	-	uroleg sjø med tunge bårer. <i>Dæ va slik sjøgång adæ oss hadde problem mæ ð ro skikkelæ</i>
sjølbe(i)en adj.	-	når ein går til eit selskap utan å vere beden, gå ubedd. <i>Ej kjem sjølbe(i)en i dag ser du, rekna mæ adæ dökke sakna mej</i>
sjølefolkje(t) n. bf.	-	mannen og kona i huset, husband og kone på garden. <i>Dæ va sjølefolkje se tok bestemmelsen tej slutt</i>
sjølstyr adv.	-	for seg sjølv, åleine utan tilsyn <i>Guten gikk på sjølstyr heile dagjen. Også: sjølstyr</i>
sjølen	-	kallenamn på mannsperson som er viktigast og herre i sitt hus. Brukt ofte litt ironisk eller spydig, 'an sjøl. <i>Nei sjå, dær kjem no sjølen mæ</i>
sjølå	-	litt ironisk nemning på kvinne som er litt mektig både fysisk og elles. <i>Dæ va 'kje tvil, dæ va sjølå se sa dæ</i>
sjå ette v.	-	undersøke, leite. <i>Vent so ska ej sjå ette</i>
sjå imøylijå v.	-	besøke, vitje. <i>Du må no sjå imøylijå snart, ej hæ venta på dej. Også: <u>gå</u> imøylijå</i>
sjå <u>tej</u> v.	-	sjå etter, passe på, føre tilsyn med. <i>Kan'kje du sjå <u>tej</u> dei, onganje æ åleine ikveld</i>
skabernakkel n.	-	noko ubrukeleg, utslite og forsarva ting. <i>Sykkelen va reine skabernak'le, 'an va heilt utslitен å skranglete</i>
skabilken n.	-	skapnad el. ting i därleg stand. Uryddig, stygg og rar gjenstand. <i>Dæ va et skabilken ta en bil</i>
skaffety n.	-	skaffetøy, dekketøy, kopp, tallerken, kniv osb. <i>Dær va skaffety, se dæ slepp oss å leige</i>
skafær f.	-	ulukke. 'an gjorde ei skafær i går, 'an rasa nej frå hammara å braut både en fot å ei hand
skakk-kjaurt adj.	-	ute av kurs, noko som er därleg utført. <i>Nei, dæ gjeng ikkje, heile bedrifta va se skakk-kjaurt adæ dæ va 'kje botevon</i>
skaldre v.	-	lage sterke og skramlende lyd. <i>Dæ skaldra fole då oss hivde frå oss spannjene i en dongje</i>
skalk m.	-	her: endestykke av brød. <i>Vil du ha skalkjen?</i>
skalkefest m.	-	(iformell) samkome noko etter ein fest der ein tar for seg av restemat og drikke (dag eller dagar etter). <i>I går va dæ skalkefest, oss va mange, å oss ha dæ fole kjekt</i>
skallje m.	-	her: frimodig kar, litt av ein kar, skrue. <i>Jou, dæ va nøke te skallje dæ (gjerne sagt med litt humor)</i>
skalljebank m.	-	sterk hovudverk. <i>Dæ vart seit i gårkveld, å i dag hæ ej skikkelæ skalljebank</i>
skalte å valte	-	utføre noko etter eige hovud, styre eigedeler eller saker som ein vil. 'o skalta å valta mæ verdiane akkorat som 'o vilde, oss hadd'ikkje nøke oss sku sagt

skambòd n.	-	bod som ikkje held mål på nokon måte, som ikkje er skamlauast. <i>Dei kom no bærre mæ et skambòd, d'ækje nòke å snakke om en gång</i>
skammekrå f.	-	oppinneleg ei krå på skulen der elevar som skulle straffast for noko vart plasserte. No blir omgrepene nesten ikkje brukt og då gjerne i overført tyding. <i>Æ'kje du snild no Per so lyt du gå i skammekrå'na</i>
skamvit n.	-	vit til å skjemme seg over noko. <i>'an hæ'kje skamvit engång</i>
skankanje m. fl.bf	-	beina. <i>Kan du flytte skankanje dine litt?</i>
skant m.	-	rett og bein fjøl eller metallreiskap til å stryke av støyp, eller å få noko plant og fint
skap n.	-	her: figur, form, utsjånad. <i>Dei æ like på skap 'an Ola å 'an Per</i>
skapast v.	-	bli betre. <i>Ja, ej skapast no nòke ette kvart</i>
skapelon m.	-	skikkelse, utsjånad. <i>Dæ va litt ta en skapelon se kom innj dòra</i>
skapelæ adj.	-	brukande, passande. <i>'o hæ laga tej et skapelæ selskap tÿttå</i>
skape sej v.	-	gjere seg til, oppføre seg unaturleg. <i>Nei, no må 'kje du skape dej slik, du bli se rar adæ</i>
skare v.	-	stille opp, sette ting på rekke, lø. <i>Dei skara opp allje bøkene på rekke å rad</i>
skare m.	-	hardfrosen snø, skareføre. Også: oppebære og avrång. <i>Dæ va se kaldt om natta adæ dæ vart denj beste skaren ej hæ opplevt</i>
skarv m.	-	1) fjellrype. <i>Oss haure skarven fleire plassa oppgÿnå fjellsiså</i> 2) därleg kar, stakkar. <i>'an va därлæ likt, å vart helst rekna for å vere en skarv</i>
skat n.	-	avkvista ris og greiner etter vedahogst. <i>Dæ låg att en dongje mæ skat ette dei, dæ va alt</i>
skatilæ adv.	-	svært tidleg. <i>'an kom skatilæ då oss sku på rjupejakt</i>
skave v.	-	1) før i tida var bork av lauvskog eit viktig tilskot til dyreforet. Å smie bork vart kalla å skave. Bork av rogn var best, men og selje, osp o.a. vart skava. Å skave var ofte arbeid for kårmann og ungar 2) skrape, skrelle. <i>Oss skava ta isen på dørhe(i)ll'ne = dørhella</i>
skavekniv m.	-	god kniv til å smie bork med (skave), som måtte vere kvass
skavêr n.	-	uvêr og storm som gjer skade. <i>Hæ dæ vore nòke skavêr i dæ siste?</i>
skavl m.	-	1) kvass båretopp på sjø eller vatn. <i>Dæ røyste sei nòkre skavla se va skikkelæ store, dei vart litt redde trur ej</i> 2) samanblese snø til hard, lang bre, gjerne hengande ut over fjell- eller bakkekant. <i>Dæ æ forbudt å gå fram på skavlen når du kjem opp på Storåsnakkjen høyre du!</i>
skavskog m.	-	passe stor trevokster i skogen som kunne hoggast og fraktast til gards for smiing til godt dyrefór. <i>I går va oss i skavskogja. Vart sagt: «Ej æt se dæ ej sku ha kjeme ut ta skavskogja».</i> (var svolten og forsynte seg godt)
skavvej m.	-	passe tjukke greiner til å smie bork til dyra av (rogn, selje, hassel) (vej = ved)

skei f.	-	her: eldre truskereiskap. Meterlang trefjøl med store hakk i (som ei stortinda sag). Brukt i tillegg til tustra når ein hadde problem med å få kornet laus frå akset, t.d. havre (Etter Peter K. Berdal)
skeine v.	-	skjere seg, kutte seg. <i>Nei, no skeinte ej mej på Ijånå 'gjen!</i>
skeispjeld n.	-	skeihald, stativ fest på veggjen til å setje hornskeiene og anna bordreiskap i. <i>På veggja va dær et skeispjeld å ei tyskeklokke</i>
skeisse f.	-	skeise, skøyte. <i>Før i ti'ne gikk oss fole mykje på skeisse på elvå</i>
skeisse v.	-	gå på skøyter. <i>Oss hadd'ikkje mange plassa å skeisse i oppveksta. Men av å tej fraus dæ is på ei åverfløymd attelege, å då skeissa oss i timesvis kvar dag</i>
skeivafære f.	-	sjølvforskyldt uhell. <i>'an fór ei skeivafær då 'an ramla utfør denj skavelen</i>
skeivereik f.	-	hårdeling på høgre eller venstre sida av hovudet (sjå <i>beinreik</i>). <i>'an ha skeivereik på venstre si'ne, dæ va mest vanlæ</i>
skie f.	-	vedskie, vedkubbar. <i>Kan 'kje du ta mæ dej nokre skie når du kjem?</i>
skiføre n.	-	passe med snø til å kunne bruke skia, snøtilhøve. <i>Dæ va se dårlæ skiføre adæ oss brukte lenger tid enn vanlæ, dæ va vått å skiene klabba</i>
skikke v.	-	her: 1) skape, vere i stand. 'o æ 'kje slik skikka at 'o klarde dæ 2) sende. <i>Ver se snild å skikk mej brø'e Hans</i>
skikkelæ adv.	-	her: vel, godt over. 'o må vere skikkelæ 80 år 'o Pella mæ no
skilderi n.	-	måleri, teikning, fotografi. <i>Dei hadde mykje skilderi på veggå, dæ såg litt rotete ut</i>
skilje v.	-	her: angå. <i>Dæ skil ikkje mej!</i>
skilje mylljå v.	-	sjå skilnad/ulikskap på. <i>Dæ va 'kje råd tej å skilje mylljå dei to taus'ne, tvillinganje va like se to drøpa vatn</i>
skine v.	-	her: bli forbausa, overraska. <i>Nei no skin dæ, ej trur ikkje mine egne aue, at du skulde kome no?</i>
skinnje v.	-	flå skinn av dyr. 'an hæ skinnja hjorten, å no heng dyre på låva
skinnjsjuk adj.	-	ovundsjuk, misunneleg. <i>Ej trur 'an vart litt skinnjsjuk 'an Pål i går, 'an tòl 'ikkje adæ nøken æ be(i)re enn hanj</i>
skinnjveng m.	-	flaggermus. <i>Dæ va kòmen en skinnjveng innji hyttå, å dæ va næsten omulæ å finnje 'nå</i>
skiple v.	-	forstyrre, endre, flytte. 'o skipla brikkene då 'o kasta terningjen. <i>Heile planen vart skipla då ovêre kom</i>
skir adj.	-	rein, klar. <i>Vatne va se skirt adæ oss såg bòtnen på fleire meter</i>
skirne v.	-	klarne, bli blankt, setje botnfall. <i>Øle hæ skirna no, se no æ dæ lettare å drikke dæ</i>
skislaban n.	-	dåpsbarn. <i>Dei hæ skislaban dinnje helgja i Olagara</i>
skislagåve f.	-	dåpsgåve. 'o Ellen vilde årdne mæ ei skislagåve tej 'nå Isak
skitnesýndag	-	siste sundag før julaftan. Kan vere kvardagskledd for å vaske og rydde til jul, alt skal gjerast ferdig, og spare på bestekleda

skitvøtt m.	-	skrytepave, ein som er høg på pæra, rølekøpp, viktigper, skitsekk, tullbukk, därleg og elendig kar. <i>Nei, dæ va en skikkelæ skitvøtt</i>
skive f.	-	tynn og flat del av noko (brødskive, kakeskive, osteskive, urskive). <i>Dæ va godt med ei brøskive no, du!</i>
skjebbe f.	-	leppefisk. Også brukt nedsetjande om ei kvinne
skjekte v.	-	gå arm i arm, helst brukt om ungdom som gjekk tur etter vegane om kvelden. <i>Dei va ute å skjekta i gårkveld</i>
skjellje f.	-	jamn og hard vind ned dalen, kald frålandsvind (spesielt om hausten og vinteren). <i>I fjarbygdå va dæ føle ofte skjellje om hausten.</i> <i>Dær va ei hard skjellje i dagevis, dæ va næsten trautaljt</i>
skjelt n.	-	slagvåpen av tre med flat endedel brukt i leikar til å slå ballen med (å slå lyre), balltre, trefjøl el.l. <i>'an hadde laga dæ finaste skjelte ej hæ sett</i>
skjeme f.	-	travel stemning, forkaving, opphisselse. <i>'o vart i skjemå då 'o haure at presten kom</i>
skjene v.	-	fare av garde, renne stad (om dyr), (må uttalast som mellomlyd mellom i og e). Ordet var opprinnelig brukt om kyr som renner av garde med rumpa i veret for å verne seg mot brems og insekt i varmt vær, då sokjer dei ofte mot vatn eller myr. Også brukt om nokon som skjer ut av kurs. <i>Saud'ne skjena ut på begge sie ta veia då oss kom nej i dalen</i>
skjer(d)ing m.	-	oppeng av smijarn i grue for gryter o.l., regulerbar i høgda med hakk. <i>Ej fannj att skjeringjen vår</i>
skjere klar v.	-	gå klar, berge seg. <i>Oss skar klar dinnje gångjen mæ, dæ vart ikkje straff på oss</i>
skjere sez v.	-	her: feile, ikkje virke, ikkje gå som planlagt. <i>Dæ skar sez då dei fekk vite adæ 'o Kari ikkje hadde retten på garden</i>
skjerpe v.	-	legge flatbrød o.a. på varm plate så det blir tørrare og sprøare. <i>Oss måtte skjerpe brø'e se va se slapt og fuktig</i>
skjerv f.	-	del av fjell, hammar som stikk opp av jorda, som er synleg i dagen. <i>Oss sette oss nej på ei skjerv å hadde ei fin utsikt utåver dalen.</i>
skjevle v.	-	1) smie av borken på staurar, lage striper. <i>Dei va se fint skjevla dissa stauranje adæ dæ va et syn</i> 2) kaste lita flat helle bortover sjø- eller vassflate for å få ho til å hoppe fleire gonger. <i>'an va ekstra fle(i)nk tej å skjevle</i>
skjøgle v.	-	skjegle, sjå skeivt. <i>'an skjøgla býrt på 'ne, 'o va fin</i>
skjole n.	-	tett luke til å legge over ljøren. <i>Når skjole va lagt på å døra attlita, vart dæ lunt i støvene</i>
skjomete adj.	-	flekkete, med ulik farge. <i>Ej synest kåpå æ blitt se skjomete</i>
skjorarei n.	-	reir til skjora. Også brukt figurleg: <i>Du ser ut som et skjorarei på hauda</i> (dvs. håret er stort og uryddig)
skjorterma, gå	-	gå i berre skjorta utan jakke eller genser (kanskje med opprulla ermar). <i>Dæ va se he(i)tt at oss kunnje gå skjorterma heile dagjen</i>
skjóte v.	-	jage av stad, haste. <i>Gutanje heldt slikt leven å vild'ikkje gå, men tej slutt fekk oss no skjóte dei avgårde</i>

skjòte f. (open o)	-	skjøte, eigedomspapir. 'an fekk skjòte på tomta i går
skjotògd adj.	-	skremt, forskrekka. <i>Dei sat nòke skjotògde att ette dæ torå skrallj</i>
skjuss m.	-	1) skyss, transport, førsle. <i>Ej fekk skjuss mæ 'nå Ludolf</i> 2) sending, jaging. <i>Ej ska sei dej dæ at 'an fekk skjuss då 'o Berte kom att</i>
skjusse v.	-	sende, jage, skysser. <i>'o skjussa dei sta ette saudå. Oss skjussa mykje folk mæ dinnja nye bila</i>
skjæl n.	-	skjel. <i>Ej strødde mæ skjælsand, dæ va se glatt</i>
skjæmme sej ut v.	-	gjere skam på seg, dumme seg ut. <i>Nei Per, ditta va domt, du må 'kje skjæmme dej ut på dinnja måten</i>
skjære f.	-	saks. <i>Kan'kje du hente ei skjære te mej?</i>
skjøtte v.	-	passe, stelle med, akte, ha omsorg for. <i>Ej skjøtta fjøsen se godt s'ej kunnje</i>
skjå m.	-	gjennomsiktig luke til å legge over <i>Ijøren</i> (takholet) i røykstover. Ei treramme med overspent hinne av kalvemage <i>Skjåen va fest på tòppen ta ei stång</i>
skjålýkt f.	-	handlykt med levande lys til bruk i friluft og uthus. Lykta var i eldre tid kledd med hinne av magesekk eller blære frå dyr, seinare med glas. Lykta gav både litt varme og lys og var god å ha før straumen kom. <i>Skjålýkta ga et lunt Ijòs i i fjòsa</i> (Også kalla <i>fjøslýkt</i>)
		
		<p>To skjålýkter frå eldre tid. Lykta til venstre har ei ramme av tre som er omspent med hinne frå dyr. Inn-vendig ei mekanisme som ein kunne trekke opp for å plassere eit stearinlys nede i lykta</p>
skòdde f.	-	her: tåke, dis. <i>Då oss sat opp'på Torvløys'ne, kom skòddå brått sigande rondt tòppen</i>
skòddefòle m.	-	villstyring, bajas, «blåsar». <i>Dæ va nòke te enj skòddefòle du æ blitt då, no lýt du ta litt rev i seila</i>
skòddeyr n.	-	fint og tett regn som kjem av skòdde. <i>Dæ va slikt skòddeyr adæ oss vart våte sakte å sikkert</i>
skofot m.	-	sko og strømper til saman. <i>'an tok ta sez skofeta (fl.) å språng barbeint i grasa</i>
skogamål n.	-	stort og godt måltid. <i>Ditta va et skogamål, Kari, ej æ se mett adæ</i>
skogavaks n.	-	grunn der skogen veks. <i>Ivar såg hjorten åvei skogavaksa fram i dala</i>
skoge v.	-	hogge ved. <i>Nei hanj, hanj æ sta å skoga i dag</i>
skoge tak ti v.	-	få fatt i. <i>'an Olav hæ skoga tak ti nòkre fine emne</i>

skogleies adv.	- utanom alfarveg. Å gå eller ferdast i utmark utanom veg eller sti. <i>Nei, ej gikk skogleies heimatt frå fjellja dinnje gångjen.</i>
skogrek adj.	- tilstand hos husdyra til å kome seg fort til utmarka (om våren). Før kunne dei seie: <i>Ky'nne æ vorte nokse skogreke no</i> (kyrne er ..)
skòl n.	- vaskevatn frå reingjering av mjølkekjerald, panner og liknande. <i>'o slo ut skòle slik at dyra kunnje få tak ti dæ</i>
skòle v.	- vaske, skylje. <i>Vatne skòla oppete støyvlå der oss sto</i>
skolest m.	- sjø <i>lest</i> og bilet Bak
skòlòrm m.	- tusenbein (insekt). <i>Dæ kom en skòlòrm onda steina å 'an Ihlje-Per sette i et hyl</i>
skomple v.	- skvette, skvample over ei väske, støyte bort i. <i>Veien va se hompete adæ mjelkja skompla åver fleire gånge. Ikkje skomple mej slik sei'ej, ej sit å skriv bre(i)v tej 'ne Kari skyña du</i>
skonde sez v.	- vere snar, gjere det fort, haste på. <i>No må du skonde dej ska oss nå ferjå!</i>
skondug adj.	- forkava, som har lita tid. <i>'o va fole skondug i dag 'o Julie</i>
skòr f.	- her: skammel, låg krakk. <i>'an hadde laga sez ei fin skòr på sløyda</i>
skòre f.	- her: "grense" som er sett på noko. <i>Dæ va i høgste skòrå oss kunnje betale = det meste vi klarte</i>
skòrfast adv.	- sitje fast i fløgbratt fjell. <i>Dær stend to saude som æ skòrfaste opp'i Kvithammara</i>
skòrfeste n.	- situasjon der ein sit fast i ulendt terreng, kjem ikkje korkje fram eller bak. <i>Oss sat i grunnen i skòrfeste tej dæ ljøsna</i>
skosnjòv m.	- mål på snømengde, (nyfallen) snø går opp til skokanten i ankelhøgde (på høgesko). <i>Dæ hæ kòme en go skosnjòv i natt, ej må ut å møke</i>
	 <p>Ein brukte mange slags heimelaga mål på noko. Eitt mål var skosnjòv. Som bildet illustrerer var skosnjòv snødjupna av nyfallen snø (helst), til øvre kant av ein ankelhøg sko. Denne høgda kunne finsiktast ved eit tillegg, som; liten skosnjòv, skikkelse skosnjòv osb.</p>
skosparar m.	- liten jarnspikar med stort hovud under skoen for å spare sólen. <i>Allje ha skosparara før i ti'ne, å i tillegg gikk somme på graskanta ta veia for å spare sko'ne mæ (Sjå Ebbespikar)</i>
skòt n.	- her: 1) tòg som er fest til kanten av fiskegarn. Eks.: <i>landskòt</i> = tòg frå garnet til land. 2) tilbygg til, rom i uthus til veden. <i>Vejaskòte va fulljt ta turr å go björkavej</i>
skòten adj.	- her: godt rusa. <i>Då dei kom, va dei godt skòt'ne, allje i hop</i>
skove f.	- skorpe, hinne på graut t.d. <i>Ej vil'kje ha dinnja grauten, dæ slik ekkel skove på 'nå</i>

skrahle v.	-	lage unødig støy, gnisse, skramle, knitre, bråke. <i>Du må 'kje skrahle so mæ avis'ne</i>
skral adj.	-	her: därleg, tynn og sjukeleg, lite å sjå på. <i>Ej hæ vore skral i dæ siste. Dæ va ei skral kvige du hæ fått tak ti</i>
skrante v.	-	hangle, gå tilbake både fysisk og økonomisk, kjenne seg uvel og ikkje heilt frisk. 'an hæ skranta litt siste dagane 'an Per
skranten adj.	-	hanglete, vere slapp og uvel, fysisk tilbakesett. <i>Nei, ej æ nòke skranten i dag</i>
skrape f.	-	skjennepreike. <i>'an ga oss ei skikkelæ skrape, dæ 'an sa va 'kje tej å misforstå</i>
skrape grytå v.	-	ete siste matresten slik at ikkje noko går til spille. <i>Oss skrapte grytå, dæ fanst ikkje matasåa att på bora</i>
skapestrik m.	-	uskikkeleg og därleg gut. <i>Dæ va en skikkelæ skapestrik</i>
skrekjkje v.	-	krympe, bli mindre ved turke, svolt o.a. (skrekjkje – skrøkkje – har skrøkkje). <i>Ej trur jakkå di hæ skrøkkje i dæ siste, ej?</i>
skrekjkje utu v.	-	bli tynn og mager. <i>Ej trur ej hæ skrøkkje utu, brokja æ blitt se rom rondt live</i>
skreppe f.	-	koffert/skrin til å bere på ryggen, ryggsekk. <i>'an mostemannj gikk mæ skrepene, 'an va skreppekar av å tej (dvs. dreiv omførselhandel)</i>
skreppe v.	-	skryte, rose. <i>'an skrepte ta bila sinå</i>
skreppekar m.	-	ein som reiste rundt og selde småting som han hadde i skreppa si. <i>Skreppekaranje vart godt motteknæ på bygdå før i ti'ne (tida)</i>
skrev n.	-	1) skritt (kroppsleg punkt). <i>Snjøven gikk heilt opp i skreve på mej</i> 2) steglengde. <i>'an tok nokre ekstra lange skrev åver myra, dæ va se vått dær</i>
skreve v.	-	gå, stege i veg. <i>Oss skreva åver stokkanje se låg i veia</i>
skrik å skrål	-	støy, uro, støyete prat. <i>Dæ vart mykje skrik å skrål før dei kom sez av gárde</i>
skrinnj adj.	-	mager, tynn. <i>Tausa va skrinnj. Kyra va skrinnj. Maten va skrinnj</i>
skrubbelur m.	-	raring, merkeleg kar. <i>Dæ va nòke tej skrubbelur se kjem hær då</i>
skrukkete adj.	-	rynta. 'o hæ vòrte se skrukkete i fjesa i dæ siste. <i>Skjortå va skrukkete mæ</i>
skryle v.	-	gråte, grine, hoste, kike. <i>Stakkar, 'o sto bærre å skrylte å hosta</i>
skryten adj.	-	1) stygg, lite å sjå på. 'o va nòke skryta ta sez 2) skrytande. <i>'an Per va litt skryten i går, skrøna heile tia</i>
skråna adj.	-	inntørka. <i>Nei, ej hæ fått en skråna fisk, trur ej</i>
skråne v.	-	bli hard og turr, turke inn. <i>Klippfiskjen hæ skråna, 'an va 'kje so bra se oss håpte på</i>
skrått m.	-	her: kropp, skikkelse, og slakt. <i>'an sende en saudeskrått mæ bila. Flytt skråtten dinj no!</i>
skubbe v.	-	puffe, dytte. 'o skubba mej se dæ ej fór ut fýre. <i>No må du skubbe ette se dæ oss fæ heile vågna innj onde tak</i>
skue ti v.	-	skuve etter, dytte i, ta i. <i>No må dòkke skue ti, vågna rikka sez !</i>

skuggeredd adj.	-	redd, lite modig, kveppen, feig. 'an va 'kje skuggeredd som tørde gå dær (med trykk på dær)
skuldug adv.	-	skuldig. <i>Ej æ skuldug 'nå for arbeide</i>
skuls	-	samde, når noko er oppgjort. <i>Dei diskuterte sej fram til ei årdning, dei vart skuls tej slutt</i>
skur m.	-	1) merke etter operasjon, skjering (<i>sårskur, treskur</i>) 2) sterkt regn eller haglbye. <i>Dæ kom en kraftig skur, ej såg ikkje mange meter</i> 3) skjering av korn om hausten (<i>skurònnj</i>)
skure f.	-	to meter staur til å støtte <i>hæsa</i> . <i>Klyfteskure</i> = skure med klyft i enden skapt av to greiner. Sjå <i>snejskure</i>
skurve f.	-	sårskorpe. <i>Dæ æ kòme skurve på såre no</i>
skut m.	-	ende på båten framme og bak (<i>framskut, bakskut</i>). 'o sat i bakskuta heile tida når 'o dorga ette kræ
skute v.	-	ro bakover (<i>hamle</i>). <i>Skute, sei ej, se ej fæ sete ganje</i> (garnet) <i>skikkelæ!</i>
skutel m.	-	litt av ein kar, freidig og dristig mannsperson, travel kar. 'an æ litt ta enj skutel, finnj på so mykje rart adæ
skvample v.	-	skvulpe, slabbe med vatn. <i>Bÿttå va se fullj at dæ skvampla åver.</i> <i>Må 'kje skvample so når dokke æ i badekara</i>
skvelje v.	-	gulpe opp mat. <i>Nei sjå, no skvelja 'an opp att heile greiå</i>
skydött m.	-	lita sky. <i>Dæ kom en skydött å stengde for sol'ne, dæ vart kaldt mæ enj gång</i>
skye tej v.	-	når skyene blir tettare på himmelen. <i>No skyta dæ tej, dæ svartna fram i dala, ej trur dæ kjem ei torebys</i>
skyld adj.	-	i slekt. <i>Oss æ skyld dei, å hanj æ skyld brura</i>
skyldfolk n.	-	slektnigar. <i>Oss rekna dei se skyldfolk, derfor ba oss dei tej brylljaupe</i>
skyle n.	-	uterom i fjøsen, inngangsparti til fjøs, brøyt og andre rom. <i>Dei hadde bygt på å fått sej nytt å større skyle</i>
skylje v.	-	her: skjelne, sjå godt. <i>Ej skyl ikkje å lese meir no</i>
skymest v.	-	mørkne om kvelden. <i>Dæ bÿnde å skymest, no æ dæ på tide å slutte</i>
skyming f.	-	halvmørke, start på kveldsmørket. <i>Oss gikk heimatt i skymingjene</i>
skymt adj.	-	dunkelt, halvmørkt (om våret). <i>Dæ æ for skymt tej å gjere nöke meir no</i>
skyr adj.	-	nervøs, redd, sky, skjerr. <i>Saud'ne va se skyre adæ dæ va næsten omulæ å få tak ti dei.</i> <i>'an tykte dæ 'o va litt skyr dinnja tausa</i>
skyr n.	-	surmjølk, syrleg kokt mjølk tilsett løype. <i>Skyre va godt i dag</i>
skýrblænde f.	-	blanding av surmjølk og vatn som tyrstedrikk. 'o mor ha mæ sej ei spannj mæ skýrblænde, å dæ va godt i heta

skýrestre n.	-	berereiskap, trearm over midja med reim til å ha over nakken, skuldrane (<i>bringetre, hiss</i>). (Sunnmørsk oppfinning) <i>Folk tæk vare på skýrestre(i)a no bærre som pynt på en vegg</i>
		<p><i>Skýrestreet i bruk. Denne berereiskapen er ei sunnmørsk oppfinning og vart brukt i alle bygder her, og i mindre grad utanfor Sunnmøre. Bringetreet, som det også vart kalla, har vore svært mykje nytta framagynå tida</i> Foto: Ole Nydal</p>
skýrskjelv m.	-	kuls når ein drikk noko kaldt. <i>Uffa mej, ej trur dæ ej hæ fått skýrskjelven</i>
skyte v.	-	her: gli, renne, fare, ta fart. <i>Føt'ne skaut brått onda mej, å dær låg ej</i>
skyte laust v.	-	misfe festet, fare av stad, gli ut. <i>Traktoren skaut laus.</i> <i>Dæ skaut laust i ryggja på mej då ej tok ti (få kink, utgliding)</i>
skyte sez attonde v.	-	skulde på, orsake seg med. <i>'an skaut sez attonde mæ at dæ va omulæ å kunnje vite ka dei hadde sagt</i>
skyttel m.	-	reiskap (ca. 30 cm) til å føre tråden gjennom renninga i veven. <i>Skyttelen gikk dagjen lång</i>
skývjjar m.	-	nattefriar. <i>Dæ va månge skývjara på sætrå før i ti'ne.</i> <i>Skývjaren hikk fast i glasa</i>
skývje v.	-	nattefrie. <i>Karanje belaga sez på å skývje dinnje helgja, ska tru kart dæ va dei skulde</i>
skývjing f.	-	nattbesøk, nattefriing, når ungdom gjekk på besøk til andre. Gammal nokså ufarleg skikk, helst morosamt, men spennande
skøytelaus adj.	-	skøytelaus, vågal, uforsiktig. <i>'o Anne va skøytelaus då 'o fór på rattkjelkje rett nej gynå fjellveien</i>
skåk f.	-	trearm/stong på slede/vogn som går fram til selen på hesten. <i>Skåkja bròtna rett av då hesten trakka på 'ne dær 'o låg på bakkja</i>
skåkrædd adj.	-	når ein hest var redd for å gå inn i skjækene. <i>Hesten vår æ skåkrædd, 'an æ 'kje brukande tej nòke snart</i>
skål f.	-	skål, bolle. <i>No må du gi atti skåla = gi gåver i bryllaup</i>
skålagåve f.	-	i eldre tid gaave til brudeparet frå bryllaupsgjestane (inkl. slekta). Kjøkemesteren organiserte innsamlinga, som kunne vere alt frå pengar til ting og eigedom. Gåveoverrekinga skjedde gjerne på <i>skåladagjen</i> som kunne vere dagen etter brudlaupet. Overrekkinga var ofte på den måten at alle var samla og givar og gåvane vart ropte opp. Ivar Aasen: Gaver som Bryllaupsgjæsterne give Brudeparret (saa kaldede fordi de modtages af Kjøgemesteren i ein Skaal eller Tallerken). (Sjå også <i>gi atti skåla</i>)
skålde v.	-	her: fjerne grisehåra ved slakting. <i>Nei ka dæ æ, du ser ut s'enj skålda gris på hauda (s'enj = som ein)</i>

skår m.	-	stripe på marka der ein har slege med ljå. <i>Du hæ sleie en brei skår ser ej, kjempebra</i>
slabenk m.	-	benk der setet er lok med rom under for oppbevaring av ting. <i>Dei gøynde dæ dei va redde for i slabenkja, dæ va klæ å pynteting og meir</i>
sladrehank m.	-	person som er fæl til å sladre, illojal. <i>Nei hanj, hanj æ vörten slik en sladrehank adæ</i>
slagjen adj.	-	skuffa, nedslått, nedfor. <i>Du ser se slagjen ut i dag, ka dæ æ no då?</i>
slamp m.	-	lat og giddalaus person. <i>Dæ'kje nøke tak ti 'nå, 'an hæ blitt litt ta en slamp</i>
slaps n.	-	våt og vassig snø. <i>Dær va mykje slaps på allje vega, no burde plogjen ha vore hær</i>
slapseføre n.	-	blautsnø på veg og i skiløyper. <i>Oss brukte mykje lenger tid enn før, dæ va slikt slapseføre i skiløypene adæ dæ va'kje nøke smyrning se virka</i>
slark n.	-	for stort rom mellom noko som skal vere tett, t.d. aksling og hol, mellom reim og reimskive. <i>Dær æ et slark i framhjula, ej høyre en lyd.</i>
slarke v.	-	1) gå omkring utan å gjere noko, arbeide sakte og planlaust. <i>Nei, dæ vert ikkje nøke mæ mej, ej gjeng no hær å slarka</i> 2) vere rom eller laust. <i>Ej trur hjula slarka litt på dinnja vågna di Ola</i>
slarkedag m.	-	dag utan bestemte gjeremål, med tilfeldig arbeid eller aktivitet <i>Ej tek mej en slarkedag i dag, ej treng dæ</i>
slask m.	-	uryddig og lite påakta person. <i>Hæ du sett for en slask, d'ækje nøke tejtek ti nå</i>
slaskete adj.	-	som er slurvete, därleg kledd. <i>Ola, du kan'kje vere so slaskete, klæa heng å sleng på dej</i>
slaur m.	-	uryddig person, ein som ikkje er så nøyen. <i>Du æ vorten en slaur, gjer ikkje nøke rett lenger</i>
sleift adj.	-	sleipt. <i>Dæ va fole sleift i dag, ej ramla</i>
sle(i)ngs adj.	-	hendig, dyktig, flink. <i>'an va sle(i)ngs tej å reparere motoren</i>
sleikjepott m.	-	peikefinger. <i>'o sto å slikka på sleikjepotta sinå</i>
sleisk adj.	-	uærleg, falsk. <i>Høyr ikkje på 'nå, 'an æ so sleisk adæ ej stol-ikkje på nøke ta dæ 'an seie</i>
sleivete adj.	-	uvøre, ufint, därleg. <i>'an fór mæ slikt sleivete prat adæ allje reagerte. 'an va sleivete i arbeida sinå, so dæ vart därلæ</i>
slembe v.	-	slå, slamre. <i>Nei, dokke må 'kje slembe so mæ dørå</i>
slengje v.	-	her: reke, gå utan bestemt mål. <i>Dæ va 'kje vanlæ å fare ute å slengje ma kveldå</i>
slengje tej	-	halde så vidt, vere nok (så vidt). <i>Dæ slång no tej, oss fekk eple allje</i>
slenter m.	-	oter (dyr). <i>Oss såg spor ette en slenter på veg heim frå skula</i>
slentre v.	-	gå makeleg og avslappa ikring. <i>Laurdagskveldane gikk vi å slentra att og fram ette vega</i>

sleppe f.	-	revne, glip i fjell. <i>Dær seig vatn innj i ei sleppe i fjellja, vatne fraus å utløyste et steinras</i>
slepre v.	-	gli, ramle, dette etter å ha glidd. Å slepre sta = å ramle, gli så ein ramlar. Oss slepra sta fordi dær va se sleipt ta ulje
sleten adj.	-	her: slu, lur, flink, skarp, rutinert. (Ordet uttalt mellom e og i) 'an va sleten tej å spele kurång 'an Olaf. 'an Ola va en sleten wistspelar
slett på ryggja	-	upåvirka, let seg ikkje merke med noko. 'an va like slett på ryggja same ka se hende
sletthøyvel m.	-	høvel til finhøvling. <i>Få låne sletthøyvelen dinj, ej må pusse litt på nòkre fjòle</i>
slev n.	-	sikl, væske frå munnen. <i>Slev bærre dreiv ta 'nå då 'an kom i mål</i>
sleve v.	-	sikle (både bokstavleg og figurleg). 'an sleva ette meir
slikkepòtt m.	-	peikefinger. 'an klemde slikkepotten sinj, å dæ va se låkt at tårene kom
slingringsmon n.	-	noko meir enn naudsynt, litt å gå på (frå skipsspråket, men også brukt i mange samanhengar). <i>Oss må leggje inn nòke slingringsmon slik adæ oss hæ litt å gå på</i>
slipesteinsgòr n.	-	slam frå slipesteinen. Også kalla kvatgòr andre stader.
slisk m.	-	glidekant. <i>Oss fekk sete på nòkre sliska for sikkerheits skuld</i>
sløge f.	-	anna ord for tuster (sjø tuster)
slogje m.	-	underlag av greiner (bjørkeris og småtre) som vart nytta når noko skulle dragast på snø eller i bratt lende. <i>Dei laga enj slogje slik at dei kunnje drage den daude bjønnjen nej Fursetdalen</i>
slomp m.	-	rest, noko som er att, ein viss del av noko. <i>Nei, bærre ta slompen du</i> Ivar Aasen: «en vis Mængde»
slompetreff n.	-	uventa og tilfeldig hending (pos.). <i>Dæ va et slompetreff adæ oss fannj saud'ne dær</i>
sløke f.	-	stort søkk i terrenget, djupt og langt og jevnt gjel. <i>Dær va ei sløke, å dær samla vatne sei når snjøven smelta</i>
slonkjen adv.	-	skrinn og slapp, tom. <i>Oss va hòlsvoltne og slonkne i brokjene. Sekkjen æ slonkjen no ser ej</i>
slontre v.	-	lure seg unna, vike, utføre noko seint eller därleg. <i>Eg trur du hæ slontra dej onda no att, stilten dinj æ svært tynj</i>
slubbe v.	-	søle med veske. <i>Onga, no må'kje dòkke slabbe so mæ vatn i trøppene</i>
slukøyrd adj.	-	skuffa, skamfull. <i>Oss måtte fare heimatt nòkse slukøyrd i gårkveld, oss kom'ikkje innj på dansa</i>
slurpe v.	-	drikke litt slubbete, supe i seg med lyd. <i>Du må'kje slurpe so når du drikk</i>
slutte ut v.	-	avlyse, kutte ut. <i>Ej må slutte ut heile prosjekte, ej fæ'kje lån nòken plass</i>

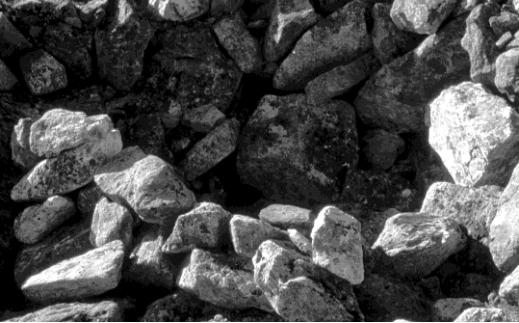
slye f.	-	negativt kalleord på person som ikkje er til å stole på, er trasig eller greinalaus. <i>Stugt sagt, men ej trur ej vil kallje 'nå ei slye. "Gi ej va lagd, sa slyå", 'o sat på sengjastòkkja</i>
slysne f.	-	fadese, noko gale, skade, feil, uheldig handling, brølar. <i>'an gjorde ei slysne i går kveld då 'an sa adæ 'o Kari va ....</i>
slænter m.	-	oter (dyret). <i>Oss fannj slenterspor attmæ Dyrdalsbru'ne då oss kom heimatt frå skula</i>
slæpar m.	-	flittig og trufast arbeidar. <i>'an va litt ta en slæpar 'an Oskar du</i>
slætte n.	-	her: 1) tid for når slåtten skjer. <i>Morgåslætte = slåing om morgenon. Oss hæ bærre et par dagsslætte att no</i> 2) grasmark som kan slåast, især i utmarka, slåtteteig. <i>Eks.: skogaslætte. Dæ va fleire slætte opp' på Tværafjellja</i>
slögje f.	-	avstengsle til å fange fisk i (også <i>sløe</i> hjå Ivar Aasen). <i>Hæ du sett ei slögje, ej trur dær va ei i Storvatna</i>
sløye v.	-	sprette opp fisk og ta ut innmaten. <i>Oss sløya all fiskjen i vasskanta før oss tok kvelden</i>
slå f.	-	fjøl eller jarnstang til å slå over vindu, lem eller dør for å stengje. <i>Dær va ei kraftig slå som oss slo nej for lemmen</i>
slå flokje v.	-	banke hendene samtidig sterkt over brystet, helst når ein frys eller er frostig. <i>Ej såg at 'an sto å slo flokje, dæ va sikkert kaldt i véra</i>
slå i mylljå v.	-	gripe inn og få slutt på striden/usemjá. <i>'an Inge tok ansvar å slo i mylljå slik at sakja løyste sej te slutt</i>
slå lyre v.	-	ballspel i friluft. <i>Oss slo lyre i frimenutta, å ofte andre gånge mæ</i>
slå på strengjen v.	-	ringe til nokon, telefonere. Er frå den tid det berre var trådtelefon. <i>Ej ska slå på strengjen i mòrgå</i>
slå sej v.	-	døgge, bli fuktig. <i>Dæ hæ en tendens tej å slå sej når dæ stænd ute slik om natta</i>
slå ta v.	-	her: gjere seg ferdig med slåtten, slå markene reine for gras. <i>'an Gunnar hæ sleie ta, 'an vart fyst i år</i>
slådd m.	-	spesielt tillaga treflake med stein på som hesten drog for å gjere åkeren slett. <i>Slådden stend opprøyst attmæ veggja dær</i>
slådde v.	-	drage slådden. <i>'an far gikk å slådda i solskine den 8. mai 1945 då meldingja om freden kom</i>
slånkjen adj.	-	skrinn, tynn, tom, svolten. <i>Oss va litt slånk'ne, hadde gått heile dagjen uten mat</i>
slåp m.	-	tynn og lang mannsperson, lang og lat (gjerne brukt i negativ tyding). <i>Nei, dæ hæ blitt bærre en slåp ta denj guta</i>
slåpen adj.	-	tynn og mager, slapp, svolten. <i>Ej hæ blitt se slåpen ta dinnje dagja, dæ vart en lång tur å lite mat. Du æ litt slånkjen i brokjene no</i>
slåttedogg f.	-	dogg i graset om morgenon som gjorde det lettare å slå. <i>Karanje måtte opp i fem-ti'ne for å nytte morgådøggja, dæ va mykje lettare å slå då</i>

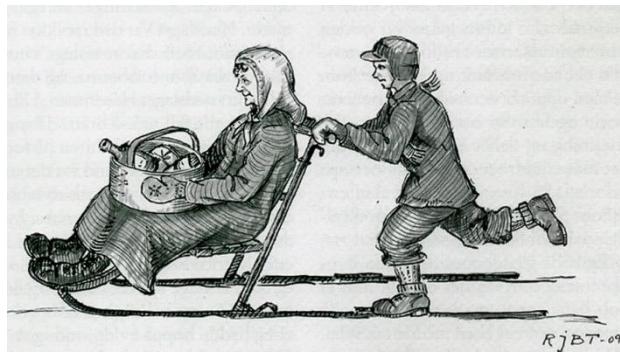
slåttegraut m.	-	graut (rjomegraut) når slåtonna var ferdig (også brukt på sætra). <i>Ændelæ va dæ ti for slåttegraut, dæ va ei trivelæ stond, oss visste at no va haraste slåtten åver for i år</i>
smadre v.	-	knuse, slå sund (ofte brukt i overført tyding). <i>Oss smadra rekorden, dæ vart ny kretsrekord på oss</i>
smaleparle m.	-	sauelort. <i>Dei må ha vòre hær, hær æ no mykje smaleparla</i>
smalhans m.	-	utsvelt stakkar (tysk), trong levemåte. <i>Ej trur dæ hæ vorte litt smalhans i dæ husa no, arbeidsløyse å annja</i>
smeikje v.	-	smiske, kjæle, stryke, kysse, gjere seg overdrive tillokkande for å bli likt. 'an va fæl tej å smeikje
smeis	-	forsterkande uttrykk, kraftuttrykk. (= du store tid el.l.) <i>Smeis for en fin fisk du hæ fått</i>
smekk m.	-	her: opning i buksa framme. <i>Høyr no hær Per, smekkjen dinj æ åpen</i>
smellje v.	-	sprekke, breste. <i>Skåla lak, å då såg ej dæ 'o va smöllja</i>
smere adj.	-	som er altfor søtt og kleime, innsmigrande og smiskete (om mat og personar). <i>Ka hanj fór ette se va se smeren? Safta va altfor smera</i>
smie v.	-	spikke med kniv. <i>Oss smidde mykje rågnebørk i fjøsa i lag mæ 'nå besten</i>
smitter lite	-	berre noko lite. <i>Vil du ha litt tej? Ja takk, men bærre smitter lite</i>
smøraue f.	-	klatt med smør midt i grauttallerkenen. <i>Ei smøraue høyre mæ på grauta</i>
smørgraut m.	-	graut kokt av mjølk, mjøl, salt og litt smør. <i>Sætretaus'ne kokte ofte smørgraut tej kvelds når dei skulde kose sej</i>
smørkjø m.	-	hardevaffel. (Fordi smøret legg seg ned i holene).
smørsie f.	-	den beste sida av noko. 'an viste sej frå smørsia i dag, 'an Bjarne
smygar m.	-	stille fjert. <i>Dæ kom en smygar då'an flytte på sej</i>
småfolk n.	-	nyfødt barn. 'o Kari hæ fått småfolk att
småfængt adj.	-	småfalle, alt var smått og lite. <i>Nei, pote(i)t'ne va småfængt i år</i>
småljà m.	-	liten kort ljå med 70-80 cm langt treskaft (òrv). <i>I Hønnjdala smidde dei før i ti'ne mykje småljå</i>
småljàmark f.	-	mark som ein berre kunne slå med småljå, uryddig slåttemark, natureng. <i>Opp'i Dunagjæra va dæ sjølsagt bærre småljåmark</i>
småljàslått m.	-	tid då ein utførte slått med småljå. Dette var gjerne etter at tøhøyslåtten var ferdig. <i>Oss hæ býnt på småljåslåtten oss mæ no. Også for å fortelje på kva måte graset vart innhausta, eller kor mykje slik haustingsmåte gav av seg. Dæ va lite småljåslått i år</i>
småskonde sej v.	-	skunde seg litt, prøve å skunde seg. <i>Oss somla so mykje adæ oss måtte tej å småskonde oss sku oss nå fram i tide</i>
småstilt adj.	-	teksten er prenta med små bokstavar, det er lita skrift. <i>Ej trur ej må finnje mej ei lupe, dæ æ se småstilt</i>
snadde f.	-	tobakkspipe. 'an Lars stappa snaddå si fullj mæ skråtubakk
snakjedag m.	-	dag det er snakje, dvs. lite med mat osb. <i>Dæ kjem snakjedaga ette kakedaga</i>

snare v.	-	1) vri, snurre. <i>Honden hadde snara heile bande rondt pinnjen å va fast</i> 2) vri og bende på noko, halde utretteleg på med noko. 'an gikk å snara rondt oss se lengje adæ tej slutt se fekk 'an dæ s'an vilde
snarvende f.	-	snartur, tur i all hast. <i>Ej gjore ei snarvende frami skogjen ette saudå. Dæ va gjort i ei snarvende å fikse motoren</i>
snaude v.	-	ta bort det meste av noko, gjere reint. <i>Oss fekk snauda slåtteteien før kvelds. 'an Per va långhåra, men 'an far snauda 'nå fort å gre(i)tt. 'an snauda bore ta alt dæ beste</i>
snautre (sej) v.	-	stikke av, lure seg unna, vike unna, svike. <i>'an hæ snautra sei vekk no 'gjen</i>
snegre adv.	-	raskare, snøggare (av <i>snegg</i> = rask, nsøgg). <i>Ej kan'kje gjere dæ snegre ej</i>
snegst adv.	-	raskast, snøggast. ' <i>o språng dæ s negste 'o kunnje</i>
sneggelæ, fare v.	-	gå/fare uten å få noko (helst mat eller drikke). <i>Nei, i dag fór dòkke sneggelæ</i>
snejskure f.	-	skure som står fastbunda med hesjestreng på skrå av hesa. <i>Oss brukte snejskure på fjær'e (fjerde) kvart golv i hæsa</i>
snekalòfse f.	-	lefse som er smurd med råmjølk (<i>ko</i>). Også halvsteikt flatbrødleiv som var påsmurt ei tynn røre av mjøl, etterpå steikt ferdig (Norddal bygdebøker) <i>Snekalòfse va nòke ta dæ beste ej visste</i>
sneppe adv.	-	mindre enn venta, knapt, snaukt. utan å få noko, tomhendt. <i>Nei, i dag fór du sneppe, uten mat eller drikke eller nòke</i>
snerkje m.	-	innturka skorpe, hinne på kokt mjølk, på graut, også på syltety og liknande (heiter kanskje også <i>snarkje</i> , også <i>fløgge</i>). <i>Ej lika 'kje slik snerkje, ej klír slik ta dæ</i>
snerpe n.	-	agnhår på korn, hår med mothakar (<i>byggsnerp</i>)
snerpen adj.	-	sur, tilknappa, vanskeleg, gnien <i>Dæ vart sagt at 'o Gurina va litt snerpete, men dæ trur 'kje ej va sant</i>
snerte adv.	-	snart gjort, lettvint, enkelt, kvikt. <i>Dæ va snerte gjort å kome sei te Yddals ette at veien kom</i>
snerte v.	-	streife, kome litt bort i. <i>Oss træna slalåm i ljøse frå utelykt'ne, å då hænde dæ at oss snerta hushjørne</i>
snerten adj.	-	nett, kvikk, kjapp, lettbeint, triveleg (om person). <i>Du store tid for ei snerta kjellje du hæ fått tak ti no. 'an va snerten å fekk tak i epla se fort se bærre dæ</i>
sniel m.	-	snigel. <i>I år æ dæ fole mæ sniela, oss veit'ikkje vår arme rå</i>
snike v.	-	lure seg til, snike (brukt i ulike uttrykk). <i>'an sneik se mæ i fløkkja. 'o visste å snike dæ tej. Dei sneik se tej nòke godteri, dei fannj dæ opp i kòrgjene</i>
snjòv m.	-	snø. <i>Snjòven kom ti'læ i år, å no ligg 'an ålslett åver alt. Du ska 'kje vassee i denj snjòva se ikkje æ kòmen</i> (ikkje ta sorgene på forskot)
snjòve v.	-	snøe. <i>Dæ snjòva i heile natt, å i dag va dæ en hall meter</i>
snjòvkave m.	-	snøkave, tett og langvarig snøbye. <i>Snjòvkaven va ekstra tjukk i dag</i>

snjòvklatt m.	-	liten snøflekk i terrenget. <i>Dæ låg att berre nòkre snjòvklatta fremst i Dyrdala</i>
snjòvri(d) f.	-	periode med sterk snøing. <i>Dæ kom ofte ei snjòvri i april mæ, å denj vart kallja erleria</i>
snjòvslette f.	-	tynt lag med nysnø over alt. <i>Dæ hæ kjeme ei snjòvslette i natt heilt nej åt sjonå (ned til sjøen)</i>
snjòvsòkka m. fl.	-	snøsokkar, gamasjar, korte eller lange lerretssokkar over skiskorne. <i>Dei fyste snjòvsòkkanje va laga ta vinnjmål. Ej hæ fått mej nye snjòvsòkka, dei passa akkorat</i>
snop n.	-	godteri (drops, sjokolade og liknande). <i>Nei, du fæ'kje meir snop no</i>
snope v.	-	kjøpe godteri. <i>Nei, i dag trur ej oss snopa litt</i>
snòr n.	-	snørr. <i>Snòre bærre rannj ta nasa 'ass</i>
snòrlurt adj.	-	rart, lurt (litt dumt). <i>'an oppførte sez snòrlurt, trudde hanj, men denj gang ei</i>
snòrlur m.	-	raring, ein som oppfører seg litt dumt. (Også å vere <i>snòrlur</i>) <i>'an va bærre en snòrlur, oss kan'kje rekne mæ <u>hånå</u> (med han)</i>
snuna m.	-	omvelting, endring. <i>Dæ vart litt ta en snuna då 'o Kari fekk ta hand om dæ</i>
snurpe i hop v.	-	trekke saman opning på sekk eller pose (og knyte på band eller snøre), knipe saman munn, teie still. <i>'an snurpa i hop pøsen, dæ va'kje meir å få no. Snurp i hop, no hæ du tøva nok!</i>
snurre f.	-	rypesnare. <i>Gutanje gjore gode snurrefangsta i trædveårå</i>
snurten ta, sjå	-	sjå noko i det heile, sjå antydning av. <i>Ej såg ikkje snurten ta dei engång</i>
snyr v.		snur (av å snu). <i>Sola snyr i slutten av juni</i>
snyte sez v.	-	pusse nasen, blåse rein nasen i lommeduk. <i>Ej snytte mej godt no ja</i>
snækje adj.	-	1) kaldt og hustrig, vindfullt, nake, bitande, skarpt. <i>Dæ vart litt snækje no, ej trur ej må i hus</i> 2) pinete, for lite av noko. <i>Ej synest dæ va litt snækje dæ dær, hæ'kje du rå tej meir?</i>
snæver adj.	-	trong, liten, knapp. <i>Jakkå va litt snæver</i>
snøre att v.	-	teie still (litt hardt uttrykk). <i>Nei, no må du snøre att, ej vil'kje høyre et pip om ditta meir! Dei hæ'kje dæ godt, dæ æ litt snøype mæ dei no</i>
snørliv n.	-	kleplagg utan ermar rundt livet samanknappa eller med snor på forsida, brukt av borna tidlegare der viktigaste funksjonen var å halde oppe langstrømpene med strikk som var fest i knappar på snørlivet (også kalla <i>oplýt</i> ?)
snøye v.	-	ta bort alt, gjere tomt, rydde totalt. <i>Dei snøydde trejet for all morell</i>
snøype adj.	-	tomt, stussleg. <i>Dæ æ litt snøype adæ du ska gå uten å få verken vått eller turt</i>
snøytt adv.	-	ikkje heilt, nesten, knapt. Truleg omforma frå; snaudt=knapt osb. <i>Ej ska ause opp litt graut te dej. Ja, mæn ikkje ta snøytt se mykje se sist. Dæ va snøytt 20 kilo</i>
snåp adj.	-	snar, snerten. <i>Du å du for en snåp liten kar, kvikk på fotå æ 'an</i>

snåve v.	- snuble. 'o snåva ti en vejkubbe å datt se lång 'o va. Sjå drive sta
soleisne adv.	- såleis, slik. Dæ va'kje soleisne 'o skulde gjere dæ
so mykje du veit dæ	- sterk understrekning av ei utsegn, påbod. <i>Du hæ å halde fengranje ta fata, so mykje du veit dæ</i>
so pass	- i alle fall så mykje. Ja, dæ må no vere so pass
so, se adv.	- så (so og se er mykje brukt). Ej kvie so. Dæ æ se rart mæ dæ. Fyst datt ho, å <u>so</u> slepra ej sta, ej mæ (so brukt med trykk på, se utan trykk), 'o sa dæ 'o va so svolta, so lengje du helt dej i ro so...
sòd n.	- her: prating frå ei folkemasse, jamn og sterk lyd frå elv eller sjø i rørsle. <i>Ej haure sòde ta dei mæ en gång ej kom innj i gångjen</i>
sògebanj n.	- barn som diar, syg mor si. 'o hæ sògebanj se dæ 'o hæ'kje tid tej å kòme no
sòkk å kav	- nøgda av, mykje av. <i>Oss hadde i sòkk å kav ta aljt, både proviant å klæ</i>
sòkkelestå adv.	- når ein går rundt i berre strømper, utan sko (også <i>hòselestå</i>). <i>Oss måtte fint gå sòkkelestå då dei hadde vaska golve</i>
sòkkestruppel	- leggvarmar. 'o spýta mej nye å fine sòkkestrupla
sòkkjen adj.	- ferdig, utslitt, nedfor. 'o såg litt sòkkja ut då 'o ændelæ kom
soknebònnj n. fl.	- folk i same kyrkjelyd, som høyrd til same kyrkja (<i>kýrkjesokn</i>)
sokne v.	- leite i vatn eller sjø. <i>Oss sokna ette ganja å fannj dæ tej slutt på fem meters djup</i>
sokne til v.	- vere knytt til. <i>Dei sokna tej nynorskfolkja sjøl om dei bodde i ei riksmålskommune</i>
sola stikk i vatten	- vart sagt når ein såg at sola i sterke varme skein på vått fjell. Vérteikn
sôle m.	- 1) sokkel, såle, ringmur. <i>Oss fekk støypt solen på hÿttemura før snjöven kom</i> 2) ler under skoen (<i>skosole</i>). 'an gikk på vegakanta for å spare skosolanje
sole v.	- her: feste sole under skoen. <i>Før i ti'ne sola dei sko'ne sine sjòle (sjølve)</i>
sòllj m.	- lyden av mange stemmer, dur av stemmer. Støy, skrål <i>Dæ va en svare sòllj når allje prata på basara</i>
Solmøya	- nemning på den varme sola
sommarfjös m.	- vårfjös, fjös like attmed utmarksgarden brukt vår og haust. <i>Dær va tre(i) sommarfjøsa åvei garen, dit brukte oss et korter å gå</i>
sòmn m.	- søvn. Ej va sòmnlaus i heile natt. Ej haure nòken snakka i sòmna
sòmne v.	- sovne. Ej sòmna frå dæ, å vakna 'kje før kløkkå va åtte
sòmnruskjen adj.	- søvnig, nettopp stått opp, ørsken. <i>Nei sjå 'an, 'an æ se sòmnruskjen adæ</i>
sòmnskòlt m.	- person som har lett for å sove, som sov tungt eller mykje. <i>Ka slags sòmnskòlt æ dæ se ligg hær då?</i>

sonn	-	slik. <i>Dæ va sonn lukt ta hòså dine adæ</i>
sont	-	slikt (sånt). <i>Hæ dòkke sont på sont dòkke, oss hæ sont på skive oss</i>
sopa blakk	-	heilt pengelaus. <i>Nei, ej æ sopa blakk, se dæ lýt vere dinnje gångjen</i>
sòppe f.	-	flatbrødmolar med litt sukker og surmjølk på toppen. <i>Sòppe æ folie godt i sommarvarma</i>
sòrp n.	-	oppsop, søppel, skrot. <i>Dæ låg att bærre nåke sòrp ette dei</i>
sòrbrett n.	-	støvbrett, feiebrett. <i>'o sopa allje glasbetanje opp på et sòrbrett</i>
sòrpdongje m.	-	dunge av oppsop, rusk, avfallsdunge, ofte med matrestar i. <i>Dei samla ruskje i en ryddig sòrpdongje, å dær gikk grisen å rota</i>
sòrphøne f.	-	snurrebass; dreia leikety, treskive med bein i midten som vi snurrar i gang, og som går lenge. <i>Sòrphøne var også brukt om ei kvikk småjente. 'o fór som ei sòrphøne tej å frå</i>
sòrpkrå f.	-	frå gammalt plassen mellom døra og omnen, og der sòrdungen vart lagt frå seg
sosakjòt n.	-	middagsrett av mørkt kjøt kokt i saus laga av lite kjøtkraft, og med krydder. <i>Hotellet hadde sosakjòt som søndagsmeny i allje år</i>
sosekopp m.	-	rotekopp, ein som ikkje held orden på sakene sine. <i>'an Karl? Nei, han æ litt ta en sosekopp, berre rot mæ nå!</i>
sòte f.	-	sitjeplass; brukt om gamle veideplassar etter villrein, gjerne oppmura skjuleplassar (<i>bøgestillje</i>), der jegeren sat med spyd, pil og bøge og venta på reinen. <i>Ej tok et bilde ta ei fin sòte opp i Breiløyft'ne, 'o va spesielt godt laga</i>
		 <p><i>Djup og fin sòte i Breiløyfta i Dyrdalen, om lag 1400 m.o.h.</i></p>
sotheks f.	-	underlag på bordet for ei varm og sotut gryte, panne eller fat. <i>Ta hit sotheksa no, ej treng 'ne</i>
sóv(e)l m.	-	soplime av bjørkeris, feiekost. <i>Ej hæ laga nåkre sovla bærre for å lære å lage dei</i>
sovleris n.	-	bjørkeris til å lage soplime av. <i>Sovlerise hæ ej tekje på eia tomt</i>
sovòre	-	såleis, slik. <i>Oss hæ 'kje brukta dæ sovòre ti'legare</i>
spakne v.	-	her om veret: spakne, avta, verte betre. <i>Søvesten spakna ette minnjete, å då sòmna ej</i>
spark m.	-	transporttreiskap om vinteren, sete og handtak på to jarnmeiar. <i>Sparkjen låg opp'å bitå, tej slutt se fekk oss 'an nej</i>

*Ein flott sparktur før jul
med matakorg på veg til
nokon som treng det.
Teikna av Rolf Taraldset*

spark n.	- her: fleire mindre og ulike eidedeler, samling av eidedeler. <i>Nei, no lyt du samle ihope sparkje ditt, slik adæ oss fæ årdne tej hær</i>
sparkarloft n.	- loftsrom der folk låg på flatseng, t.d. i bryllaup. <i>På sparkarlofta låg dei se ikkje hadde fått sez annja husrom</i>
spauke v.	- grave, rote/sparke i jorda. <i>Høns'ne gikk å spauka på tuna</i>
speis f.	- lang kjepp av tommetjukk buske/grein. <i>Oss brukte ei lang speis når oss skulde styre kjelkjen ne(i)åver veien</i>

*Før i tida
brukte ein
ofte ei speis
til å styre
kjelken med*

spele f.	- tynn og smal fjøl, tein. <i>Ei ta spelå i grind'ne va sýnd, kan'kje du sete innj ei ny?</i>
spele v.	- her: leike, danse, more seg. <i>Hesten spela sez då 'an kom ut</i>
spele nøken et puss	- lure nokon. <i>Ej trur 'an hæ spelt oss et puss, ej kan'kje sjå nøken robåt ej</i>
spelfekteri n.	- lureri, liksom-handling, tøysete handling. <i>I dag va dæ bærre spelfekteri på dei</i>
spent adv.	- absolutt, heilt. <i>Dæ va spent omulæ</i>
spikande adv.	- fullstendig, totalt, heilt. <i>Æ du spikande galen gut, vil du kverke mej!?</i>
spikelere v.	- spekulere, lure på, fundere. <i>Nei, d'ækje nøke å spikelere på, oss lYT berge turrhøye mæ enj gång</i>
spikje adj.	- speka, salta og turka slik at det er etande, gjennomturka. <i>Eks.: spikjekjöt, spikjesild. Lambesiå æ spikja no trur ej</i>
spikjekjöt n.	- salta og turka kjøt. <i>Spikjekjöt ta geit æ godt</i>
spikjelår n.	- salta og turka lamme/sauelår. <i>Fram'i lø'ne hikk spikjelåra på rekke og rad</i>

spikjesild f.	-	salta og turka sild. <i>I dag vert dæ spikjesild, nypote(i)te å kålrabistappe tej middag</i>
spikk n.	-	lureri, fantestykke. <i>Dei fór mæ et spikk se vanlæ, før dei fór</i>
spildrande adv.	-	splitter, heilt. <i>Trøyå va spildrande ny. Onganje bada spildrande nakne</i>
spissbur m.	-	morosam og oppfinnsam mannsperson. <i>Ej syn'st dæ 'an Kalle æ litt ta en spissbur, dæ æ fole tej kaule dær hanj æ</i>
spissel n.	-	tynnøl, etterrenn ved brygging. Ivar Aasen: « <i>Efterbryg, den sidste Vædske som kommer av Rosten, og som kun har en svag Eftersmag af Øl</i> »
spisskammers n.	-	rom ved sida av (nært) kjøkkenet med hyller og lager plass for mat. På side 233 finn du eit fint lite dikt om spisskammerset
spjeld n.	-	luke for ventil eller hol. <i>Du må huske å åpne spjelde i skorsteina før du fyre opp</i>
splånker	-	heilt, totalt (i sms.). <i>Nei, du hæ fått dej en splånker ny komfyr ser ej!</i>
spøde f.	-	flatspikka trestav, brukt m.a. til å snu lefsene ved steiking. <i>Send mej spòdå se dæ ej fæ ta løfså ta plat'ne</i>
spons m.	-	tretapp i holet på eit kjeradl. <i>No kan du ta ut sponsen</i>
sprale v.	-	sprelle. <i>Fiskjen sprala lengje ette dæ 'an va kòmen opp i båten. Ongjen sprala slik på stelljebora adæ 'an hildt på å ramle i gòlve</i>
spre(i)ngvatn n.	-	ferskvatn som kjem frå springen/kranen i eit hus. <i>Du kan tru adæ dæ va stas då dei fekk spre(i)ngvatn innji huse</i>
sprette v.	-	her: løyse, splitte, dele, opne. 'o sprette opp pòsen 'an sprette frå hesten = løyste hesten frå vogna
sprettebøgje m.	-	skytereiskap. Bogen var festa til eit tresykke forma som eit gevær, pila vart lagd i ei renne på «geværet». Tøget på bogen vart spent og avfyrt med avtrekk (enkelt armbrøst). <i>Oss laga mange utgåve ta sprettebøga</i>
sprængkulde m.	-	svært sterkt og langvarig kulde. <i>Ette nyår kom <u>denj</u> sprængkulden, dæ va øver tjue kuldegrader i to veke. Også sprengkaldt (adj.)</i>
språke v.	-	snakke fint, knote, etterlikne anna språk. 'an ha vore to måna i hovedstada då 'an kom heimatt, dæ va et syn kyr 'an språka
spyt n.	-	strikkety, garn og pinnar i arbeid. 'o hadde mæ sez spýte kar 'o va
spytatrøye f.	-	strikkejakke. <i>Frys du no 'gjen, ej ser dæ du hæ fått på dej spytatrøyå</i>
spýte v.	-	strikke. <i>Dei spýta hòse seitn å ti'læ</i>
spýte f.	-	strikkepinne. <i>Hent ei spýte te mej</i>
spæl m.	-	kort hale. <i>Ej såg bære atti saudespælane då dei fór opp råsa</i>
spøkje adj.	-	umåteleg, svært mykje. <i>Dæ va spøkje mæ blåbær i år</i>
spøkje fyr	-	trur kanskje det, redd for det. <i>Nei, no spøkje dæ fyr at du må starte på nytt, for ditta va'kje bra nok</i>
spøne f.	-	spon etter høvel eller øks. <i>Du lyt koste i hope spønene før du slutta, dæ kan'kje sjå slik ut</i>

sta-sette v.	-	sende av garde, sende av stad. <i>Ej fekk sta-sett karanje mæ dæ same dei sto opp.</i> <i>Nei, 'an va sta-sett ta mor'ne. Også: sta-gjort</i>
sta'	-	forkorting for "av stad". 'an va sta' på fjellja for å leite ette saudå. <i>Gå sta å hent nòke bre(i)ngebær te mej</i>
sta mæ	-	avstad med. <i>Ej må sta mæ et juletre tej 'nå onkel Ludolf</i>
stabbe m.	-	stor trekubbe brukt til vedkløyving. <i>Oss måtte av å tej sete oss nej på høggestabben for å kvile</i>
stabbe v.	-	gå tungt og tregt. <i>Oss stabba oss no opp gynå råsa tej slutt</i>
stabbestein m.	-	stor Stein sett opp i rekke langs vegkanten, no avløyst av autovern, <i>Oss sat på kvar vår stabbestein å strupla litt</i>
stakkar m.	-	person som har eit problem: er sjuk, fattig, har eit lyte, som det er grunn til å synast synd på. <i>Hald opp no Karl, la stakkaren få frej!</i>
stalljdòr f.	-	her: humoristisk ord for smekken i buksa. <i>Ha-ha, stalljdòra di æ åpa Per</i>
stane v.	-	stoppe, stanse, stå stille. Etter Gullsmed-Maia som hadde problem med å passe geitene sine, har vi dette sitatet: «På jor'ne fæ'kje dei vere, og i luft'ne stana 'kje dei!»
stareri f.	-	snøfall tidleg om våren, t.d. i april. <i>Oss fekk no ei stareri i år mæ</i>
starlande dej	-	mildt kraftuttrykk for å forsterke ei utsegn. <i>Starlande dej for et liv dæ vart då oss kom fram på sætra</i>
starve v.	-	gå sakte og därleg, sjangle. <i>Oss starva å gikk dæ beste oss kunnje</i>
stass	-	stad. <i>Ej hæ'kje tenkt mej nòken stass i dag</i>
statt v. imp.	-	stå. <i>Statt opp no Jon, kløkkå æ åver åtte!</i>
staup n.	-	lite beger, glas eller krus, gjerne med fot. <i>I slalåmti'ne va dæ oftast et tinnstaup oss fekk i premie</i>
staur m.	-	1) par meter lang og grov kjepp/stang. Eks.: <i>hæsstaur</i> 2) mannsperson som er tverr og vanskeleg. (Ivar Aasen: "Klodrian"). Ein mann skjente på sònene sine slik: <i>Per din staur å Pål din stakje!</i>
staure v.	-	1) sette hesstaurane ned i bakken. <i>Oss staura ei hæs på tjue golv</i> 2) gå og drive utan å vere aktiv med noko, monoton liv <i>Nei oss, oss gjeng no hær å staura, dæ bli 'kje nòke mæ oss</i>
staurestellj n.	-	slurvearbeit, därleg orden og stell. <i>Alt va bærre et staurestellj i dæ husa</i>
staurgale adj.	-	svært ille, heilt rådalaust. <i>Dæ æ so staurgale adæ, dæ'kje rå tej å få 'nå på tru'na tej å slutte</i>
staurlåk adj.	-	svært <i>låk</i> , når ein har svært vondt ein plass <i>Ej æ se staurlåk i ryggja i dag adæ</i>
stautt adj.	-	kraftig, godt, sterkt. <i>Bukså va laga ta et stautt matriale</i>
stavande adv.	-	heilt, totalt roleg, fullstendig. <i>Vatne va stavande stilt, allje fjellja spegla sez flått i Storvatna</i>
stavstillje f.	-	fullstendig vindstilt vær (på sjø og vatn). <i>Æ'kje dæ fint i stavstillj'ne?</i> Kjem av å stave, «afspeile sig, vise lange Skygger av landet eller Striber i Vandet (Ivar Aasen)

stavstilt adj.	-	Når vatn og sjø er helt plane og blanke og stille. <i>Dæ va stavstilt å fint i dag, men ikkje fiskev êr</i>
stegg m.	-	hanfugl (Eks.: <i>rypestegg, andestegg</i>). Oss haure steggjen oppi dær!
steik f.	-	her: saueribbe, pinnekjøt (<i>juleribbe, julaftassteik</i>). Or(d)e steik var og er brukt for pinnekjøt hær. <i>Oss åt steikja ette adæ 'an far va ferdig i fjøsa julafta</i>
steikjar m.	-	ein som ikkje får fisk. <i>Du æ sjeldan steikjar i Storvatna</i>
steinbukk m.	-	stubbebrytar, reiskap for å hente stor Stein opp av jorda (3 stk. 3-4 m lange trebein med kjettingtalje i toppen). <i>Steinanje va se store adæ oss måtte bruke steinbukkjen på dei fleste</i>
stéke v.	-	sy med symaskin. 'o steka en fin kant på gardinå
stekkje v.	-	dette i hop, rause, sleppe taket, bli tynnare. <i>Dæ vil stekkje ut lausmasse ta bakkja dær. Veien vil stekkje sýnd ta alt vatna. Du må 'kje stekkje utu meir no Ola, du æ se skrinnj adæ</i>
stekkje m.	-	inngjerda rom/område inne i ein fjøs (<i>saudestekkje</i>). <i>Set kalvanje opp i stekkjen no</i>
stellj n.	-	her: orden, system, noko som står bra til. <i>Aljt va på stellj i dæ husa. Men, få dæ på stellj no, oss hæ lita ti no!</i>
stenst	-	stansar, stoppar, varar. <i>Klæ stenst ikkje mæ dei, dei vert utslit'ne ettekvert</i>
stess m. fl.	-	stader. <i>Ej hæ'kje sett på makjen, allje stess æ dæ bær</i>
stikke f.	-	fyrstikke. <i>Kan'kje du hente stikkene åt mej, ej må kveikje ljøsa</i>
stikke v.	-	1) få eit brått innfall. <i>Ka se stakk 'nå no då?</i> 2) fare brått av garde, gå fort vekk. <i>Stikk av no før nøken ser dej. Men stikke av uten å sei et einaste ord?</i>
stikkedåse m.	-	fyrstikkøskje. Kunden: <i>Kar du hæ stikkedåsanje dine?</i> Butikkdama: <i>Hva?</i> Kunden: <i>Ej ska bærre ha nokre fyrstikkøskje, altså stikkedåsa, men ej finn'kje dei</i>
stikkveg m.	-	snarveg, sideveg, beinveg. <i>Dær va en stikkveg fram i bakkja dær</i>
stikling m.	-	avleggjar som skal bli til ny plante eller tre. <i>'o fekk stiklinga mæ 'ne Petra</i>
stillje n.	-	1) tilstand, sinnstemning, därleg humør. 'an æ på et stillje no att 2) stillbar regulering av eit apparat, reiskap, motor osb. <i>Oss fannj et stillje på gassa slik adæ motoren gikk jamt å godt</i>
stiltre v.	-	liste seg fram. <i>Oss stiltra oss på tå forbi dòra då oss skývja</i>
stime v.	-	gå mot, trekke saman. <i>Dei stima mot måle allje i hop.</i>
stimpen adj.	-	stiv, støl, uharmonisk. <i>Oss va litt stimp'ne dagjen ette.</i> <i>Bukså va litt stimpa ette vask</i>
stîr m.	-	stivt og langvarig blikk, overrasking når ein blir merksam på noko. <i>Dei fekk sez en stir kan du vete, ha 'kje sett makjen tej fangst</i>
stirre v.	-	1) vere uthaldande, vere harde i strevet. <i>Dæ va et syn, 'o stirra på heilt tej 'o va ferdig</i> 2) stri imot, bremse, trasse. <i>Dei stirra, å dei kjempa imot heile tia, å tej slutt fekk dei dæ slik dei vilde</i>

stirren adj.	- stridig, sta, når ein trassar. <i>Oss va stirr'ne, men sjøl om oss både stirra å drog, vart resultate dårlæ</i>
stirrig adj.	- motviljug, stri, trassig. <i>Dei va stirrige, vild'ikkje gjere nòke ta dæ ej sa</i>
stive nòken v.	- vere betre enn nokon, overgå nokon. <i>Nei, du stiva 'kje mej i ditta farr!</i>
stivaty n.	- laus stivsnipp festa til skjortekragen med knappar. <i>Gutanje fekk ofte stivaty tej konfirmasjonen sinj før i ti'ne</i>
-stòkk m.	- her: brukt i samansetjingar som <i>pennestòkk</i> = penal, <i>kortstòkk</i> = spelkort
stòkkål m.	- stor makrell. <i>Dær va stòkkål i ganja, tru dæ eller ei</i>
stòlpe m.	- her: ledd i kjede til å måle hestar og dyr med. Ein <i>stòlpe</i> er 1,96 cm. Det er 26 stolpar i ei alen
stonde v.	- lengte, stunde, vente med lengt <i>Nei, no stonda ej ette sol'ne</i>
stondå adv.	- stundom, av og til. <i>Stondå måtte oss hente dyra høgt tej fjells</i>
stòpel m.	- stabel, lad. <i>Vejastòpel</i> = vedstabel. <i>Dær æ en plánkestòpel bak lø'ne</i> (låven)
stòple v.	- stable, lø. <i>Ej fekk stòpla tynnjeteananje før sola gikk nej</i>
stòppé f.	- groper i bakken etter jamm og langvarig gåing i råsa. Ivar Aasen: "et dypt Spor i Jorden». <i>Dær va stòppé, å dæ letta gåingja i bakkja</i>
stòppeveg m.	- rås eller sti som går i korte svingar opp bakkane. Der råsa gjekk i bratt lende vart det ei tydeleg grop, og svingen litt meir uthola, det vart <i>stòpper</i> ? <i>Dæ va stòppeveg opp gjynå Dunavolljbakkanje</i>
storaktig adj.	- stor på det, hoven. <i>'an Karl hæ blitt nòke storaktig ta sez, snakka bærre mæ utvalde</i>
storbe(i)dd adj.	- som er tung å be i selskap eller til bords, er beskjeden. <i>Dæ æ et syn kyr storbe(i)dd 'an æ 'an Arne.</i> (Også <i>tråbe(i)dd</i>)
stòre v.	- kaste fosteret (om geit, kanskje sau). <i>I år hæ oss eit par geit se stòra</i>
Storemannjen m. bf.	- Gud. Vår Herre. <i>Dæ spyrst ka Storemannjen seie tej dæ</i>
storfång n.	- varm omfamning. <i>Ej fekk et storfång då ej endelæ kom nejatt frå fjellja</i>
storgråte v.	- gråte tungt og sterkt. <i>Tausa storgre(i)t no kan du skyne</i>
storklævask m.	- vask av større klesplagg som sengetøy osb. <i>I dag æ dæ storklævask býrti gara, ej ser dæ ryk. Ej trur'kje dæ dæ æ bryggjing</i>
stòrmatak n.	- storm i sterke kast. <i>Dæ kom eine stòrmatakje ette dæ andre utåver nat'ne, ej trudde hyttå letta</i>
storsint adj.	- svært sint, svært oppfarande. <i>Oss va litt redde nå Ola, 'an va so storsint adæ</i>
storsleien adj.	- stor og grovvaksen. <i>Dæ va 'kje tvil om anja enn adæ 'o va storsleia.</i> Motsett er <i>småleitt</i> (lite og nett ansikt)
storspringe v.	- springe skikkeleg fort og uvøre. <i>Oss storsprång for å kome tissnok</i>

storstòve f.	-	den største og finaste stova i huset. Her var finare innbu og romet vart som regel brukt berre til beste. <i>'an far hadde fyrт opp i storstòvene ti'læ på julafta</i>
stòte v. (stòtre)	-	stamme, snakke og lese hakkete. (Begge former brukt, usikker på kva mest). <i>Ej fekk no stòte utu mej kaffyr ej kom se seitn. 'an va so rædd at 'an sto bærre å stòtra då 'an skulde fortelje dæ</i>
strake råsa	-	beine vegen, når nokon går beste og rette vegen. <i>Geitaflòkkjen tok strake råsa heimatt frå beite</i>
strakst adv.	-	straks. <i>Kjem du no snart? Ja, ej kjem strakst</i> <i>Trakst også brukt for straks.</i> <i>Trakst ej såg dæ språng ej dæ beste ej kunnje</i>
strandé på v.	-	mangle, svikte. <i>Oss kund'ikkje gå lenger, dæ stranda på mótt å kondisjon</i>
streng m.	-	her: 1) snor, tråd. Eks.: <i>hesjestreng</i> . 2) fin stråle. Eks.: <i>mjelkestreng</i>
strét m.	-	sta/egen/motviljug mannsperson. <i>Sett slik enj stret, same ka ej seie so vil'kj 'an lyde</i>
strete v.	-	slite, bere/arbeide tungt. <i>Dei streta å bar heile veien</i>
streten adj.	-	stri, egen, sta, motviljug. <i>'o va streta, vild'ikkje gå å hente sykkelen</i>
strevaljt adj.	-	travelt, slitsamt. <i>Råsa va lång å bratt, å dæ vart litt strevaljt før oss ændelæ kom oss opp</i>
strigle v.	-	Kjemme, glatte og reinske hårklednaden på hest og andre husdyr med ei strigle (reiskap). <i>Oganje likte å strigle hesten, nøke hesten mæ lika</i>
striк m.	-	gut. <i>'an Ottar va enj ta Innsetstrikå</i>
strøkk m.	-	1) trebytte med lok og øyrer, fellesord på trekjerald til å ha mjølkeprodukt i. Eks.: <i>skýrstrøkk</i> , <i>'o laga tej kalvemat i strøkkja</i> 2) høgt, smalt, rundt trekjerald. Eks.: <i>smørstrøkk</i> (trekinne) 3) stiv og stimpes kar, kar som har därlege rørsleeeigenskapar. <i>Nei hanj, 'an klara 'kje dæ slag meir, 'an hæ blitt nøke tej en strøkk</i>
strøkkjen adj.	-	stimpes, stiv, klønete (om personar) <i>'o va se strøkkja adæ dæ va låkt å sjå</i>
stronkjen adj.	-	stinn og mett. <i>Ej vart se stronkjen adæ</i>
struple v.	-	her: 1) skvaldre, sladre, prate vås. <i>Ka dæ æ du strupla mæ no dæ?</i> 2) vasse i såle og vatn. <i>Oganje strupla å leika sei i skitdamma</i>
struple f.	-	pratsam og skvaldrete kvinne (negativt lada ord). <i>Ej syntest dæ 'o va litt ta ei struple</i>
struplekinnje f.	-	smørkinne, stavkinne. <i>Oss brukta struplekinnjå tej paraplystativ no for ti'ne</i>
struplekòpp m.	-	tøysekopp, rotkekopp, skrønemakar, (struplemakar). <i>'an Ola æ en struplekòpp, 'an hæ utu sei alt mulæ</i>
strupleprat m.	-	tøyseprat, flåsete prat. <i>Nei farr, slikt strupleprat må 'kje du kome hær mæ meir</i>

struplesjø m.	- uroleg sjø, bårer og straum og tilbakeslag frå land skapar toppa bårer og uberekneleg sjø. <i>Uttafyr Svarthammara va dæ nøke tej struplesjø</i>
stry n.	- dott av fin hamp som kunne spinnast til hamptrå og t.d. tilsett med tjøre tette bordreve i trebåt. (Hamp vart dyrka før dei tok til å kjøpe) <i>Før jul ha kvinnjfolkja dæ travelt mæ å spinnje stry å heimeavla ullj</i>
stryte f.	- tut, trut. 'o sette ei stryte tej oss. <i>Dæ va ei fin stryte på dinnja siste tutekannjene ej fekk</i>
strø n.	- her: fjøler, lister, plankar som blir brukt til å legge mellom bord og trematerial når ein lagar stabel for skape luft mellom borda. <i>Hent nøke meir strø se dæ oss fæ støple allje borda mæ enj gång</i>
strångje m.	- tjukk, grov og rå trestokk, vedstrange (utan topp og greiner, var avkvista). <i>Strånganje kom susande på løypestrengja</i>
stu m.	- 1) samanrulla tøylengde. <i>Dær ligg en gardinstu på bakromma</i> 2) stuv, stubbe etter eit felt tre. <i>Stuen æ for høg, du må ta meir nejåt (sage lavare)</i>
stugg adj.	- stygg. <i>Ej synest at dinnja skjortå di æ litt stugg no</i>
stuggefære f.	- därleg framferd, fæl handling. <i>Nei Lars, ditta va stuggefære, du må'kje sparke fotballj attmæ roså høyre du!</i>
Stuggemannjen	- Den vonde, djevelen. <i>Dæ æ fåre for at Stuggemannjen kjem no</i>
stuggesnakk n.	- snakk om noko stygt, umoralsk prat, sladder osb., banning. <i>Nei Ola, slikt stuggesnakk vil 'kje ej høyre meir!</i>
stuggevêr n.	- därleg og stygtvêr. <i>Dæ vart reine stuggevêre ut på kvelden, dæ regna å ble(i)s frå vest</i>
stuggheit f.	- fæle/ekle og därlege ting. <i>Dæ va nøke te stuggheit 'an fór mæ hanj dær då</i>
sturlast v.	- vere nedfor, tungsindig, tape seg. 'an Petter hæ sturlast hanj mæ no
sturlen adj.	- nedfor, mismodig. 'an æ se sturlen 'an Ludolf no, sit dær for sez sjòl
sturtebad n.	- dusj. <i>Dær va tej-å-mæ 3 sturtebad attmæ gymnastikksala</i>
stuss m.	- tvil. <i>Dei fekk en liten stuss trur ej då dei haure ka se kom.</i> <i>Oss vart skikkelæ i stuss i sta</i>
stusse v.	- tvile, stanse, tenkje over. <i>Dei stussa 'kje dæ slag, dæ barst i veg i fullj fart</i>
stussen adj.	- nedfor, forlegen. 'an vart litt stussen då 'an haure om ulukkå
stute v.	- blåse i bukkehorn (lage sterk lyd). 'an stuta når 'an såg odyr
stutarhònnj n.	- bukkehorn til å blåse lyd i/tute i. <i>Stutarhònnj va nøke som gjætgutanje hadde mæ sez i markjene</i>
stutthøy n.	- turrhøy frå natureng, småhøy. <i>Stutthøye kom i hus tej slutt dæ mæ</i>
stuttòrv n.	- småljå, ljå med kort skaft. 'an kom mæ fleire stuttòrv i hendå
stýlkje f.	- tilstand der høna sluttar å verpe. <i>Ej trur dei hæ fått stýlkjå allje i hop ej</i>
styltre f.	- gåreiskap (leike). Staur med påspikra trinn eit stykke oppe på stauren. <i>Mæ ei styltre for kvar fot gikk oss dæ beste oss kunnje, dæ kom sez mæ træning. Ø Petrine gikk på styltre åver elva, sa dei</i>

styltrå, vere på	-	vere litt galen, øsen, litt tullete. <i>I gárkveld va dei fole på styltrå, dei tullja å tøysa heile kvelden</i>
stýmpe adj.	-	stivt og tungt, uharmonisk. <i>Dæ såg se rart ut, allje såg se stýmp'ne ut</i>
stýn m.	-	treg og stimpes kar, klumsen. <i>'an va en støn, ikkje meir å seie om dæ</i>
styr n. (trong y)	-	1) liv og røre, (tummel, lystigt Liv v/ Ivar Aasen) <i>Dæ va fole tej styr då gutongjen svalde tiøringjen</i> 2) orden, tukt, respekt. 'o Kari va jammen ei se held styr på huse
stýr adj. (open y)	-	stiv, stimpes, lite smidig. <i>Uff, nei i dag æ ej so stýr adæ, gångspærre mæ</i>
styre sez v.	-	beherske seg. <i>Nei, no må du styre dej gutt, ditta gjeng ikkje an</i>
stýrne v.	-	stivne, storkne. <i>Dæ hæ stýrna i spannj'ne, no vert dæ vanskelæ å få opp nòke</i>
stýrtregn n.	-	svært kraftig regnvær. <i>Ej hæ'kje sett makjen på stýrtregn, dæ rennj ette vegå allje plassa</i>
stýtting m.	-	kort slede til å köyre vedastrangar og tømmer på. <i>Spennj fyre stýttingjen, for no ska oss sta å köyre vej</i>
stæ v.	-	står (presens av å stå). <i>Ka du stæ dær for heile tida, flytt dej!</i>
stænd ikkje på	-	står ikkje på, alt i orden, rikeleg av noko. <i>Dæ stænd ikkje på hær i garda ser ej, dæ æ rikelæ ta aljt</i>
stænst ikkje v.	-	varer ikkje lenge. <i>Jor'bæra stenst ikkje, 'o vert oppeta ettekvert</i>
stø f.	-	landingsplass for robåt, plass mellom vòranje framfor naustet der ein sjøset og dreg fram båten. <i>Dæ va godt å nå støa ette den lange å strabasiøse roturen i motvind</i>
stønete adj.	-	klønete, stimpes, heimealen, gapen. <i>Nei, no æ du stønete, du må prøve å gjere dæ skikkelæ</i>
støsvein m.	-	ung gut som gjekk ved sida av hesten og passa på så bruda ikkje ramla av hesteryggen når ho reid til og frå kyrkje. (Etter Årbok for Norddal 1993) <i>'o hadde to støsveina, enj på kvar side</i>
støre opponde v.	-	oppmunstre til, støre til, støtte. <i>'o fekk no støre opponde slik adæ dei tok turen likevæl</i>
støre tej v.	-	råde til, anbefale, tilskunde, (også lokke). <i>Mora størte tej adæ dei skulde gifte sez no</i>
støtt adv.	-	her: alltid, jamt, kvar gong. <i>Støtt se må ej gjere dinnja skitjobben, no æ dæ dinj tur snart</i>
støvande adj.	-	framifrå, svært bra. 'an Oddvar hæ vòrte en støvande kar, flenk å kjekk æ 'an. <i>Sett slikt et støvandes kvinnjfolk, hinnje må du bli kjend mæ</i>
støyt m.	-	1) dram, slurk med sterkt. <i>Oss tok oss en støyt då oss kom fram.</i> 2) litt nedsetjande nemning på gammal mann. <i>'an fekk no gjort jobben gamle støyten, tej slutt</i> 3) elektrisk straum på kroppen. <i>Uff for en støyt ej fekk, pass dej, dær æ et elektriskgjære!</i> 4) fysisk eller psykisk påkjenning. <i>Ej syntest dei va flenke, dæ viste sez dæ adæ dei tolte en støyt</i>

støyte stålhue v.	-	gjere kolbytte, gjere rundkast, gå rundt framover. <i>Oss støytte ofte stålhue i turrhøy'nå. 'an Olav støytte minst to stålhue i går kveld</i>
støytegale adj.	-	fole galt, svært ille. <i>Ej hæ'kje haurt på makjen, dæ æ so støytegale adæ</i>
Stå dej godt	-	helsing når nokon går frå nokon, ynskje om at det vil gå bra. <i>Stå dej godt Kari, håpa dæ du kjem tej å trivast i bya</i>
stå	-	stad (sjå ei kørstå og ølljåstå)
ståk n.	-	1) larm, støy, bråk, ulyd. <i>Dæ va forferdelæ ståk på dokke no!</i> 2) oppstyr, kav, travelheit. <i>Dæ va et ståk å et styr før oss kom avgarde</i>
stål n.	-	her: stor og samanpressa masse. Eks.: <i>høystål, sildestål</i> (i sjøen)
suffesant adj.	-	skikkeleg, effektivt, solid, sterkt. <i>Dæ va suffesant gjort, farr</i>
suft f.	-	mole, grann, svært liten del, smule. <i>Dei hæ æte opp sufta</i> (kvar mole)
sufta, ikkje forstå	-	ikkje skjøne noko som helst. <i>Nei- nei, ej ser dæ du forstend ikkje sufta</i>
suhlj n.	-	skrøne, tøv, vaseprat. <i>Nei, dæ æ bære nåke suhlj</i>
suhlje v.	-	skrøne, tøyse, prate tøv. <i>'o suhlja godt om denj byturen</i>
suhljeköpp m.	-	skrønemakar (sjå suhljepave). <i>Nei, no æ du en suhljeköpp, ditta trur'ikkje ej dæ slag på</i>
suhljepave m.	-	skrønemakar, vasekopp. <i>'an P. æ kjend som en redig suhljepave</i>
sukka adj.	-	stort, mykje av noko. <i>Dæ va et sukka lass du kjem mæ</i>
sukke sez på	-	ta seg saman og byrje med noko, slå til med ein gong. <i>Oss sukka oss på dæ mæ en gång, å då va dæ fort gjort</i>
sukke sikkert	-	heilt visst. <i>Dæ æ sukke sikkert, oss kjem 'kje tej å gjere dæ oppatt!</i>
sukkerlade m.	-	sjokolade. <i>Dæ va et storhænde då oss fekk sukkerlade ette krigja. Kan'kje du kjøpe nåke sukkerlade når du æ på bud'ne? Lohengrin æ se godt!</i>
sûl n.	-	Ivar Aasen: Mælk til Grød. Ordet er blitt eit fellesord for noko til maten (mjølk, væske osb.). Og som tillegg til hovudtingen, t.d. smør og sild (?) på flatbrød. <i>Dei brukte bærre vatn tej sûl tej fiskja</i>
sule v.	-	stanse noko ein held på med. <i>No trur ej oss må sule opp for i kveld.</i> <i>Oss sulte opp vegna (fiskereiskapen) straks dæ ble(i)s opp</i>
supalag n.	-	lite selskap, samkome med litt betre kost enn vanleg, spesielt brukt på sætrane. <i>Allje to mæ sez litt mat og mjelk tej supalagja</i> (sjå smørgraut)
sûpe f.	-	suppe. <i>I dag ska oss ha fiskesûpe tej middag</i>
supe v.	-	drikke (litt seint), slurpe. <i>Oss supa ti oss dæ ihlje se va att ta kaffia.</i> Også brukt om ein person som var litt lei til å drikke alkohol. <i>Dæ va 'kje fritt for dæ at 'an supa litt 'an X no</i>
surmule v.	-	furte, vere sur. <i>Nei, ditta æ 'kje nåke å surmule for, dæ går se fint adæ</i>
surske v.	-	vere sur og gretten. <i>'an gikk dær å surska, dæ va 'kje kjekt å vere i lag mæ 'nå i dæ heile</i>

surske f.	-	sur og gretten kvinne. <i>Ej kan'kje forstå for ei surske 'o æ blitt ho då</i>
sva n.	-	blankt, glatt og jordlaust fjellstykke i bratt terreng. <i>Dyra hadde gått sei býrt på et sva, å oss fannj dei daude opponde</i>
svane v.	-	noko som har vore hove minkar, svinne om ei heving. <i>Handa hæ svana nej no siste timanje. Den hovne kjakjen hæ svana litt</i>
svare leven	-	svært sterkt bråk og uro (også brukt i overført tyding). <i>Dei hildt et svare leven, oss måtte sta å snakke tej dei. 'o Kari heldt et svare leven, pukka å skje(i)nte, å tej slutt se fekk 'o dæ slik 'o vilde</i>
Svartebok f.	-	gammal bok som inneholdt troldomskunstar og reglar for å ordne noko, som påkalla vonde makter
svege f.	-	disse, huske, reie. <i>Oss sette opp ei kjempestor svege opp i Prestegara</i>
svege v.	-	disse, huske, reie. <i>Oss svega oss å kappa om å hoppe lengst frå svegene</i>
sveisa adj.	-	fin, elegant, velstelt, nett (om hokjønn). <i>Litt av ei sveisa kjellje du hæ fått tak ti dær Øyvind</i>
sveisen adj.	-	elegant, velstelt, flott (om hankjønn). <i>No va du sveisen, no kanj oss gå på fest</i>
sve(i)ttebròt n.	-	sveittetokt, utbrot av sveitte, kaldsveitting. <i>Dæ vart et sve(i)ttebròt før oss fekk dæ tej</i>
sve(i)ttebye f.	-	utbrot av sveitte (sjå sve(i)ttebròt). <i>Uffa mej, no trur ej dæ ej fæ ei sve(i)ttebye ta dòkke, dòkke heldt slikt leven adæ</i>
svelgje rångt v.	-	få mat i rangstrupen. <i>Uffa mej, no svelgde ej rångt att, sett slikt</i>
sve(i)nge sei rondt	-	gjere seg klar i ei fart. <i>Oss fekk sve(i)nga oss rondt slik adæ oss nådde siste ferjå</i>
sveve v.	-	her: bysse, få nokon til å sove. <i>Ej svevde 'nå Isak i gárkveld</i>
svinte v.	-	skunde seg. <i>Kan'kje du svinte dej sta å hente litt pote(i)te?</i>
svi øl v.	-	slå øl i ei oppheita gryte, ølet vert varmt, skummar seg med kolsyra i. Vart brukt ved førkjøling, kirmsykje og kulde. <i>I Nordfjord heiter det å bellje øle</i>
svòd f.	-	mosefri skjerv i bratt terreng. <i>Dæ va fårlæ for krýtelå å gå ut på dinnja svòda dær</i>
svòkk f.	-	søkk i terrenget, nedsokke parti, djupne i terrenget. <i>Dæ va et svòkk som gikk långs veia, å dær samla dæ sei vatn</i>
svòllj m.	-	kul, klump, hevelse. <i>Ej fekk en stor svòllj på låra, å måtte sta å skjere hòl på 'nå. 'an datt på en issvòllj å stua handa si</i>
svòr m.	-	plass i fjellside der det har gått eit stein- og jordskred. <i>Oss måtte forsere ei svòr på vei heim frå siste fjelltura</i>
svòrgje v.	-	gjere noko uryddig og hastig. <i>'an svòrga mæ sei mykje denj karen</i>
sværmarvêr n.	-	fint kveldsvêr, gjerne med måneskin, vêr til å sverme i. <i>I kveld vart dæ ændelæ sværmarvêr, å då tok oss en tur ette vega</i>
svåssar m.	-	person som fær uvyrde fram, som ikkje tek det så nøye. <i>'an va en svåssar, ikkje tvil om dæ</i>

svåsse v.	- kave, styre fælt på, arbeide uryddig. 'o svåssa mæ sej noke klæ i fullj fart å fór avgårde
syft f.	- rest, smule, noko i det heile. <i>Dæ va 'kje syfta att ette dei</i>
sýfte v.	- riste, hufse, vifte, svinge. <i>Må 'kje sýfte so mæ klæå no att</i>
sykje f.	- sjukdom. 'an hæ fått krimsykjå hanj mæ no
syle v.	- sende noko av garde sterkt og hastig. 'an sylte avgåre balljen mæ stor kraft
syle opp v. (sule opp)	- slutte med noko, gi seg. Opprinneleg gi seg med fiskeriet. Ivar Aasen: Vinde Fiskesnøret op paa en Sule, slutte Fiskeriet. <i>Ej trur oss må syle opp for i kveld</i>
sylug adj.	- utriveleg, ufyse. <i>Dæ va et sylugt vêr i kveld</i>
sýmd adj.	- symjedyktig. <i>Allje va sýmde i denj klass'ne</i>
syn n.	- her: 1) ansikt, augo. <i>Oss fekk snoen rett i synne.</i> 2) høve, i stand til. 'o såg 'kje sej syn mæ å gjere dæ
synbært adj.	- lett å sjå, når ein ser utan stengsle. <i>Drag fýre gardinå, dæ æ se synbært, allje kanj sjå innj</i>
syndamerkje n.	- usikker tolking: er det eit merke etter større skade? Ivar Aasen har fleire liknande ord med forklaring, som Syndakaup der kjøpar lid urett, Syndapeng som er ei stor fordring, Syndadrap som er ekstra tungt (drap av unge, friske for eksempel)
syne v.	- her: vise, gå fram, lage spor. <i>Heile hændelsen synte godt på dei</i>
synelse m.	- syn, hending. <i>Dæ va nøke tej synelse dæ då!</i>
syning m.	- arbeidsformann, kontrollør på veganlegg, kraftutbygging m.m.
synnja	- sørfrå (og i fleire samansetjingar). <i>Synnjavêr = vêrdrag frå sør, synnjavind = vind frå sør, synnjadrag = vinddrag frå sør, synnjafolk = folk frå lenger sør I dag æ dæ synnjavind å ei skikkelæ tærre</i>
syreblende f.	- tørstedrikk av t.d. saup etter kinninga og utblanda med vatn <i>Dei hadde mæ sej godt mæ syreblende då dei for på slåtteteien</i>
sýrgje v.	- her: syrgje for, ha omsorg for. <i>Ta dæ mæ ro, oss ska sýrgje for at dei kjem sej heim i tide</i>
sýrgt av v. pret.	- mist trua eller vona på noko. <i>Kjem dokke no, no hadde oss nesten sýrgt dokke av</i>
syrske f.	- 1) surheit. <i>Dæ va litt syrske i ditta øle dær</i> 2) kallenamn på litt sur kvinne. <i>Uff, dæ va litt ta ei syrske</i>
sytnalaust adj.	- enkelt, greitt, utan sut. <i>Dæ va sytnalaust å gå denj veien</i>
syte v.	- 1) klage, låte ille. <i>Dei syter på maten heile tia</i> 2) ha omsut for, passe, ordne. <i>Dei sytte for at dei hadde nok mæ klæ</i>
sytekòpp m.	- person som alltid syt og klagar. <i>Du æ en sytekòpp, no må du slutte å klage for aljt mulæ</i>
syten adj.	- bekymra, ottefull, uroleg, sytete, likegyldig. 'an va nøke syten 'an Per i dag <i>Nei, ej æ like syten mæ heile grei'ne = er likegyldig til det</i>
syting f.	- klaging, klynking, engstelse. <i>Dæ va ei syting heile tida</i>

sytten	-	kraftuttrykk for å forsterke eit utsagn. <i>Ka i sytten vilde du dær då, du ha'kje nòke dær å gjere!</i> = kva i all verda ville du der då,.....
sælebot f.	-	velgjerning, noko godt. <i>Dæ va ei sælebot at ò slapp å gå slik lenger</i>
sæm m.	-	1) sterk susing eller dur i lufta. <i>Oss haure sæmen ta søvesta býrti Tverafjellja</i> 2) Fjern og jamn susing frå elv eller foss
sæte v.	-	rake turrhøyet i såte. <i>Oss fekk sæta høye før regne kom</i>
sæteròskje f.	-	ekstra godtgjersle til ei tenestetaus for å gå på sætra (gjere sæterarbeid). Opprinneleg var det slik at ei tenestejente i tillegg til fastlønn fekk ei øskje med smør for å gå på sætra. Seinare kunne vel dette bli andre goder; tøy, klede, pengar osb. <i>Ei sætretaus kunnje få løna si i fastepæng å sæteròskje</i>
sætre v.	-	drive sætra, gå på sætra. <i>Dei sætra nòkre år ette krigja, men då vart det slutt i 50-åra</i>
sætrejaging f.	-	flytting til sætra tidleg på sommaren med dyr og <i>tejfång</i> . <i>Allje såg fram tej sætrejagingja vej jonsoktie</i>
sø n.		avkok. <i>Oss slo ta sø'e mæ en gång potet'ne va kokte</i>
søren	-	mykje brukt og snilt kraftuttrykk. <i>Nei, søren om ej vil gjere dæ, ditta fæ du årdne. Kaffyr søren gjorde du dæ slik då, du kunnje no ha konsentrert dej skikkelæ</i>
søse v.	-	prate om laust og fast, tullprate. <i>Ka dòkke sit å søsa mæ no då</i>
søsete adj.	-	rotete, når ein pratar tull og vasar (<i>søsen</i>) <i>No æ du so søsete adæ ej vil'kje høyre meir</i>
søst m.	-	korna produkt innkokt av søtmjølk, pålegg på lefse o.a. (I Nordfjord: <i>gombe</i>). <i>Ej æ på utvik ette søst frå meierie i Ørsta, denj va skikkelæ go</i>
søvest m.	-	1) vind frå sørvest. <i>Søvesten va skikkelæ fæl i natt!</i> 2) sydvest (hovudplagg). <i>'o gikk mæ en gul søvest se dæ 'o va lett å få aue på</i>
søytel m.	-	villstyring, friskus, blåsar, tøysete slask, framfot. <i>'an Ola va litt ta en søytel</i>
så m.	-	her: 1) stort og vasstett kar, trestamp. Eks.: <i>bryggjeså, syreså</i> 2) litt av noko. Eks.: <i>mataså, brødså</i> . <i>Dæ fanst ikkje matasåa i skåpene</i>
sånalukt f.	-	lukt av skjemd mat eller kjerald. <i>Nei huff, hær va litt sånalukt kjennje ej</i>
såne v.	-	bli skjempt (om mat og kjerald). <i>Ditte kjeralde må vere såna, kjennj lukta</i>
sånekåne f.	-	svigerdotter. <i>'o Kari dær va sånekåna 'ass Karl</i>
sånesån m.	-	soneson. <i>'an va sånesån 'ass Ola</i>
sångrallj adj.	-	sytete, klagande. <i>Offa mej kyr sångrallj <u>du</u> æ vòrten då!?</i>
sångring f.	-	sterk klaging, syting. <i>Dæ va slik sångring og syting adæ</i>
sânke sòllj på	-	drage på seg, virke til oppstyr og merksemld. <i>Dei sânska sòllj på sej då dei kom, dei kun'kje la vere</i>

sånt fornòke	-	noko slikt, noko ubestemt. <i>Dæ va no mange slags kakesorta å sånt fornòke</i>
sår adj.	-	her: sår, bitter, vond, sorgtung. <i>Ej haure en sår gråt. 'an fekk sårt då 'an ramla</i>
sårhendt adj.	-	når ein har såre og vonde hender. <i>Nei, no fæ dæ vere nok, ej hæ blitt sårhendt ta allj skuringjene</i>
sårt adv.	-	bittert, vondt, smerteleg. <i>Dæ va sårt å høyre adæ dei myste guten sinj</i>
såte f.	-	fint samanraka, passe stor dunga av turrhøy; <i>høysåte</i>
såtime m.	-	rotekopp, person som ikkje har initiativ, som ikkje kjem seg til med noko. <i>Du verda for en såtime du hæ vørte du då, no må dæ skje(i) nòke snart</i>
T		
ta prep.	-	av. <i>Gå ta vegå når ej kjem! Ej heldt på å gå ta fotå = eg held på å misse balansen, ramle. Oss visste ikkje ta før dei va dær. Oss heldt føle ta dei, for dei va se kjekke</i>
ta(ke) v.	-	her: 1) starte, bestemme seg til, gjere, utføre. <i>Oss tok å gikk heim att. Kan'kje du ta å gå, se dæ du kjem att Ta bøkene utu sekkjja no.</i> 2) lære av andre, ta til seg. <i>Onganje tok ette, veit du.</i> 3) bli betre, kome seg. <i>'an Torbjørn tok sej fort att</i>
ta nòken i handa	-	helse på. <i>No æ dæ <u>so</u> lengje sia ej hæ sett dej, at ej må nesten ta dej i handa</i>
ta kalv v.	-	brukt om kyr som har fått kalv i magen. <i>Nei ho, ho hæ 'kje tekje kalv i år held</i>
ta laust v.	-	bryte opp, starte. <i>Dæ tok laust då 'o kom att. Dei tok laust i sju-ti'ne</i>
ta luven ta	-	ta brodden av. <i>Oss to luven ta dei mæ enj gång, oss sa klart frå kyr dæ skulde vere</i>
ta nej fýre	-	gjere slutt på, stoppe opp. <i>Dòkke må ta nej-fýre no, ikkje sant?</i>
ta sej på tak	-	ta seg saman, bestemme seg. <i>Ej lýt ta mej på tak for å få gjort reint ned i kjelljara, ho mæ lýt ta sej på tak</i>
ta nejfýre	-	setje klare grenser, irettesette strengt, setje på plass. <i>Oss måtte tej å ta nejfýre, dæ gikk ikkje an at dæ heldt fram på den måten, dei kunnje bli skikkelæ sjuke ta å gå slik</i>
ta på si kappe	-	ta på seg ansvaret/skulda. <i>Nei vent no, ditta må ej ta på mi kappe, dæ'kje di skuld</i>
ta sej nær ta	-	bli fornærma. <i>Ej va so forsiktig, men likevæl tok 'an sej nær ta dæ ej sa</i>
ta sveisen	-	kjembe seg. <i>Vent no, ej må ta sveisen fyst</i>
ta tej palings	-	springe fort, renne avstad. <i>'an to tej palings dæ beste hanj kunde då faren 'na Beate kom ette nå</i>

ta <u>ti</u>	-	drage sterkt, ta i. <i>No må du ta <u>ti</u> slik adæ oss fæ vågna oppatt på veien</i>
ta ti	-	røyve, vere bort i. <i>Nei, ej vil'kje <u>ta</u> ti dinnja skitne bukså di en gång</i>
tafsen adj.	-	sliten, fillete, därleg. <i>Klæa va tafs'ne no. Uff, ej føle mej so tafsen adæ</i>
tahlje adj.	-	skrøpeleg, elendig, därleg, tuslete. <i>Dæ stend tahlje tej mæ mej i dag</i>
tak <u>ti</u>	-	her: arbeidssam, flink, tiltakssam. <i>Ej stol'ikkje på at 'an Hans klara dette, dæ'kje nòke tak ti 'nå</i>
takke f.	-	her: rund steikjeplate (elektrisk) til å steike flatbrød, lefser, svele m.m. <i>Tru'kje du dæ at ej fekk mej takke i julegåve</i>
takke me tej	-	meir enn forventa el.likn. <i>Ja, takke me tej at dei klarde so mykje</i>
takle v.	-	løyse, klare. <i>Ej takla 'kje dæ 'an gjorde s'an gjore</i>
takomen adj.	-	som ikkje maktar å fylje med, ute av det, heng ikkje med, gløymsk. <i>Nei, no æ ej takomen, dinja slektsoppramsinga di æ vanskelæ</i>
takskjegg n.	-	del av taket som stikk ut for veggen. <i>Dæ va et stort takskjegg på dæ husa</i>
talguks m.	-	kjøtmeis. <i>Dær va fullt ta talguksa i nekja (kornbanda)</i>
talk m.	-	tallerken. 'o hæ kjøpt sei nye talka, ej trur dæ va på salg
tallerken m.	-	rundt fat til mat for ei person, <i>flat-tallerk</i> = bordfat med lav kant til middagsmat, <i>djup tallerk</i> = fat med høg kant til flytande føde (<i>djupetalk</i> , <i>suppetalk</i>). <i>Krustallerk, papptallerk, desserttallerk</i>
tallje m.	-	her: grunn i fjøsen der gjødsel etter sau og geit er hardtrakka. <i>Låmba låg rett nej på tallja</i>
talmast v.	-	forfalle, bli svakare og ringare etter sjukdom og andre påkjenninger. <i>Ej synest dæ 'an hæ talmast i dæ siste 'an Ola, ej veit ikkje ka se mangla 'nå</i>
tán n.	-	her: det at nokon legg fort i veg/renner i veg, storspringing, sprang i stor fart. <i>Oss la på tan ette epletjuå. 'an la på tan då 'an fekk uksen ette sei</i>
tane v.	-	springe fort, renne i veg, storspringe. <i>Kom an no! Dæ æ ti for å tane!</i>
tander adj.	-	svak, sart, lett påverkeleg, tynn. <i>Ej synst at 'o Kari hæ vørte se tander</i>
tane v.	-	fare av garde i full fart. <i>Dei tana i veg dæ likaste dei vanj</i>
tatte m.	-	kvinnebryst. <i>'an Ihle-Per fekk tatto (brystmjølk) mæ mor'ne, å då vart 'an stillj</i>
taum m.	-	tøg, reip, snor, snøre. 'an hildt hart i taumå då hesten bỳnde å sprenge. <i>Guten fekk for lårge tauma, hanj (overført tyding)</i>
taumkøyre v.	-	køyre hesten med taumar, styre han, i motsetning til å leie han etter grima; av og til, halvt på spøk, også om folk. <i>'an vart taumkøyrd denj karen ja</i>
taus f.	-	jente. <i>Dæ kom ei taus i Larsgara i går.</i> Brukt i samansetjingar: <i>tenestetaus, sætretaus</i>

tausafut m.	-	ein som spring etter jentene (litt ironisk brukt). <i>Ej bryr ikkje mej mæ å dragast mæ en slik tausafut</i>
tausakjærring f.	-	ei gammal, ugift taus (både med og utan barn. Også <i>attegløyme</i> vart brukt om personen, ordet hadde eit litt negativt innhald Ivar Aasen: "En gammel pige. Også „En som har Barn“ <i>Dær va ei tausakjærring se oss fekk leige i slåtta</i>
tave m.	-	slag, noko, eitt eller anna. <i>Dei hæ 'kje gjort en tave for heile ýkta</i>
te meins adv.	-	til hinder, til bryderi, i vegen, til plage, på tverke, sabotere. <i>Dei gjore bære te meins for oss</i>
te rettes	-	til rette, <i>Dei tok sei te rettes i hytt'ne</i> = var råderike <i>Krytela kom te rettes. 'an la alt te rettes for dei</i>
tej	-	bere seg åt, oppføre seg. <i>Ivar, no må du te dej skikkelæ i selskapa veit du. Ej haure dæ du tedde dej fole fint i går, dæ ska du få vite</i>
tei m.	-	teig, avgrensa og bestemt jordstykke, område. Eks.: <i>slåttetei, Sæterliteien. Slå no dinnja teien fyrre middag, so ska ej ta denj andre i morgå ti'læ</i>
tej prep.	-	her: 1) til. 'o tok tej se alt = tok innover seg, til seg. <i>Oss reiste tej fjells i påskene. Aljt ska brukast tej mat. Makjen tej dinnje hæ 'kje du sett. Tej et vêr dæ æ no! Oss gjeng tej bors. Ej hæ nøke tej godes mæ 'nå.</i> 2) dess, desto, til. <i>Tej lenger oss gikk, tej meir fannj oss</i>
tej atters	-	tilbake, minke, gå nedover. <i>Dæ gjæng tej atters mæ nynorskja no diværre</i>
tej dess	-	inntil, til så lenge. <i>Vent no tej dess ej æ ferdig mæ dette stykkje hær, so kjem ej å hjelpe dej</i>
tej gards	-	til garden, på besøk. <i>Dæ kom mange tej gards då 'an Ola vart 70 år. Uttrykket var brukt i mange samanhengar (tej bords, tej fjells, tej sjøss, tej veggs).</i> <i>'an sette allje tej veggs</i> = han sette alle på plass, sette dei fast
tej pisis	-	til "ein viss plass", noko blir slutt, er ute, er over. <i>Ej trur dæ gjæng tej pisis mæ heile grei'ne, oss klara 'kje å gjere nøke meir mæ dæ</i>
tejbur m.	-	"rar" hending, tilstand. <i>Jou, dæ va nøke tej tejbur då 'an tullja sei vekk</i> <i>Ej fekk vite meir om tejburen då ej besøkte dei</i>
tejbýksande adj.	-	enkelt, liketil, rett på sak, lettvint. <i>Nei, d'æ 'kje tejbýksande slik se dæ va før</i>
tejfång n.	-	reiskap, verkty, tilfang. <i>'an hadde rikelæ mæ tejfång på verkstada sinå</i>
teggjort adj.	-	unaturleg, umogleg, utgjort. <i>Dæ va reint teggjort kyr dæ skar sei</i>
teggång m.	-	tilgang til, høve til å nå i noko. <i>Ej hæ teggång tej mykje redskap</i>
tejhengar m.	-	her: liten omn (med to plater) ved sida av hovudomnen, kunne fyrast med koks eller ved
tejsnikjelse m.	-	tilsnikelse, noko ein karar til seg litt urettvist. <i>Dæ heile va en tejsnikjelse, dei hæ'kje rett på ditta</i>
tejårskòmen adj.	-	gammal, opp i åra. <i>Nei, hanj æ tejårskòmen, oss kan'kje bruke 'nå</i>

tekjen adj.	- her: gripen, rørt, bevega. <i>Oss vart tekne ta stemningjene</i>
tekkjarduna(d) m.	- samankomst av grannar, slekt og vener for legge nytt tak på ei bygning. <i>I går va dæ tekkjarduna på skihytt'ne, ej såg ikkje dej dær?</i>
tekkje f.	- tiltrekkingskraft. Eks.: <i>jentetekkje, gutatekkje</i>
tekkjegraut m.	- grautamål (rjomegraut) når ein var ferdig med taktekkinga. <i>Kom no å et, no æ dæ tekkjegraut</i>
tekkjenæver f.	- never til underlag på torvtak for å tekkje taket. <i>Ej hæ funnje skikkelæ god tekkjenæver opp'på Brunå</i>
téle m.	- frosa mark. <i>I år finst ikkje dæ téle i jord'ne, oss kanj bjýnde å grave mæ enj gång</i>
téle v.	- fryse til (om jord, mark). <i>Nei, i natt hæ dæ téla tej</i>
teledrøpe m.	- drope som kjem frå torvtak når telen tar til å tine. <i>Oss hæ fått téledrøpanje no, se no kjem nok våren</i>
telje v.	- her: overtale, råde. <i>Kan 'kje du telje 'nå frå dæ? Ja, men ej hæ talt 'nå frå dæ so mange gänge adæ. Kan'kje du telje tej adæ oss fæ gjere dæ slik</i>
tendre v.	- berøre, stryke langsmed. <i>Båten tendra land oventa, men dæ gikk bra</i>
tendring m.	- stor trebåt med kahytt eller litt overbygg. Ivar Aasen: "Mellemtin af Baat og Jægt."
tene v.	- her: gå an, vere bra nok, halde. <i>Dei må no vere tente mæ ditte. Dæ tena 'kje tej nòke</i>
teng m.	- ting. <i>Dæ va 'kje denj teng se va go nok tej dei</i>
tenge v.	- 1) bestille. <i>Ej hæ tenga på å vere fyst</i> 2) forhandle. <i>Oss tenga mæ dei, men kom ikkje nòken veg</i>
tenging f.	- 1) bestilling. <i>Tengingja står ve lag, ej vil ha epla</i> 2) forhandling. <i>Tengingja førte ikkje fram, dæ vart 'kje nòke ta dæ</i>
tenkje v.	- her: beslutte, avgjere, planleggje. <i>Oss hadde tenkt at fargjen sku vere gul. Ej tenkte nòke annja</i>
tenkje se tej	- førebu, planlegge. <i>Ej hæ tenkt me tej å bryggje i morgå</i>
tennje v.	- skrike, prate høgt og tett, skvaldre, skjenne. <i>Ka dæ æ du tennja mæ no då!</i>
tepp igjen! v. imp.	- tei still, hald munn! <i>No teppa du igjen, ej vil'kje høyre et ord meir!</i>
terpentikkel m.	- klokkependel. <i>Terpentikkelen svenga att å fram på gamleklokkene</i>
terre m.	- tørkevêr, høytørkevêr, høyterre, konnjterre (lufting, varme). <i>I dag æ dæ skikkelæ terre, oss hesja ikkje, men tyrkta flatt (på bakken)</i>
terreløyse f.	- mangel på terre, våtarevêr
tertefin adj.	- overdreven fin og pertentleg, snerpen. <i>Dær sat ei tertefin frøken attmæ bora såg ej, å nippa på en tejkopp</i>
tess konj.	- til dess, til det, inntil. <i>Vent tess 'an Oddmund kjem!</i>
tett adv.	- nær (ved, attved, inntil). <i>Tett attmæ husa sto en rågn</i>

tette m.	-	syrekultur, middel brukt til å lage surmjølk og <i>rjòmekòllje</i> . (Rømme eller litt kultur frå tidlegare syreprodukt vart lagt i botnen på karet før mjølk vart slått opp i). Før i tida vart <i>tettegras</i> brukt til tette. 'o fekk låne litt tette mæ naboa
tettegubbe m.	-	spesiell snigel som vart brukt når ein sette opp <i>tettemjelk</i> .
tettemjelk f.	-	surmjølk som blir brukt til <i>tette</i> for å lage åfallringje. <i>Dei fekk låne tettemjelk mæ kvarandre</i>
ti f.	-	her: tid. <i>Før i ti'ne</i> (i tida) va dæ andre ti'e då. <i>Ej hæ 'kje ti'a å drive på meir no</i>
ti prep.	-	i (av <i>uti</i>). <i>Ta ti no, seie ej! Ska ej slå ti att? Ha ti to sekka. Få ti sukker åt mej</i>
tidig adj.	-	1) triveleg, blid og kvikk. lettleva. <i>Småtausa va so tidig adæ.</i> 2) frisk, godt opplagd. 'an vart tidig ette adæ 'an fekk kvile middag
tidsuttrykk	-	nokre uttrykk med tidsnemning: <i>minnjete</i> = midnatt. <i>Dæ må gjerast før minnjete</i> <i>et annja kveld</i> = ein annan kveld. <i>Nej, dæ må bli et annja kveld</i> <i>ennj ta dagå</i> = ein annan dag. <i>Dæ må bli ennj ta dagå i</i> <i>næste vike</i> = totalt heile dagen. <i>heile gu'skafta dagjen</i> <i>Oss måtte vere dær heile gu'skafta dagjen</i> <i>hær et kveld</i> = ein ubestemt kveld (fortid) <i>i jafstes</i> <i>Hær et kveld hende dæ s'oss frykta</i> <i>i dagmorgå</i> = i gårkveld. <i>Oss fekk ændele sjå dei i jafstes</i> <i>grisotte</i> = i dag tidleg. <i>nonstid</i> <i>I dagmorgå sto oss opp ekstra tilæ</i> <i>tej natt'ne</i> = ekstra tidleg. <i>Oss sto opp i grisott'ne</i> <i>ved middagsleite</i> = tida når det er nonsmat (kl 16–17). <i>Kom att i nonsti'ne du so ska oss sjå</i> <i>trøytte</i> = komande natt. <i>Dæ vil nok kome snjòv tej natt'ne</i> <i>ved middagsleite</i> = ved middagstider (rundt 12.00). <i>Oss kom ikkje fram før ved middagsleite, å trøytte va oss</i>
tiggaondestagg m.	-	underkjole med hekla bård nede med taggar/spissar
tikje v.	-	tykkje, synast. <i>Ej tikje du æ blitt litt rond no. Ej tikt'ikkje dæ 'an va nòke tej kar</i>
tikje åt vere	-	synest noko er for gale, er ille. 'an tikte åt vere då 'an haure adæ dei slost
tikkjest vere	-	synest å vere. <i>Dei tikkjest vere flenke no bònnja</i> (borna)
tikst v.	-	tykkjest, synest (om seg sjølv) 'an tikst ikkje vite nòke om dæ. 'o tikst vere fin no
tikst ikkje i vere	-	bryr seg ikkje om, meiner ikkje det er noko. 'an Per tikst ikkje i vere om denj saka, se då gløyme oss dæ
tilje f.	-	treflake til å gå på i botnen av robåten. <i>Røys opp tiljene når du gjeng frå båta slik adæ dei týrka</i>
ti'læ adv.	-	tidleg. <i>Dei kom ti'læ, å oss kom oss av gårde i seksti'ne</i>

timber n.	-	tømmer. <i>Timbere kjøpte dei i Tafjåra, dei måtte slepe dæ mæ robåt heilt åt Norddala</i>
timje v.	-	sjå, skimte. <i>Oss timde se vidt dyra åvei kvile</i>
tindetrej n.	-	trematerial til å smie rivetindar av. <i>Å smie rivetinda va haust- og vinterarbei</i>
tine f.	-	større rund eller oval treøskje med lòk og handtak til å bere med seg mat i (<i>kaketine</i>). No som samleobjekt eller prydtting
		
		<p style="text-align: right;"><i>Tine laga av Leif Rønneberg, Eidsdal</i></p>
		<i>Foto: Arne Nydal</i>
tine v.	-	<ol style="list-style-type: none"> 1) truske kornet på nytt med <i>tustra</i>. Banke forsiktig for å skilje agn og korn. <i>Tej slutt se tina dei, ð då låg kònnjdongjen mykje reinare</i> 2) plukke fisk ut av garnet. <i>Dæ lei långt på kveld før oss fekk tine oss ferdige, for dæ va mykje fisk i ganjå (garna)</i> 3) plukke net ut av hamsane 4) smelte noko som er frose. <i>Vent no se ska ej tine dinnja frösne fiskjen</i>
tiple v.	-	mjølke etter (ta siste dropane). <i>Dæ nyttå 'kje å tiple før en hadde mjelka reint fyst</i>
tir m.	-	stabel, høgt lad. <i>Dæ ligg en tir mæ material åvei lø'ne</i>
tire v.	-	<ol style="list-style-type: none"> 1) stable, lø opp eit lad. <i>Oss fekk tira opp matrialen se godt dæ let sei gjere</i> 2) lyse opp, skine, stråle. <i>'an tirte opp som ei sol, so glad va 'an. Sola tirte ændelæ opp åver fjellje</i>
tiren adj.	-	glad og lys, blid, oppkvikka. <i>'o va so tira å gla adæ dæ va 'kje måte på</i>
tirgrøn adj.	-	skinande grøn, friskgrøn. <i>Lauet va tirgrønt, dæ såg se friskt og reint ut</i>
tirøygd adj.	-	blid og piren, ha blanke, klare, tindrande auge. <i>'an Oddbjørn va se tirøygd adæ dæ va et syn</i>
tiske v.	-	snakke lavt saman, kviskre (for å utveksle noko hemmeleg), sladre. <i>Ka dòkke tiska om no då</i>
tiss	-	her: brukt i uttrykk som: <i>Ka se æ tiss no då? = kva er det som hender no då? Kva er nytt her då?</i>
tissnok adv.	-	tidsnok, i god tid, i rett tid. <i>Dæ æ tissnok å gjere dæ i kveld</i>
tittføtt adj.	-	fotrapp, lett og snar på foten. <i>'o va tittføtt 'o Johanne</i>
tjòka adv.	-	heilt, fullstendig, totalt. <i>Dæ va tjòka fullt ta yngel i dæ vatna</i>
tjòkkfulljt adj.	-	stappfullt, overfylt. <i>Dær va tjòkkfulljt ta kjøpara på denj auksjona</i>

tjønnj f.	-	tjørn, tjern. <i>Dær va ei fin lita tjønnj, å dær va dæ fisk</i>
tjore v.	-	binde noko fast med eit <i>tjør</i> . <i>Ej hæ tjora kalven åvei løå</i>
tjukkeng f.	-	grasmark med høgt, tett gras; tjukk eng, tøeng. <i>Grase i tjukkengjene va se høgt adæ dæ rakk oss opp på låra</i>
tjukkænde m.	-	den grovaste enden på trestokken. <i>Nei, du må feste tauet i tjukkænda</i>
tjør m.	-	tjor, tòg eller kjetting til å tjore dyr utandørs med; <i>tjøre</i> vart festa kring fot eller til grime på dyret med passe lengd til nabben
tjørebræ v.	-	smørje inn med tjøre. <i>Robåten va godt tjørebrædd (eller kjørebrædd)</i>
tjøredrev n.	-	tettemiddel av tjøre og stry. <i>Oss brukte nøke tjøredrev oss laga oss, å båten vart tett</i>
tjøreløg n.	-	uttynna tretjøre (med varmt vatn). Brukt til medisinsk bruk (omslag)
to n.	-	1) eigenskap, positiv vilje, stoff, natur. <i>Dæ va skikkelæ to i dei karå</i> 2) grasflekk mellom stein og kratt,
toeine	-	berre to åleine. <i>Dei sat dær toeine heile kvelden, ej lure på ka dei snakka om</i>
tøfte f.	-	setefjøl i robåten. <i>Oss sat beggje på same tøft'ne då oss rodde</i>
tòg n.	-	tau. <i>Hent dæ tjukkaste tògje te mej</i>
tògalòge m.	-	taukveil. <i>Dær ligg en tògalòge fram på låvegòlva</i>
tòge v.	-	drage, slite (hardt). <i>Ej tòga ti dæ ihlje ej vannj</i>
tògænde m.	-	lita taulengde. <i>Send en tògænde, se dæ ej fæ binde attfyre sekka</i>
tòle v.	-	halde ut, tole. <i>Oss told'ikkje sjå på</i>
tòlljgång m.	-	del av båtripa der <i>tòlljpinnjane</i> er sett ned
tòllkniv m.	-	slirekniv, handkniv med skaft, til å putte i slira (belgen). <i>Før i ti'ne gikk karane allti mæ tòllkniven i belta</i>
tòlljpinnje m.	-	pinne på ripa i robåten. Det var to <i>tòlljpinnja</i> på kvar side der åra låg mellom når ein rodde, <i>skuta</i> eller <i>hamla</i>
tòllæ adj./adv.	-	tolleg, passeleg, nokso. 'an hadde ei tòllæ stor bukse på hand
tòlmolæ adj.	-	tolmodig. <i>Dei sat se tòlmolæ allje i hop</i>
tomling m.	-	lite staup utan stett til skjenking av dram. <i>Oss kjøpte nokre tomlinga på Røros i fjår</i>
tommarstòtt m.	-	fyrste fingeren, tommelfinger. <i>Ej hæ to tommarstòtta, kyr mange hæ du?</i>
tommeltòtt m.	-	tommelfinger. <i>Au, ej kleistra tommeltòtten minj, å dæ va frÿktelæ låkt</i>
tommestòkk m.	-	metermål. 'an Lars braut av tommestòkkjen minj, kan'kje du kjøpe mej en ny? <i>Hm, hyttå vart en hal meter for kort, å då viste dæ sej adæ oss ha brukt en avbrøten tommestòkk</i>
tomhít f.	-	tom hít (utan innhald), tom ryggsekk. 'o va lett tomhítta no
tongald f.	-	havbåre, lang og tung båre frå opne havet

tongbe(i)dd adj.	-	tung å be, når ein ikkje vil gjere noko eller kome i selskap. <i>Du må'kje vere so tongbe(i)dd, gå å hent hammaren no, mæ enj gång!</i>
tongje m.	-	tilstand der ein blir svært søvnig, t.d. etter god mat, hardt arbeid osb. <i>Nei, no fekk ej en tongje. Ej må leggje mej nejpå mæ ej hæ tongjen</i>
tongmylt adj.	-	1) når ei ku er tungmjølka. 'o Litago va tongmylt 2) tungsindig. 'an hæ vørte nøke tongmylt 'an Ola no
tongnæm adj.	-	som har vanskeleg for å lære eller oppfatte noko, tunglærd. <i>æ nøke tongnæm når ej ska lære ditta, finnj ikkje ut ta allje skruå</i>
tongrodd adj.	-	når ein båt er tung til å ro. <i>Nei, dinnje båten æ so tongrodd adæ</i>
tongsvævd adj.	-	vanskeleg å få til å sove. <i>'o æ vorta se tongsvævd adæ ej veit ikkje mi arme rå</i>
tongvint adj.	-	vanskeleg, strevsamt, tungrodd. <i>Du gjere dæ so tongvint! Motsett: lettvint</i>
tønnje v.	-	tørke. <i>Høye hæ tønnja godt sia i går</i>
topreikeplagg n.	-	plagg med ulike fargar og mønster på dei to sidene; kunne brukast med ulike sider to preikesundagar (etter Anton Løvoll)
tòre v.	-	våge, tørre, driste seg til. <i>Oss tòrd'ikkje gå åleine åver bru'na</i> (brua)
torebrak n.	-	toreskrall, bulder frå torevêret. <i>Dæ lynte, å mæ dæ same kom dæ torebakje, ej trur lyne slo nej i bilen</i>
toreflo f.	-	kraftig regnvêr i samband med torevêr. <i>Floingjen va kort, men volsom dinnje gångjen</i>
torehause m.	-	svart sky før torevêr. <i>Nei, no trur ej dæ dæ vert torevêr, dæ æ slike torehausa fram'i Herdala adæ</i>
tòrig adj.	-	uredd, vågal. <i>Dei vart tòrige når dei vaksne ændelæ kom</i>
tòrvol m.	-	stokk nedst på torvtaket for å halde torva, ligg på tòrvolkroka
tòrvatak n.	-	tak som er dekt med grastorver. <i>Oss la tòrvatak på hytt'ne i 30 varmegrade, ej trudde oss skulde gå tej</i>
tosamne	-	to saman, to i lag. <i>Dei kom tosamne på besök (tvausamne)</i>
tosdag	-	torsdag. <i>Oss kom att tosdag</i>
tòskje adj. n.	-	dumt, kåpeleg, uklokt. <i>Dæ va tòskje ta dej å gå nej denj brattå dær</i>
tòste m.	-	tørste. <i>Ej fekk sløkt væste tòsten iallfallj, tòstedrikkjen va go</i>
tòt n.	-	samanhengande prat (og klaging), tyting, (Lyd av Stemmer i det Fjerne) <i>Dæ va då noke tej tòt på dej då!</i>
tòthòl n.	-	litt spottande om nokon som tyt og pratar. <i>Nei ho, 'o æ no et skikkelæ tòthòl, 'o tennja om nøke støtt</i>
tove v.	-	filte saman ullting som raggar, ullhoser, vottar, luer. <i>Ragganje hæ tovna ette dæ ej hæ brukt dei på skitur</i>
trale f.	-	spile eller tynn list, hjuleike. <i>Oss fekk laga tej nøkre trale</i>
tralegolv n.	-	golv i fjøs av metallrist eller tre med opning mellom for gjødsla
tralt m.	-	måte, mønster. <i>'o heldt på i same tralten</i>

traske v.	-	gå og gå (slite litt). <i>Oss traska i fleire kilometer, men oss fannj ikkje dyra</i>
trast adv.	-	her: straks. <i>Ja, ej ska gjere dæ trast</i>
trastaskræme f.	-	træreiskap som lagar sterk lyd for å jage nærgåande trast i åker og bærbusker. Apparatet var enkelt forklart slik at ved å snurre på eit hjul med djupe riller, så laga trespiler som låg mot hjulet ein sterk klaprelyd. <i>'an Ivar på tre(i) år kunnje å bruke trastaskræmå</i>
traudig adj.	-	kjedeleg, langsam, motlaus. <i>Dæ va se traudigt å måtte vente so lengje før dei ændelæ kom</i>
traumå, gå i v.	-	gå seint, gå tregt, for å seie at det går slett ikkje fort med noko. <i>Nei, ej trur dæ gjeng i traumå mæ dinnja akkorten dær</i>
traustefång n.	-	god og fast klem. <i>'an ga ihljetausa et traustefång</i>
trautalj adj.	-	langsam, keisam, trasig, som leitar på. <i>Dæ va traутaljt å gå heile denj lange veien</i>
travaljt adj.	-	når noko er kjedeleg, langamt, seigt. <i>Dæ va se travaljt mæ alt ej skulde gjere å ikkje fekk gjort</i>
trave m.	-	kallenamn på person av hankjønn som er litt ufin eller trasig. <i>Ha dej vekk dinj trave!</i>
travedalj m.	-	gap, tufs. <i>'an va nøke tej en travedalj</i>
-tre n. sms.	-	her: i reiskap laga av tre (i samansetjingar). Eks.: <i>hespetre, mangletre</i>
trefse f.	-	omtrentleg 1)tid, 2) stad. Omtrent då, eller omtrent der. 1) <i>Va dæ kl 10 dæ hende? Ja, dæ va i dei tryfså</i> (dativ flt. b.) 2) <i>Skaut 'an hjorten i Medala? Ja, dæ va i dei tryfså</i> Ivar Aasen brukar trefse, som innimellom har vorte <i>tryfse med oss</i>
trege v.	-	angre, syrgje, vere utilfreds. <i>Nei, dæ'kje nøke å trege på, dæ</i>
tre(j)bole f.	-	vassblemme i handa etter hardt arbeid. <i>Ej fekk ei kjempestor tre(j)bole ta dæ ovante knivarbeie</i>
tre(i)gusfengjen adj.	-	når ein er upraktisk og lite flink med praktisk arbeid. <i>'an va i grunnjen en tre(i)gusfengjen kar 'an Sivert</i>
tre(i)keiping m.	-	robåt med tre årepar.
tre(i)nòve m.	-	upraktisk kar, lite flink, som ikkje får til praktisk arbeid. <i>Oss kunnj'kje sete 'nå tej slikt arbei fordi 'an va en tre(i)nòve</i>
tre(i)lagd adj.	-	tredobbel (t.d. om tråd). <i>Dei måtte bruke tre(i)lagd trå for å spÿte dei store arbeissvòttanje</i>
tre(i)lappa m. flt.	-	tresko. <i>Dei gikk i tre(i)lappa heile ti'a</i>
treisk adj.	-	her: vere gnien, gjerrig, påhalden, treg med å gi frå seg noko eller gjere noko. <i>'an va so treisk adæ, 'an vild'ikkje gi frå sei ei krone</i>
trenavar m.	-	kallenamn på mannsperson som: tverdrivar, skrue, vriompeis (neg), som vår tyding, men også positiv tyding av ordet <i>Kom no, ikkje ver slik en trenavar då, dæ æ nok med protesta no!</i>
trengd adj.	-	trengande, som treng noko. <i>Ej æ trengd ette en fisketur no</i>
trensle v.	-	streve og gå overalt trottig og systematisk. <i>Dei trensla å gikk heile dagjen, saudne va 'kje å sjå</i>

trensling	-	systematisk og slitsam gåing. <i>Dæ va noke tej trensling i går</i>
tripart	-	tredjedel. <i>Dæ vart en tripart på kvar</i>
trise f.	-	kvinne som arbeider i byssa om bord båt, serveringsdame. 'o fekk sez jobb se trise om bor på "Geiranger"
tro f.	-	1) i eldre tid dei vassrette staurane i hesa festa med vidjer (seinare erstatta av ståltråd, hesjestreng). (sjå biletet bak) 2) bord ein brukar til taktekke er. <i>Ej fekk kjøpe nøkse billæ taktro på Strand'ne</i>
troe f.	-	her: lang, tynn stong av tre, bambus eller anna. Eks.: <i>fisketroe</i> . <i>Ej hadde ei bambustroe liggjande på sæter'ne, denj brukte ej når ej fiska i elvene</i>
trohæs f.	-	hes oppsett med troer festa vassrett til hesstaurane (sjå biletet bak). <i>I dag ser oss nesten ikkje ei hæs, i alljefall ikkje ei trohæs</i>
tròg n.	-	kar uthola av trestokk. <i>Oss brukte trògje tej å bake brød ti</i>
tròllj n.	-	her: uhyre, troll, ein som er hardfør. <i>Dæ va et trollj tej en ukse</i>
tròlljaue f.	-	glasauge i fronten på gamle radioapparat som skulle vise når stasjonen ein søkte var i fokus
tròm m.	-	rand, kant, toppen av væske i kar (på gryte, byte osb.). Eks.: <i>skogatròm, mjelketròm</i> . <i>Ta ta tròma no, ikkje midt på kakene</i> <i>Ta mæ tròmen no, sez ej, slik adæ dæ vert skikkelæ raka</i> (om gras)
trott f.	-	tolmod, flid, det å vere uthaldande. <i>Nei, dei hæ 'kje trott tej å gjere lekse held</i>
trottig adj.	-	flittig, tolmodig, arbeidssam. <i>Ej synest dei æ trottige ej, dei hæ plukka jor'bær i heile dag</i>
truske v.	-	skilje korn frå akset (<i>treskje</i>). <i>I går hjelpte ej tej mæ å truske i Dale, å dæ va travelt å ta onda halmen å få 'nå på plass i lø'ne. Å mykje dombe å støv va dæ</i>
truskedag m.	-	dag då det vart truska. <i>Du må kome heimatt tej onsdag, då æ dæ truskedag</i>
truten adj.	-	1) vasstett. <i>Nei, no æ båten ændelæ vòrte truten trur ej</i> 2) hoven, oppsvollen. <i>Du hæ blitt se truten i ansekta, ka dæ æ se feila dej?</i> 3) fornærma (som vanskelig kan skjule sin Ærgrelse (Ivar Aasen)). 'o vart se truta adæ dæ va 'kje måte på
trutne v.	-	hovne. <i>Ølbögjen hass trutna nøkse mykje</i>
try talord	-	tre (3). <i>Dei kom trysamne i går</i>
tryfse f.	-	omtrentleg 1)tid, 2) stad. Omtrent då, eller omtrent der. 1) <i>Va dæ kl 10 dæ hende? Ja, dæ va i dei tryfså</i> (dativ flt.) 2) <i>Skaut `an hjorten i Medala? Ja, dæ va i dei tryfså</i> Ivar Aasen brukar <i>trefse</i> , som har vorte <i>tryfse med oss</i>
trykkert m.	-	dørvridar, dörklenke. <i>Ej hæ kjøpt mej trykkerta ta messing</i>
tryte v.	-	her: få ein ende, ta slutt, opphøyre. <i>Dæ tryt ikkje mæ mat hær i gara ser ej</i>
træl m.	-	hard, knudrete hudflekk i hand eller på fot på grunn av arbeid og slit. <i>Finnj et band å lind dinnja trælen dinj slik adæ dæ ikkje kjem iljt ti 'nå</i>

træle v.	- arbeide og slite jamnt , trutt og lenge. <i>Oss hæ træla i heile dag, men dæ mona 'kje, oss hæ mykje att</i>
træne v.	- her: turke og bli hardt og stivt. <i>Nei, grase hæ træna se krÿtela va 'kje se moda på dæ</i>
trø v.	- her: leggje bordtak på bygningar. <i>Dei vart ferdige mæ å trø før regne kom, dei la på nòke plast</i>
trøyste mej!	- du store tid, i all verden. <i>Trøyste mej ka bær du hæ funnje</i>
trøyte v.	- halde ut, fullføre, gjere ende på, anstreng seg. <i>Nei, ikkje endå, oss må trøyte tej non. Uff, ej trur ej trøytte for mykje i gárkveld</i>
trå adj.	- her: 1) vedvarande, langvarig, standhaftig. <i>Dæ æ nòke tej trått vêr no for ti'a.</i> 2) trasig, ubøyaleg, hardnakka. <i>'an va trå no, dæ kom 'kje et einaste or frå 'nå</i>
trågjengst adj.	- som titt og ofte går, som er flittig å gå/besøke nokon, kjem ofte att. <i>Ej trågjengst ikkje akkorat no for tia</i>
trång m.	- her: behov, trøng, naud. <i>'o hæ en sterk trång tej å lese meir</i>
trång adj.	- knapp, snau, med liten plass. <i>Nei, dinnja jakkå vart for trång</i>
trångda tej	- naudsnyt, stort behov til. <i>Dæ va trångda tej adæ dei fekk sej nòke mat no</i>
trångrømt adj.	- når det er liten plass for folk, trangt. <i>Dæ va sjølsagt nòke trångrømt, men mæ god vilje fekk allje plass</i>
trångsti m.	- knipe, klemme, fastståing, skørfeste (<i>trångsteg</i>) <i>Oss kom i trångsti oppi Saudeflå'ne</i>
tråsökjen adj.	- påtrengande, kleimen, svært oppsøkande. Utretteleg etter å søke eller krevje noko. <i>Dei va litt tråsøkne dissa skjorene no</i>
tu prep.	- av (fork. i uttrykk som): <i>Gå ut tu veia = gå av veien. Ta pærå ut tu øskjene fyst</i>
tugge f.	- matbit, munnfull mat. <i>Ei tugge tej no so æ du ferdig</i>
tuhlje v.	- gå sakte, rusle, tusle med noko, rote. <i>'an gikk no dær å tuhlja, dæ va 'kje mykje fræs ti 'nå i dag</i>
tukt f.	- straff, hard irettesetjing. <i>Nei, 'o tok 'kje tukt dinnje gångjen held</i>
tulen adj.	- galen, forvirra, umogleg. <i>Æ du tulen gut, vil du kverke mej?!</i>
tulljerusk adj.	- meiningslaus, galen. <i>Æ du tulljerusk, ditta kan'kje du meine, ej hæ no betalt dej tusen krone før</i>
tulljfære f.	- lite overtenkt handling, dum handling. <i>Dæ va tulljfære å leggje ut på vatne i dinnja vindha, dæ va kraftig vind å liten båt</i>
tur m.	- her: jamn dur, vedvarande larm eller bråk. <i>Dæ va en tur ta søvesta býrt i Tværafjellja i kveld</i>
ture v.	- 1) more seg, feire. <i>Oss tura brylljaup tej den lyse mårning</i> 2) dure, buldre, larme jamt. <i>Kvennja tura å mol kveld ette kveld</i>
turr adj./adv.	- her: som har turka inn, forsvunne, fri for væske, ikkje fuktig. Turr brukta i ei lang rekke sms. og situasjonar. <i>Kyra vart tilæ turr i år (mjølketom). Båten sto turt = på turre land</i>
turr attein øyrå	- vaksen, med nok røynsle. <i>Nei, 'an æ 'kje turr attein øyrå endå, må vente</i>

		Uttrykket skriv seg tilbake til babystadiet, fuktige bak øyra varte lenger
turrblekkpenn m.	-	kulepenn. <i>Dei fyste turrblekkpennane va fantastiske då dei kom i 50-åra, men dei fyste va dyre gutt - minst 20 kroner for en kulepenn va dyrta denj tia</i>
turrfisk m.	-	turka fisk. <i>Turrfiskjen dinj va god, å så bli ej se tyst ta 'nå</i>
turrhoste m.		hoste utan å få laus slimet, skarp hoste. <i>Nei, dinnje turrhosten tæk snart knekkjen på mej. Uff, ej hæ turrhosta i heile natt</i>
turrhøy n.	-	turt høy. <i>Ej fekk innj alt turrhøye før floingjen kom</i>
turrhøytökje n.	-	tak med å ta inn turrhøyet, også tid for intakinga. <i>No æ dæ et skikkelæ turrhøytökje du, allje står på</i>
turrravar m.	-	kjedeleg mannsperson, ein som har lite å bidra med. <i>Du å du for en turrravar, skyna godt adæ 'o Kari trekte sei</i>
turr-røt m.	-	røte utan fukt på bær, vegetasjon m.m., sopp, visning. <i>I år æ ej so plaga ta turr-røte på morell'ne mine adæ</i>
turrskodd adv.	-	å gå utan å bli våt på føtene. <i>Oss kom oss turrskodde åver elva, dær va Stein å en stokk å balansere på</i>
turrvêr n.	-	turtvêr. <i>Dæ æ næsten formykje ta dæ gode, no hæ dæ vore turrvêr so lengje adæ</i>
turulj m.	-	stav i smørkinne (stavkinne). <i>Nest på turuljen va dær festa et forma trejstykkje (stjerne) slik adæ kinningja gikk be(i)re. Andre gange kunnje dæ vere en soltyrka bommulljsklut se dei kallja kinnjaklut</i>
tuske v.	-	1) styre, stelle, rote, sysle. <i>Ka dæ æ du heldt på å tuska mæ no dæ?</i> 2) leike seg, halde moro, fjase. <i>'an va hyppig mæ å tuske ti tauså</i> 3) drive bytehandel, prute og kanskje fare med lureri. <i>Dæ va mykje tuskandel der før i ti'ne</i>
tuskje m.	-	ståk og styr, uro, bråk. <i>Dæ vart en tuskje då onganje kom</i>
tuskjen adj.	-	skranten, sjukleg. <i>Ej synest du ser litt tuskjen ut, ka dæ æ se feila dej?</i>
tuskjen, vere på	-	vere alkoholpåvirkta, full eller pussa. <i>Då dei kom, va dei på tuskjen allje i hop</i>
tuspen adj.	-	småsjuk, litt uvel, ute av form. <i>I kveld ser du se tuspen ut, æ'kje du heilt i form?</i>
tusseladd m.	-	stakkar, liten feiring, ein som er litt smårar. <i>Nei, hanj må 'kje du stole på, 'an æ bærre en tusseladd</i>
tuster f.	-	toledda slagreiskap til å banke/truske korn frå strået, og ertra frå skolmen. <i>'an hæ tekje vare på tustra, hengt 'ne opp på hytteveggja</i>
tutekannje f.	-	kanne av tre med tut til å skjenkle med. Skjenkekanne for øl med oppståande tut og som regel med lok og handtak. Brukt til å hente øl frå tønna (også av keramikk, glas eller metall). <i>Ej fekk kjøpe ei tutekannje ta eine ta 'nå Lars, 'o va skikkelæ fin</i>

		 <p><i>Tutekannje frå 17-1800- talet</i></p>		<p><i>Kanne laga av god- luktande eine av Lars Sætre, Volda</i></p> <p><i>Foto: Arne Nydal</i></p>
tutle v.	-	pjaske, styre på med. <i>Nei, no må du tutle dej av sta</i>		
tvallje ihop	-	vase seg saman, vikle seg i hop. <i>Sena ha tvallja sei so i hop adæ ej berre kasta 'ne</i>		
tvau talord	-	to (2).		
tvausamne	-	to i lag. <i>Dei kom tvausamne i tolv ti'ne</i> (tolvtida)		
tveit m.	-	her: brukt om person som var sta, stirrig, motviljug, kranglevoren. <i>'an æ vòrten enj tveit heile karen, krangla på alt mulæ</i> (mogleg)		
tveite v.	-	protestere om att og om att, krangle. <i>Ej synest du tveita fole no</i>		
tveiting f.	-	gjentatte protestar, krangling. <i>Dæ va då nòke tej tveiting på dòkke då?!</i>		
tverdal m.	-	sidedal, dal som går i vinkel på hovuddalen; Dyrdalen er ein tverdal		
tverdrivar m.	-	vriompeis, kranglefant. <i>'an æ blitt en folen tverdrivar 'an Ola no</i>		
tverke n.	-	tverrstode, noko som går på tvert. <i>Heile greiå gikk på tverke for oss</i>		
tvernavar m.	-	ein som gjer på tverke, går imot, lagar problem, vriompeis. <i>Hæ du sett slik en tvernavar, oss kan 'kje bry oss om 'nå</i>		
tvibere v.	-	bere noko etappevis, t.d. å bere ein materialdunge i fleire vender ei strekning før ein ber materialen ein ny mòle i fleire vender. Grunnen til at det ofte vart gjort slik, kunne kanskje vere at dersom dei var mange, gjekk dei ikkje i vegen for kvarandre. Det dei bar, vart halde meir samla. Og så passa det å kvile etter ein fornuftig mòle, og då gjekk ein gjerne same turen ein gong til.		
tvibyks n.	-	firsprang, hurtig og uryddig springeform. <i>'an fór i tvibyks býrtåver markja</i>		
tvidrette f.	-	pløgje mark der ein brukar to hestar til å drage plogen. <i>Dæ va 'kje ofte adæ oss fekk sjå tvidrette hær i bygd'ne</i>		
tvile fyr dæ	-	ha mistanke om, trur ikkje. <i>Nei, ej tvila fyr dæ at nòken vil klare å sprengse se fort s'an</i> (som han) Per		
tvòge f.	-	vaskeklut til golv og oppvask (golvtvòge, kòppetvòge)		
tvòre f.	-	tvare, visp av tre. <i>Ej hæ hengt opp fleire gamle tvòre, kom hær se ska du få sjå dei</i>		
tvætte v.	-	vaske med heitt vatn eller skarp væske. <i>'o tvætta dei gamle klæa se godt se 'o kunnje</i>		
ty adj.	-	tam (om dyr), folkekjær. <i>Nei, saud'ne va se tye adæ</i>		
ty n.	-	1) tøy, klede, stoff. <i>Tye i dinnja blusa dinå æ ta dårlæ kvalitet trur ej.</i> Også i samansetjingar. Eks.: <i>kjolety, gardinty</i>		

		2) i samansette ord som: <i>fantety</i> (fantefolk), <i>dekkety</i> (kniv, gaffel, skei), <i>stuggety</i> (stygg sak) osb.
týft f.	-	tuft, grunn til bygning, tomt. <i>Gamlehustýfta va en trivelæ plass.</i>
tyggje grauten	-	uttrykk for å seie at ein vil kjempe og forsøke å gjere ein jobb så lenge ein maktar. <i>Ej ska slå dinnja attelegå se lengje ej kanj tyggje grauten</i>
tyhlje f.	-	tak, ykt, arbeid. <i>Nei, no må ej ta ei tyhlje att</i>
tykje m.	-	djevel. <i>No kanj 'an tykje ta dej</i>
tykkjen adj.	-	her: sint, sur, oppøst, fornærma. 'o vart litt tykkja då 'o forsto adæ oss dreiv litt ap mæ 'ne
týl m.	-	narr, tullbukk, tosk, kåpe. Ordet kjent frå gammalt, ma.a ved Tosten Hoel i 1743 og Hans Strøm i 1760. og Ivar Aasen. <i>Du æ en týl, noke du må gjere noke mæ!</i> <i>Han æ litt ta en týl</i> (godsleg)
týle n.	-	golv, grunn, jord. 'o trampa i týle åt 'nå
tyne v.	-	1) gjere skam på, skade, forringe. <i>No hæ dei tynt sez ut att</i> 2) kue, gjere slutt på, presse ut siste resten. <i>Nei, slutt no, du må'kje tyne dei meir no.</i> 'o fekk tyne dæ siste utu tubene 3) skjemme bort. <i>Nei, no må'kje dòkke tyne 'nå ut</i> 4) gjere ukvass. <i>Ivar, du må'kje tyne ut kniven dinj på dinnja måten</i>
tynnjaknute m.	-	kvervelvind. <i>Tynnjaknuten va so kraftig at 'an kunnje røyse en steingar på ende, he(i)tte dæ</i>
tynnje f.	-	tønne. <i>Dæ æ for seint å spare når en ser bòtnen på tynnjene</i>
tynnje v.	-	ta bort, spe ut, minske. <i>Dei hæ tynt kålrabi i dag, dæ vil seie å ta bort enkelte plentre i ei rad slik adæ dei andre kan få vekseplass.</i> <i>Ej trur du må tynnje ut dinnje safta litt ej</i>
týrke v.	-	her: turke, bli edru. 'an æ visst týrka opp att no
týrkeloft n.	-	loft der det blir turka ting. <i>Opp'på týrkeløfta va dær mykje rart, både klæ å mat</i>
týrkestòve f.	-	lite hus på garden der det blir turka korn til maling, spekemat m.m. <i>Somme týrka malte sitt i týrkestòvene</i>
tyslæ adj.	-	tam, folkekjær, godsleg, vere <i>ty</i> . <i>Allje dei saud'ne va nøkse tyslæ ta sez</i>
týst adj.	-	tørst. <i>No vart ej se týst adæ ej kunnje ha drøkkje ka dæ va</i>
týstedrikk m.	-	drikk som sløkkjer torsten. <i>Godt homla lettøl va en god týstedrikk</i>
tyte v.	-	1) prate mykje, heile tida, gnåle. <i>Slutt å tyt no, dæ æ no ikkje fred å få!</i> 2) sive ut, leke. <i>Dæ taut utu pòsa, dær va et lite hòl</i>
tyte f.	-	kvise, køyne. <i>Du hæ ei tyte på nasa</i>
tyting f.	-	uavbrote prat, oppattakande prat, gnål. <i>Ej syntest dæ va ei fola tyting om dæ no</i>
týtte f.	-	flink jente, ung jente som ordnar ut, kvinne (litt ironisk brukta) 'o va bærre fem år, men litt ta ei týtte. <i>Denj týttå visste ka 'o vilde ja!</i>
tæ v.	-	her: tek (pres. av <i>take</i>). <i>Ej tæ ei bær tej, ej = eg tek ei bær til, eg</i>

tæmje v.	-	her: lære opp, gjøre tam og brukeleg. 'an besten tæmde mange onghesta. Naturen æ 'kje god å tæmje
tæne f. bf. fl.	-	tærne (fl.tal av tå). <i>Ej frys slik adæ ej hæ'kje følelse i tæ'nå mine</i> (dat)
tændre v.	-	berøre, vere nær. <i>Bilanje tændra se vidt kvarandre, men dæ viste bærre litt på dei.</i> 'an tændra innj på dæ, men fannj ikkje løysingja på dæ likevæl
tære på v.	-	slite, ta bort. <i>Allj ventingja tære på humøre mitt no.</i> <i>Lettvinden å sola tære sterkt på snjøven</i>
tæring m.	-	tuberkolose. <i>Tæringjen va før i ti'ne en alvårlæ sjukdom, i dag æ 'an næsten utrydda</i>
tærpe v.	-	1) gjøre noko om att og om att. 'an tærpa på leks'ne sine heile kvelden 2) streve iherdig. 'an tærpa å drakk dæ beste 'an vannj, men medisinen va tong å få nej
tærre f.	-	godt turkevêr for høyet og kleda (sol, vind). Eks.: <i>høytærre, austatærre, synjatærre.</i> <i>Du å du for ei tærre dæ va i dag</i>
tæv m.	-	her: 1) luktdrag i lufta. <i>Honden fekk tæven ta røva, hanj</i> 2) stank, fæl lukt. <i>Dæ va en skikkelæ tæv ta dongja</i>
tæve v.	-	puste og pese. <i>Dæ va fole kyr 'an tæva, 'an må ha språngje långt</i>
tø m.	-	tøyr, mildvêr. <i>Dæ va tø i dag</i>
tø v.	-	1) smelte, bråne, tine. <i>Dæ tødde godt i dag</i> 2) bli meir livleg og omgjengeleg. 'an tødde opp i godt selskap
tøeng f.	-	gras på dyrka og gjødsla mark. <i>Dyra va komne nejom garen</i> (gjerdet) <i>å gikk å vaspa midt i tjukkaste tøengjene</i>
tøhøy n.	-	turrhøy av dyrka gras i motsetnad til <i>småhøy</i> (av naturgras); <i>tøhøy</i> vart også kalla <i>lånhøy</i> . <i>Dæ va skikkelæ fint tøhøy i år</i>
tøkje n.	-	tak, hard arbeidsykt. <i>Dæ va litt ta et tøkje å bli ferdig</i>
tøle(r) f. fl.	-	1) diverse saker ein har; ty, klede, småting osb. som ligg samla ein stad i huset. <i>Vent no, ej ska leite i tølå mine</i> (dat.) 2) reiskap, verktøy. <i>Tøl</i> n. er eintal, og opprinneleg ein <i>Mælkedunk</i>
tørn m.	-	jobb, arbeidsykt. <i>Ej ska ta mej en tørn, slik adæ oss vert ferdige i kveld</i>
tørne v.	-	bli galen, kome ut av likevekt. <i>Ej trur dæ hæ tørna for 'nå, 'an æ se rar adæ</i>
tørne ut v.	-	stå opp om morgonen, ta laust for å gjere noko. 'an hæ no ændelæ tørna ut 'an Ludolf mæ no
tøye v.	-	her: 1) smelte (om snø og is). <i>Snjøven tøya fort no.</i> 2) strekkje, forlengje, tole. 'o æ 'kje lång å tøye no. <i>Husk å tøye ut ette dæ du hæ træna</i>
tøyr m.	-	snøsmelting, tøvêr. <i>Ej ska sei dæ æ litt ta en tøyr no</i>
tøvêr n.	-	mildvêr om hausten, vinteren og våren. Tøvêret i desember før jul trudde dei i rett gammal tid kom av all fyringa. Det kunne heite <i>løfsetøvêr</i> osb. Det var også <i>bryggjardøgn</i>
tå adj.	-	her: snø- og isfritt. <i>Nei, dæ æ tå no, se no kanj du gå trygt</i>

tågn f.	- opphold, stillstand, pause, ro. <i>Dæ vart ændelæ ei tågn i vêra, se dæ oss kom oss avgare</i>
tågne v.	- vekse, tøye seg. 'o tågnast no litt ette kvart 'o Johanne mæ
tåjark m.	- hard hudkant på ei tå (?) Ivar Aasen: Kanten af en Taa; den yderste Deel af Stortaaen.
tång f.	- 1) tang (reiskap). <i>Send mej tångja, ej må knipe i hop nòkre strengænda</i> 2) tregrind til å leggje over turrhøyet, sjå <i>høytång</i> 3) tang (i sjøen). <i>Slukjen hekta sez fast i nòke tång, å sena slitna</i>
tångje m.	- nes i sjø eller vatn, landtunge. <i>Oss gikk ut på en tångje i vatna, å då kunnje oss kaste slukjen lenger ut</i>
tångsim m.	- tòg som vart festa til <i>høytångja</i> for å binde lasset fast på vogna.(Ill.bak) <i>Send mej tångsimen se dæ ej fæ gýre skikkelæ fast lasse</i>
tåinne f.	- berr bot på isa eller snølagd veg, flekk som er fri for is eller snø, er tå. <i>Pass dej no se dæ du ikkje kjem fram på ei tåinne, då bråstoppa sparkjen – å du fyk!</i>
tåkar m.	- tett kjerald til å bere veske i på ryggen. Først i tre seinare i blekk og liknande. <i>Tånkaren tok iallfallj 10 liter</i>
	 <p style="text-align: center;"><i>Ein velbrukt tåkar i Stordal</i></p> <p style="text-align: right;"><i>Bilete lånt frå Stordal sogelag si heimeside</i></p>
tåstøyt m.	- forsterking framme på tåa på skoen. <i>'an fekk sett på tåstøyta, å dæ va i grunnjen nok</i>
tåte m.	- smokk på tåteflaske
tåteflaske f.	- flaske med smokk på. <i>Hæ du sett tåteflaskå 'ass Trond, 'o æ sporlaust vekk</i>
U	
ufsedròpe m.	- takdrope, drope frå nedste kanten av taket (<i>ufsa</i>). <i>Ej trur ej stend opponde en ufsedròpe, ej fekk dròpa nejmæ kragja!</i>
uglesett adj.	- ikkje vel motteken, mistenkjeleggjort. <i>Oss va uglesette i dæ fiskevatna</i>
ulje m.	- olje. <i>Ej fekk årdre om å kjøpe olivenulje</i>
uljefyrklæ n.	- forklede laga av vasstett stoff, brukt t.d. ved hesjing av vått gras
uljehyre n.	- oljeklede, regnklede (bukse, jakke, sydvest)

uljeklæ n. flt.	- opprinneleg: Vasstette klede som var innsett med olje. Seinare ord for regnklede av vasstett materiale. <i>Ha mæ dej uljeklæ, ej trur dæ æ meldt regn</i>
ulljbul m.	- ulltrøye utan ermar, vest. <i>Ej hadde en god ulljbul opponde anorakkja</i>
ulljdurre f.	- lang ullunderbukse. <i>Ej to på mej ulljdurrå mi, dæ va se kaldt</i>
ulne v.	- bli skjemt (t.d. om feit mat). <i>Fleskje va ulna, dæ hadde en folen ulnasmak</i>
unåg adj.	- i ulage, sur, bitter. <i>Ej trur du æ litt unåg i dag, ej?</i>
urande (lite)	- ørlite, bitte lite. <i>Dæ va bærre urande lite att i sylteglasa</i>
urete adj.	- terreng med mykje stein og urd. <i>Dæ va urete oppi Presteskrej'ne</i>
urte v.	- tyggje drøv, jorte. <i>Kynnje låg se rolæ å urta, dæ va fredelæ i fjøsa</i>
urven adj.	- lite opplagd, tuften. <i>'an va litt urven dagjen dærpa</i>
ut adv.	- her: 1) skildring av tid. <i>Dæ drog ut før oss kunnje fare. Ut på natt'ne vart dæ stuggevêr.</i> 2) vise retning. <i>Ej låg utmæ strand'ne å fiska. Hjorten gikk ut og oppe i skråningjene dær</i> 3) om utviding, forlenging. <i>Du må strekkje ut ette dæ du trena</i> 4) om å avslutte, opphøyre. <i>Blås ut ljøse no!</i>
utaboks adv.	- kunne noko/hugse noko/lære noko utan å sjå boka (utenat). <i>Lesarbønnja måtte seie fram salmeversa utaboks</i>
utadòrs adj.	- ute av huset, ute i det fri, utandørs. <i>Dæ gjekk fyre sez utadòrs dinnje gångjen. Ej trur dæ oss hæ godt ta å kome oss litt utadòrs no</i>
utasa adj.	- utsliten, ferdig. <i>Oss vart utasa ta heile saudeleitingjene</i>
utbur m.	- attergangar, spøkelse. <i>Historiå gikk om at dær va en utbur på Prestegår'a. (Også brukt figurleg og humoristisk for å karakterisere ein person). Nei kaslags utbur æ dæ se kjem hær då!</i>
utdòr f.	- ytterdør, inngangsdør. <i>Lat att utdòra ette dej gut!</i>
utegångar m.	- sau som går ute heile året. <i>Dæ va kjöt ta utegångara, å dæ va skikkelæ godt</i>
ut-ette adv.	- utover, utetter, lenger ute (tid og stad). <i>Hesten før ut-ette veia i villj fart. Ut-ette dagja vart vêre bejre</i>
utfár n.	- forankningspunkt i sjø eller vatn, som er fast grunn, stor stein, anker eller noko som er festa for bøye eit stykke frå land. Dit kan båten dragast ut med tau. <i>Robåten? Nei hanj ligg trygt i utfara</i>
utgammal adj.	- svært gammal. <i>Dæ æ ei utgammal bok du hæ dær</i>
utgjort adj.	- ulagleg, fortærande. <i>Dæ va utgjort, oss kom ett minutt for seint tej båta, å måtte vente en time på næste</i>
uthòla adj.	- her: svært svolten. <i>No må ej få mej nòke mat, ej æ heilt uthòla</i>
utieiningjen	- støtt og stadig, jamt. <i>Dei dreiv å ropte utieiningjen, dæ va 'kje fred å få</i>
utkòme f.	- midlar til livsopphald, inntekt. <i>Nei, ej hæ 'kje utkòme tej et slikt apparat</i>

utkrøpe adj.	-	1) utspekulert, snedig, lurt. <i>Dæ va en utkrøpen måte å gjere dæ på</i> 2) innvikla, raffinert, smart. <i>Et utkrope kryssord va dæ</i>
utle(i)tt adv.	-	tomt, utplukka. <i>Dæ va heilt utle(i)tt for nöt då oss kom nej på buda</i>
utløge f.	-	kostnad, utgift, utlegg. <i>Dæ vart bærre ei utløge ta heile grei'ne, ej trur oss sel maskinå</i>
utmasa adj.	-	trøytt og sliten. <i>I kveld føle ej mej heilt utmasa, dæ hæ vòre en travel dag</i>
utmæ prep.	-	ute ved. <i>Spa(d)en ligg utmæ veggja</i>
utrangla adj.	-	trøytt, sjaber og søvnlaus. <i>Uffa mej, du ser heilt utrangla ut, ka gjore du på i natt?</i>
utræfte n.	-	del av taket som stikk ut for veggen (takskjegg). <i>Ej synest dæ æ for stor utræfte på dinnja hÿtt'ne</i>
utrøne f.	-	vind som blæs mot land frå fjorden/havet (på varme dagar om ettermiddagen), solgangsvind. <i>Som vanlæ æ dæ utrøne i dag</i>
utsél n.	-	det ytste (første) rommet i eit sél. Som regel det største rommet med omn, bord, benkjer og soveplass (seng). <i>Dæ va et koselæ utsél du hæ Kari, hær æ dæ trivelæ å vere</i>
utskjæmd adj.	-	forvand, har hatt det for godt. <i>Ej synest adæ dei onganje æ blitt skikkelæ utskjæmde</i>
utskót n.	-	her: person som ikkje er godteken. <i>'an va rekna for å vere et utskót, ingjen vilde vere i lag mæ 'nå</i>
utslætte n.	-	plass i utmarka der det vart slege gras. <i>Dær va et utslætte i Bòtna</i>
utsòven adj.	-	fullsøvd, som har sove lenge nok. <i>'an må vere utsòven no</i>
uttafyr pron.	-	utanfor. <i>Trilljebårå stend uttafyr veggja. Ordet brukt geografisk , t.d. i uttrykk som: 'an Ola æ 'kje heime, han æ uttafyr, dvs. lenger ute i landet, ved kysten. Også brukt om å vere utan venner, utanfor det sosiale livet, i dårlig form, ikkje forstå. Nei hanj, hanj æ heilt uttafyr i dag</i>
uttapå prep.	-	på utsida, utanpå. <i>'an ser bli ut? Nei, dæ æ bære uttapå, dæ. 'o hadde ei regnjakke uttapå</i>
uttapåtrøye f.	-	trøye/jakke å ha på ytst, ytterplagg. <i>Ej seie dæ adæ du må ta på dej uttapåtrøyå mæ, dæ æ surt no</i>
uttastòkks adv.	-	utanfor hus og bygningar, i friluft. Eks.: <i>uttastòkksarbeid = utearbeid</i>
uttaveggjes adv.	-	utanfor huset/veggen. <i>Krukkene va allje plasserte uttaveggjes. Ej trur du må halde dej uttaveggjes ei stond tej</i>
uttynt adj.	-	utskjemd, bortskjemd, forderva. <i>Nei, ej trur 'o æ uttynt, ej. Dei hæ tynt sez skikkelæ ut no</i>
utu vegå	-	av vegen, ikkje til hinder. <i>Gå utu vegå for mej, du stænd no midt i veia gut</i>
utvakt adj.	-	utmatta av for lite søvn, gåen. <i>Dei æ nok litt utvakte i dag, se lengje dei va oppe i går kveld</i>
utvortes adv.	-	utvendig. <i>Nei, ditta ska du bruke bærre utvortes</i>
utþve prep.	-	ut over. <i>Oss la klæa tej týrk utþve gòlve</i>

V	
va(d) n.	- 1) fiskeline, sen eller fin tråd fremst på eit fiskesnøre (<i>forsynd</i>). Der blir angelen og blysøkka fest 2) plass der ein kan vade elva, vatnet. <i>Dær va laga tej et va(d) ta steina å stokka åver elva</i>
va(de) v.	- her: 1) om fisk som sym i vassflata. <i>Silda æ opp å væ</i> . Også brukt om å frette nytt mellom folk. <i>Æ dæ nòke opp å væ no då?</i> 2) vade i vatn. <i>Oss vod tej knes for å kome oss åver elva</i>
vabbe v.	- 1) rote, såle, røre. (også om folk). <i>Ka dæ æ du vabba mæ no då?</i> 2) vasse, vade. <i>Oss vabba uti å fekk tak ti båten</i>
vabein n.	- trerull til å feste på båtripa til å drage snøre, line, vad o.a. over. <i>No må oss snu, ej hæ gløymt vabeine</i>
vagje m.	- svært kort hesteslede til å køyre tømmer og vedstrangar på. Eit kraftig tverrstag i endene av skjekene til å legge tungenden av tømmeret på. Ivar Aasen: en kort Tømmerslæde, Sdm. (Sunnmøre) elles kaldet <i>Drög</i> eller <i>Stytting</i> . (Men <i>vagjen</i> er kortare enn <i>styttingjen</i> og utan meiar)
	 <p><i>Ein vagje i bruk</i></p>
vâk n.	- ringar etter fisk som sprett i/over vassflata, fiskesprett. <i>Nei sjå, dær va et kjæmpevâk, ro dit!!</i>
vakant m.	- borksida på fjøla etter at ho er saga (<i>hunfjòl</i>)
vake v.	- sprette i vassflata (om fisk). <i>Dæ va fole kyr fiskjen vøka i sta</i>
vakle v.	- vere ustø, vingle. <i>Dei vakla avgare på høge hæla</i>
valen adj.	- som har stive og vonde kroppsdelar av kulde, som er nomen og kald. <i>Ej vil innjastòkks snart, ej æ so valen på fengrå adæ</i>
valhendt adj.	- som har stive og såre hender etter kulde. <i>No æ ej so valhendt at ej klara 'kje meir</i>
valtren adj.	- ustø på føtene (folk og ting). <i>Stolen va nòke valtren ta sei</i>
vanarta adj.	- som har därleg folkeskikk, uhøvisk framferd, som gjer ugagn. <i>Gutanje va so vanarta adæ (også vanartig)</i>
vand adj.	- her: 1) flink, røynd, vand, trenar. 'o æ vant tej å gå i ditte terrengja, ho. <i>Dæ va vande fiskara begge to. Dei fanj sinj vante plass i båta</i> 2) kresen, vanskeleg. 'an æ matavand, hanj = kresen på mat
vand mæ v.	- van med, kjend med. <i>Oss va vande mæ denj maskine, se dæ gikk radigt</i>
vande v.	- her: vrake, forsmå, ikkje vilje ha. <i>Nei, no må 'kje du vande ditta mæ</i>

vandelaust adj.	-	heilt lett, utan problem, problemfritt, enkelt. <i>Dæ æ vandelaust, ej ska hente medisinen dinj på apotekja ej</i>
vanhjelpa adj.	-	som har for lite folk til eit arbeid eller oppdrag. <i>Oss va litt vanhjelpa i går, dæ gikk altfor seint</i>
vansam adj.	-	vanskeleg å tilfredsstille, kresen. <i>Du å du kyr vansam du hæ blitt, lika 'kje dæ slag</i>
vanskjøtte v.	-	stelle därleg, slurve med sine plikter, ta därleg vare på. <i>Katten hæ'kje fått mjelk på to dage, ej trur oss hæ vanskjøtta 'nå litt ej</i>
vansmekte v.	-	vantrivast, ha det därleg, bli oversedd. <i>No må 'kje dökke vansmekte, ta dökke et glas tej no</i>
vanvare n.	-	tankeløyse, refleksjonsløyse. <i>Nei, dæ må ej ha gjort i vanvare</i>
vår adj.	-	her: 1) merksam på, ser noko. <i>Ej vart vår ørna høgt oppi fjellja</i> 2) sky, redd, skremt. <i>'o litt vår då 'o gikk dær, dæ va 'kje godt å vite ka se gøynde sez i skogja</i>
vare v.	-	her: vakte seg for, passe seg. <i>Du må vare dej for ukså dær frame.</i>
vare tej	-	gjelde, kome ved, ta seg av, høyre til. <i>'an hadde 'kje nøken som vara 'nå tej</i>
varp n.	-	1) kupp, bragd, forteneste. <i>'an gjorde et varp då 'an fekk kjøpe denj båten for åtte hondre</i> 2) trådar som går på langs i veven. <i>Oss hæ fått tak i god trå tej varp i år</i> 3) notkast. <i>Du å du, dæ va mykje sild i dette varpa</i>
vas n.	-	tøv, tullprat. <i>'an fór bærre mæ vas i dag</i>
vase m.	-	her: noko som er samanfiltra, samanfløkt tau/sen og liknande. <i>Fiskesnøre låg i en einaste vase i båta. 'an Kjell glei, og allje låg att i en einaste vase på veia</i>
vase v.	-	prate tull, roteprate. <i>Ka du vasa mæ no då Leif, ditta æ bærre tullj</i>
vasedalj m.	-	tullkopp, rotkekopp, (vasekopp). <i>'an va en redig vasedalj</i>
vaskebrett n.	-	1) rifla metallplate til å gni kleda under handvask. <i>'an Martin spelte på et vaskebrett i NIL-orkestera</i> 2) småbølga grusveg, ujamn. <i>Dæ va tendens tej vaskebrett i Rindå</i>
vaspe v.	-	slubbe, såle, vasse, tulle (om snakk). <i>Ka æ dæ du vaspa mæ no då, Kirsti? Dökke fæ'kje vaspe meir i ditta vatna no</i>
vassblæmme f.	-	trebole, væskefylt hevelse. <i>Ej fekk to store vassblæmme i høgrehand'ne for dæ ej hæ se dårlæ arbeishud</i>
vassdrøkkjen adj.	-	gjennomtrekt av vatn. <i>Båten låg dær, men 'an va vassdrøkkjen å tong</i>
vasse v.	-	vade, vabbe. <i>Oss vassa åver elva, vatne gikk åver kne(i)a på oss</i>
vassflyge v.	-	munn eller augo "renn over" av røyk, vind – og noko som er fint eller godt, få tåre i augo og væske i munnen. <i>Ej vassflaug so i munnja då ej såg dinnja flåtte bæra</i>
vassfløde f.	-	storregn, kraftig og langvarig regn, oversvømmelse av elv osb. <i>Dæ va ei skikkelæ vassfløde, dæ rannj ette vegå allje plassa</i>
vasskalv m.	-	insekt, lite dyr i stille bekkar og vasspyttar, truleg mygglarver. Desse var farlege å drikke i seg.

va ute for	-	kom bort i, var utsett for. <i>Ej va ute for nòke rart i gárkveld, ej mótté en haudelaus mannj (sagn)</i>
vederstyggjelæheit f.	-	noko skikkeleg därleg, gale, fælt. <i>Nei, dæ va nòke tej vederstyggjelæheit ditta då, kan'kje du gjere dæ litt finare?</i>
veg m.	-	her: 1) spor, far. <i>'an Inge såg vegjen ette dei i myr'ne.</i> 2) i vegen, til hinder. <i>Du må 'kje gå so i veia for mej.</i> <i>Dæ'kje nòke i veia for at ej kanj gå</i> 3) strekning, retning. <i>Dei fekk mæ sez litt niste på veien. 'an vænde sez denj veien</i>
vegabar m.	-	kant langsmed vegveite. <i>Oss sette oss nej på vegabara heimei Småhjelljå</i>
vegaveite f.	-	grøft lengs vegane. <i>Dæ låg en sykkel ned i vegaveit'ne i Melfallja</i>
veggemylljå adv.	-	brukt for å illustrere ein sinnstilstand der ein t.d. kastar noko litt ukontrollert omkring. <i>Dæ vart føle tej styr, 'an Ola hivde tej slutt bökene veggemylljå</i>
veggjerånd f.	-	i den gamle truskinga av korn med <i>tuster</i> tok dei til slutt å kasta ei skuffel med korn- og ruskblanding bortover låvegolv mot <i>låbrikja</i> . Agne og rusk datt ned nærrast og det tyngste og beste kornet hamna ved <i>låbrikja</i> og vart kalla <i>veggjerånda</i> (dette vart m.a. brukt til såkorn). (Etter Peter K. Berdal)
veik m.	-	her: tråd eller fletta band av bomull i oljelampe. <i>Dæ mangla veik i lampa, du må kjøpe litt</i>
veite f.	-	grøft, renne (ved veg, åker ol., for å leie vatn, avrenning) <i>Dær va ei veite se va fullj ta vatn</i>
veite v.	-	grøfte, lage til veite for bortleiing av vatn. <i>Oss fekk veita vekk dæ værste ta vatna slik adæ veien ikkje vart skada</i>
vej m.	-	ved. <i>Oss hæ fått tej mykje vej tej vint'ra</i>
vejakasse f.	-	vedkasse. <i>Gå nej ta vejakass'ne sez ej, du bryt sýnd lòkje</i>
vejakost m.	-	vedstabel. <i>Tej slutt hadde oss fått tej en stor vejakost</i>
vejala n.	-	stabel med vedskier. <i>Uffa mej, no hæ vejalade ramla nej mæ</i>
vejalass n.	-	vedlass. <i>'an far dinj kom att mæ et dugelæ vejalass</i>
vejalaus adj.	-	lens for ved. <i>No æ oss snart vejalause, ska'kje du åt vejaskogja snart?</i>
vejaskie f.	-	vedskie. <i>Kan'kje du hente nòkre vejaskie?</i>
vejaskog m.	-	vedaskog. <i>Kom Tore, i dag ska oss åt vejaskogja</i>
vejaskòt n.	-	tilbygg, rom i uthus eller eit mindre hus til å oppbevare ved i. <i>Vejaskòte æ stappfulljt ta vej</i>
veje v.	-	lage til ved. <i>Nei hanj, hanj æ sta å veja i dag, 'an æ oppi markjene</i>
veltande adv.	-	rullande, stormande. <i>Dei kom veltande innj dòra heile flòkkjen, dæ vart føle tej bråk. Skòddå kom veltande heim gònå dalen</i>
vende v.	-	selje, avhende, bytte. <i>'an fekk vendt nòke skinnj i år mæ</i>
vente v.	-	tru, håpe. <i>Kanj du vente nòke annja då!</i> <i>Dæ va 'kje annja vente når ej såg kyr lite klæ 'o ha.</i>

vêr n.	-	1) her: friluft. <i>Oss kasta fotballjen høgt opp i vêre</i> 2) lukt, tev, kjennskap. <i>Hjorten hæ nok fått vêr ta jegerå, 'an æ vekk. Dei fekk vêr ta at nøke kom tej å skje(i)</i> 3) meteorologisk tilstand (<i>finevêr, stuggevêr, vêre æ bra i dag</i>)
vére v.	-	lukte, teve. <i>Honden véra trulæ en ròv dær</i>
vere lite fyre sez	-	vere beskjeden, vere tafattig. <i>Ej va litt lite fyre mej på dæ kakeborde</i>
vere opp-i-dæ	-	vere begeistra, ivrig oppteken. <i>Dei vart fole opp-i-dæ då snjøven kom</i>
vere sez likt	-	som vanleg, som før, likt seg. <i>Dæ æ sez likt, 'o va so sint adæ, for ingjen teng</i>
verfar m.	-	svigerfar. <i>'an Olaf va verfar 'ass Per</i>
verhår n.	-	hår på sida av kattemunnen o.a. dyr, katteskjegg. <i>'an hadde dei finaste verhåra ej hæ sett</i>
verkje v.	-	her: verke, ha vondt, lengte. <i>Ej verkje ette å sjå dei att.</i> <i>Ej verkte so i ei øksel adæ ej visst'ikkje mi arme rå</i>
vermor f.	-	svigermor. <i>'o hæ vore ei god vermor for dei</i>
vêrsjuk adj.	-	lett for å bli sjuk av därleg vêr, like därleg stygt vêr. <i>Nei hanj, hanj æ se vêrsjuk adæ dæ æ'kje måte på</i>
vêruttrykk, nokre	-	<i>tylevêr</i> = skitvêr, <i>pisslonka</i> = litt varmt, <i>snakje</i> (vêr) = gråkaldt, <i>svine-vêr</i> = grisevêr,
vesalj adj.	-	skrøpeleg, svak, ring. <i>Ej va nøke vesalj i høgrehand'ne mine</i>
vesen adj.	-	vissen, utan å kjenne noko. <i>No æ ej so vesen i hand'ne fordi ej hæ helde på se lengje</i>
vest adv.	-	1) sikkert, visst. <i>Ska vere vest å sant. Dei æ vest reist</i> 2) dersom. <i>Vest du ikkje slutta mæ dinnja marmingjene dine no, se ska du få mæ mej å gjere</i>
vestavêr n.	-	vêrdrag frå vest, som på våre kantar oftast er vått vêr med vind, regn eller snø. <i>Dæ æ meldt vestavêr i morgå, å då fæ oss att våtvêre</i>
vete v.	-	her: vite, kjenne. <i>'o Anne visst'ikkje ta før dæ va gjort.</i> <i>Ej vil'kje vete ta adæ du gjere slikt meir. Ej veit væl at du hæ meir</i>
vête m.	-	varde og stabel av tømmer eller ved som i eldre tid vart sett opp på fjelltoppar eller høgdedrag og tent på for å varsle om fiendar og andre alvorlege hendingar. <i>Attmæ véta va dær av å tej ei vétestòve</i>
vetelej m.	-	årgammal hest <i>'an far kjøpte en fin vetelej</i>
vetric m.	-	årgammal hest. <i>'an selde enj vetric</i>
vi(d) veg, på		heilt ope. Brukt for sterkt å markere at noko stod heilt ope, stod på vi veg. <i>Glase sto på vi veg, å gardinene flagra i vinda. Dòr'ne sto på vi veg allje samne, å lâmba va komne innj i stovå</i>
vi'are	-	vidare, så vidt, knapt. <i>Dæ'kje vi'are adæ dæ æ nøke rart heile greiå.</i> <i>Dæ'kje viare fiskevêr i dag</i> = därleg fiskevêr
vifaren adj.	-	reiseglad, glad i å forflytte seg. <i>'an va nøke vifaren ta sez</i>
vifòrug adj.	-	som fer vidt omkring, er uroleg. <i>Slike vifòruge onga hæ'kje ej sett før</i>
vigòten adj.	-	vidkjend. <i>'o hæ vorte vigòta 'o Gro mæ no</i>
vike f.	-	veke. <i>Va dæ i dinnje vikene dæ hende? Nei, dæ va i forr'ge vike</i>

vikjarhelg f.	- helg når ein er på vitjing hos slekt eller vener. <i>Oss hadde ei flott vikjarhelg i august, oss va vekk både laurdag å sýndag</i>
vikje v.	- her: 1) vende, leie, dreie. <i>Oss vikte dyra nejatt på råsa.</i> 2) besøkje, vitje. <i>Dei vikja oss i jul'ne</i>
vikle v.	- her: vri, stue. <i>Nei, ej hæ vikla økle mitt!</i>
vilja verk	- gjort med vilje. <i>Ej trur dæ æ vilja verk ej, alt tyde på dæ</i>
vilje v.	- 1) ville, ha til hensikt. <i>Dei vilde gjere dæ, men dæ gikk tregt</i> 2) ferdig til, vere klar til. <i>'an vil tej å gå no</i> 3) at noko vil skje. <i>Ja, dæ vil no vise sei tej slutt</i>
villjspik f.	- vilter jente, galnehei. <i>Nei, 'o Kari æ vorta litt ta ei villjspik</i>
villsti m.	- villspor. <i>Oss æ på villsti no, trur ej</i>
vimen adj.	- rar, øren, svimmel, distré, oppføre seg underleg/rotete. <i>'an vart vimen ta heile styra.</i> 'o æ so vima adæ 'o held ikkje greie på nòke
vimete adj.	- sjå vimen. Oppføre seg rart, distré osb.
vims m.	- person som er vimsen, distré i arbeid og oppførsle. <i>'an Karl hæ vorte en vims i dæ siste, 'an æ so lite konsentrert adæ</i>
vimsen adj.	- tankelaus, vere fjern og ha vanskar med å samle seg om noko, rote med mangt, vere vimsete. <i>Du æ so vimsen no adæ ej kan'kje stole på nòke ta dæ du gjer</i>
vindgjære f.	- vindkast, vindkule, vindfuke. <i>Dæ kom ei ta dei argaste vindgjærå ej hæ opplevt</i>
vindgust m.	- svak vindpust, drag i lufta. <i>Dæ hjelpte mæ en liten vindgust i varma</i>
vinnje f.	- onn. <i>Vårvinnjå gikk fort i år</i>
vinnje v.	- her: 1) makte, orke, vere i stand til. <i>Ej vinnj 'kje nòke mæ 'nå</i> 2) fullføre, overvinne. <i>Dei kan vinnje alt tej kvelds</i>
vinnjmål n.	- vadmål. <i>Oss fekk oss nye vinnjmålsnikkersa tej jul</i>
vintervej m.	- ved som er laga til komande vinter, vinterved. <i>No hæ ej laga tej vintervejen mæ</i>
virren adj.	- forfjamsa, øren, rotut i hovudet <i>Ej tru 'o hæ vòrte litt virra 'o Petrine mæ no, 'o oppføre sei litt merkjelæ</i>
vis n.	- her: vane, måte. <i>Dæ æ nòke tej vis dæ då. Å, hæ du gjort dæ på dæ vise no. Dæ æ no visa å gjere dæ slik no for tia</i>
vis adj.	- klok, vis, kunnig, fornuftig. <i>Ej va like vis då ej haure at 'an ikkje kom</i>
visk m.	- dott. Eks.: <i>høyvisk</i>
viske v.	- her: drage ut ein høydott av høystålet. <i>'o hadde vanska mæ å viske, høyståle va se hardt. Dei brukte en spesiell stålkrok når dei viska</i>
viske sei v.	- føle seg viktig, sprade. <i>Hanen gikk dær å spankulerte å viska sei</i>
viskjen adj.	- snar og engasjert, oppglødd, overivrig. <i>'an vart fole viskjen då 'o kom</i>
vismonlæ adj.	- klok, vitug, fornuftig. <i>'an hæ 'kje sagt et vismonlæ ord for heile kvelden</i>

vitte v.	-	tvinne snøre, line og liknande rundt noko. <i>Oss vatt opp oterlina, å så va dæ slutt</i>
vó (d) v. pret.	-	vód (av å vade). <i>Oss gó(d) elva, å vatne rakk oss nesten tej live</i>
vòke f.	-	vake, vaken tilstand, av å wake. Ivar Aasen: «det at man vaager om Natten». <i>Dæ vart litt ta ei vòke denj natta, ej ottast so på ongå</i> (ungane)
vòkenatt f.	-	vakenatt. <i>Dæ va mång ei vòkenatt når søvesten ble(i)s</i>
vòkstrehald n.	-	sting i sida, hald. <i>Ej fekk slik vòkstrehald adæ ej måtte bryte løpe</i>
vól m.	-	stang, pinne. <i>Styrevól = styrestang</i>
von f.	-	håp, von, sjanse. <i>Dæ vart mindre von tej meir oss leita å ikkje fannj nòke</i> . Talemåtar: <i>Dæ va på vona gjort</i> = det vart gjort på lukke og fromme. <i>Ta mæ dej paraply på vona dæ tæk tej å regne</i>
von dess	-	brukt som sluttord for å uttrykke skuffelse, vonbrot, noko har ikkje gått som venta. Ivar Aasen: "der var Sandsynlighet for det, man skulde vente det". Det har ofte vore delte meningar om kva som ligg i uttrykket "von dess". Jostein Fet i Volda skriv: <i>Von dess</i> er samansett av subst. <i>von</i> og pronomenet <i>dess</i> , som er genitivforma (eigeforma) av <i>det</i> . Uttrykket går attende til gammalnorsk, der <i>ván</i> (<i>von</i>) styrte genitiv: "vera ván einhvers", vente noko. <i>Von</i> har altså samanheng med å vente. Difor tyder <i>von dess</i> "dette kunne ein vente". <i>Oss dreiv å fiska med oter. 'an Magne va litt uvýren når 'an skulde ta kræ'ne ta flugå. Kjell varskulde 'nå om dæ. So fekk oss på ei stor kræ, Magne hala innj oterlinå i fullj fart, men mæ dæ same 'an skulde hive kræå åver ripa se for 'o. 'an Kjell sa lakonisk: "Ja, von dess!"</i> = ja, detta venta (frykta) eg.
vòr m.	-	liten utstikkar bygd av stein ved sida av støa, lita låg bryggje som er landingsplass for båt. <i>Dæ va se sleipt på vòra adæ du må passe dej se dæ du ikkje slepra sta</i> Ivar Aasen: "...en Række av oplagte Stene ved et Landingssted, især på begge Side av en Stød hvori Baadene trækkes på Land"
- vòren adj.	-	som er skikka til, i stand til (i samansetjingar), kroppstilstand. <i>'an æ litt seinvòren ta sez</i> = er vanlegvis litt sein. Vidare: <i>latvòren, hardvòren</i>
vòtn n. fl.	-	vatn (innsjø) i fleirtal. <i>Dær va fisk i allje vòtn dær oppe</i> (dat. fl.)
vòtt m.	-	1) vante, vott. <i>'o hæ strikka nå et et skikkelæ par vòtta</i> 2) namn på person som er ein lettvektar, som er lite påakta. <i>Nei hanj, 'an æ no bærre en vòtt, 'an verken seie eller gjere nòke som æ vismonlæ</i>
vrengje v.	-	vri, snu, vende. <i>'an vrengde ta sez jakkå i fullj fart – å hoppa. 'o vrengde mæ auå ette 'nå</i>
vrikke v.	-	1) forstue ankel, trakke over. <i>Ej hæ vrikka høgre øklå mi so månge gånge adæ no æ dæ so slarkete adæ</i> 2) ro med ei år, lee, bevege. <i>Oss myste ei ta årå, men vrikka oss tej land mæ hi</i>
vòle n.	-	stjert, fuglehale. <i>Nei, ej trefte bærre vòle på denj rjupå</i>
výrje v.	-	setje pris på, påakte, ense, bry seg om, passe på. <i>Nei, ikkje výr nå, lat 'an bærre gå. 'an výrd'ikkje 'nå et blikk</i>

výrk adj.	-	vere stolt av, vise omsorg for, kry. <i>Foreldra va se výrk ta 'ne adæ</i>
výrlaus adj.	-	uvøren, uaktsam, skjødeslaus. 'an oppførte <i>sej litt výrlaus då 'an.....</i>
væ v.	-	presens av å vade. <i>Oss væ Åver elva når oss kjem fram åt Ihljevatna</i>
væl adv.	-	her: 1) vel. <i>Oss lyt væl halde på ei stond tej. Lev væl då</i> 2) rett, bra, godt, skikkeleg. <i>Ej såg væl at du fjeska! Dæ va væl gjort</i> 3) litt for, noko mykje. 'o va væl sein no
vælgjort adj.	-	skikkeleg utført og ferdig. 'an Nils hæ utført et både kvikt å vælgjort arbeid
vællæte f.	-	ros, god omtale. <i>Dæ va bærre vællætå å høyre då oss kom att</i>
vænde f.	-	her: gang, vending, tur. <i>Oss to mæ aljt i ei vænde. Dei måtte gjere fleire vænde før dei hadde børe opp heile lasse</i> 'an Severin gikk tre vænde mæ høy = han gjekk tre gonger med høy
vænde v.	-	her: avhende/avslutte noko for å starte på nytt. <i>Ej trur oss mæ vænde dissa saud'ne, oss lyt prøve en ny sort. 'an Ola vænde dinnja attelegå i fjår</i>
vændereis f.	-	når ein snur attende til utgangspunktet utan å ha utretta noko, retur, tilbaketur <i>Dei måtte gjere vændereis i går, våre va altfor dårlæ</i>
vær n.	-	omslag, innpakning, hylster. 'an stakk kniven innji været for å vere trygg når 'an gikk
vær f.	-	her: 1) verd (jorda). Talemåtar: 'o kom te vær'ne en blånk vårdag. <i>Kome <i>sej</i>sej</i> . 'an fór utu vær'ne 'an Ola mæ 2) om tid. <i>Nei, dæ va nöke annja før i vær'ne = før i tida.</i>
værå minå, i	-	i sakene mine, i tølene mine. <i>Nei, kløkkå kan'kje vere i værå minå</i>
væske v.	-	gi frå seg væske. <i>Såre væska slik adæ ej måtte få på en skikkelæ bandasje</i>
væsne v.	-	bli verre, bli därlegare. <i>Våre væsna utette kvelda</i>
væst adj.	-	verst. <i>Dæ va væste våre oss hæ opplevt på lengje</i>
vøle v.	-	reparere, stelle. <i>Dei hæ vølt sela sine bra</i>
vøle f.	-	stor mengde, svært mange. <i>Dæ kom ei vøle mæ folk. Dei fannj ei vøle mæ bær</i>
våg f.	-	1) vektstong. <i>'an besten letta på steinen mæ ei våg ta enj bjørkastrångje</i> 2) materie i sår. <i>Då 'o letta på bandasjen såg oss dæ dæ va mykje våg i såra</i>
vågalj adj.	-	vågal, farleg. <i>Dæ va litt vågaljt å køyre kjelkje so fort</i>
vågmat m.	-	stein eller klosse som kvilepunkt for våga. <i>Hent litt be(i)re vågmat, dinnje ihlje steinen dur ikkje</i>
våmb f.	-	mage, vom. <i>Sauden hæ fole tej våmb no, ,an æ vòrten storvåmba no</i>
våmbafyllj n.	-	mat i magen (helst utan nytte). <i>Dæ va no bærre våmbafyllj, dæ</i>
våndagar(d) m.	-	gjerde laga av greiner og kvister. <i>Oss fekk laga oss en våndagar, å dæ vart skikkelæ fint</i>

våndel m.	-	knippe, fang, bunt med høy/halm og liknande. 'o kom mæ en stor våndel mæ sætrehøy, å saud'ne såg ut tej å storlike dæ
våndle v.	-	samle høy i høvelege våndla
vårbære f.	-	ku som kalvar om våren. 'o besta hadde ei kyr se va ei vårbære, då hadde 'o mykje mjelk framåver våren
vårgjæle f.	-	frekner, at huda tørkar og sprekk om våren . 'an fekk nòkse mykje vårgjæle ette denj skitura
vårgjælete adj.	-	freknete. 'o va vårgjælete, men fin likevel
vårknipe f.	-	at det er for lite fór til dyra om våren, fórløyse om våren <i>Ej trur dæ vert vårknipe i år, dæ æ snart tomt i lø'ne</i>
våse v.	-	1) gjere noko ute i därleg vêr, vase ute. <i>Ka dokke fær å våsa ute ette no då, i ditta stuggevêra.</i> 2) tulle, prate tøv. <i>Du kan'kje fare rondt å våse på dinnja måten, du pratar no bærrre tulljmann!</i>
våseprat m.	-	tullprat, tøyseprat, vaseprat. <i>Du fær mæ våseprat i dag 'gjen, høyre ej</i>
våtlendt adj.	-	fuktig, våtaktig jord/landskap. <i>Dær æ se våtlendt adæ du må ha på dej stÿvla</i>
Y		
yderst sjeldan	-	svært sjeldan. <i>Dæ va yderst sjeldan adæ oss kom oss ta landa, oss måtte fint halde oss heime</i>
ÿkt f.	-	stund, bel, ubestemt tidslengde. Eks.: <i>arbeisÿkt, matÿkt, kveldsÿkt</i> <i>Dæ æ ei god ÿkt no sia dei fór, oss vænta dei att snart</i>
ÿl f.	-	1) varme, lunk. <i>Dæ va lett å halde ÿla i dei markå</i> 2) Damp, Dunster som stige op fra Grunden (uden Hensyn til Varme), ved Ivar Aasen
ÿle v.	-	ule, hyle, tute, gråte høgt. 'an låg bære å ylte, hanj
ÿlrøyk m.	-	solrøyk, eim eller dunst frå myr. <i>ÿlrøykjen låg åver myrå i sol'ne, å moltå lyste fristande gul bÿrtette</i>
ÿte f.	-	vassflate, hinne. <i>Fiskjen va heilt opp'i yt'ne</i>
ÿvebrehlje f.	-	teppe eller klede som er breidd over noko/nokon, overteppe i seng. <i>Ej la på 'nå ei ÿvebrehlje.</i>
ÿvegidd adj.	-	overgitt, stum. <i>No 'æ ej heilt ÿvegidd åver ka dòkke finnj på</i>
ÿvestòde f.	-	uro, bråk, leven. <i>Nei, no æ dæ slik ÿvestòde på dokke adæ</i>
ÿvj n.	-	ståk, bråk, uro. <i>Dæ vart bærre oppi ÿvj mæ 'nå</i>
ÿvje v.	-	ståke, halde svært på. <i>Nei, ta dæ mæ ro, dòkke må 'kje ÿvje slik</i>
Æ		
ækta v.	-	gifte seg med. <i>Dei ækta kvar si taus innja Dalsfjåra</i>
ænden på viså	-	til slutt, til sjuande og sist. <i>Ænden på viså vart adæ oss gikk allje</i>

ænder å enj	-	ein og annan. <i>Dæ va bærre ænder å enj gångjen adæ oss kunnje ta oss en bytur</i>
ændefare v.	-	leite sterkt, saumfare. <i>Ej hæ no ændefere heile huset kan du skyne, dåpskjolen æ'kje å sjå nòken plass</i>
ændefete v.	-	bry seg med, påakte. <i>Nei, dæ 'kje nòke å ændefete, 'o lyt bærre skrike tej 'o æ ferdig</i>
ændelæ	-	endeleg (uttalt med open æ i dialekten). <i>Ændelæ se kom dei</i>
ænderøyse v.	-	1) falle hardt overende framover. <i>Du sku sett, 'an ænderøyste neygynå bakkjen</i> 2) setje noko på ende (t.d. staur). <i>Oss ænderøyste vågna attåt veggja</i>
ændestøyte v.	-	1) gjere rundkast (om folk), gjere kòlbytte. <i>'an ændestøyte på ishellj'ne å braut lårhalsen</i> 2) sende av garde noko med enden først. <i>Oss klarde å ændestøyte dinnja stor bjørkastrångjen oss la att i vejamarkjene i går</i>
ær n.	-	arr, merke etter sår. <i>'o hadde et stygt ãer i ansekta</i>
ærendslaus adj.	-	1) som kjem og går utan å ha ærend. <i>Oss kjem ærendslause i dag</i> 2) som må snu med uforretta sak. <i>Ej trur jammen oss lyt vænde nasen heim att i dag ej, ærendslause</i>
æse n.	-	gjære, svulme opp, syde, vekse. <i>Heile sakja hæ æst opp, synest ej</i>
æta-bæta	-	erteord. <i>Æta-bæta, no hæ du fått kòggjen</i>
æve n.	-	lang tid, ævelengd. <i>Dæ gikk ei heil æve før dei viste sei</i>
Ø		
ødeland n.	-	ein som er lite sparsam, som ikkje tek vare på noko. <i>Nei, 'an va et ødeland ta væste sort</i>
øgje adj. n.	-	her: svært, veldig, imponerande. <i>Du vart øgje tej kar no då du fekk peng</i>
øgjen adj.	-	kry, oppblesen, stolt. <i>'o vart øgja no ò Lina, ò vanj heile greið</i>
øre v.	-	bli svimmel, svimle, gå rundt for. <i>«Ej ør so i hauda,» sa tenestetausa, dæ va se stupbratt. «Høh, du ørde ikkje mykje i hauda då du forlanga løn i går», svara husbonden</i>
ølbøllje m.	-	drikkekjar for øl, dreia av tre. Fleire hundre år gammal, oftast måla og/eller rose måla. Rundt kanten vart gjerne måla namnet på eigaren, eller eit lite rim. Finst i mange storleikar, frå eit par liter og oppover. Ølbollen vart fyllt og sendt rundt, no minimalt i bruk på denne måten, men brukt til pynt eller som ein kulturgjenstand

			<p><i>Måla og rose måla ølolle med innskripsjonen:</i> <i>"Gaar eg ikring til langt paa Natt, blir det ein Sving som utfyr Statt"</i> (1897). <i>Andre rim er:</i> <i>"Med skjænk i haand og venn ved side, henfarer livets dage blide".</i> <i>"Eg er liden til at se, men kan falde dig på knæ"</i></p>
			<i>Foto: Arne Nydal</i>

ørlite adj.	-	bittelite. <i>Kan'kje du løyve ørlite grand tej mej då?</i>
øs m.	-	person som er tøysete, oppøst. <i>Nei, no æ 'an bærre en øs heile fyren</i>
øse v.	-	halde leven, tøyse. <i>Dæ va fole kyr dökke øsa no!</i>
øse sjø opp v.	-	opparbeide seg sinne, aggressjon. <i>Dei øste sjø opp, å vart skikkelæ sinte</i>
øsen adj.	-	oppøst, i godt humør, yr, oppjaga. <i>Dei vart øsne då dei fekk lov å bade</i>
øsefære f.	-	tull, leven, oppjaga tøys. <i>Dei fór mæ noke øsefære i dag att</i>
øsestellj n.	-	tøys, vill moro, leven. <i>Dei for bærre mæ nøke øsestellj, dæ va verken rot eller fot i dæ dei fannj på</i>
øye sjø v.	-	bere seg, ynke, vise smerte. <i>'o øya sjø nøke, men dæ va visst ikkje se gale</i>
øyk m.	-	hest. <i>Ej ska køyre heim att øykjen, ej</i>
øyretæve m.	-	øyreflik. <i>Pass dej, so ska ej gi 'nå en skikkelæ øyretæve</i>

A

åhaude, fare	-	ramle på hovudet. <i>Dei gikk sjø åhaude begge to i markjene, dæ va se ogrytt</i>
åbin n.	-	særsyn, storhende. <i>Du å du for et åbin dæ va i går då nybåten kom</i>
åbit m.	-	lite måltid svært tidleg morgen (5-6 tida). Eks.: varm mjølk, byggkake med smør, ost eller mysebrøm <i>Oss tok oss en åbit før oss fór på slåtteteien</i>
åfallrengje f.	-	mjølkerengje, rjomekolle. <i>Før i ti'ne va dæ vanlæ mæ åfallrengje. No finst dæ lite</i>
åfære sjø v.	-	stikke seg fram, vise hensikta si, avsløre seg. Ivar Aasen: "Udlade sig med noget". <i>Du må'kje åfære dej no, ta dæ litt mæ ro, ej ser du skrøna</i>
åjögje	-	utbrot for å uttrykkje noko som er følt eller overraskande (tonefallet vil avgjere). <i>Åjögje mej for et styr dæ vart då dei såg bilen se før utfyre. Åjögje kyr ej verkje i tønnje mine</i>
ågnebryn f.	-	augnebryn, der hårveksten over augene sit. <i>'an drog i hop ågnebrynen sine å sette opp et morskt fjæs</i>

ågrynd f.	-	noko framifrå, noko usedvanleg. Ivar Aasen: <i>aagjygn</i> ("ogsaa Stræben efter Udmærkelse, Lyst til at glimre. Ex: <i>Han arbeidde paa ei Aagjygn</i>). <i>Dæ va nøke tej ågrynd, folkje samlast rondt bjønnjen. Dæ va ei ågrynd mæ folk dær</i>
å-gångje	-	på farten, ute og går, på ferde, i bevegelse <i>Nei Hjalmar, æ du å-gångje no 'gjen, et syn kyr du rek</i>
åklæ n.	-	vove sengeteppe. <i>Du å du for et fint åklæ du hæ, kar hæ du fått tak ti dæ?</i>
åkòme f.	-	oppkome, vasskjelde. <i>Dær va ei åkòme høgt oppi fjellja</i>
åkòst m.	-	morgenmat. <i>Oss fekk oss litt åkòst før oss fór på slåtteteien</i>
åkua adj.	-	med kul/heving på midten, ikkje beint. <i>Ditta borde dær æ'kje beint, dæ æ litt åkua på midta</i>
ålande adv.	-	heilt, totalt, fullstendig. <i>Snjøven låg ålande slett i Dyrdala</i> (dvs. snøen låg høg og flat)
ålljöst adj.	-	heilt lyst, svært ljost. <i>Dæ va alljereie ålljöst då oss kom oss på lesta</i>
ålmue m.	-	1) stor mengde av folk, svær folkeflokk 2) kyrkjelyd. <i>Ålmuen va gla ti dinnja presta, 'an va se fòlkelæ adæ</i>
ålslett adj.	-	når eit snødekke er heilt plant og slett og dekker bekkefar og andre fordjupningar. <i>Snjøven låg ålslett oppåver mot Middagshesta</i>
ålsve(i)tt adj.	-	heilt sveitt, gjennomsveitt. <i>Oss va ålsve(i)tte då oss kom fram åt vatna</i>
ålvakjen adj.	-	heilt vaken, lys vaken. <i>Du kanj tru adæ oss vart ålvakne då oss såg kvanj se kom</i>
ålvaksen adj.	-	ganske vaksen, svært vaksen. 'o æ ålvòksa ho mæ no
ålvåt adj.	-	heilt våt, gjennomvåt. <i>Ej vart ålvåt ta sve(i)tte nøkse fort</i>
ånds adj.	-	fråverande, åndsfattig. <i>Nei, i dag va 'an heilt ånds</i>
ångel m.	-	ongel, fiskekrok. <i>'an gikk støtt mæ mange sorta ångla i fiskevæskene sine</i>
åp n.	-	opning. <i>Dær va et åp i veggja, å dær smatt katten innj. Dæ årdna sei et åp i debatta slik adæ ej kunnje kome mæ et befriende forslag</i>
årbyte n.	-	skifte i bruk av åkeren, skifte frå potet til eng osb.
åre m.	-	1) or (tre). <i>Dær va se mykje åre, ikkje annja vente at oss fekk på oss bitara (flått)</i> 2) eldstad. <i>Dær va god fyr på åren</i>
åre f.	-	1) røreiskap i båten. <i>Robåten hadde bærre to åra</i> 2) stripe, samling i fast gods. <i>Dær va ei åre mæ olivin i fjellja</i>
åreblad n.	-	ytste flate delen av ei roår. <i>Åreblade gjeng for djupt når du ror, høyre du</i>
åreforkalka adj.	-	har sviktande hugs, demens, er homen. 'an Per æ litt åreforkalka no
årekopp m.	-	sugekopp til årelating. <i>Hæ du sett årekøppen dei hæ neri ljørestòvane?</i>

årelask m.	-	slitelag av hardved som var festa på keipen og åra.
årelate v.	-	tappe bestemt mengde blod frå blodåre, helst i olbogekroken. Tidlegare brukt som hjelp mot ulike sjukdomar. Og <i>årelating</i> er sjølve handlinga <i>Ej hæ sett på bilde utstyret dei brukte tej årelatingja før i ti`ne</i>
åring m.	-	årsgammalt dyr. 'an kjøpte sei en åring (om hest)
årjonast v.	-	gi seg over, dåne, besvime. Ivar Aasen: vansmægte <i>Ej trur ej årjonast, du må ha på dej enj annja kjole</i>
årlæ	-	årleg, kvart år. <i>Årlæ so arrangerte dei Midtsommardaga rondt jonsok</i>
årreng m.	-	årsvekst på tre, som viser alderen. <i>Björkja hadde trædve årrenga</i>
ås m.	-	1) bjelke i bygningar. 'an sat opp'på mœnsåsa å gaula 2) aksel på vogn og liknande. Åsen gikk tvers av, å dær sto oss mæ turrhøylassa då dæ bjýnde å regne 3) langstrak lav fjellrygg (lavare enn fjell) <i>Oss hadde skirennj opp på Ihljåsa</i> (Littleåsen (grend))
åsneprat m.	-	vaseprat, tullprat. <i>'o for bærre mæ nöke åsneprat, oss haur'ikkje på 'ne</i>
åsnestellj n.	-	tøvete framferd. <i>Dæ va bærre nöke åsnestellj på dei</i>
åsse	-	og so. <i>Åsse fór oss no allje på dør då veit du, måtte sjå ka se va tiss</i>
åsynd f.	-	litt vanskeleg å forklare dette ordet. Stadnamn i Herdalen og Dyrdalen. Dyra va å sjå fram på <i>Åsýnd'ne</i> . Noko slikt som høgdedrag langt borte, men der vi kunne sjå litt detaljar. (synsrand?)
åsæte n	-	gard som ein brukar og bur på. <i>Dæ va Olagarden se va åsæte hass</i>
åt prep.	-	til, mot. <i>Send smøret åt 'nå</i> (til han). <i>Set spaden innj åt veggja.</i> <i>Ej ska nej åt sjonå.</i> <i>Dei log åt 'ne, å ho vart forlega.</i> <i>Dei va komne åt bora då tausa styrta innj.</i>
åt adv.	-	i talemåtar: <i>Kýr dökke fær åt</i> = slik som de styrer på. <i>Oss må hjelpast åt</i> = vi må hjelpe kvarandre. <i>Du træng ikkje finnje åt mej for dæ!</i> = du treng ikkje skjenne på meg for det. <i>Oss tykte åt vere</i> = vi syntest det var gale. <i>Ka se æ åt no då?</i> = Kva er det som er gale no då?
åt n.	-	småkrep, liten fiskeyngel. <i>Dæ va se mykje raudåt i sjonå adæ, å oss fiska småsei i hundrevis på kei'ne</i> (kaia) <i>i ljøsa frå keilampa</i>
åt vere	-	ikkje vere noko særleg, mislike. <i>Dei syntest åt vere, dæ gjeng ikkje an å gjere dæ slik</i> , dvs. dei syntest det var leit, mislikte det
åt å	-	held på å, er i ferd med. <i>Oss va åt å skulde gå, oss no.</i> <i>Bra æ 'kje dæ, men dæ æ åt å gi sei</i>
åteti talord	-	åtti (eldre uttale)
åtgaum m.	-	oppmerksamhet. <i>Dei fekk åtgaum då dei bada 1. mai</i>
åtgådd adj.	-	godt utslit, gåen, fint ferdig. <i>Dei kom att heilt åtgådde</i>
åtrennj n.	-	tilstrøyming, når mykje folk kjem til for å hjelpe. <i>Dæ va litt ta et åtrennj då dei kom mæ bjònna på sle(i)a, folk kom frå heile bygd'ne</i>
åtfær f.	-	dårleg handling, åtferd (neg.). <i>Dei likt'ikkje åtfæra 'ass Lars</i>

åtminst�	-	i det minste, i alle fall. <i>Du kanj no åtminst� seie fr�r n�r du kan gjere d�e</i>
�ttaf�re f.	-	�tferd, oppf�rsel (negativt). <i>D�e va n�ke tej �ttaf�re d�o d�kke knuste koppanje! Lukk� æ be(i)re enn �ttaf�r�</i>
�tte dage	-	fr�r gammalt vart ei veke ofte nemnt som �tte dagar. <i>D�e gj�eng vel ei �tte dage f�r �kjem att</i>
�vabur m.	-	nedb�r (gjerne kraftig). <i>D�e va skikkel� �vabur i sta du</i>
�vaf�r adv.	-	ovanfor, lenger oppe. <i>Ej s�g rype �vaf�r Breil�yft�ne</i>
�vaf�re m.	-	fare for steinras/sn�ras, at noko ramlar ned ovanfr�. <i>D�e va �vaf�re p� denj veia.</i> <i>D�e va se fulljt opp�p sk�pene at d�e va reine �vaf�ren</i>
�vate adv.	-	ovanfr�. <i>Ej kjem �vate, � d�er snj�va d�e</i>
�vei prep.	-	ovanfor, oppom. <i>Kynnje gikk tett �vei gar�a</i> (gjerdet)
�vel�e adv.	-	sv�rt, skikkeleg, voldsamt, overlag(forsterking). <i>�n æ �vel�e flenk p� skula.</i> <i>Ej kjennje d�e du æ �vel�e sterk i hend� ja</i>
�vendsjuk adj.	-	misunneleg, avundsjuk. 'o Lise æ litt �vendsjuk p� 'ne Kari trur ej
�verbreh�je f.	-	klede/plagg til � legge over noko. <i>D�e gikk be(i)re d�o dei fekk p� sej ei �verbreh�je</i>
�vergidd adj.	-	1) overgjeven, sv�rt forundra, overgitt, oppgitt. <i>Ej æ heilt �vergidd �ver ka se fanst ta morell i �r</i> 2) overgjeven, makteslaus, tapt. <i>Dei kjende sej �vergidd, klarde ikkje meir</i>
�verhand f.	-	makt, noko som blir formykje. <i>L�vetanda h�e tekje heilt �verhand p� plena min�</i>
�verlag adv.	-	sv�rt, stort, bra. <i>I dag gikk d�e �verlag, alt funka se d�e skulde</i>
�vers, tej	-	til overs, rest, for mykje. <i>Ditte vart tej �vers, vil du ha d�e?</i>
�verseng f.	-	klede/teppe/dyne til � breie over i senga. <i>brukte den beste dundyn� tej �verseng</i>
�veting f.		oveting, dvs. storeting, eting for mykje. <i>D�e vart n�ke tej �veting, vaflane va se gode</i>
�vund f.		misunning. <i>�vund finst litt b�de h�r og d�er</i>
�vundsjuk adj.		misunneleg. <i>Du æ litt �vundsjuk no? Sj� p� diss fine ski�ne</i>
�vundsykje f.	-	sterk misunning som ein har vedvarande, sjukleg misunning <i>'an lei litt ta �vundsykjene</i>

Det er lett   kome bort i ord som ein ikkje kan finne tydinga p , eller ikkje vere heilt sikker p  kva ordet st r for, og om det er rett nedskrive. Eg nemner til slutt nokre eksempel p  slike ord som er uavklarte for meg, og kanskje ikkje rett avskrivne:

- str givne
- i avlengt 
- r nnje
- dunnj
- trykteseng
-  l rk (natt)?
- penge lkje
- anorjmark

OM LOKALE PERSONNAMN I NORDDAL

Som i andre bygder var, og er, det vanleg å gi personane i Norddal eit lokalnamn. På denne måten visste alle kven personen var når vedkomande vart omtalt, og lokalnamna er ein del av dialekten. Lokalnamnet vart som hovudregel til ved å bruke garden/tunet framfor fornamnet. Men i enkelte andre tilfelle kunne det vere eldre personnamn, eit geografisk område eller eit yrke som vart nytta som forstaving. Mange i bygda hadde same fornamnet, men når lokalnamnet vart brukt, var personen lett å identifisere. Dei lokale personnamna var råkande og gode, det var ikkje klengenanmn med noko negativt i, men ein praktisk og god måte å identifisere folk på. Det var ikkje alltid det lukkast å finne passande lokalnamn, eller det kunne passe å bruke ein annan seiemåte, då kunne ein t.d. seie '*an Andreas i Dala, 'o Solveig på Ihljåsa, 'an Petter på Bøtun*'. Og ikkje alltid passa det å bruke same lokalnamnet som resten av familien fordi det vart for tungvint. Men når nokon starta med å bruke eit lokalnamn, vart det fort godtekje og brukt i bygda. Den tid det var meir folk i bygda var nok lokalnamnbruka endå viktigare enn i dag.

Eg har etter beste evne forsøkt å laga ei lita liste som viser eksempel på lokalnamnbruken. I lista mi har eg med namn som Jørgen Dale og Ludolf M. Dale (jd/lmd) har skrive ned på eit eldre foto. Det blir difor med litt fleire namn frå Dalesida enn frå andre strøk i bygda. Dette er inga fullstendig liste, når eg har tatt med berre eitt namn frå eit tun/hus, har sjølv sagt dei andre i familien det same fornamnet dersom det ikkje vart for tungt. Lista mi kunne sjølv sagt ha vore fyldigare, men det kan vere ein start som ev. kan utfyllast seinare. Under "Div." har eg sett inn "jd/lmd" for å markere kven eg har opplysingane etter, på andre namn er garden med. Legg også merke til lokaluttalen av mange fornamn (eks. *Eljas, Byrå, Pernele, Andrias*).

Lokalnamn	Namn	F.år – d.år	Div.
Bern-Ole	- Ole Bernts. Dahl	1911-1990	Berengarden
Brekke-Laura	- Laura Nikoline Sylfestdtr. Dahl, f. Dale	1891-1962	Brekka
Brua-Jo	- Jon Knuds. Dalhus	1836-1917	v. Innsetbrua
Buda-Arne	- Arne Jakobs. Storås	1919-1978	Jakop-buda
Buda-Berte	- Berte Yttredal, f. Fagervoll	1887-1973	Ole-buda
Bø-Olav	- Olav Andreass. Relling	1886-1980	Olavdalen
Dal-Arne	- Arne Gunnars. Dahl	1869-1956	Gunnadalen
Dal-Ole	- Ole Jakob Karls. Dalen	1908-1994	Ole Jakob-Dalen
Dale-Andrias	- Andreas Karlsen Dale, f. Framhus	1851-1911	jd/lmd
Dale-Ole Jakob	- Ole Jacob Christiansen Engeseth	1844-1907	jd/lmd
Dale-Ole Karl	- Ole Karlsen Thorsen Dahle	1827-1911	jd/lmd
Dalhus-Lina	- Lina Hansine Marie Dalhus, f. Helbostad	1893-1986	Heimste-Dalhus
Dalhus-Nils	- Nils Jenss. Ytredal	1905-1979	Fremste-Dalhus
Dals-Ola	- Ole Ingebrigtsen Dale, f. Øien	1825-1905	jd/lmd
Dals-Sylfest	- Sylfest Kristiansen Dale, f. Tafjord	1848-1940	jd/lmd
Dunavollj-Griggås	- Gregorius Relling	1887-1970	Fremste-Dunavollen

Lokalnamn	Namn	F.år - d.år	Div.
Ebbe-Sanna	- Sanna Olivia Gunderdtr. Relling, f. Rødal	1886-1981	Ebbegarden
Eids-Ola	- Ole Ivars. Eide H.	1862-1938	Eids-Olagarden
Eikre-Iver	- Iver Ludolfs. Høgh Krohn Lunden	1896-1983	Eikra
Eikre-Jens	- Jens Ebbesen Langlo	1854-1938	jd/lmd
Ellends-Byrå	- Børre Jacobsen Valdal	1874-	jd/lmd
Elvtun-Nils	- Nils Mondrads. Grønningsæter	1930-1984	Elvtun
Fagrevollj-Anna	- Anna Randine Fagervoll	1894-1981	Fagrevollen
Fagrevollj-Eljas	- Elias Pedersen Dale, f. Rem	1823-1907	jd/lmd
Fargar-Eljas	- Elias Gundersen Verpesdal el. Dale, f. Hoel	1823-1910	jd/lmd
Gamle-Iver Krohn	- Iver Høgh Krohn	1836-1923	jd/lmd
Gjerde-Hjalmar	- Hjalmar Ols. Hatlestad	1907-2008	Gjerda/Hatlelid
Gjerd-Olav	- Olav Ols. Nystad	1925-1997	Gjerda/Nystad
Grande-Ragna	- Ragna Hansdtr. Relling, f. Lund	1893-1966	Grandane
Gudbrand-Berte	- Berte Marie Kylling	1890-	Gudbrand-huset
Gullsme-Ane Pernele	- Anne Pernille Poulsdtr. Dale, f. Uri	1839-1899	jd/lmd
Gullsme-Anna	- Anna Kaldhussæter, f. Lunden	1899-1964	Gullsmedgarden
Gullsme-Iver	- Iver Høgh Krohn Thorsen Dale	1816-1903	jd/lmd
Gunnja-Kristian	- Kristian Hanss. Hjelle	1889-1957	Gunnagarden
Gunnja-Laura	- Laura Dahl	1920-2001	Gunnadalen
Hans Tore-Ane Marja	- Anne Marie Olsdtr. Relling, f. Veiberg	1850-1941	jd/lmd
Haua-Fredrik	- Fredrik Gerhards. Grønningsæter	1915-2001	Hauen/Relling
Hole-Laura	- Laura Amanda Iverdtr. Nydal, f. Dale	1901-1988	Holane/Nydal
Ihljås-Oscar	- Oscar Gustav Karls. Lilleås	1896-1979	Lilleås
Iver-Karolina	- Karoline Marie Ellendsdtr. Krohn, f. Valdal	1841-1923	jd/lmd
Iver-Pernele	- Pernille Larsdtr. Krohn, f. Omenås	1867-1953	Ivergarden
Jo-Hjalmar	- Hjalmar Martinuss. Hatlestad	1912-2000	Jogarden/H.stad
Jørn-Ivar	- Ivar Kristians. Dale	1923-2005	Jørngarden
Klokkar-Lydel	- Ludolph Olsen Dale	1848-1906	Klokkgarden
Klonk-Ane Marja	- Anne Marie Andersdtr. Dale	1827-1912	jd/lmd

Lokalnamn	Namn	F.år – d.år	Div.
Klonk-Eljas	- Elias Olsen Dale, f. Muri	1829-1897	jd/lmd
Kvihlje-Ole Eljas	- Ole Elias Iversen Relling,f. Grønningsæter	1821-1902	jd/lmd
Melchior-Berte Marja	- Berte Marie Karlsdtr. Dale, f. Sylte	1863-1912	jd/lmd
Melchior-Martines	- Martinus Pettersen Dale	1862-1929	jd/lmd
Ola-Enger Olina	- Inger Oline Larsdtr. Dale, f. Tafjord	1867-1944	jd/lmd
Ola-Iver	- Iver Iversen Dale	1866-1944	jd/lmd
Ol-Arne	- Arne Ols. Relling	1915-1994	Olegarden
Ole-Klara	- Klara Marie Relling, f. Krohn	1891-1970	Olegarden
Ole-Petter	- Petter Andreas Olsen Relling	1845-1929	jd/lmd
Pe-Emma	- Emma Ingeborg Johansdr. Relling, f. Hareide	1910-1994	Pegarden
Pe-Nils Petter	- Nils Petter Nilssen Relling	1845-1925	jd/lmd
Petter-Eirik	- Erik Pettersen Dale	1833-1895	jd/lmd
Sevrin-Karl	- Karl Martinus Severins. Engeset	1865-1941	Sevringarden
Sevrin-Kåre	- Kåre Severins. Engeset	1917-1994	Sevringarden
Sjòlbør-Ola	- Ole Petter Martinussen Dale, f. Selboskar	1814-1900	jd/lmd
Skreddar-Martin	- Martin Olson Innset	1906-2003	Skreddargarden
Sme-Harald	- Harald Magnuss. Lien	1907-1995	Kapteinshjellane
Solheim-Nils	- Nils Joakims. Grønningsæter	1920-2005	Solheim/Soltun
Stampar-Gunnja	- Gunder Jonss. Viken	1816-1886	Fagrevollen
Steffå-Karl	- Karl Steffens. Rønneberg Dalen	1874-1962	Ole Jacob-Dalen
Storås-Andrias	- Andreas Arnes. Storås	1869-1955	Storås
Tonge-Tore	- Tore Peters. Døving	1910-1985	Tunga
Tore-Magnhild	- Magnhild Petersdtr. Relling, f. Berdal	1885-1968	Toregarden

MILJØ- OG KULTURGLIMT

Som avslutning på ordlistedelen tek eg med litt stoff som viser små glimt av det miljøet og den kulturen der dialektord og seiemåtar levde. Språket var sjølve grunnpilaren i kommunikasjonen i dei ulike situasjonar i arbeidsliv, daglegliv, arbeid og fest. Dette kan i denne omgang bli berre litt små glimt i form av nokre foto og litt skrive stoff

Foto: Arne Nydal

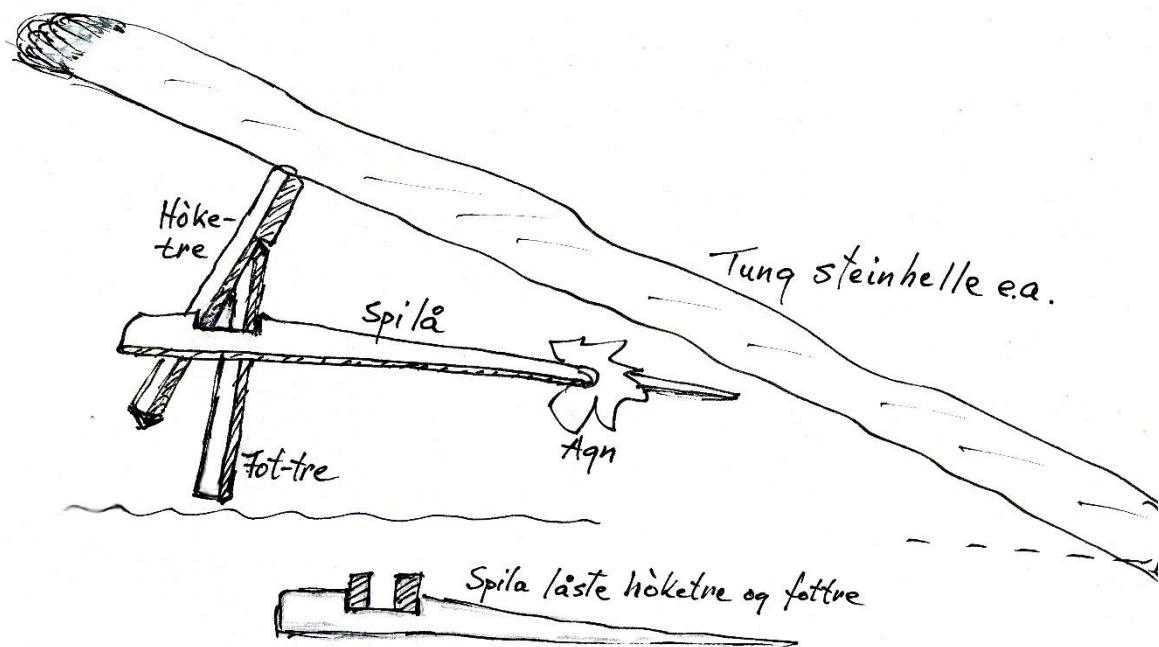
Seniorbenk

på Kyrkjemyra i Norddal 17. mai i 50-åra. På den tid var det Kyrkjemyra som var samlingsplassen, både for 17. mai og mange andre samkomer. 17. mai var her tale, songkor og anna underhaldning, og ikkje minst leikar både for barn og vaksne.

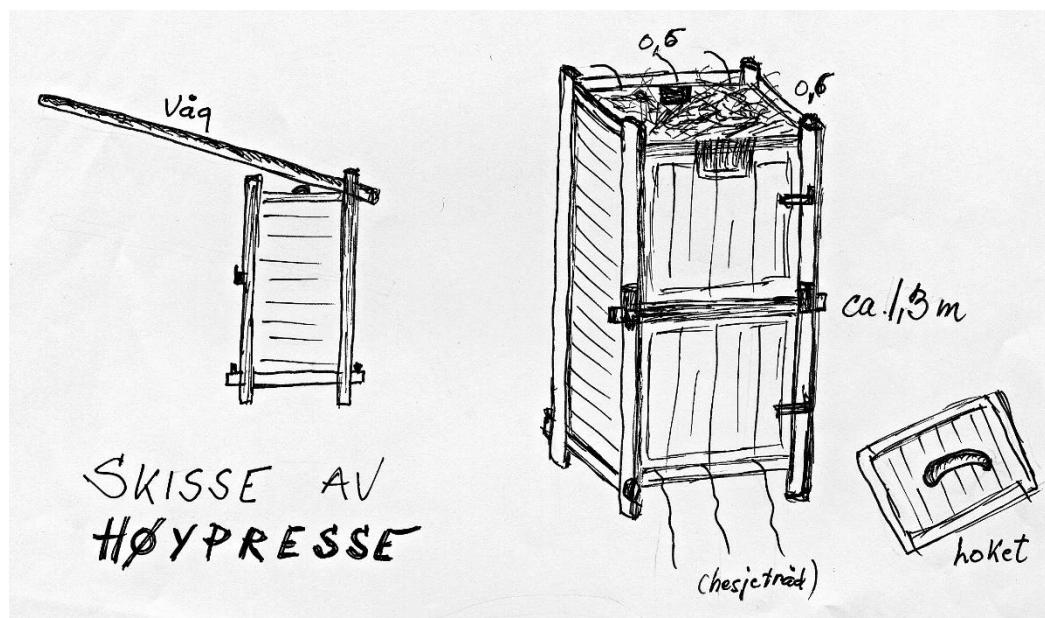
Her har seniorar teke seg ein pust i bakken der det blir utveksla historier, diskutert politikk og ikkje minst framført replikkar på god Norddals-dialekt.

Frå venstre ser vi: Petter Melchior, Gregorius Relling, Joakim Grønningsæter, Olav Relling, Gustav Relling og Iver Krohn sen.

Nokre enkle eksempel på bruksting med dialektnamn

Ei firetalsfold
til røyskattjakt etc.

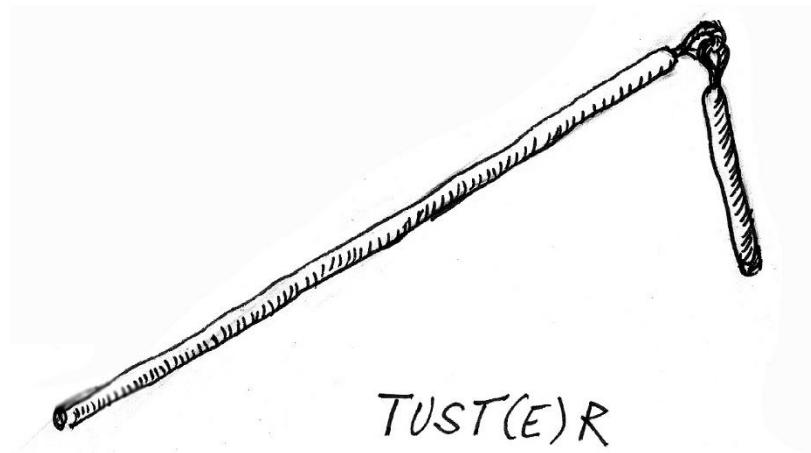

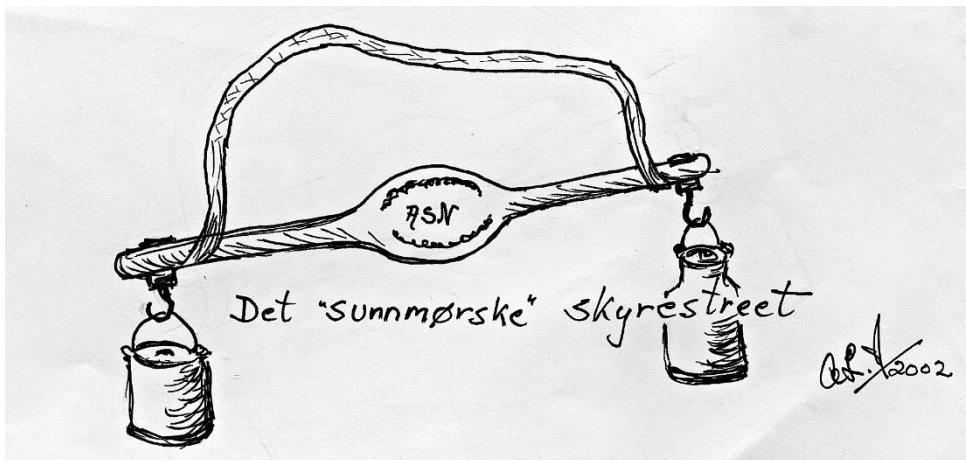
HØGD

Bøygd hahljetein (hassel)
i enden av børatøget

Høgd og tau vart lagt
på bakken og turr høyet
opp på, og snört saman.

TUST(E)R

Trohæs

Sko-lestar

SLÅTTEDUGNAD PÅ EKRA I NORDDAL I 1912.

Det har alltid vore vanleg med dugnadar i bygda. Når nokon var sjuke eller trengde hjelp av andre grunnar, stilte bygdefolket opp for å hjelpe. Det kunne vere slåtten det hasta med eller at potetene måtte opp. Og så var det dugnadar når noko var til felles nytte for bygda; som ungdomshus, idrottshytte, sagbruk, hamn o.a. Dette var eit sympatisk og sosialt tiltak og trygt for den som trengde hjelp. På biletet er dugnadsfolk oppstilte på Ekra, klare til dyst.

Frå venstre ser vi:

1.	2.
	(Lokalnamn)
Julie Jørgine Dale	<i>Ekre-Julie (på trappa)</i>
Karolina Dale	<i>Ekre-Karolina</i>
Kristian Dale	<i>Dals-Kristian</i>
Ingeborg Grønningsæter	<i>Dalhus-Bolla</i>
Ukjend	
Berte Fagervoll	<i>Buda-Berte</i>
Gunnar G. Dahl	<i>Brekke-Gunnja</i>
Oline Dale	<i>Dunavoll-Olina</i>
	(Lokalnamn)
	<i>Fagrevoll-Eljas</i>
	<i>Brua-Marja</i>
	<i>Ekre-Jens</i>
	Peter Johan Ingvald Dale?
	<i>Bror til Emil Dale?</i>
	Karen Marie Dale
	<i>Dale Karl-Marja</i>
	Karl Dale
	<i>Steffå-Karl</i>

Namnehjelp: Ingrid og Trygve Relling

TURRHØYTØKJE I DALE 1945. Her har vi eit bilde av folk i arbeid. Det er meir sjeldan at det vart teke foto i slike situasjonar. Det er Inger Oline Dale og Iver Krohn Dale i Ola-garden som køyrer turrhøy ved hjelp av yngre krefter. Som er nabogutane Lars og Ole Krohn. Fotoet er truleg teke av Th. Dale som var bror til Iver og kjøpmann i Ålesund. Han sende dette bildet som julehelsing med følgjande tekst: «Fredsjulen 1945. Våre hjarteligste ønsker for julen og nyåret. Hele familjen Dale»

KAFFIRAST PÅ RELLINGSÆTRA. Ein god pause i sætreslåtten, då smakar kaffi og niste ekstra godt i friluft. Frå v.: Leif Engeseth, Hjørdis Engeseth, Lina Dalhus, Magnhild Relling, Gregorius Relling, ukjend, Sanna Relling

Fotoeigar: Knut Dalhus

REITSLÅTT I HERDALEN I 50-ÅRA. Ein god pause i strevet med å slå reitane. Her er det tid for litt kaffi og mat kanskje, og ikkje minst ein god prat med litt moro. Mellom dette sætrefolket har vi fleire framifrå ordkunstnarar og forteljarar. Her ser vi både Ivar Lunden, Andreas Relling og fleire som meistra språket og dialekten

Fotoeigar: Magne Engeseth

FERJETID. Nokre år før det kom veg langs stranda hadde Norddal bilferje. Det var ikkje mange år i slutten av 1950-åra dette gjekk føre seg, men ei god hjelp så lenge det trengdest. Og folk var flinke til å møte fram på kaia noko som var ein god tradisjon tilbake frå dampbåttida.

Foto: Ivar Dale

HERDALSTRANSORT 1959. Opplasting av folk og bagasje på Ivertraktoren på Fossheim på ettersommaren i 1959. Dette var vanleg transport til Herdalen på den tida. Dugnadsfolk er klar til å hjelpe til med å få fram bulldosaren til Oddvar Engeseth som skal starte på vegen langs Herdalsvatnet. Vi kjenner att noko av folket. Frå v.: Sigurd Dale, Martin Innset, på traktoren m.a. Rasmus Fagervoll, Kari Engeseth, Anna Fagervoll. Med ryggen mot: Steinar Dale, Sevrin Engeset, Oddvar Engeseth

Fotoeigar: Magne Engeseth

HELGBESØK på Innsetsætra i 1939. Setretauser og gjester har det triveleg på trappa til Severinselet. Innimellan hadde setretausene sundagsopphald på setra, og då kunne både bedde og ubedde gjester dukke opp.

Frå v. i bakrekka: Margit Kaldhussæter, Georg Lilleås, Nils J. Grønningsæter (bak), Odd Grønningsæter, Laura Dahl. Sitjande frå v.: Borgny Lilleås, Ivar Nydal (gut), Petra Uggedal, Marie Engeseth

MILJØ- og KULTURGLIMT. Herlege dagar på Herdalssætra. Dette er eit glimt av det livet som rådde på stølen på denne tradisjonsrike og flotte setra. Dagen er i 1939 el. 40, og syner korleis det kunne vere ein sommardag på ei fjellseter på Vestlandet. Nokre er i arbeid, andre kokar kaffi, nokre kjem frå moltemyra, dei eldste nyt seterdagen og borna leikar med dyra og hoppar over bekkar.

Lufta er metta med lydane frå nære og fjernare dyr, bjørkerøyken frå selomnane sviv mellom sela – og alt vitnar både om fred og aktivitet, både om trivsel og spenning, både om harmoni og slit – for ungane mest spenning. Dei 30-tals seterhusa på den vide sletta omkransa av fjella er eit flott kulturbilde.

I bakre rekke frå v.: Anna Ulla, Lars Dale, Olga Aasen, Klara Aarset

Midtrekka frå v.: Iver Krohn Dale , Pernille (Pella) Dale, Laura Dale Nydal, Ludolf M. Dale
Framme frå v.: Olav, Busæt, Bergljot Dale, Arne Nydal

DUGNAD PA HERDALSVATNVEGEN Arbeidet på vegen er kome godt fram langs Herdalsvatnet. Folket arbeider og pratar i finevêret.. Vi ser at Oddvar med bulldosaren også er kome langt fram i stranda

Foto: Ivar I. Krohn

I NØREHERDALEN Seks karar på veg heim frå fottur i Tafjordfjella møtte sambygdingar ved eitt av dei 5 vatna i Nøreherdalen. Det er ein strålende fin ettersommardag i 1943, og skikkeleg ein dag å bruke til fjelltur. Praten i denne flokken gjekk nok lett på lokalspråket, der sikkert mange av dei orda ein finn i denne boka vart brukte. Frå v: Paul Relling, Peder Krohn Fagervoll, Ivar Dale, Sverre Døving. Petter Dahl, Tore Døving, Steinar Dale

Fotoeigar: Paul Relling

Oskar Storheim frå Stordal var lærar på Dunavollskulen i heile 43 år (1923-1966). Han var ein avhaldden lærar som også var aktiv på mange område. Han var klokkar i to kyrkjer (Norddal og Valldal), kordirigent og med i lag og offentlege verv. I Klokkardalen hadde ein fin heim saman med kona Bergljot. På Dunavollskulen fekk bygdas unge ei stø og sikker språkopplæring som dei på ulik vis fekk nytte av seinare i livet. På 43 år var det mange elevar som var innom skulen der Storheim var lærar.

I 1966 vart det halde avslutningsfest på ungdomshuset til "Dag". På dei to øvste biletene ser vi at det var manjamnt frammøte og salen og galleriet var tettpakka av bygdafolk. På festen var det song, talar og underhaldning. På biletet nederst til venstre ser vi at Storheim har fått på seg den første skulevæska si frå 1923. På siste biletet ser vi ein av dei eldste og den yngste eleven til Storheim. Det er Ludolf M. Dale f. 1909) og Wenche Grønningssæter (f. 1955)

LAGSRENN FOR NORDDAL I.L. PÅ RELLINGSÆTRA I 50-ÅRA
Finevêr og mykje folk i påska

Foto: Magne Engeseth

Handball Stordal - Norddal ca. 1948

Aktivitetar i

1930

Distriktsrenn Storslalåm, Hallstadleyopa 1963

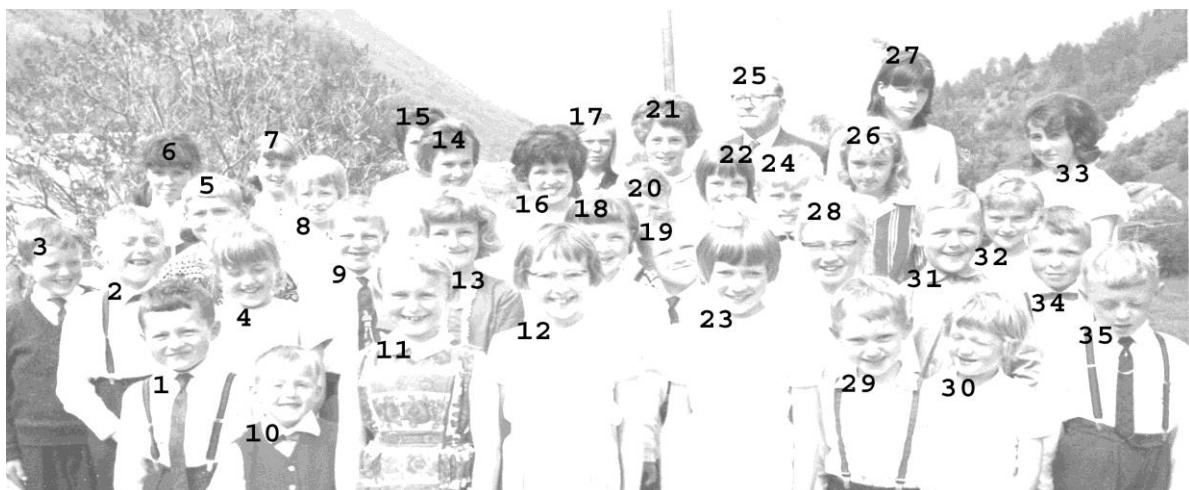
Fotball Eidsdal - Norddal 1961 (3-4)

Norddal Idrettslag

Frå den aktive skitida

Foto: Arne Nydal

ELEVFLOKK PÅ DUNAVOLLSKULEN I NORDDAL CA. 1967

1 Arne Krohn	10 Tor Engeseth	19 Karl Olav Dalhus	28 Kristin Nystad
2 Hallvard Engeseth	11 Rigmor Grønningsæter	20 Jon Kåre Storås	29 Martin Nystad
3 Petter Melchior	12 Sonja Relling	21 Inger Relling	30 Liv Hilde Storås
4 Ingur Dale	13 Gro Grønningsæter	22 Brita Melchior	31 Geir Relling
5 Svein Engeseth	14 Oddrun Grønningsæter	23 Marianne Nystad	32 Anne Lise Dalhus
6 Oddny Dahl	15 Eldrid Relling	24 Bjørn Relling	33 Linda Grønningsæter
7 Liv Grete Melchior	16 Magnhild Relling	25 Oskar Storheim	34 Asbjørn Dahl
8 Kirsti Melchior	17 Reidun Storås	26 Wenche Grønningsæter	35 Ola Sigmund Relling
9 Stein Ivar Krohn	18 Ingeborg Relling	27 Berit Sperre Engeseth	

SKULEAVSLUTNING PÅ DUNAVOLLSKULEN, TRULEG I 1967

Dette er gjester, foreldre og besteforeldre til elevane, som er samla på skuleplassen til hyggeleg fotografering

1 Olivia Dalen	9 Ingeborg Relling	17 Ole Dalen
2 Emma Relling	10 Haldis Sperre	18 Bergljot Storheim
3 Ragnhild Lilleås	11 Borgny Relling	19 Ingrid Relling
4 Lydia Innset Sabo	12 Johanne Innset	20 Trygve Relling
5 Sigurd Dale	13 Julie Relling?	21 Jorunn Relling
6 Magnhild Relling	14 Martin Innset	22 Oskar Storheim (læraren)
7 Kjellaug Dale	15 Borghild Nerhus	23 Petra Storås
8 Laura Grønningsæter	16 Lovise Marie Grønningsæter	24 Sonja Relling

PÅ HERDALSVATNET I 1959. Då vegen langs vatnet skulle byggast, måtte mange ting improviserast og løysast praktisk. Her er det kompressortransport. Mannskap er Olav Melchior og Per M. Grønningssæter

Foto: Ivar I. Krohn

VED UNGDOMSHUSET TIL u.l. DAG, i 1924? Ei stor gruppe er samla ved ungdomshuset til fest. Truleg er dette 25 års-jubileumet for u.l. "Dag". Med god hjelp har vi klart å setje namn på dei aller fleste deltakarane . Det vil bli for langt å ta med namna her. Biletet er henta frå fylkesfotoarkivet, men kanskje har nokon biletet i original, slik at vi med meir hjelp kan få med namn vi manglar og kanskje få vite heilt sikert kva fest dette er ?

SJØISEN. NORDDALEN. 1920.

ULUKKE PÅ FJORDISEN - Den 28. november 1920 hende ei tragisk ulukke på Dalsvika.

Personane som vi ser er sundagskledde då dei nett kjem frå gudsteneste i kyrkja. Frå v.: Rasmus Fagervoll, Ragna Krohn (Strande), Iver I. Dale (20 år), Petra Relling (Svergja). Like etter at dette biletet er teke gjekk Iver gjennom isen. Det tok tid før dei fekk sett ut båt. Iver kunne symje, men var tungt kledd og drukna før dei fekk redde han. Under redningsarbeidet drukna også Tore L. Ytterdal (17 år) fra Larsbakken i Ytterdal. Truleg gjorde ein varm understraum isen usikker her.

Iver var son til Inger Olina Tafjord Dale og Iver Ivars. Dale i Olagarden i Dale. Tore var son til Berte Ivardtr. Krohn Dale og Lars Petter Ytterdal. Tapet av desse to ungdommane var sjølvsagt tungt for foreldre, familiarer og bygdefolket.

Sjøisen var meir vanleg før, og denne hausten fraus fjorden tidleg til. I dagboka til Ole Arneson Løvoll står det at den 24. november var sjøisen så tjukk at rutebåten så vidt kom seg til kaia i Ytredal. Tafjordingane måtte ta seg heim over fjella. 1. desember kom båten berre til iskanten på Ospahjellneset. Folk fra Valldal gjekk på land i Liabygda og tok vegen over fjellet (ANy - mai 2008)

(Ukjend fotograf)

*I lagsbladet til ul. Dag, "Torvløysa",
den 16. januar 1921 finn vi desse minneorda:*

TIL VÅR SLOKNA VEN IVAR DALE

Hav takk for minna du oss gav.
Dei lyser opp, gjer hugen mild,
som solblenk stig dei frå di grav.
Hav takk, du ven so god og snild

I augo dine - munn og kinn,
der kvilde sol og heilag ro.
Di klåre tru, det ljose sinn,
vil fram hjå ungdomsvener gro

Ja, minna frå ditt ljose smil,
der tolka ungdomsdagen god.
Med von og tru forutan tvil,
dei lyfte oss frå verda no

Ein hjartans takk, for alt du gav,
for minna som ikring oss sviv.
Dei speglar seg som havet av
ifrå ditt reine tankeliv

Ivar Krohn

SPISSKAMMERSET

Eit lite kott ved kjøkkenet,
fylt med krydder og mat.
Her var vinterens matforråd samla i krukker og fat

På ein spikar under tak hang tørka ryllik i ein tråd
Appelsinskal låg og gjæra i krukker
Timian og grasløk, krikebær på stråd
Bak eit trau ein spisspose kandissukker

Flatbrød låg i stabel under strøkne kjøkenhandkle.
Spekekjøt til tørk i vinduskarmen
Glaset litt på gløtt for kjølinga sin del,
- kjetta låg og sikla på trammen

Mjølk i blekkspann, blå med epler på!
Kveitemjøl og sirup – tenk slik stas!
Brune fat med mjølkeringe som vi ikkje kunne nå
Hermetiske plommer lagt på fine Norgesglas

Ein god aroma strøymde ut frå rommet når vi gjekk inn
Halvtørr, fruktig, med eit hint av eik og appelsin,
kjende kor det fylte munn og gane
Som ein god og sødmefylt årgangsvin
Det var snakk om bestemors sitt spisskammers

*Lisbeth Bjørneseth Myklebust
i avisas Møre*

